

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**SÜLEYMÂN BİN CERĀ' IN EY OĞUL İLMİHĀLİ
(1A-30B)**

İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin KABA

**Düzce
Temmuz, 2017**

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

SÜLEYMÂN BİN CERĀ' IN EYOĞUL İLMİHĀLİ

(1A-30B)

İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin KABA

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Dilek HERKMEN

**Düzce
Temmuz, 2017**

KABUL VE ONAY

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından .....
Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS
TEZİ / DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan ..... (İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye ..... (İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye ..... (İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye ..... (İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye ..... (İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylarım.

..././2017

Prof. Dr. Mehmet Selami YILDIZ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Ey Oğul Süleyman bin Cerā' tarafından telif edilmiş İslam ile ilgili ilmihâl bilgileri içeren yazma bir eserdir. *Ey Oğul*'un bilinen tek yazma nüshası vardır. Bu çalışmada bu tek yazma nüsha incelenmiştir. Eser 185x125 – 160x95 mm boyutlarındadır. Harekeli nesih ile yazılmıştır. Metnin hareketleri kendi içinde düzenli değildir. Her sayfada 15 satır bulunmakla birlikte 11b, 14 satır olarak yazılmıştır.

Çalışma; inceleme, metin, dizin ve tıpkıbasım olarak dört bölümden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde; eserin türü, eserin adı, yazılış amacı, yazarı, yazılış tarihi, eserin konusu ve içeriği, eserin tespit edilen nüshaları, eserin hazırlanmasında dikkat edilen hususlar, imlâ özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisi hakkında bilgi verilmiştir. Metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmış ve sayfa numaraları metin üzerinde gösterilmiştir. Dizin bölümünde kelimeler alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Arapça, Farsça ve diğer alıntı kelimelerin hangi dilden oldukları ve sayıları belirtilmiş ve metindeki anlamları yazılmıştır. Çalışmanın sonuna eserin fotokopisi konulmuştur.

Çalışmanın hazırlanmasında kıymetli zamanlarını ayıran ve desteklerini esirgemeyen başta danışmanım Yrd. Doç. Dr. Dilek HERKMEN'e, üzerinde çalıştığımız yazma eseri şahsıma hediye eden Ankara Kalecikli İngilizce Öğretmeni Mustafa Köse'ye, hadis ve ayetlerin tashihi konusunda Kırıkkale Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Abdüssamet YEŞİLDAĞ'a, Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi Bilal ABİR'a, bilgisayar ve teknik anlamda meslektaşım Bulut GÖRGÜLÜ'ye ve özet bölümünün İngilizce çevirisinde vermiş olduğu destek ve yardımlardan dolayı Düzce Üniversitesi Hakime Erciyas Yabancı Diller Yüksekokulu Okutmanı Dr. Mesut Kuleli'ye içten teşekkürlerimi sunarım. Bunun yanında tez çalışmam boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen eşim Serap ABAK KABA'ya, kızım Nil İkra KABA'ya ve oğlum Yuşa Tuğrul KABA'ya şükranlarımı sunarım.

Hüseyin KABA

ÖZET

SÜLEYMÂN BİN CERĀ‘ IN EY OĞUL İLMİHĀLİ (1 A-30B VARAKLAR) İNCELEME-METİN-DİZİN-TİPKIBASIM

KABA, Hüseyin

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Dilek HERKMEN

Temmuz, 2017, xv + 250 sayfa

Bu çalışmada Süleyman bin Cerā‘ ın *Ey Oğul* adlı eserinin 1a-30b varakları arasındaki bölümleri incelenmiştir. Eserin bu bölümlerinin çeviri yazı aktarımı yapılmış, eser imla, ses ve şekil bilgisi bakımından incelenmiştir. Çalışmamız; İnceleme, Metin, Dizin, Tıpkıbasım olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde; eserin türü, eserin adı, yazılış amacı, yazarı, yazılış tarihi, eserin konusu ve içeriği, eserin tespit edilen nüshaları, eserin hazırlanmasında dikkat edilen hususlar, yazılış özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisi hakkında bilgi verilmiştir.

Metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmış ve sayfa numaraları metin üzerinde gösterilmiştir.

Dizin bölümünde kelimeler alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Çalışmanın sonuna eserin fotokopisi konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Hücetül İslam, Eyyühel Veled, İlmihâl, Ey Oğul, Süleyman bin Cerā‘

ABSTRACT

THE CATECHISMEY OĞUL BY SÜLEYMÂN BİN CERĀ'

(FOIL 1A-30B)

ANALYSIS- TEXT – INDEX- FACSIMILE

KABA, Hüseyin

Ma, Department Of Turkish Philology

Supervisor: Asst. Yrd. Doç. Dr. Dilek HERKMEN

July, 2017, xv + 250 pages

In this study, the sections between the foils 1a-30b of Süleyman Bin Cerâ's *Ey Oğul* were analyzed. These parts of the text have been transcribed and analyzed in terms of spelling, phonetics and morphology. This study consists of four parts: analysis, text, index, and facsimile. The analysis part consists of the genre of the text, the name of the text, the purpose of writing, its author, the date of writing, the content of the text, the copies of the text, the principles in writing the text, authorship properties, phonetics and morphology.

In the text part, the work was transcribed and page numbers were shown on the text.

In the index part, the vocabulary items were arranged in alphabetical order. The copy was added to the end of the study.

Key Words: Hücetül İslam, Eyyühel Veled, Catechism, Ey Oğul, Süleyman bin Cerâ'

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	xiv
KISALTMALAR VE İŞARETLER	xv
1. İNCELEME	1
1.1. Eserin Yazarı, Adı, Yazılış Amacı, Yazılış Tarihi ve Bölümleri	1
1.2. Eserin Türü ve Nüsha Tavsifi	5
1.3. İmlâ Özellikleri ve Dili	7
1.3.1. Ünlüler ve İmlâsı	8
1.3.1.1. a Ünlüsü	8
1.3.1.1.1. Ön Seste Kullanımı	8
1.3.1.1.1.1. Medli Elif ile (̇)	8
1.3.1.1.1.2. Üstünlü Elif ile (̇)	8
1.3.1.1.2. İç Seste Kullanımı	8
1.3.1.1.2.1. Medli Elif ile (̇)	8
1.3.1.1.2.2. Üstünlü Elif ile (̇)	9
1.3.1.1.2.3. Dik Üstünlü Elif ile (̇)	9
1.3.1.1.2.4. Üstün ile (̇)	9
1.3.1.1.3. Son Seste Kullanımı	9
1.3.1.1.3.1. Üstünlü Elif ile (̇)	9

1.3.1.1.3.2. Dik Üstünlü Elif ile (́).....	9
1.3.1.1.3.3. Üstünlü He ile (̂)	9
1.3.1.2. e Ünlüsü.....	9
1.3.1.2.1. Ön Seste Kullanımı.....	10
1.3.1.2.1.1. Üstünlü Elif ile (́).....	10
1.3.1.2.2. İç Seste Kullanımı.....	10
1.3.1.2.2.1. Üstünlü Elif ile (́).....	10
1.3.1.2.2.2. Üstün ile (˘)	10
1.3.1.2.3. Son Seste Kullanımı.....	10
1.3.1.2.3.1. Üstün ile (˘)	10
1.3.1.2.3.2. Üstünlü He ile (̂)	10
1.3.1.3. r-i Ünlüleri	10
1.3.1.3.1. Ön Seste Kullanımı.....	11
1.3.1.3.1.1. Esreli Elif ile (́).....	11
1.3.1.3.1.2. Esreli Elif Ye ile (ى).....	11
1.3.1.3.2. İç Seste Kullanımı.....	11
1.3.1.3.2.1. Esreli Ye ile	11
1.3.1.3.2.2. Esre ile	11
1.3.1.3.2.3. Dikine Esreli Ye ile	11
1.3.1.3.3. Son Seste Kullanımı.....	11
1.3.1.3.3.1. Esreli Ye ile	12
1.3.1.3.3.2. Esre ile	12
1.3.1.3.3.3. Dikine Esreli Ye ile	12
1.3.1.3.3.4. Esreli He ile.....	12
1.3.1.4. o-ö Ünlüleri.....	12
1.3.1.4.1. Ön Seste Kullanımı.....	12
1.3.1.4.1.1. Ötreli Elif Vav ile.....	12

1.3.1.4.1.2. Ötreli Elif ile.....	12
1.3.1.4.2. İç Seste Kullanımı.....	13
1.3.1.4.2.1. Ötreli Vav ile.....	13
1.3.1.4.2.2. Ötre ile.....	13
1.3.1.4.3. Son Seste Kullanımı.....	13
1.3.1.4.3.1. Ötreli Vav ile.....	13
1.3.1.5. u-ü Ünlüleri.....	13
1.3.1.5.1. Ön Seste Kullanımı.....	13
1.3.1.5.1.1. Ötreli Elif Vav ile.....	13
1.3.1.5.1.2. Ötreli Elif ile.....	13
1.3.1.5.2. İç Seste Kullanımı.....	13
1.3.1.5.2.1. Ötreli Vav ile.....	14
1.3.1.5.2.2. Ötre ile.....	14
1.3.1.5.3. Son Seste Kullanımı.....	14
1.3.1.5.3.1. Ötreli Vav ile.....	14
1.3.1.5.3.2. Ötre ile.....	14
1.3.2. Ünsüzler ve Yazılışları.....	14
1.3.2.1. ç Ünsüzü.....	14
1.3.2.1.1. Ön Seste Kullanımı.....	14
1.3.2.1.1.1. Çim ile.....	14
1.3.2.1.1.2. Cim ile.....	15
1.3.2.1.2. İç Seste Kullanımı.....	15
1.3.2.1.2.1. Çim ile.....	15
1.3.2.1.2.2. Cim ile.....	15
1.3.2.1.3. Son Seste Kullanımı.....	15
1.3.2.1.3.1. Çim ile.....	15
1.3.2.1.3.2. Cim ile.....	15

1.3.2.2. p Ünsüzü	15
1.3.2.2.1. Ön Seste Kullanımı	15
1.3.2.2.1.1. Pe ile	15
1.3.2.2.1.2. Be ile	16
1.3.2.2.2. İç Seste Kullanımı	16
1.3.2.2.2.1. Pe ile	16
1.3.2.2.2.2. Be ile	16
1.3.2.2.3. Son Seste Kullanımı	16
1.3.2.2.3. 1. Pe ile	17
1.3.2.2.3. 2. Be ile	17
1.3.2.3. t Ünsüzü	17
1.3.2.3.1. Ön Seste Kullanımı	17
1.3.2.3.1.1. Tı ile Kalın Sıradan Kelimelerde	17
1.3.2.3.1.2. Te ile Kalın Sıradan Kelimelerde	17
1.3.2.3.1.3. Te ile İnce Sıradan Kelimelerde	17
1.3.2.3.2. İç Seste Kullanımı	17
1.3.2.3.2.1. Tı ile Kalın Sıradan Kelimelerde	18
1.3.2.3.2.2. Te ile Kalın Sıradan Kelimelerde	18
1.3.2.3.2.3. Te ile İnce Sıradan Kelimelerde	18
1.3.2.3.3. Son Seste Kullanımı	18
1.3.2.3.3.1. Te ile Kalın Sıradan Kelimelerde	18
1.3.2.3.3.2. Te ile İnce Sıradan Kelimelerde	18
1.3.2.4. s Ünsüzü	18
1.3.2.4.1. Ön Seste Kullanımı	18
1.3.2.4.1.1. Sad ile Kalın Sıradan Kelimelerde	19
1.3.2.4.1.2. Sin ile Kalın Sıradan Kelimelerde	19
1.3.2.4.1.3. Sin ile İnce Sıradan Kelimelerde	19

1.3.2.4.2. İç Seste Kullanımı.....	19
1.3.2.4.2.1. Sad ile Kalın Sıradan Kelimelerde.....	19
1.3.2.4.2.2. Sin ile Kalın Sıradan Kelimelerde	19
1.3.2.4.2.3. Sin ile İnce Sıradan Kelimelerde.....	19
1.3.2.4.3. Son Seste Kullanımı.....	20
1.3.2.4.3.1. Sad ile Kalın Sıradan Kelimelerde.....	20
1.3.2.4.3.2. Sin ile Kalın Sıradan Kelimelerde	20
1.3.2.4.3.3. Sin ile İnce Sıradan Kelimelerde.....	20
1.3.2.5. ñ Ünsüzü	20
1.3.2.5.1. İç Seste Kullanımı.....	20
1.3.2.5.1.1. Kef ile.....	20
1.3.2.5.2. Son Seste Kullanımı.....	20
1.3.2.5.2.1. Kef ile.....	20
1.3.2.6. k Ünsüzü	20
1.3.2.6.1. Ön Seste Kullanımı.....	20
1.3.2.6.2. İç Seste Kullanımı.....	21
1.3.2.6.3. Son Seste Kullanımı.....	21
1.3.2.7. g Ünsüzü	21
1.3.2.7.1. Ön Seste Kullanımı.....	21
1.3.2.7.2. İç Seste Kullanımı.....	21
1.3.2.7.3. Son Seste Kullanımı.....	21
1.4. SES BİLGİSİ	21
1.4. 1. Ünlüler.....	22
1.4.1.1. Ünlü Değişmeleri	22
1.4.1.1.1. i~e Değişmesi	22
1.4.1.1.2. i~ü Değişmesi	24
1.4.1.1.3. u~o Değişmesi	24

1.4.1.2. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi	25
1.4.1.3. Ünlü Birleşmesi.....	25
1.4.1.4. Ünlü Uyumu	26
1.4.1.4.1. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	26
1.4.1.4.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu	26
1.4.1.4.2.1. Kelimelerde Yuvarlaklaşma.....	27
1.4.1.4.2.1.1. +ğ / +g Düşmesi Sebebiyle	27
1.4.1.4.2.1.2. Dudak Ünsüzleri Sebebiyle.....	27
1.4.1.4.2.1.3. Yapım Eklerindeki Yuvarlaklık Sebebiyle.....	27
1.4.1.4.2.1.3.1. -Uk Eki ile	27
1.4.1.4.2.1.3.2. + ğaru, +gerü Eki ile	28
1.4.1.4.2.1.4. Bir Sebebe Bağlı Olmayan Yuvarlaklaşma.....	28
1.4.1.4.2.2. Eklerde Yuvarlaklaşma.....	29
1.4.1.4.2.2.1. Ünlüsü Aslında Yuvarlak Olan Ekler.....	29
1.4.1.4.2.2.1.1. -Up Zarf Fiil Eki:	29
1.4.1.4.2.2.1.2. -dUr Ettirgenlik Eki:.....	30
1.4.1.4.2.2.1.3. -Ur Ettirgenlik Eki:.....	30
1.4.1.4.2.2.1.4. -sUn Emir Eki:.....	30
1.4.1.4.2.2.1.5. +dUr Bildirme Eki:.....	31
1.4.1.4.2.2.2. Ünlüsü Sonradan Yuvarlaklaşmış Ekler.....	31
1.4.1.4.2.2.2.1. +(U)m, +(U)mUz İyelik Ekleri:.....	31
1.4.1.4.2.2.2.2. +(U)ñ, +(U)ñUz İyelik Ekleri:.....	31
1.4.1.4.2.2.2.3. +Uñ, +ñUn Tamlayan Eki:	32
1.4.1.4.2.2.2.4. +U, +sUz Sıfat Yapım Ekleri:	32
1.4.1.4.2.2.2.5. -dU(m) Görülen Geçmiş Zaman Eki.....	32
1.4.1.4.2.2.2.6. -dU(n) Görülen Geçmiş Zaman Eki.....	33
1.4.1.4.2.2.2.7. -dU(k) Görülen Geçmiş Zaman Eki.....	34

1.4.1.4.2.2.8. –Ur Geniş Zaman Eki.....	34
1.4.1.4.2.2.9. –U Zarf Fiil Eki	34
1.4.1.4.2.3. Düz Ünlü Bulunduran Ekler:	34
1.4.1.4.2.3.1. +ı, +i Belirtme Hal Eki.....	35
1.4.1.4.2.3.2. +ı, +i İyelik Eki.....	35
1.4.1.4.2.3.3. –dı Görülen Geçmiş Zaman 3.Şahıs Eki.....	35
1.4.1.4.2.3.4. -mİ Soru Eki.....	36
1.4.1.4.2.3.5. –(İ)n Dönüşlülük Eki.....	36
1.4.1.4.2.3.6. –miş Anlatılan Geçmiş Zaman Eki.....	36
1.4.1.4.2.3.7. -sIn 2. Teklik Şahıs Eki	36
1.4.1.4.2.3.9. –Ğİl Teklik 2. Şahıs Emir Eki	37
1.4.1.4.2.3.10. +İlk İsimden İsim Yapım Eki.....	37
1.4.1.4.2.3.11. –İcl Fiilden İsim Yapım Eki.....	38
1.4.1.4.2.3.12. –İncA Zarf Fiil Eki	38
1.4.2. Ünsüzler	38
1.4.2.1. Ünsüz Değişmeleri	38
1.4.2.1.1. -k- > -h- / k- > h- Değişikliği	38
1.4.2.1.2. k- > g- Değişikliği	38
1.4.2.1.3. -g- > -v- Değişikliği.....	39
1.4.2.1.4. -ğ- > -v- Değişikliği.....	39
1.4.2.1.5. b- > p- Değişikliği.....	39
1.4.2.1.6. t- > d- Değişikliği	40
1.4.2.2. Ünsüz Benzeşmesi	40
1.4.2.2.1. İmlası Kalıplaşmış Ekler.....	40
1.4.2.2.1.1. +dA Bulunma Hâl Eki	41
1.4.2.2.1.2. +dAn Ayrılma Hâl Eki	41
1.4.2.2.1.3. –dum, –dı Görülen Geçmiş Zaman Eki	41

1.4.2.2.1.4. +dUr Bildirme Eki	41
1.4.2.2.1.5. -dUr Yapım Eki	41
1.4.2.2.2. Kelime İçinde Sedalılaşma	42
1.4.2.2.2.1. - t - > - d -	42
1.4.2.2.2.2. -ķ- > - ğ -	42
1.4.2.2.2.3. -k- > - g -	42
1.5. ŞEKİL BİLGİSİ.....	42
1.5.1. Çekim Ekleri	42
1.5.1.1. İsim Çekim Ekleri	42
1.5.1.1.1. Çokluk Ekleri.....	42
1.5.1.1.2. İyelik Ekleri	43
1.5.1.1.3. Hâl Ekleri	43
1.5.1.1.3.1. Yalın Hâl	44
1.5.1.1.3.2. İlgi Hâli	44
1.5.1.1.3.3. Yönelme Hâli.....	45
1.5.1.1.3.4. Belirtme Hâli.....	45
1.5.1.1.3.5. Bulunma Hâli	46
1.5.1.1.3.6. Çıkma Hâli.....	47
1.5.1.1.3.7. Eşitlik Hâli	48
1.5.1.1.3.8. Yön Gösterme Hâli	48
1.5.1.2. Fiil Çekim Ekleri	48
1.5.1.2.1. Haber Kipleri.....	49
1.5.1.2.1.1. Geniş Zaman Kipi	49
1.5.1.2.1.2. Görülen Geçmiş Zaman Kipi	49
1.5.1.2.1.3. Duyulan Geçmiş Zaman Kipi.....	49
1.5.1.2.1.4. Gelecek Zaman Kipi.....	49
1.5.1.2.2. Tasarlama Kipleri	50

1.5.1.2.2.1. Şart Kipi.....	50
1.5.1.2.2.2. Emir Kipi.....	50
1.5.1.2.2.3. Gereklilik Kipi.....	50
1.5.1.2.2.4. İstek Kipi.....	50
1.5.2. Yapım Ekleri.....	51
1.5.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri.....	51
1.5.2.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	52
1.5.2.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	53
1.5.2.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	54
1.5.3. Fiilimsi Ekleri.....	55
1.5.3.1. İsim Fiiller.....	55
1.5.3.2. Sıfat Fiiller.....	55
1.5.3.3. Zarf Fiiller.....	55
2. METİN	58
3. DİZİN	92
KAYNAKÇA	187
4.TIPKIBASIM	189

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ء	›
ا	a, ā, e
آ	ā
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c, ç
چ	ç
ح	h
هـ	h
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ص	ş
ض	d, ž
ط	t
ظ	z
ع	c
غ	ğ
ف	f
ق	q
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ö, u, ū, ü
ه	a, e, h
ی	i, i, ī, y

KISALTMALAR VE İŞARETLER

age. adı geçen eser

Ar. Arapça

C Cilt

Far. Farsça

Hz. Hazret

İbr. İbranice

mad. Madde

S Sayı

s. Sayfa

Sogd. Soğdça

T. Türkçe

TDK Türk Dil Kurumu

bk. Bakımız

Yun. Yunanca

- Fiil kök ve gövdelerini, gösterir.

+ İsim kök ve gövdelerini, gösterir.

~ Değişken biçim gösterir.

< Bu biçimden gelir.

> Bu biçime gider.

[ ] Eksik yazılmış unsurları ve satır numaralarını gösterir.

1. İNCELEME

1.1. Eserin Yazarı, Adı, Yazılış Amacı, Yazılış Tarihi ve Bölümleri

Eserin yazarı yazma nüshada yazılı olmayıp matbu baskılarında Süleyman bin Cerâ' olarak geçmektedir.

Eserin adı ile ilgili net bir bilgi olmamakla birlikte *Ey Oğul İlmihâli* olarak ün kazanmış ve Osmanlı ahali tarafından sevilerek okunmuştur.

Yazar eserinde kitabı yazma amacını giriş bölümünde şöyle dile getirir: “Bilgil kim bu za'if kimesne bu kitâbı cem' eyledük kim müsülmânlaruñ maḥdümzâdelerine fâidesi ola.” Son bölümde ise şöyle demektedir: “...müsülmânlaruñ maḥdümzâdelerine fâidesi ola. Bunuñla amel idüp bizim için du'âlar ideler.”

Hakikat Kitabevi'nin yayımladığı *İslam Ahlâkı* adlı kitabın üçüncü bölümünde eser “*Ey Oğul İlmihâli- Süleyman bin Cezâ'*” bölüm başlığıyla yer alır ve şu bilgiler verilmektedir: “Müslimânlığı yanlış ve bambaşka anlamaktan din kardeşlerimizi ve müslimân yavrularını korumak için, Süleymân bin Cezâ'ın, Hanefî mezhebindeki büyük islam âlimlerinin kitâblarından derlemiş olduğu ve (*Ey Oğul*) ismini verdiği ilmihâl...”¹ Hüccetül İslam İmam-ı Gazali'nin *Ey Oğul* adlı eseriyle karıştırılarak çeşitli yayınevleri tarafından İmam-ı Gazali'nin eseri diye defalarca basılmıştır.

Gazzâli'nin *Eyyühe'l-Veled* adlı eserinden esinlenerek kaleme alınan bazı eserler de bulunmaktadır. Bunlardan biri, Süleymân b. Çerâğ adlı biri tarafından kaleme alınmış olup gerek yazma eser kütüphanelerinde gerekse de 6 kez yapılan Arap harfli baskılarında *Eyyühe'l-Veled* tercümesi olarak tanıtılmıştır. Ancak bahsi

¹ Işık, H.H. *İslam Ahlakı*, 123. Baskı, İstanbul: Hakikat Kitabevi, 2015, s. 363.

geçen eser incelendiğinde bunun *Eyyühe'l Veled* ile ilgisi olmadığı, klasik bir ilmihâl kitabı görünümü arzettiği görülmektedir. Nitekim eserin sonunda yer alan kayıta ismini Süleymân b. Çerâğ diye ifade eden yazar da isimlerini teker teker saydığı yaklaşık on ayrı eserden yararlanarak eserini oluşturduğunu açıkça ifade etmektedir. Muhtemeldir ki bahsi geçen yazarın da eserinde *Eyyühe'l-Veled* de olduğu gibi “eyyühe'l-veled” ifadesini sıkça kullanması bu yanlış anlaşılmaya sebep vermiştir.²

Gazali'nin ünlü eserlerinden *Eyyühe'l-Veled'in* tercümesi olduğu belirtilerek Osmanlılar Döneminde defalarca basılan ve devrin popüler eserlerinden biri olan Süleyman b. Cerâ' a ait bir ilmihâl kitabına da ayrıca değinmek gerekmektedir. 1800'lü yıllarda sekiz (veya daha fazla) baskı sayısına ulaşan bu eser, her ne kadar hem başlığında ve kütüphane kayıtlarında, hem de Cumhuriyet Devrinde çok sayıda basılan sadeleştirmelerinde hep Gazali'ye ait gösteriliyorsa da müstakil bir risale olması dolayısıyla Gazali'ye ait bir eser sayılamaz. Risale, *Eyyühe'l-Veled* 'in bir şerhi kabul edilse bile onu bütünüyle Süleyman b. Cerâ' a atfetmek daha doğru olacaktır. Bu durumda söz konusu eser, literatürdeki pek çok başka örneği gibi, Gazali'nin *Eyyühe'l-Veled* 'i dikkate alınarak kaleme alınan nasihatname türü bir kitaptır. Bu arada söz konusu eserin çeşitli taşbaskı neşirlerinde müellifin (veya şarih'in) adı kimi zaman Süleyman b. Cerâ' , kimi zaman Ceza, kimi zaman Cerağ biçiminde geçer ve biyografisi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.³

Yapılan literatür araştırmasında görüldüğü üzere eser kimi araştırmacılar tarafından bir nasihatname kimileri tarafından ise bir ilmihâl eseri olarak görülmektedir. Biz ise eserin ilmihâl olarak kabul edilmesi ve Süleyman bin Cerâ'a ait telif bir eser sayılması gerektiğini düşünüyoruz. Yazar eserini farklı kaynaklardan faydalanarak yazmış ve eserinde de belirttiği gibi okuyanların istifadesine sunmuştur.

Yazılış tarihi olarak 1302 tarihli matbu nüshada: “Tarih-i telif-i kitab resulullah sallallahu aleyhi vesellem hazretlerinin 960 senesi cemaziyel ahirinin

² Yazar, S. “Gazzâlî'nin XIII-XIX. Yüzyıllar Arasında Batı Türkçesinde Tercüme Edilen Eserleri”, *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, C. 16, S. 31, (2011/2), s. 115.

³ Günaydın, Y. T. “Gazali Tercümeleeri: Osmanlı Devri ve 1928 Sonrası İçin Bir Bibliyografya Denemesi”, *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, C. 16, S. 30, (2011/1), s. 64-65.

sekizinci düşünbe günü vakt-i zuhurda bu kitab tamam oldu . Telifül abd’el- fakir Süleyman bin Cerâc rahmetullahi aleyh.” kaydı yer almaktadır.

İslam Âlimleri Ansiklopedisi’nde ise yazar ve eseri hakkında şu bilgiler yer almaktadır: “Osmanlı âlimlerinden. İsmi, Süleymân bin Cezâc’dır. Hayâtı hakkında kaynak eserlerde, ma’lûmât yoktur. Doğum ve vefât târihleri belli değildir. Hicrî onuncu asırda yaşadığı bilinmektedir. Kıymetli kitaplar yazdı. “*Eyyühel-veled (Ey Oğul)*” adındaki ilmihâl kitabı meşhûr olup, çok fâidelidir. Bu eserini, Hanefî mezhebindeki büyük İslam âlimlerinin kitaplarından derlemiştir. Hücet-ül-İslam İmâm-ı Gazâlî’nin “*Eyyühel-Veled*” ismindeki “*Ey Oğul*” kitabı başkadır. Onu, Osmanlı âlimlerinden Mustafa Ali Efendi tercüme etmiş ve “*Tuhfet-üs-sulehâ*” ismini vermiştir. Ayrıca Hâdimî hazretleri de şerh etmiştir.

Süleymân bin Cezâc’ın 960 (m. 1522) yılında te’lif etmiş olduğu “*Ey Oğul*” kitabı, İstanbul’da (İhlâs Vakfı) tarafından muhtelif târihlerde basılmıştır.”⁴

Eserin bölümleri bablar halinde düzenlenmiştir. 1a-30b arasında yer alan otuz dört bab ve içerikleri eserde şu şekildedir:

1. **BĀB:** İy şabî! Bilgil kim bu kitâbda üç yüz altmış toköz hadîs ve kırık dört aḥbâr ve namâzuñ sekiz şartı ve altı rükni ve yedi vâcibâtı ve on dört sünneti ve yigirmi biş müsteḥabı ve on mekrühâtı ve on dört müfsidâtı vardır, saña beyân idelüm.

2. **BĀB:** İy şabî! Bilgil kim âbdestüñ farızları dördür ve sünnetleri altıdır ve müsteḥabları daḥı altıdır ve nâfileleri daḥı altıdır, kerâhiyyetleri daḥı altıdır.

3. **BĀB:** İy şabî! Bilgil kim ğusluñ farzı üçdür ve sünneti altıdır ve vâcibi ikidür. Ammâ Ebū Ḥanîfe katında sünnet olan ğusl dördür.

4. **BĀB:** Evvel şabâḥ döşekden ṭurmaḡ ve geyesi geyinmek ve kuşak kuşanmaḡ ve başmaḡ giymek edebi. Ve kapu açmaḡ ve ibrîk eline almaḡ ve kademgâha girmek ve ṭahâret itmek edebi. Ve kademgâhdan çıkmak ve âbdest almaḡ ve irt sünnetleri edebin. Ve mescide girmek ve imâma uymak ve cemâc atla muşâfaḡa itmek ve mescidden çı[kmaḡ âdâbın]. Recep ve Şa’bân ve Ramazân ayı edebleri ve her ‘uzvuñ edebi. Ve el ayak ve kulaḡ ve dil ve qarın ve ferc edeblerin.

⁴ Türkiye Gazetesi, *İslam Âlimleri Ansiklopedisi*, İstanbul: İhlas Matbacılık, 1984, C. 14, s. 313-314.

Ve ataya ve anaya eylük itmek ve diyze ve hocaya ve ‘ammuya ve ulu qarındaşa ve oğul ve kız ve kız qarındaşlara ve oğul evermek edeblerin. Ve ehil edeblerin, koñşı ve hâcet bitürmek edeblerin ve maħalle edebi ve ‘ilm şöhet beti edebi ve ‘âlimlere uğramak edebi ve yeñi ton giymek edebi. Ve şeyhler ve dervişler edebi ve pîrler edebi ve kâzîler ve nâyibler edebi ve begler ve sipâhîler edebi ve orta kişiler edebi ve oturmak ve turmak ve yigitler edebi ve oğlana ve nâ-maħreme bakmak edebi ve dost kişiler edebi ve konuğ olmak edebi ve ta‘âm yimek ve şu içmek ve başmak döndürmek edebi ve adam okımak ve teferruce ve düğine varmak ve nesne şatup almak edebi ve yoldaş ve şıla-i raħîm edeblerin ve sefere gitmek ve ħasta şormak edebi ve ħazaya varmak ve eve girmek ve ħatuna sırrın dimek ve döşege girmek ve cimâ‘ itmek ve ħusul itmek edebini mecmû‘ı cem‘ eyledüm. İy şabî! Seniñ-içün ki ‘amel idesin ve’s-selâm.

5. **BĀB:** Döşekden turıcağ nice gerekdür anı beyân ider.
6. **BĀB:** İy şabî! Bilgil ki namâzuñ şartları sekizdür.
7. **BĀB:** Namâzuñ rüknüleri altıdur.
8. **BĀB:** Namâzuñ vâcibâtın bildürür.
9. **BĀB:** İy şabî! Namâzuñ sünnetleri on dördür.
10. **BĀB:** İy Şabî! Namâzuñ müsteħabları yigirmi bişdür.
11. **BĀB:** İy Şabî! Ābdestüñ müsteħabları altıdur.
12. **BĀB:** İy Şabî! Ābdestüñ edebleri altıdur.
13. **BĀB:** İy Şabî! Ābdestüñ nâfileleri altıdur.
14. **BĀB:** İy Şabî! Ābdestüñ kerâhiyyetleri altıdur.
15. **BĀB:** İy Şabî! Ābdestüñ menhîleri ya‘nî işlemeyecekleri altıdur.
16. **BĀB:** İy Şabî! Ābdest şıcıları yedidür.
17. **BĀB:** İy Şabî! Ġusluñ farızaları üçdür.
18. **BĀB:** İy Şabî! Ġusluñ sünnetleri altıdur.
19. **BĀB:** İy Şabî! Ġusluñ müsteħabları budur.
20. **BĀB:** İy Şabî! Ġusluñ menhîleri daħı vardur.
21. **BĀB:** İy Şabî! Şol nesnelere ki ħusul icâb eyler, iki dürlüdür.
22. **BĀB:** İy Şabî! Ebū Ĥanîfe kavlinde sünnet olmış ħusul dördür kim yukarıda zıkr olundu. Biri, cum‘a ħusuludur ve biri daħı bayram ħusuludur ve biri daħı ‘Arafât’dadur ve biri daħı ihrâmdadur.

23. **BĀB:** İy Şabî! Bilgil kim iç edüğe mesh eger muķīm ise bir gün ve bir giçe mesh ide ve eger müsāfir ise üç gün ve üç giçe tamām mesh ide meshüñ.

24. **BĀB:** İy Şabî! Bilgil kim teyemmüm nice idülür, anı bildürür.

25. **BĀB:** İy şabî! Namāzuñ rükünlerin ve müsteħabların ve edeblerin ve vācibātın ve sünnetlerin ve mekrūhların şıcıların ve ğusluñ farzın ve sünnetin ve vācibātın saña beyān eyledüm. Andan şoñra bilgil ki irtte namāzınuñ vaķtı şubħ-ı şādık toĝduĝından şoñra gün toĝıncadur.

26. **BĀB:** İy şabî! Abdestüñ edeblerin ve du‘āların ve peygāberüñ ħadīşlerin senüñ-içün cem‘ eyledüm ki tutasın, anuñla ‘amel idesin. Ve irtte namāzınıñ sünnetin kılmak dileseñ evvel saña farz olan budur ki kıbleye karşı turasın ve turduĝuñ yir daħı pāk ola.

27. **BĀB-İ Fİ’L-ĀDĀBİ’L-MESCİD.** İy Şabî! Mescid edebi oldur ki.

28. **BĀB:** Resül ‘aleyhi’s-selām eydür: “Herkim-ki namāzdan şoñra ayete’l-kürsî okısa Ĥaķ Te‘ālā her ħarfine kırk şevāb virür.

29. **BĀBÜ’L-MUŞĀFAĤATİ Fİ’L-MESCİD:** Mescidde cemā‘at-ile muşāfaħa it.

30. **BĀB:** İrtte namāzın cemā‘atıla şevābın bildürür.

31. **BĀBÜ’L-CEMĀ‘AT:** İy Veledî! Resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Bundan ulu şevāb olmaya ki irtte namāzın ve yatsu namāzın bir kişi cemā‘atle kıla.

32. **BĀB:** İy Oĝul! Resül ħazreti ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Ĥaķ Te‘ālā Cennet’de ħüriler yaratmışdur za‘ferāndan. Anlar eydürler ki: ‘Biz anlaruñ içünüz kim namāzı cemā‘atle kıladırlar.’ ” İy Oĝul! Sevgülü namāz Ĥaķ Te‘ālā kıtında namāzı vaķtında kılmakdur.

33. **BĀB:** Namāza küymek aczin bildürür.

34. **BĀB:** İy Oĝul! İşbu tesbīħ namāzın zinhār kıla ĝör. Her günde ya ayda bir ya yılda bir kerre yāħūd ömründe bir kez kıla ĝör.

1.2. Eserin Türü ve Nüsha Tavsifi

Eser itikadi ve amelî bilgilerin yer aldığı ilmihâl türündedir. İslamiyet’in kabulü ile birlikte yeni dahil olunan dinin gereklerinin layıkıyla yerine getirilmesi için ilmihâl kitapları telif edilmeye başlanmıştır. Bu telif işlemi daha çok ileri gelen

İslam âlimlerinin kitaplarının hülasası ya da şerhi şeklinde gerçekleşmiş zaman zaman ise birebir çevirileri yapılmıştır.

Bir kavram olarak ilmihâl, iki farklı kelimenin bir araya gelerek oluşturduğu bir isim tamlamasıdır. Sözlük anlamı itibarıyla, ilim ve hâl kelimelerinin birleşmesi ile “durum bilgisi” veya “hâl bilgisi” şeklinde bir anlam ortaya çıkmaktadır. “Hâl” kelimesi, Arapça kökeni itibarıyla “el-Havl” kelimesinden türemiş olup, değişme, dönüşme, durum, vaziyet, tavır gibi anlamları ihtiva etmektedir.⁵ Terim mânâsı ise “Her Müslümanın yapmak ve öğrenmek mecburiyetinde olduğu itikad, ibâdet ve ahlâka âit lüzumlu dinî bilgileri öğreten ilim”; “ inanılması icap eden esaslarla yapılması veya sakınılması lâzım gelen amelleri gösteren dinî hâl ilmi”⁶; “Bir Müslümanın günlük yaşantısında lâzım olan, kul ile Allah ve kulların kendi aralarındaki ilişkilerini düzenleyen ve herkesin bilmesi gerekli olan bilgileri ihtiva eden ilm”⁷; “İnanç, ibâdet, muamelât (günlük yaşayış) ahlâk konuları, yer yer büyük peygamberler, ayrıca Rasûl-i Ekrem’in hayatına dair özlü bilgileri içeren el kitabı”⁸ şeklindedir. Bu tarz bilgileri muhteva eden kaynaklara ise “ilmihâl kitabı” adı verilir.

“*Ey Oğul*” ilmihâli de Süleyman Bin Cerâc tarafından on üç tane kitaptan faydalanılarak yazılmış bir eserdir. Yazar eserinin sonunda faydalandığı kitapların isimlerini verir. Eser isimleri kısaltılarak verilmiştir. Bazı eserlerin künyelerine ulaşamamış olup künyeleri tespit edilen eserin özgün adı ve yazarı dipnotlarda belirtilmiştir. Bu eserlerin isimleri yazma nüshada kaydedildiği şekliyle şöyledir:

1. İhyâ-yı ‘Ulûm⁹
2. Câmîu-l Usûl¹⁰
3. Resûl Envârı¹¹
4. Mesâbih¹²

⁵ Erdoğan, M., *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005, s. 174.

⁶ Yörükan, Y. Z., “İslam İlmihali”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, 1952, S. I, s. 5.

⁷ Erdoğan, M. “İlmihal”, *Fıkıh Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Rağbet Yayınevi, 1998, s. 194.

⁸ Kelpetin, H. “İlmihal”, *Diyanet İşleri Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2000, S. XXII, s. 139.

⁹ *İhyâü Ulûmi'd-Dîn*. Gazzâlî'nin (ö. 505/1111) başta tasavvuf ve ahlâk olmak üzere fıkıh, kelâm gibi ilimlere bilhassa amaçları bakımından yeni yaklaşımlar getiren önemli eseri.

¹⁰ *Câmîu'l-Usûl Li-Ehâdîsi'r-Resûl*. İbnü'l-Esîr Mübârek b. Muhammed'in (ö. 606/1210) *Kütüb-i Sitte* 'deki hadisleri bir araya toplayan eseri.

¹¹ Eser hakkında bilgiye ulaşamamıştır.

¹² *Mesâbihu's-Sünne*. Ferrâ el-Begavî'nin (ö. 516/1122) güvenilir hadis kaynaklarından derlediği hadisleri ihtiva eden eseri.

5. Meşārık¹³
6. İrşādü't-Tālibîn¹⁴
7. Bostānü'l Ārifin¹⁵
8. Kutü'l- Kulüb¹⁶
9. Cāmi-i Tirmizi¹⁷
10. Cāmi el-Cinān¹⁸
11. Behiştü-l Envār¹⁹
12. Mev'izetü Mūsa²⁰
13. Vasiyyet-i Ebi Hureyre²¹

Ey Oğul Süleyman bin Cerā' tarafından telif edilmiş İslam ile ilgili ilmihâl bilgileri içeren yazma bir eserdir. *Ey Oğul*'un bilinen tek yazma nüshası²² vardır. Bu çalışmada bu tek yazma nüsha incelenmiştir. Eser 185x125 – 160x95 mm boyutlarındadır. Harekeli nesih ile yazılmıştır. Metnin harekeleri kendi içinde düzenli değildir. Her sayfada 15 satır bulunmakla birlikte 11/b, 14 satır olarak yazılmıştır.

1.3. İmlâ Özellikleri ve Dili

Eser imlâ, ses ve şekil özellikleri bakımından incelenirken *Eski Anadolu Türkçesi*²³ ve *Eski Türkiye Türkçesi*²⁴ adlı kaynaklar örnek alınmıştır.

Metin dil özellikleri bakımından Osmanlı Türkçesi dönemine dahil olmakla birlikte Eski Anadolu Türkçesi özellikleri de göstermektedir. Metinde Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlak ünlü ile kullanılan bazı kelime ve eklerin düzleşme temayülünde olduğu görülmüştür. Bunun yanında metinde “ıdma (ayırma) [18a-11], bodnına (boynuna) [9a-13] gibi arkaik özellikler gösteren örneklerle de karşılaşmıştır.

¹³ *Meşâriku'l-Envâri'n-Nebeviyye*. Radyüüddin es-Sâgânî'nin (ö. 650/1252), derlediği bazı sahih hadisleri nahiv konularına göre düzenlediği eseri.

¹⁴ *İrşâdü'l-tâlibîn ilâ Nehci'l-müsterşidin*. / Cemaleddin Mikdad b. Abdullah es-Süyuri el-Hilli, (826/1423)

¹⁵ Ebü'l-Leyl İmâmü'l-hüdâ Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm es-Semerkindî. Fakih, müfessir ve sûfi.

¹⁶ *Kütü'l-Kulüb*. Ebü Tâlib el-Mekkî'nin (ö. 386/996) tasavvufa dair eseri.

¹⁷ *El-Câmiu's-Sahih*. Tirmizî'nin (ö. 279/892) *Kütüb-i Sitte* 'ye dahil olan eseri.

¹⁸ Eser hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

¹⁹ Eser hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

²⁰ Eser hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

²¹ *Vesaya'l-Ulemai İnde Huzûri'l-Mevti*, yazar: Ebû Süleyman Muhammed b. Abdullah b. Ahmed b. Rebia b. Hüseyin b. Halid b. Abdurrahman b. Zebr er-Rebiî (ö. 379)

²² Kendisi de öğretmen olan Ankara Kalecikli İngilizce Öğretmeni Mustafa Köse tarafından şahsıma hediye edilmiştir. Eser kendisine anne tarafından dedesi, Ankara Kalecik Çandır köyünden Müslüm Hoca lakaplı Müslüm ÇAKIR'dan yadigar kalmıştır.

²³ Gülsevin, G. Boz, E. *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013.

²⁴ Timurtaş, F.K. *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2012.

İncelediğimiz eser eğitim seviyesi düşük hatta okuma yazması olmayan insanların kolayca anlayabilmesi için anlaşılır bir dille kaleme alınmış olup amelî ve itikadi bilgiler içeren ilmihâl eseri olması sebebiyle Arapça ve Farsça kelimelerin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Eserin ele alınan bölümlerinde 634 Türkçe, 492 Arapça, 70 Farsça, 1 Soğdca, 1 Yunanca ve 1 İbranice sözcük bulunmaktadır. Görüldüğü üzere Türkçeden sonra Arapça sözcükler çoğunluktadır.

1.3.1. Ünlüler ve İmlâsı

1.3.1.1. a Ünlüsü

1.3.1.1.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (a) ünlüsü medli elif ile (َ) ve üstünlü elif ile (ِ) yazılmıştır.

1.3.1.1.1.1. Medli Elif ile (َ)

أرى arı (6a-3)

آيت āyet (6b-4)

أراسی arası (14a-15)

أنت at (23b-11)

آنه ana (24b-3)

آتم atam (25a-3)

آدم adım (24b-7)

1.3.1.1.1.2. Üstünlü Elif ile (ِ)

ألتı altı (4a-12)

أندن andan (7a-11)

أرتق artuq (9b-13)

أحشام ahşam (23a-7)

1.3.1.1.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (a) ünlüsü medli elif ile (َ) üstünlü elif ile (ِ) dik üstünlü elif ile (ٍ) ve üstün ile (ْ) yazılmıştır.

1.3.1.1.2.1. Medli Elif ile (َ)

برأبر berāber (18a-8)

ترأذ terāzu (19a-9)

خبرآیل Cebra'ıl (22a-2)

میşالی mişāli (24a-9)

1.3.1.1.2.2. Üstünlü Elif ile (ا)

أَحْشَامٌ aḥşām (23a-7)

إِمَامٌ imām (18b-5)

خَمَاعَتٍ cemā'atı (23b-4)

صَاغٌ şağ (8a-5)

1.3.1.1.2.3. Dik Üstünlü Elif ile (اْ)

زِيَادَةٌ ziyāde (7b-14)

أَيَاغُوڠٌ ayaguñ (14a-15)

أَشِكَاَرٌ aşikāre (6b-10)

أَعْمَالٍ a' mālī (9b-14)

1.3.1.1.2.4. Üstün ile (اَ)

آتَمٌ atam (25a-3)

قَوْمَقُدُرٌ qomağdur (7b-13)

أَرَسِي arası (14a-15)

أُوتُرْمِيَّةٌ oturmayā (3b-5)

1.3.1.1.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (a) sesi; üstünlü elif ile (اْ) dik üstünlü elif ile (اَ) ve üstünlü he (هَ) ile yazılır.

1.3.1.1.3.1. Üstünlü Elif ile (ا)

مُوسَا Mūsā (5b-1)

بَاڠَا baña (19b-12)

سَاڠَا saña (20a-2)

اَاڠَا aña (10a-4)

1.3.1.1.3.2. Dik Üstünlü Elif ile (اْ)

يَا ya (14b-11)

تَا tā (12b-14)

1.3.1.1.3.3. Üstünlü He ile (هَ)

أَنَاهُ ana (24b-3)

أُوتُرْمِيَّةٌ oturmayā (3b-5)

أَحْرِيْنَةُ aḥırına (6b-9)

تَاحِيَّاتُدَّةٌ taḥiyyātda (6b-9)

صُوْرَا soñra (19b-13)

1.3.1.2. e Ünüsü

1.3.1.2.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (e) ünlüsü üstünlü elif ile (َ) yazılmıştır.

1.3.1.2.1.1. Üstünlü Elif ile (َ)

أَدْبَرِينَ edeblerin (2b-3)

أَكْرُ eger (5a-2)

أَلِنُوكَ elinüñ (4a-13)

أَيْلَمَكُدُرُ eylemekdür (5b-10)

أَمْرِيْلَةَ emrile (23a-13) أَوْنُدَةَ evinde (13b-15)

1.3.1.2.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (e) ünlüsü üstünlü elif ile (َ) ve üstün ile (ُ) yazılmıştır.

1.3.1.2.2.1. Üstünlü Elif ile (َ)

نَيْتَاكِمِ nitekim (21b-3)

1.3.1.2.2.2. Üstün ile (ُ)

إِرْتِيَةَ irteye (23a-10)

أَوْكُرْتُدِي öğretti (20b-15)

إِيْجُرُو içerü (16b-15)

مَكْرُ meger (30b-7)

دِرْكَلَرِي direkleri (27b-15)

1.3.1.2.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (e) sesi; üstünlü he ve üstün (ُ) ile yazılır.

1.3.1.2.3.1. Üstün ile (ُ)

أَشِكَاَرِ aşikāre (6b-10)

1.3.1.2.3.2. Üstünlü He ile (َ)

زِيَاَدَةَ ziyāde (7b-14)

كُوبُوكُنْجَةَ köpügünce (19a-7)

إِرْتِيَةَ irteye (23a-10)

پِيْشَةَ pīşe (20b-8)

1.3.1.3. -i Ünlüleri

1.3.1.3.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (ı-i) ünlüleri esreli elif ile (ا) ve esreli elif ye (ى) ile yazılmıştır.

1.3.1.3.1.1. Esreli Elif ile (ا)

إمدي imdi (29b-2)

إرتية irteye (23a-10)

إي iy (29b-1)

إصیقا إصیقا (13a-15)

إکیدور ikidür (2a-2)

إماملق imāmlıq (30b-3)

1.3.1.3.1.2. Esreli Elif Ye ile (اى)

إیچ iç (9a-15)

إیچرؤ içerü (16b-15)

1.3.1.3.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (ı-i) ünlüleri esreli ye ile, dikine esreli ye ile ve esre ile yazılmıştır.

1.3.1.3.2.1. Esreli Ye ile

هرکیم her kim (29b-2)

إکیدور ikidür (2a-2)

بیق biñ (28a-8)

ویرور virür (30b-1)

1.3.1.3.2.2. Esre ile

بر bir (30b-2)

یدی didi (28b-7)

قلمق kılmaq (21b-1)

دیرکری direkleri (27b-15)

1.3.1.3.2.3. Dikine Esreli Ye ile

گیدور gibidür (8a-2)

آحیرینه āhirine (6b-9)

1.3.1.3.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (ı-i) ünlüleri esreli ye ile dikine esreli ye ile, esreli he ile ve esre ile yazılmıştır.

1.3.1.3.3.1. Esreli Ye ile

إمدي imdi (29b-2)

آراسي arası (14a-15)

أري arı (6a-3)

أويۇغى uyluğı (7b-10)

1.3.1.3.3.2. Esre ile

أعمال a‘ māli (9b-14)

خماعتِ cemā‘ atı (23b-4)

ألتِ altı (4a-12)

إبريقِ ibrıķı (2a-12)

1.3.1.3.3.3. Dikine Esreli Ye ile

مثالي mişali (24a-9)

أوكرتدي ögretdi (20b-15)

كچی kiçi (9b-1)

دیزی dizi (7b-13)

تحياتي taḥiyyātı (6b-9)

تونونی ṭonunı (5b-11)

1.3.1.3.3.4. Esreli He ile

إكه iki (27b-6)

چهارشنبه çehārşenbe (30a-6)

هر كيمكه her kim ki (18b-14)

1.3.1.4. o-ö Ünlüleri

1.3.1.4.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (o-ö) ünlüleri ötreli elif vav ile ve ötreli elif ile yazılmıştır.

1.3.1.4.1.1. Ötreli Elif Vav ile

أول ol (3b-1)

أوترمية oturmayā (3b-5)

أورتاداغي ortadağı (4a-11)

أوقسا oķısa (5a-15)

أون öñin (9a-11)

1.3.1.4.1.2. Ötreli Elif ile

ألورسین olursın (21b-3)

أوتورلر otururlar (28a-4)

أن on (1b-12)

1.3.1.4.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (o-ö) ünlüleri ötreli vav ile ve ötre ile yazılmıştır.

1.3.1.4.2.1. Ötreli Vav ile

فُنُوقُ konuq (30b-5)

صُولُ şol (9a-10)

فُيُوبُ koyup (4a-14)

دُونُوبُ dönüp (9a-11)

1.3.1.4.2.2. Ötre ile

طُيُوقَلْرِبِلَه toppedlarla (4b-10)

صُكْرَه sonra (19b-13)

1.3.1.4.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (o-ö) ünlüleri ötreli vav ile yazılmıştır.

1.3.1.4.3.1. Ötreli Vav ile

Kelime sonunda ötreli vav ile kullanımına tek örnek bulunmuştur.

فُو ko (14b-14)

1.3.1.5. u-ü Ünlüleri

1.3.1.5.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (u-ü) ünlüleri ötreli elif vav ile ve ötreli elif ile yazılmıştır.

1.3.1.5.1.1. Ötreli Elif Vav ile

أُوْجُ üç (5b-3)

أُوَيْنُ uyan (7b-12)

أُوْجِنَه ucına (7b-9)

أُوَيْلُوغِي uyluğı (7b-10)

1.3.1.5.1.2. Ötreli Elif ile

Kelime başında ötreli elif ile kullanımına tek örnek bulunmuştur.

أُلُو ulu (24a-3)

1.3.1.5.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (u-ü) ünlüleri ötreli vav ile ve ötre ile yazılmıştır.

1.3.1.5.2.1. Ötreli Vav ile

رَسُولُ resül (27b-3)

طُوتَرُ tutar (9a-2)

يُوزُ yüz (28a-8)

صُوي şuyı (9b-12)

يُوزِي yüzü (6a-6)

الِنُوكُ elinüñ (4a-13)

1.3.1.5.2.2. Ötre ile

أَدْمُوْنَا adumuña (16b-13)

أَرْتُوكُ artuk (9b-13)

بَاشِنُوكُ başınuñ (4a-14)

قَوْمَقْدُرُ komaqdur (7b-13)

1.3.1.5.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (o-ö) ünlüleri ötreli vav ile ve ötre ile yazılmıştır.

1.3.1.5.3.1. Ötreli Vav ile

أُلُو ulu (24a-3)

أَيُرُو ayru (8b-2)

إِچَرُو içerü (28a-7)

دِيُو diyü (12a-15)

1.3.1.5.3.2. Ötre ile

تَرَازُ terāzu (19a-9)

1.3.2. Ünsüzler ve Yazılışları

1.3.2.1. ç Ünsüzü

1.3.2.1.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (ç) sesi genellikle çim ile nadiren cim ile yazılmıştır.

1.3.2.1.1.1. Çim ile

چِيمَزُ çıkmaz (23b-15)

چَانَاقُ çanaq (14b-7)

چُونُ çün (11a-15)

چُوكُ çok (26a-8)

1.3.2.1.1.2. Cim ile

جُفَدْرُ çokdur (29b-9)

1.3.2.1.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (ç) sesi çim ve cim ile yazılmıştır.

1.3.2.1.2.1. Çim ile

سِرْجَة sırça (4b-11)

صَچْمَاقْدُرُ saçmağdur (9a-15)

قَچِنُ kaçan (23b-7)

اِچْرُو içerü (16b-15)

1.3.2.1.2.2. Cim ile

أَعْجَدَا ağaçda (10b-9)

كِرْجَاكُ gerçek (25a-8)

صُوجِنُ suçun (23a-5)

كُوكْجَاكُ gökçek (30b-4)

1.3.2.1.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (ç) sesi çim ve cim ile yazılmıştır.

1.3.2.1.3.1. Çim ile

اِیچُ iç (9a-15)

أُوچُ üç (30a-9)

1.3.2.1.3.2. Cim ile

أُوچُ üç (9a-14)

گِیچُ giç (24a-9)

هِيچُ hiç (24a-12)

بِرْقاچُ birkaç (24a-9)

1.3.2.2. p Ünsüzü

1.3.2.2.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (p) sesi pe ve be ile yazılmıştır.

1.3.2.2.1.1. Pe ile

پَاكُ pāk (30b-11)

پِیْرلِرُ pīrlər (2b-5)

بَيْعَامْبَرِ peygāmbēr (4b-15)

پادِشَاهُكُ pādīšāhuñ (25a-9)

پِيشَة pişe (20b-8)

پَس pes (20a-5)

1.3.2.2.1.2. Be ile

Türkçe kelimelerde kelime başında p ünsüzü bulunmaz. bînar > pînar, barmak > parmak gibi kelimeler b > p ötümsüzleşmesi sonucu oluşmuştur. Bu nedenle kelime başında p ünsüzü bulunduran kelimelerin çoğu Farsça kökenlidir.²⁵

پَس pes (24b-9)

“Pes” kelimesi metinde 13 defa geçmekte olup 9 defa “p” ünsüzü ile 4 defa ise “b” ünsüzüyle yazılmıştır.

1.3.2.2.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (p) sesi pe ve be ile yazılmıştır.

1.3.2.2.2.1. Pe ile

يَا پُلْدِي yapuldı (21b-7)

تُوبُغِي topuğı (10a-2)

تُوطُولُو toptolu (17b-8)

قَاپُوسِنَة kapusına (16b-14)

سِپَاهِيلِر sipāhiler (2b-6)

تُوطُوقْلَارِلَا topuqlarila (4b-10)

1.3.2.2.2.2. Be ile

كُوبُوكُنْجَة köpügünce (19a-7)

يَاپْرَاق yapraq (20b-5)

دُوبُدُوز düpdüz (7b-15)

1.3.2.2.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (p) sesi be ile yazılmıştır.

²⁵ Gülsevin, G. Boz, E. *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013 s.32

1.3.2.2.3. 1. Pe ile

Örneğine rastlanmamıştır.

1.3.2.2.3. 2. Be ile

هَبْ hep (16b-10)

أَلُوبْ alup (3b-4)

دِيُوبْ diyüp (3b-5)

طُتُوبْ tutup (2a-7)

أُونْدُوبْ unıdup (7b-5)

دُوشُوبْ düşüp (12a-1)

1.3.2.3. t Ünsüzü

1.3.2.3.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (t) sesi kalın sıradan kelimelerde (tı) ve (te) ile ince sıradan kelimelerde ise (te) ile yazılmıştır.

1.3.2.3.1.1. Tı ile Kalın Sıradan Kelimelerde

طَارْ țar (30b-9)

طُورْمَة țurma (18a-12)

طُوتْدِي țutdı (19b-13)

طَاعَمْ ta'ām (30b-8)

طُورُرْكَنْ țururken (30a-14)

طُوطُولُو țoptolu (17b-8)

1.3.2.3.1.2. Te ile Kalın Sıradan Kelimelerde

تَحْيَاتْدَه tahıyyātde (6b-9)

تَمَامْ tamām (7a-3)

تَعْجُبْ ta' accüb (19b-15)

تَنْكُرِي tañrı (22b-6)

تَاھْتُونْ tahtuñ (27b-15)

1.3.2.3.1.3. Te ile İnce Sıradan Kelimelerde

تَرْكْ terk (7a-5)

تَفَرُّجَة teferrüce (2b-9)

تَيَمُّمْ teyemmüm (5b-10)

تَنْبِنَنْ teninden (6a-2)

تَرْتِيبْ tertib (9a-5)

تَاھِيرْ te'hîr (13a-3)

1.3.2.3.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (t) sesi kalın sıradan kelimelerde (tı) ve (te) ile ince sıradan kelimelerde ise (te) ile yazılmıştır.

1.3.2.3.2.1. Tı ile Kalın Sıradan Kelimelerde

طُوْطُلُوْ toptolu (17b-8)	بَاطِلٌ bāṭil (9b-14)
حِطَابٌ ḥiṭāb (26a-14)	سُلْطَانٌ sulṭān (24a-10)
بُطُوْكَ buṭun (3b-11)	حِطَاسِيْنَ ḥaṭāsīn (26b-11)

1.3.2.3.2.2. Te ile Kalın Sıradan Kelimelerde

تَحِيَّاتُهُ taḥiyyāṭda (6b-9)	طُوْتُنْ ṭutan (20a-3)
أَتَايَةَ ataya (2b-1)	كَافْتَانِيْنُŋ kaftanınıñ (30b-10)
طُوْتُدِيْ ṭutdı (19b-13)	أُوْرْتَاَدَاغِيْ ortadağı (4a-11)

1.3.2.3.2.3. Te ile İnce Sıradan Kelimelerde

تَرْتِيْبٌ tertīb (9a-5)	فَرِيْشْتَهْلَرُ feriştehler (24b-11)
يَطِيْرٌ yiter (2a-6)	اِرْتِيْةٌ irteye (23a-10)
مَرْتَبِيْةٌ mertebeye (28b-4)	مُؤْتَلَا mübtelā (13a-14)

1.3.2.3.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (t) sesi kalın sıradan kelimelerde ve ince sıradan kelimelerde (te) ile yazılmıştır.

1.3.2.3.3.1. Te ile Kalın Sıradan Kelimelerde

تَحِيَّاتٌ taḥiyyāt (15b-13)	تَاḤṬUŋ taḥtuñ (27b-15)
------------------------------	-------------------------

1.3.2.3.3.2. Te ile İnce Sıradan Kelimelerde

اِيْتٌ iyit (3b-14)	اَبْدَسْتٌ abdest (5b-10)
دُوْرْتٌ dört (4b-3)	دُوْرُسْتٌ dürüst (6a-11)
جَنْنَتٌ cennet (5b-3)	سُنْنَتٌ sünnet (11b-5)

1.3.2.4. s Ünsüzü

1.3.2.4.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (s) sesi kalın sıradan kelimelerde (sad) ve (sin) ile ince sıradan kelimelerde ise (sin) ile yazılmıştır.

1.3.2.4.1.1. Sad ile Kalın Sıradan Kelimelerde

صَاعُ şağ (16b-14)	صُوقَة şoqa (30b-10)
صُكْرَة soñra (19b-13)	صُول şol (9a-10)

1.3.2.4.1.2. Sin ile Kalın Sıradan Kelimelerde

سَا saña (20a-2)	سُلْطَان şultān (24a-10)
سِرْچَة sırça (4b-11)	

1.3.2.4.1.3. Sin ile İnce Sıradan Kelimelerde

سِنِي seni (20a-5)	سُجُود sücüd (6a-15)
سَوْر sever (23a-2)	سَكِرْدُر sekizdür (5b-9)

1.3.2.4.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (s) sesi kalın sıradan kelimelerde (sad) ve (sin) ile ince sıradan kelimelerde ise (sin) ile yazılmıştır.

1.3.2.4.2.1. Sad ile Kalın Sıradan Kelimelerde

مُصَافِحَة muşāfaḥa (2a-14)	بَاصِغِل başğıl (3b-5)
بَاصِرَاşa başarsa (3a-13)	

1.3.2.4.2.2. Sin ile Kalın Sıradan Kelimelerde

أَرَسِنِي arasinı (4b-11)	أُويسَان uysañ (8b-15)
يَتَسُوِيَة yatsuya (23a-9)	مُوسَا Mūsā (5b-1)
طُورَسَاñ tursañ (8b-15)	أُوِقْسَة oqısa (5a-15)

1.3.2.4.2.3. Sin ile İnce Sıradan Kelimelerde

كُوزَسُوز gözsüz (25a-12)	أَكْسُوك eksük (5b-13)
إِتْسُون itsün (6a-12)	نِيَّتْسُوز niyyetsüz (12b-6)

1.3.2.4.3. Son Seste Kullanımı

1.3.2.4.3.1. Sad ile Kalın Sıradan Kelimelerde

بَصْ baş (16b-15)

إِحْلَاصْ ihlāṣ (30a-8)

حَلَاصْ ḥalāṣ (13a-11)

1.3.2.4.3.2. Sin ile Kalın Sıradan Kelimelerde

Örneğine rastlanmamıştır.

1.3.2.4.3.3. Sin ile İnce Sıradan Kelimelerde

پَسْ pes (20a-5)

كَسْ kes (24b-14)

1.3.2.5. ñ Ünsüzü

1.3.2.5.1. İç Seste Kullanımı

1.3.2.5.1.1. Kef ile

أَدُمُوْنَا adumuña (16b-13)

بَاْنَا baña (19b-12)

سَاْنَا saña (20a-2)

أُوْنِْ أُوْنِْ öñin (9a-11)

1.3.2.5.2. Son Seste Kullanımı

1.3.2.5.2.1. Kef ile

أَلِنُوْنَا elinüñ (4a-13)

بَاْشِنُوْنَا başınuñ (4a-14)

بِيْنَا biñ (2a-5)

تَكْبِرُوْنَا tekbirüñ (17b-15)

1.3.2.6. k Ünsüzü

1.3.2.6.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (k) sesi kef ile yazılmıştır.

كِمْ kim (4b-11)

كِيْشِنُوْنَا kişinüñ (5b-8)

كَزْ kez (5b-8)

كَأْغِدْلَارْ kāğıdlar (17b-14)

1.3.2.6.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (k) sesi kef ile yazılmıştır.

كَرَكْدُرْ gerekdür (5a-2)

سَكِرْدُرْ sekizdür (5b-9)

اِكِي iki (5b-1)

مَكْدُرْ اَيْلْ eylemekdür (5b-10)

1.3.2.6.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda (k) sesi kef ile yazılmıştır.

اَكْسُوْكَ eksük (5b-13)

چَكْ çek (18a-4)

دِيْكَ dik (15b-10)

بِرْكَ berk (18a-10)

تِيْزَجْكَ tizcek (16b-7)

1.3.2.7. g Ünsüzü

1.3.2.7.1. Ön Seste Kullanımı

Kelime başında (g) sesi kef ile yazılmıştır.

گُوْكَدَكِي gökdeki (5a-12)

گِيْدِرِهْ gidere (5b-8)

كَرَكْدُرْ gerekdür (5a-2)

گُوْزْسُوْزْ gözsüz (25a-12)

1.3.2.7.2. İç Seste Kullanımı

Kelime içinde (g) sesi kef ile yazılmıştır.

اَكْرْ eger (5a-2)

دَكِيْنْ degin (4a-13)

مَكْرْ meger (30b-7)

بِلْگِيْلْ bilgil (1b-9)

1.3.2.7.3. Son Seste Kullanımı

Kelime sonunda tek örnekte (g) sesi kef ile yazılmıştır.

بَلْگْ beg (2b-6)

1.4. SES BİLGİSİ

Bu bölümde Türkçenin Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait ses özellikleri incelenecektir.

1.4.1. Ünlüler

Eski Anadolu Türkçesi dönemi metinlerinde a, e, è, ı, i, o, ö, u, ü olmak üzere dokuz ünlü karşımıza çıkmaktadır.

1.4.1.1. Ünlü Değişmeleri

1.4.1.1.1. i~e Değişmesi

Metinde i~e değişimi açısından oturmuş bir kullanım yoktur. Kelimelerin ilk hecesinde çoğunlukla “i”li şekiller kullanılmış az da olsa “e”li şekillere yer verilmiştir. Bazı kelimelerin iki şekli de metinde yer almaktadır. Metinde “i” şeklinde olup bugün “e” olarak telaffuz edilen kelimeler şunlardır:

di- : Metinde yer alan tüm örnekler düz-dar-ince ünlü taşımaktadır. “de-” şekline rastlanmamıştır.

didüğinden (16a-4)

didüm (16b-3)

yir: Metinde hem düz-dar-ince hem de düz-geniş-ince ünlülü şekil yer almaktadır.

yerlerin (10a-14)

yirine (20a-15)

yerinden (18a-11)

yir cinsine (5b-10)

yiryüzinde (5a-12)

yire ura (12b-7)

gice: Metinde yer alan tüm örnekler düz-dar-ince ünlü taşımaktadır. “gece” şekline rastlanmamıştır.

gice (21b-2)

Mi^r rāc Gicesi (21b-15)

gey- : Metinde üç örnek düz-geniş-ince ünlülü iken diğer tüm örnekler düz-dar-ince ünlü taşımaktadır.

geye[si] (2a-10)

geyinmek (2a-11)

geydi (11b-11)

giymek (2b-5)

giygil (3a-5)

giyesisini (10b-8)

biş: Metinde düz-dar-ince ünlülü şekil sayısı yirmi iken düz-geniş-ince şeklinin sayısı on yedidir.

yigirmi biş (1b-11)

beş vaqt (22b-13)

biş yüz (19a-12)

beşinci (26b-7)

biz (bez): Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

biz-ile (3b-11)

girü: Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

girü (13b-9) (15b-5) (18b-9)

it- : Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

itdüm (19b-10)

itdürdi (19b-14)

irte: Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

irte namāzın (22a-13)

irteye irmedin (23a-10)

iyit- : Metinde hem düz-dar-ince hem de düz-geniş-ince ünlülü şekil yer almaktadır.

iyitse (5a-6)

eyitgil (14b-12)

iyitdi (13b-11)

eyitdi (3a-9)

iy: Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

iy şabī (5b-9)

iyle- : Metinde tek örnek vardır. Bu örnek düz-dar-ince vokal taşımaktadır.

terk iylese (7b-5)

yig: Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

yigrekdür (23b-10) (13b-14)

yi- : Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

ta^çām yiye (30b-9)

yit- :Metinde hem düz-dar-ince hem de düz-geniş-ince ünlülü şekil yer almaktadır.

saña yiter (2a-6)

yetişürse (12b-2)

yitmese (12a-6)

yetişiğör (17b-2)

iriş- : Metinde sadece düz-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

tekbire irişse (23b-13)

mertebeğe irişdi (28b-4)

vir- : Metinde hem düz-dar-ince hem de düz-geniş-ince ünlülü şekil yer almaktadır. “ver-” şeklinin tek örneği vardır.

sevāb virür (28b-12)

selām vericek (18b-12)

kapuların açivire (29a-1)

yidi: Metinde hem düz-dar-ince hem de düz-geniş-ince ünlülü şekil yer almaktadır.

yididen birin (7a-3)

yedi kat (23a-13)

yidi kez (14b-11)

yedi vācibātu (1b-11)

1.4.1.1.2. i~ü Değişmesi

degül: Metinde hem yuvarlak-dar-ince hem de düz-dar-ince ünlülü şekil yer almaktadır.

ķarnı degül (6a-8)

cā‘iz degildür (8a-12)

dürüst degüldür (6a-11)

cirāhat degilse (10a-9)

içerü: Metinde sadece yuvarlak-dar-ince ünlülü şekline rastlanmıştır.

içerü baş (16b-14)

1.4.1.1.3. u~o Değişmesi

uyan-: Arap alfabesi ile yazıda “o” ve “u” için farklı işaretler bulunmadığı için “uyan-” fiilinin “o” ile mi “u” ile mi yazıldığını kesin olarak belirtemiyoruz. Anadolu ağızlarında hâlihazırda “uyan-” ve “oyan-” şekilleri kullanılmaya devam etmektedir.

uyanukla (11a-7)

uykudan uyandı (11a-8) (11b-1)

uğramak: Arap alfabesi ile yazıda “o” ve “u” için farklı işaretler bulunmadığı için “uğra-” fiilinin “o” ile mi “u” ile mi yazıldığını kesin olarak belirtemiyoruz. Anadolu ağzlarında hâlihazırda “uğra-” ve “oğra-” şekilleri kullanılmaya devam etmektedir. Metinde tek örnekle karşılaşılmıştır.

‘âlimlere uğramak (2b-4)

1.4.1.2. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi

Türkçede genellikle iki heceden oluşan kelimeler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında vurgusuz olan orta hece düşer. Günümüzde “yalnız” şekliyle kullanılan kelime metinde “yaluñuz” ve “yaliñuz” şekliyle orta hecedeki ünlü düşmemiş halde karşımıza çıkmaktadır.

yaluñuz (17b-6)

burnuña (4a-1)

yaluñuz (17b-9)

alnı (4a-13)

oğlana (2b-7)

boynına (4b-5)

ağzıña (3b-12)

ayru (8b-2)

1.4.1.3. Ünlü Birleşmesi

Türkçe asıllı kelimelerde iki ünlü yan yana gelmez. Ünlü ile biten bir kelimedenden sonra ünlü ile başlayan bir kelime gelirse karşılaşılan iki ünlü birleşerek tek ünlü oluşturur.

böyle (<bu+ile):

böyledür (10a-4) (11b-13)

şöyle (<şu+ile):

şöyle tururdu (14b-6) (14b-8)

niçün(<ne+içün):

niçün (24b-9) (25a-1)

1.4.1.4. Ünlü Uyumu

1.4.1.4.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde kalın ünlü varsa diğer hecelerde de kalın ünlü bulunur. İlk hecede ince ünlü varsa diğer hecelerde de ince ünlü bulunur. Eski Anadolu Türkçesinde kalınlık incelik uyumu tamdır. Hatta bugün uyuma girmeyen ekler bile uyuma tabi olmuştur.

korqıcılarındur (1b-3)	yir cinsine (5b-10)
çevirüp (4b-2)	dimekdür (7a-12)
ki:	
ortadağı (4a-11)	ardındağıya (17a-14)
yanındağı (4a-11)	

iken: Bugün olduğu gibi metinde de “iken” zarf fiil eki kalınlık incelik uyumu dışında kalmıştır. Daima ince ünlülü şekli kullanılmıştır. Anadolu ağızlarında uyuma girmektedir: yazar-kan, oynarkan örneklerinde olduğu gibi.

kıyāmda iken (8b-5)

ābdesti var-iken (9a-1)

1.4.1.4.2. Düzlük Yuvarlaklık Uyumu

Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde düz ünlülerden (a, e, ı, i) biri varsa diğer heceler de düz ünlülerle (a-e-ı-i) devam eder.

Türkçede bir kelimenin ilk hecesinde yuvarlak ünlülerden (o, ö, u, ü) biri varsa diğer heceler ya dar yuvarlak (u, ü) ünlülerle ya da düz geniş (a, e) ünlülerle devam eder. Buna düzlük yuvarlaklık uyumu denir. Eski Anadolu Türkçesinde bu uyum tam değildir. Aksine bu döneme özel yuvarlaklaşma görülmektedir. Bu durum

karakteristik bir durum arz eder. Kelime ve eklerde görülen bu yuvarlaklaşmanın sebebi olarak bazılarında dudak ünsüzleri bazılarında ise kelime sonundaki “g/ğ”ların düşmesi gösterilmektedir. Bazıları ise hiçbir sebeple açıklanamamaktadır. Metinde kelimelerde, eklerde ve yardımcı seslerde düzlük yuvarlaklık uyumu karışıklık sergilemektedir.

1.4.1.4.2.1. Kelimelerde Yuvarlaklaşma

1.4.1.4.2.1.1. +ğ / +g Düşmesi Sebebiyle

Metinde bu durumu örnekleyen kapu kelimesi mevcuttur. Başka bir kelimeye rastlanmamıştır. Kapu kelimesinin düz dar vokalinin yuvarlaklaşmasında kelime sonundaki “g” sesinin düşmesi yanında “p” ünsüzü de etkili olmuştur.

kapu < kapıg

kapu açmak (2a-11)

kanğı kapudan (5b-4)

1.4.1.4.2.1.2. Dudak Ünsüzleri Sebebiyle

Dudak ünsüzleri “b-p-m” etkisiyle de bazı sözcüklerde yuvarlaklaşma görülmektedir.

kiremüd < kiremit

kiremüdde (10b-9)

1.4.1.4.2.1.3. Yapım Eklerindeki Yuvarlaklık Sebebiyle

Bazı yapım eklerindeki ünlüler Eski Türkçede olduğu gibi bu dönemde de yuvarlak şekilleriyle kullanılmaya devam etmiştir. Bu eklerle oluşturulan sözcükler şunlardır.²⁶

1.4.1.4.2.1.3.1. -Uk Eki ile

artuğ

artuğ (9a-14) (9b-13) (10a-1) (10b-12)

²⁶ Timurtaş, F. K. *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2012, s. 30.

ayruḡ

ayruḡ mescidde (13b-13)

eksük

eksükli (7a-5)

eksük itmeñ (8b-8)

eksük yumaḡdur (9b-13)

eksük şuyıla (10b-12)

yazuḡ

yazuḡdan şayru olmış (26b-4)

1.4.1.4.2.1.3.2. + ğaru, +gerü Eki ile**yuḡaru < yok + ğaru:**

yuḡaru ḡaldurḡıl (14a-9)

içerü < iç + gerü:

içerü başḡıl (3b-5)

içerü baş (16b-14)

içerü gir (16b-15)

ḡullelerden içerü (28a-7)

1.4.1.4.2.1.4. Bir Sebebe Baḡlı Olmayan Yuvarlaklaşma

Bazı kelimelerdeki yuvarlaklığın sebebi açıklanamamaktadır. Yapısında yuvarlak ünlü olmadığı ve yuvarlaklaşmayı gerektirecek bir ses hadisesi yaşanmadığı halde yuvarlak ünlü taşımaktadır. Eski Türkçede de bu kelimeler yuvarlak ünlü taşımaktaydı. Bugün ünlü uyumu gerçekleşse de hâlâ Anadolu ağızlarında “aḡu” ve “altun” örnekleri yuvarlak şekliyle kullanılmaktadır.²⁷

altun:

altun veya gümüş olsa (17b-6)

girü:

girü âbdest (13b-9)

girü secdeye varasın (15b-5)

²⁷ a.g.e., s. 30.

girü secdeye varıcağ (18b-9)

girü götürdi (25a-1)

incü:

şehir yapa incüden ve yağıtdan (27b-11)

ğarşu:

ğıbleye ğarşu (3b-5) (8b-5) (10b-6)

ğarşu tutup (12a-14)

ğarşuñda görür (14a-7)

yüzüñe ğarşu (19b-4)

kendü:

kendü gibi(29b-6)

degül: Bu kelime Eski Türkçede yoktur. Metinde iki yerde “degül” on dört yerde “degil” şeklindedir. Düzleşme temayülü kuvvetlidir.

ğarnı degül (6a-8)

şırçaya degil (5b-11)

dürüst degıldür (6a-12)

cā' iz degildür (8a-12)

şayru:

şayru olmaya (26b-4)

şayru olmuş (26b-4)

1.4.1.4.2.2. Eklerde Yuvarlaklaşma

Eklerin yazılışı Latin alfabesine geçinceye kadar klişeleşmiş şekilde yazılagelmiştir. Eski Anadolu Türkçesinde de bu durum devam etmiştir. Metinde de bu durum karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun bir fonetik mesele olduğu kadar bir yazım meselesi olarak da değerlendirilebilir.²⁸

1.4.1.4.2.2.1. Ünlüsü Aşında Yuvarlak Olan Ekler

1.4.1.4.2.2.1.1. -Up Zarf Fiil Eki:

²⁸ a.g.e, s. 31-32.

Bu ek Eski Türkçede hep yuvarlak ünlülü şekildedir. Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak ünlülüdür. Metinde düz ünlülü şekillerine de rastlanmıştır.

fā'ide ol-**up**(2a-7)

nesne şat-**up**(2b-10)

teyemmüm id-**üp**(13a-4)

imām gel-**üp**(17a-6)

yire in-dir-**ip**(8a-5)

yi-y-**ip** içmesi (5a-13)

1.4.1.4.2.2.1.2. -dUr Ettirgenlik Eki:

Ek Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülüdür. Metinde çoğunlukla yuvarlak ünlülü olup sadece bir tane düz ünlülü şekline rastlanmıştır.

yire in-**dir**-ip(8a-5)

imāma in-**dür**-ür (17a-14)

başmağ dön-**dür**-mek (2b-9)

vācibātn bil-**dür**-ür (6b-7)

beni öl-**dür**-ür (13a-13)

hareket it-**dür**-di (19b-14)

1.4.1.4.2.2.1.3. -Ur Ettirgenlik Eki:

Ek Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülüdür.

hācet bit-**ür**-mek (2b-4)

şu gir-**ür**-mekdür (10a-15)

ayasın deg-**ür**-meye (12a-8)

1.4.1.4.2.2.1.4. -sUn Emir Eki:

Ek Eski Türkçede ve Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülüdür.

şu kalma-**sun** (3b-10)

terk it-**sün** (6a-12)

şığar ol-**sun** (14a-15)

1.4.1.4.2.2.1.5. +dUr Bildirme Eki:

Ek metinde genel olarak yuvarlak ünlülüdür. Sadece iki örnekte düz ünlülü şekli karşımıza çıkmaktadır. Bu ekin kökeni **tur-** fiildir. **-durur** şekli de kullanılmaktadır.

sekiz+ dür (5b-9)	şifalı bu+ dur (26b-12)
arı gerek+ dür (6a-3)	kāfir+ dir dirler
fātiha oqımaq+ dur (7b-2)	cemā'atle kıla+ dır +lar (24b-1)

1.4.1.4.2.2.2. Ünlüsü Sonradan Yuvarlaklaşmış Ekler

1.4.1.4.2.2.2.1. +(U)m, +(U)mUz İyelik Ekleri:

ET'de 1. şahıs iyelik ekinin ünlüleri kökteki ünlüye uyum sağlarken Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlaktır. Bu yuvarlaklaşmanın sebebi ise “m” ekidir.²⁹

kul+ um (24a-11)
mescid+ üm (13b-13)
düş+ üm +de (16b-2)
Āyişe ana+ muz (14b-4)
bil+ üm +i (3a-3)
buyruğ+ um +dan(24a-13)

1.4.1.4.2.2.2.2. +(U)ñ, +(U)ñUz İyelik Ekleri:

Eski Türkçede 2. şahıs iyelik ekinin ünlüleri kökteki ünlüye uyum sağlarken Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlaktır. Bu yuvarlaklaşma “ñ” sesi ve 2. şahıs iyelik ekine benzemek vasıtasıyla olmuştur.³⁰

şol ayag+ uñ +a (3a-5)
şag el+ üñ +i (3a-2)
ev+ üñüz +i (13b-11)

²⁹ a.g.e, s. 33

³⁰ a.g.e, s. 33

birlüg+ün eytdüm (16b-2)

siziñ kat+uñuz+da (17b-4)

1.4.1.4.2.2.3. +Uñ, +ñUn Tamlayan Eki:

Eski Türkçede tamlayan ekinin ünlüleri kökteki ünlüye uyum sağlarken Eski Anadolu Türkçesinde daima yuvarlaktır. Bu yuvarlaklaşmanın sebebi ise “ñ” sesidir. Bu durumda 1. teklik şahıs eki “m”nin de etkisi olmuştur.³¹

an+uñ suçın bağışlar (24a-5)

aşhāb+uñ üzerine (17b-3)

taht+uñ direkleri (27b-15)

Tañrı+nuñ emridür (28b-4)

tekbir+üñ fazileti (17b-4)

göbeg+üñ altında (14a-13)

1.4.1.4.2.2.4. +IU, +sUz Sıfat Yapım Ekleri:

-suz, -süz eklerinin sadece dar yuvarlak şekillerine rastlanmış olup düz dar şekillerine örnek bulunamamıştır.

şuç+lu+y+a şordı (24b-14)

giz+lü okıyacak (6b-10)

iki dür+lü+dür (11a-6)

sevgü+lü namāz (24b-2)

eksük+li (7a-5)

dür+li dür+li ta'āmlar (28a-10)

devlet+li kıl (28b-4)

hısāb+suz ve 'azāb+suz (5b-4)

īmān+suz mı gidem (16b-3)

'özür+süz mekrūhdur (9a-10)

niyyet+süz (12b-6)

besmele+süz (14b-2)

1.4.1.4.2.2.5. -dU(m) Görülen Geçmiş Zaman Eki

³¹ a.g.e, s. 34

Eski Türkçede “-tı(m)” şeklinde olan ek Eski Anadolu Türkçesinde daima dar yuvarlak ünlü taşımaktadır. Ek başındaki ünlü ise sedalılaştırarak “d” olmuştur. Bu yuvarlaklaşmada “m” sesi etkili olmuştur. Düz ünlülü şekle rastlanmamıştır.³²

evinden çık-dum (19b-7)

yağın var-**du**+m (19b-10)

şor-**du**+m ki (20b-11)

Kıl-**du**+m (24b-15)

Yarlığa-**du**+m (28b-2)

āmīn di-**dü**+m (19b-12)

ta^ç accüb it-**dü**+mdi (19b-15)

evine gel-**dü**+m (19b-15)

atamdan işit-**dü**+m (25a-3)

birlüğün eyt-**dü**+m (16b-2)

1.4.1.4.2.2.6. -dU(n) Görülen Geçmiş Zaman Eki

Eski Türkçede “-tı(n)” şeklinde olan ek Eski Anadolu Türkçesinde daima dar yuvarlak ünlü taşımaktadır. Ek başındaki ünlü ise sedalılaştırarak “d” olmuştur. Bu yuvarlaklaşmada 1. tekil şahıs ekindeki “m” sesi ve “ñ” etkili olmuştur. Düz ünlülü şekle rastlanmamıştır.

kıl-**du**+ñ mı (24b-15)

kurtul-**du**+ñ (30a-12)

bil-**dü**+ñ mi (20a-3)

žāyi^ç it-**dü**+ñ (21b-14)

öldürme-**dü**+ñ (25a-1)

---

³² a.g.e, s. 35

1.4.1.4.2.2.7. –dU(k) Görülen Geçmiş Zaman Eki

Eski Türkçede “-tı mız” şeklinde olan ek Eski Anadolu Türkçesinde daima dar yuvarlak ünlü taşımaktadır. Ek başındaki ünlü ise sedalılaşarak “d” olmuştur. Bu yuvarlaklaşmada 1. tekil şahıs ekindeki “m” sesi ve “-duk” sıfat fiil eki analogi yoluyla etkili olmuştur. Düz ünlülü şekle rastlanmamıştır.

muhtaşar kı-l-**du**+k (13b-2)

cem^c eyle-**dü**+k (1b-8)

1.4.1.4.2.2.8. –Ur Geniş Zaman Eki

Geniş zaman eki Eski Türkçede çoğunlukla –ur, –ür olmakla birlikte -ar, -er ve -ır, -ir şekilleri de mevcuttur. Eski Anadolu Türkçesinde ek daima dar yuvarlak ünlü taşımaktadır.³³

öyleden ol-**ur** (11b-12)

namāz kı-l-**ur** (20a-1)

buyur-**ur**+mış (17b-12)

şevāb vir-**ür** (21a-15)

borcı öden-**ür** (21b-11)

şevābı eksil-**ür** (21b-12)

1.4.1.4.2.2.9. –U Zarf Fiil Eki

Metinde daima dar yuvarlak ünlü ile kullanılmış olup düz dar ünlülü şekline rastlanmamıştır.

qalmasun di-y-**ü** (3b-11)

fevt olur di-y-**ü** (12a-15)

qabla-y-**u** (10a-5)

1.4.1.4.2.2.3. Düz Ünlü Bulunduran Ekler:

Bazı ekler kök ünlüsüne bakmaksızın daima düz ünlü taşımaktadır. Bu durum fonetik bir olay olmanın yanında imlanın klişeleşmesiyle de alakalıdır.³⁴

³³ a.g.e, s. 36

1.4.1.4.2.2.3.1. +ı, +i Belirtme Hal Eki

Eski Anadolu Türkçesinde belirtme hal eki olarak daima düz dar ünlüler kullanılmıştır. Metinde yuvarlak şekline rastlanmamıştır. Belirtme hal eki eksiz olarak da karşımıza çıkmaktadır.

bilüm+i (3a-3)

kim+i görürse (3b-2)

zekerüñ+i (3b-10)

baş barmağūñ+i (3b-13)

şu+y+i ağzuña koyasın (3b-14)

elinūñ ayasın+i (4a-13)

gövdesin+ø ovmağdur (10a-14)

ayağın+ø yuyup (12a-2)

1.4.1.4.2.2.3.2. +ı, +i İyelik Eki

3. şahıs iyelik eki olan “-ı, -i” hem Eski Türkçede hem Eski Anadolu Türkçesinde düz dar ünlü ile karşımıza çıkar. Metinde yuvarlak şekline rastlanmamıştır.

namāz+i bāñıl olmaya (7b-6)

burn+i ucına (7b-9)

uyluğ+i arasına (7b-10)

diz+i üzerine (7b-13)

ğavl+i üzerinedür (-8a-13)

‘özü+i olmadın (10a-1)

1.4.1.4.2.2.3.3. -di Görülen Geçmiş Zaman 3.Şahıs Eki

Ek daima düz dar şekliyle karşımıza çıkmakta olup metinde dar yuvarlak şekline rastlanmamıştır.

---

³⁴ a.g.e, s. 36

öğine düş-**di** (6b-3)

mertebeğe iriş-**di** (28b-4)

anı gör-**di** (30a-5)

şöyle тұrur-**dı** (14b-6)

eyt-**di** (30a-7)

yumşaq тұt-**dı** (19b-13)

1.4.1.4.2.2.3.4. -mİ Soru Eki

Ek Eski Türkçede dar yuvarlak ünlü taşımaktadır. Eski Türkçeye zıt olarak soru eki Eski Anadolu Türkçesinde daima düz dar ünlülü şekil ile karşımıza çıkmaktadır.

kılduñ **mı**? (24b-15)

īmānsuz **mı** gidem? (16b-3)

kılayum **mı**? (25a-14)

bildüñ **mi**? (20a-3)

1.4.1.4.2.2.3.5. -(I)n Dönüşlülük Eki

Eski Anadolu Türkçesinde ek düz dar ünlülü şekliyle kullanılmıştır. Az da olsa dar yuvarlak ünlülü şekilleri de kullanılmıştır. Metinde dar yuvarlak ünlülü şekline rastlanmamıştır.

gey-i-**n**-mek (2a-11)

bul-ı-**n**-maduğı (12a-13)

sil-i-**n**-mekdür (9a-2)

du‘asında bul-ı-**n**-a (25b-14)

1.4.1.4.2.2.3.6. -mİş Anlatılan Geçmiş Zaman Eki

Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde düz dar şekliyle kullanılırken Eski Türkçede kelime kökündeki ünlüye uyum sağlamaktadır. Metinde dar yuvarlak ünlülü şekline rastlanmamıştır.

buyur-**mış**+dur (5a-1)

maşaraya al-**mış** (22a-9)

vārid ol-**mış**+dur (10a-4)

hūriler yarat-**mış**+dur (24a-15)

sünnet ol-**mış** (11b-5)

şayru ol-**mış** (26b-4)

1.4.1.4.2.2.3.7. -sIn 2. Teklik Şahıs Eki

Ek zamir kökenli olup daima düz dar ünlülü şekil kullanılmıştır. Metinde dar yuvarlak ünlülü şekline rastlanmamıştır.

taleb itmeye+**sin** (24b-9)

‘amel ide+**sin** (2a-6)

işidür mi+**sin** (25a-15)

tahâretlene+**sin** (3b-9)

1.4.1.4.2.2.3.8. -sIz 2. Çokluk Şahıs Eki

Ek zamir kökenli olup daima düz dar ünlülü şekil kullanılmıştır. Metinde dar yuvarlak ünlülü şekline rastlanmamıştır. Günümüzde fiil çekiminde çokluk 2. şahıs eki olarak “-sin-iz” şekli kullanılmaktadır.³⁵

gerçek eydür+**siz** (25a-8)

ne buyurur+**sız** (25a-14)

mahrûm olmaya+**sız** (24b-7)

1.4.1.4.2.2.3.9. -Ġil Teklik 2. Şahıs Emir Eki

Bu ek günümüz Türkçesinde kullanılmamakta olup metinde daima düz dar şekliyle karşımıza çıkmaktadır.

içerü baş-**ġil** (3b-5)

üstine ço-**ġil** (14a-14)

bağla-**ġil** (15a-10)

bil-**gil** ki (5b-9)

elüñi şalı vir-**gil** (14a-13)

rükü‘ a in-**gil** (14b-3)

1.4.1.4.2.2.3.10. +Ilk İsimden İsim Yapım Eki

Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde düz dar şekliyle kullanılırken Eski Türkçede kelime kökündeki ünlüye uyum sağlamaktadır. Metinde dar yuvarlak ünlülü şekline de rastlanmıştır.

baġil+**lık** (2a-6)

fuzül+**lık** (21a-5)

düşmen+**lik** (1b-4)

tekebbür+**lik** (21a-3)

ey+**lük** itmek (2b-1)

³⁵ a.g.e, s. 39

ey+lük eylemekdür (24b-3)

1.4.1.4.2.2.3.11. –IcI Fiilden İsim Yapım Eki

Metinde ek daima düz dar ünlü ile kullanılmıştır. Dar yuvarlak ünlü taşıyan şekle rastlanmamıştır.

ķorķ-**ic1**+larıñdur (1b-3)

yaz-**ic1** (17b-14)

şı-**c1**+ların (13b-5)

yırt-**ic1** (25b-3)

1.4.1.4.2.2.3.12. –Inca Zarf Fiil Eki

Ek Eski Türkçede karşımıza –gınca, -gince şeklinde çıkar. Eski Anadolu Türkçesinde ek başındaki “g” düşerek –inca, -ince şeklini almıştır. Ekin dar yuvarlak ünlü taşıyan şekline rastlanmamıştır.

gün toğ-**inca** (26a-10)

ķıl sağış-**inca** (28b-12)

1.4.2. Ünsüzler

1.4.2.1. Ünsüz Değişmeleri

1.4.2.1.1. -ķ- > -ħ- / ķ- > ħ- Değişikliği

Türkçe kelimelerin başında “h” ünsüzü bulunmaz. Bugün “h” ile başlayan kelimeler Eski Türkçede “k” ile başlamaktaydı. Metinde “k” ile başlayan günümüzde “h” olan kelimeler şunlardır:

ķanķı ķapudan (5b-4)

gözi gören ķanda (25b-7)

“dahı” kelimesindeki “ħ” sesinin aslı da “ķ”dır.

sen dahı (18b-10)

aħşam (23a-7)

1.4.2.1.2. k- > g- Değişikliği

Eski Türkçedeki “k”ler Batı Türkçesinde genellikle sedalılaştırarak “g” olmuştur. Bu durumun aksine “k” ünsüzünü koruyan kelimeler de mevcuttur.

kiçi (9b-1)

kendü (29b-6)

kişiyi (22b-2)

gözsüz (25a-12)

gökçek (30b-4)

göñüllü (7a-2)

giç (24a-9)

1.4.2.1.3. -g- > -v- Değişikliği

Türkçede kelimelerin ve hecelerin sonundaki “g”ler ile kelime ortası ile hece başındaki “g”ler “v” şeklini almaktadır. Özellikle yuvarlak ünlü taşıyan kelimelerde bu durum görülmektedir. Bunun yanında “g”ler “y” ya da “ğ” şeklinde de telaffuz edilmektedir. Günümüzde “ğ” ve “v” şeklinde yazı dilinde karşımıza çıkan kelimelerdeki “g” sesi “gövde” ve “ovmak” sözcükleri haricinde metinde varlığını korumuş, değişime uğramamıştır.³⁶

gövdesin (10a-14)

ovmağdur (10a-14)

düğine varmağ (2b-9)

ğarnı degül (6a-8)

öğine düşdi (6b-3)

ağşama degin (21a-14)

degmese (15a-1)

degirmek sünnetdür (8b-4)

yigit gördüm (19b-8)

eger (10b-10)

egilse (14b-6)

öğretti (20b-13)

1.4.2.1.4. -ğ- > -v- Değişikliği

Çok sık karşılaşılan bir değişim olmayıp metinde tek bir örneğine rastlanmıştır.

şovuk beni öldürür (13a-13)

1.4.2.1.5. b- > p- Değişikliği

³⁶ a.g.e, s. 53

Türkiye Türkçesinde p’li şekilleri kullanılan bazı kelimeler Eski Anadolu Türkçesinde “b” ön sesi ile mevcuttur.³⁷ Metinde de asli şeklini korumaktadır.

üstündeki **bar**mak (3b-10)

baş **bar**mağuñı (3b-13)

başmak döndürmek (2b-9)

başmak giyicek (3a-4)

1.4.2.1.6. t- > d- Değişikliği

Türkçede kelime başındaki “t- > d-” meselesi Eski Türkçeden beri farklılık arz etmektedir. Aynı eserde aynı kelimenin dahi ikili şekillerine rastlanmaktadır. Günümüzde de bu durum yazı dili ile ağızlarda devam etmektedir. “t” sesi ile yazım bir imla klişesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

dükeline kırsam (17b-9)

deñizler (17b-13)

ağaçlar **dü**kene (17b-14)

dağı iyde (4a-14)

talarsa ve oluğa **tu**rursa (11a-5)

bir **ta**ğda (13a-2)

göñlüñi **ta**ğıtma (18a-14)

taşra baş (21a-10)

vaqtı **ta**r olsa (30b-9)

talaşur (3b-2)

tayanup (10a-9)

tukuz **ha**diş (1b-10)

tukşan (2a-5)

tun giymek (2b-5)

gün **tu**ğmaya (13b-9)

bir **tu**lu çanağ (14b-7)

1.4.2.2. Ünsüz Benzeşmesi

Türkçede sedasız ünsüzlerle (f, s, t, k, ç, ş, h, p) biten bir kelimedenden sonra sedalı ünsüzler (c, d, g) ile başlayan bir ek gelirse bu ekler sedasızlaşarak c > ç, d > t, g > k olur. Metinde sedalı ünsüzlerle başlayan eklerin bu kural dışında kalarak aykırılık gösterdiği görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde karakteristik olan bu durum ünsüz uyumunun bozulduğunu göstermekle birlikte imla klişesi olarak da değerlendirilmektedir.

1.4.2.2.1. İmlası Kalıplaşmış Ekler

³⁷ a.g.e, s. 55

Bu ekler Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde daima sedalı ünsüz ile kullanılmaktadır.

1.4.2.2.1.1. +dA Bulunma Hâl Eki

kıyâmet+**de** (4b-14)

hadîş+**de** (5a-9)

bir rivâyet+**de** (6a-7)

dört+**de** birine (10a-5)

ğâyet+**de** pāk (12a-11)

âhîr vakt+**de** (16b-2)

cennet+**de** (23a-10)

tulû^c-ı şems+**de** (27b-4)

herbir taht+**da** (28a-1)

evvelki rek^c at+**da** (6b-8)

1.4.2.2.1.2. +dAn Ayrılma Hâl Eki

sünnet+**den** (7b-5)

üç+**den** ziyâde (8b-7)

sildük+**den** soñra (9b-2)

giydük+**den** soñra (10b-8)

kılmağ+**dan** yigrekdür (13b-15)

ķulağ+**dan** (10a-8)

şaf+**dan** ayru (18a-3)

şol ağaç+**dan** (20b-5)

1.4.2.2.1.3. -dum, -dı Görülen Geçmiş Zaman Eki

çık-**du+m** (19b-7)

nazar it-**dü+m** (19b-10)

eyt-**dü+m** (20a-4)

atamdan işit-**dü+m** (25a-3)

uzat-**dı** (19b-13)

yumşak tut-**dı** (19b-13)

çıkdı git-**di** (19b-14)

öğret-**di** (20b-13)

1.4.2.2.1.4. +dUr Bildirme Eki

çok+**dur** (21a-3)

artuğ+**dur** (21b-9)

yaratmış+**dur** (24a-15)

ķılmak+**dur** (24b-2)

eylemek+**dür** (24b-3)

cennetlik+**dür** (26a-11)

biş vakt+**dür** (29b-6)

yigrek+**dür** (30b-12)

1.4.2.2.1.5. -dUr Yapım Eki

üleş-**dür**-sem (17b-7)

hareket it-**dür**-di (19b-14)

iriş-**dür**-e (21a-11)

1.4.2.2.2. Kelime İçinde Sedalılaşma

Türkçede sedasız ünsüzlerden sonra ünlü ile başlayan bir ek gelirse bu sedasız ünsüzler sedalılaşır. Buna ünsüz sedalılaşması ya da ünsüz değişimi adı verilir.

1.4.2.2.2.1. - t - > - d -

ardınca (9a-4)

terk iden (22b-6)

eydür (16b-1)

her adumuña (24b-7)

1.4.2.2.2.2. -k- > - ğ -

başladığı (9a-7)

yanındağı (9b-1)

ayağı (9a-14)

barmağıla (9b-1)

1.4.2.2.2.3. -k- > - g -

yürümege (25b-8)

döşege (2b-12)

hü demege (29b-2)

göge başsa (5a-6)

1.5. ŞEKİL BİLGİSİ

Çekim ekleri kökün veya kelimenin anlamında değişiklik yapmayan eklerdir. Eklendikleri kelimeleri kullanım sahasına çıkaran, onları diğer kelimelerle irtibatlandıran eklerdir. ³⁸

1.5.1. Çekim Ekleri

1.5.1.1. İsim Çekim Ekleri

Türkçede isim çekimleri, teklik, çokluk, iyelik ve hâl çekimlerinden oluşur. Bu çekimler kelime kök ve gövdelerine getirilen çeşitli eklerle ifade edilir.

1.5.1.1.1. Çokluk Ekleri

³⁸ Ergin, M. *Üniversiteler için Türk Dili*, Bayrak Basım, İstanbul: 1997, s. 209.

Türkçede çokluk eki, **+lAr**'dır. Türk dilinin ilk yazılı metinlerinden itibaren ek, hep **+lAr** biçimindedir. Herhangi bir ses değişimine uğramaksızın ek Eski Anadolu Türkçesinde de **+lAr** olarak kullanılmıştır. Metinde de ek **+lAr** biçiminde yer almaktadır.

ķorkıcı+lAr+ıñdur (1b-3)	farz+lAr+ı (1b-13)
günāh+lAr+ın (5a-9)	bun+lAr+ıñ (5b-2)
şıcı+lAr+ı (10a-7)	ad+lAr (19a-9)
günāh+lAr+ın (26b-10)	ķapu+lAr+ın (29a-1)
zālim+lAr (1b-4)	diz+lAr+ın (8b-10)
menhī+lAr+ı (10b-12)	rūkūn+lAr+ın (13b-3)
feriştēh+lAr (23a-3)	'akreb+lAr+ı (25b-3)

1.5.1.1.2. İyelik Ekleri

İyelik eki bir sahiplik, bir aitlik, bir mülkiyet ifade eder. İyelik ekleri bu sahiplik ve mülkiyeti yalnız şahıslar hâlinde ifade ederler.³⁹ Türkiye Türkçesindeki düzlük yuvarlaklık uyumu Eski Anadolu Türkçesinde tam gelişmediğinden bazı iyelik ekleri yuvarlak ünlülü bazıları ise düz ünlülü olarak karşımıza çıkar.⁴⁰

	teklık	çokluk
1. kişi	+(U)m	+(U)mUz
2. kişi	+(U)ñ	+(U)ñUz
3. kişi	+(s)I(n)	+lArI(n)

ķul+um (24a-11)	buyruğ+um+dan (24a-13)
düş+üm+de gördüm (16b-2)	adum+uñ+a (16b-13)
günāh+uñ (24b-8)	ķapu+s+ı+n+a (16b-14)
Aīşe ana+muz (14b-4)	ķat+u+ñuz+da (17b-4)
du' ā+lAr+ı+nı (2a-8)	ara+s+ı (14a-15)

1.5.1.1.3. Hâl Ekleri

³⁹ a.g.e .s. 281.

⁴⁰ Gülsevin, G. Boz, E. *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013, s. 86.

Hal ekleri genellikle ismi fiile bağlayan isimlerle fiiller arasında ilişki kuran eklerdir.⁴¹

1.5.1.1.3.1. Yalın Hâl

İsmin diğer sözcüklerden bağımsız olduğunu gösreten hâldir. Teklik, çokluk ve iyelik biçimi yalın hâli ifade eder.⁴² Bu ek bir şey yapanı ve olanı gösterir. Bu ek için “kim hâli” tabiri de kullanılır.⁴³

kuşak (2a-11)	el ayak (2b-1)
nesnelere (3b-8)	cennet (5b-3)
dünya (9b-9)	yazıcılar (17b-15)
nazar (22b-7)	aşşam (23a-7)
cehennem (24b-5)	karavaş (28a-8)
oğul (29a-10)	

1.5.1.1.3.2. İlgî Hâli

İlgî hâl eki diğer hâl eklerinden farklı olarak eklendiği ismi diğerleri gibi bir fiile değil bir isme bağlamaktadır.⁴⁴ Bu ek için “kimin hâli” tabiri de kullanılır.⁴⁵ Metinde ilgî hâl eki ünsüzle biten kelimelerden sonra **+Uñ** ve ünlüyle biten kelimelerden sonra **+nUñ** biçiminde daima yuvarlak ünlülü olup dudak uyumunu bozan bir durum arz eder. Türkiye Türkçesinde bu ek **+In / +Un / +nIn / +nUn** şekillerinde kullanılır.

âbdest+ üñ farzları (1b-13)	âbdest+ üñ müsteḥabları (9a-3)
an+ uñ suçın bağışlar (24a-5)	aşşab+ uñ üzerine (17b-3)
âvurdu+ nüñ sağ yanına (3b-13)	başı+ nuñ iki tarafına koyup (4a-14)
bir kişi+ nüñ namâzı (29a-8)	cennet+ üñ kapuların (29a-1)
Ebû Süfyan+ uñ evinden (19b-7)	eli+ nüñ ortadağı barmağıla (4a-11)
göbег+ üñ altında (14a-13)	ğusl+ uñ farzı (2a-1)
elüñi kulağ+ uñ yumşığına (18a-8)	imâm+ uñ sağ yanına (8b-15)

⁴¹ Ergin, M. *Üniversiteler için Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım, 1997, s. 283.

⁴² a.g.e, s.284.

⁴³ Banguoğlu, T. *Türkçenin Grameri*, Ankara: TDK Yayınları 528, 1998, s. 327-328.

⁴⁴ Gülsevin, G. Boz, E. *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013, s. 50.

⁴⁵ Banguoğlu, T. *Türkçenin Grameri*, Ankara: TDK Yayınları 528, 1998, s. 327-328.

Medine+ nuñ yılanları (25b-3)	mü' min+ üñ yanında (3a-10)
müslümānlar+ uñ (1b-8)	namāz din+ üñ diregidür (21b-6)
namāz+ uñ evvel rek' atında (15a-12)	namāz+ uñ şartları (5b-9)
oğlı+ nuñ oğluna (24b-13)	ol cemā' at+ uñ şafları (24a-5)
şag̃ kolu+ nuñ iç yanına (12b-14)	Şa' ban ayı+ nuñ (30a-1)
taht+ uñ direkleri (27b-15)	Tañrı+ nuñ emridür (28b-4)
tekbīr+ üñ fazileti nicedür (17b-4)	

1.5.1.1.3.3. Yönelme Hâli

Eski Türkçedeki +KA eki, Orta Türkçenin doğudaki lehçelerinde +KA ve +GA şeklinde olup Eski Anadolu Türkçesinde ek başındaki K > G'lerin süreklileşme sonucunda yutulmasıyla +(y)A şeklini alır. ⁴⁶ 3. teklik ve çokluk şahıs iyelik eklerinden sonra +(n)A şeklini alır. Bu n'ye zamir n'si diyenlerin yanında iyelik ekine dahil edenler de vardır. Eski Anadolu Türkçesinin ilk örneklerinde +GA'lı şekile rastlansa da bu durum genellik arz etmez. Metinde bu şekle rastlanmamıştır.

Bu ek ismi fiile bağlayarak yaklaşma ifade eder. Bulunma ve ayrılma eklerinde olduğu gibi yer ve istikamet belirtir.⁴⁷ Bu ek için "kime hâli" tabiri de kullanılır.⁴⁸

atası+n+a ve anası+n+a (24b-3)	ay+a ve gün+e (9a-12)
yuğarı+y+a kaldurmağdur (8a-4)	bir kişi çek yanuñ+a (18a-4)
bu mertebe+y+e erişdi (28b-4)	ellerin bir yir+e ura (12b-9)
irte+y+e niyyet itse (22a-1)	kıble+y+e karşı (10b-6)
mescid+e girdüm (19b-8)	terāzunuñ bir kefesi+n+e (23b-2)
secde+y+e inerken (7b-13)	şag̃ yanuñ+a dön (16a-10)
sañ+a didüm (17a-7)	şırça+y+a degil (5b-11)

1.5.1.1.3.4. Belirtme Hâli

Eski Anadolu Türkçesinde belirtme durum eki olarak +(y)I [<<(I)G] kullanılır. Bu dönemde hem isme hem iyelik eki almış kelimelere hem de zamirlere

⁴⁶ Gülsevin, G. Boz, E. *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013, s. 55.

⁴⁷ Ergin, M. *Üniversiteler için Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım, 1997, s. 287.

⁴⁸ Banguoğlu, T. *Türkçenin Grameri*, Ankara: TDK Yayınları 528, 1998, s. 327-328,

gelebilen karakteristik ek budur.⁴⁹ 3. tekil ve çoğul şahıs iyelik eklerinden sonra **+(n)I** şeklini alır. Bu **n**'ye zamir **n**'si diyenlerin yanında iyelik ekine dahil edenler de vardır. Eski Türkçede isimlere gelen **+(I)G** ekinin devamı olduğu düşünülür. Lakin bu kaniya itiraz edenler **+(I)G** şeklindeki **G**'nin erimesiyle oluşsaydı ünlünün yuvarlak olması gerektiğini⁵⁰ belirtmişlerdir. Bu ek günümüz Türkçesinde Eski Anadolu Türkçesinden farklı olarak **+(y)U** şeklinde de kullanılır.

Metinde Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik belirtme eklerinden olan ve kimi dilcilere göre eksiz belirtme eki **+n+ø** şeklinde kimi dilcilere göre ise **+n** şeklinde olan yaygın bir kullanım vardır. Eksiz olarak kabul edenler **+n**'yi 3.tekil ve çoğul şahıs iyelik ekine **+(s)I(n)** dahil ederken diğer grup belirtme eki olarak **+n**'yi kabul eder.

bilüm+i (3a-3)	bu du'ā+y+1 okıya (4b-8)
dağı bu du'ā+y+1 okı (16a-12)	evvel sağ dizi+n+ø yire (8a-5)
ğusil itmek edebi+n+i (2b-12)	Hak Tā'alā+y+1 (16b-1)
iki elinüñ ayası+n+1 (4a-13)	ikindü+y+i cemā' atla kılsa (23a-7)
mażmaża+y+1 ve istinşākı (9a-9)	ol kimesne+y+i oda yakmaya (26a-1)
ol kişi+y+i (22b-2)	sağ elüñle kapu+y+1 aç (3a-6)
şıla-i rahīm edebleri+n+ø (2b-10)	şırāt+1 yıldırım gibi geçe (22a-15)
sırır+n+ø demek (2b-12)	şu+y+1 ağzuña koyasın (3b-14)
şu+y+1 yüze (9b-7)	şartdan birisi+n+ø terk itse (6a-11)
tañrı adı+n+ø añmayup (3a-15)	ulu günāhları+n+ø yarlıgaya (5a-9)
yatsu+y+1 kılsa (21b-1)	yiri zāid yumağdur (10a-2)

1.5.1.1.3.5. Bulunma Hâli

Bulunma durum eki ismi fiile bağlayan ve bulunma anlamı taşıyan bir ektir.⁵¹ Eski Türkçede bulunma hal eki **+DA** hem bulunma hem de çıkma hal eki yerine kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de bu sıkça karşılaşılan bir durumdur. Eski Anadolu Türkçesinde ve Metinde ek daima ötümlü konsonantlı hali **+dA** şekliyle kullanılmıştır. 3. tekil ve çoğul şahıs iyelik eklerinden ve tekil işaret

⁴⁹ Gülsevin, G. Boz, E. *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013, s. 55.

⁵⁰ Canpolat, M., "Eski Anadolu Türkçesindeki Belirtme Durumu (Accusativus) Ekinin Kökeni Üzerine", *Türkoloji Dergisi* X.(1), 1992, s. 9-11.

⁵¹ Ergin, M. *Üniversiteler için Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım, 1997, s. 287.

zamirlerinden sonra +(n)dA şeklini alır. Bu n'ye zamir n'si diyenlerin yanında iyelik ekine dahil edenler de vardır.

bir temiz nesne üsti+n+de (14a-6)	düşüm+de gördüm (16b-2)
halı üzer+de ço (15b-12)	İmām Ebū Hanife çatı+n+da (8a-10)
İmām-ı A' zam kavli+n+de (12b-1)	Ka'be yolu+n+da miqāt+da (2a-4)
namāz+da örü tırnağıdır (6a-14)	arş altı+n+da koyalar (5a-10)
orta+da+ğı barmağıla (4a-11)	sevāb içi+n+de (21b-2)
sünnetin evi+n+de kılsa (13b-15)	teyemmüm+de söz çokdur (13b-2)
tonı+n+da yaş buldı (11a-8)	yanı+n+da bir firiste tırur (3a-10)
yanı+n+da+ki barmağıyla (4b-6)	

1.5.1.1.3.6. Çıkma Hâli

Çıkma hâl eki ismi fiile bağlayan ve uzaklaşma anlamı taşıyan bir ektir.⁵² Sözcük öbeklerinde ve tümcede eylemin gösterdiği oluş ve kılışın kendisinden uzaklaştığını göstermek için kullanılır.⁵³ Bu ek aynı zamanda karşılaştırma, durum, tarz, parça, zaman vb. fonksiyonlar da taşımaktadır. Eski Türkçede +DA ve +DIn şeklinde olan ek Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde genellikle ötümsüz şekli +dAn ve az da olsa +dIn şekliyle kullanılmıştır.

Metinde öñ kelimesiyle öñdin kullanımına rastlanmıştır. 3. tekil ve çoğul şahıs iyelik eklerinden ve tekil işaret zamirlerinden sonra +(n)dAn şeklini alır. Bu n'ye zamir n'si diyenlerin yanında iyelik ekine dahil edenler⁵⁴ de vardır.

imām+dan öñ+din rükū' (18b-1)	kimki imām+dan öñ+din (18b-2)
ben+den öñ+din gelen (20b-8)	dünya+dan çıkmaz (23b-15)
kademgāh+dan çıkmak (2a-13)	namāz+dan fāriğ olıcağ (19b-10)
ardın+dan öñin+den gelen (5b-15)	Qur'an'+dan bir süre (6b-8)
uyukların+dan ayru tutmağıdır (8b-2)	kaçan bular+dan fāri' olsan (8b-13)
istincā+dan şöña (9b-3)	kulağ+dan çıkan şu şımaz (10a-8)
uyku+dan uyandı (11a-8)	biñ rek'at namāz+dan (13b-14)

⁵² a.g.e, s. 287.

⁵³ Korkmaz, Z., *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları, 1992, s. 37.

⁵⁴ Gülsevin, G. "Eski Anadolu Türkçesinde 3.Kişi İyelik Ekinin Özel Kullanılışı", *Türk Dili* Sayı 466, 1990, s. 276-279.

şaf+ dan ayru tırma (18a-3)	an+ dan çıktı gitdi (19b-14)
şol ağaç+ dan yaprak (20b-5)	incü+ den ve yakut+ dan (27b-11)
ben atam+ dan işitdüm (25a-3)	bunlar+ dan gayırısı (25b-11)
ağşam namāzın+ dan soñra (27b-6)	şabāh döşek+ den tırmağ (2a-10)
dibin+ den şık şu kılmasun (3b-10)	ben Cebrā' il+ den işitdüm (17b-11)
zammı sūre+ den soñra (27a-11)	

1.5.1.1.3.7. Eşitlik Hâli

Bu hâl eki ismin, eşitlik, benzerlik ifade eden durumudur. Eşitlik, benzerlik anlamı taşır.⁵⁵ Eski Türkçe döneminde ve diğer bütün dönem ve lehçelerde +**çA** şekli ile kullanılmıştır. Sadece Eski Anadolu Türkçesinde ekin ötümlü ve ötümsüz +**ca** ve +**çA** şekli kullanılır. Metinde +**çA** 'lı örneğe rastlanmamıştır.

umre itmiş+ ce (28b-13)	birbiri ardın+ ca (9a-4)
kara+ ca su (11a-12)	koşu+ ca (11b-3)
ağ+ ca (11b-3)	sen dağı ardın+ ca (18b-10)
bu dünya+ cadu (24b-9)	bun+ ca şevāb (25a-10)
kıl şağışın+ ca (28b-12)	gövdesindeki kılşağışın+ ca (28b-12)
ni+ ce gerekdür (2b-14)	gebe+ ce baldırım (10a-3)

1.5.1.1.3.8. Yön Gösterme Hâli

Yön gösterme ekleri cihet ifade eden ve ismi fiile bağlayan eklerdir.⁵⁶ Adın ve eylemin gösterdiği oluş ve kılışın kendi yönünde olduğunu göstermek için kullanılır.⁵⁷ Eski Türkçede +**rA** , +**ğArU** şeklinde kullanılan yönelme durum eki Eski Anadolu Türkçesinde +**rA** ve ek başındaki “ğ” düşerek +**ArU** şeklinde kullanılmıştır.

soñ+ ra (3a-3)	taş+ ra (3a-7), (13b-1), (21a-10)
yuğ+ aru (14a-9)	iç+ erü (3b-5), (16b-14), (16b-15)
depe+ re (22a-1)	

1.5.1.2. Fil Çekim Ekleri

⁵⁵ Ergin, M. *Üniversiteler için Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım, 1997, s. 287.

⁵⁶ a.g.e, s. 290.

⁵⁷ Korkmaz, Z. *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları, 1992, s. 173.

1.5.1.2.1. Haber Kipleri

1.5.1.2.1.1. Geniş Zaman Kipi

ābdesti şın- ur (6a-3)	ağ- ar -dı (22a-2)
baş- ar -sa (3a-13)	başla- r -lar (15a-14)
bildür- ür (12a-11)	borcú öden- ür (21b-11)
buyur- ur (8a-1)	depere ur- ur -lar (22a-1)
dile- r -se (5b-4)	eksükli ol- ur (7a-5)
eline vir- ür (3a-13)	elli ol- ur (10b-14)
eyd- ür (3a-11)	firişte тұr- ur (3a-10)
gör- ür -se (3b-2)	ğusl id- er -ler (2a-4)

1.5.1.2.1.2. Görülen Geçmiş Zaman Kipi

eyit- di (3a-9)	buyur- dı (5b-7)
di- di (6a-1)	cem ^c eyle- dü -m (2b-13)
uyandı gör- di (11a-12)	vāki ^c ol- dı -ysa (11a-9)
kııl- du -k (13b-2)	niyyetsüz al- dı -sa (12b-6)
yaş bul- dı (11a-8)	ihtilām ol- dı (11a-14)
kal- du (18a-8)	uyan- dı (11b-1)
zıkr olun- dı (11b-5)	gey- di (11b-11)
şınma- dı (11b-11)	şın- dı (11b-11)
gör- dü -m (16b-2)	eyt- dü -m (16b-2)
yazamayalar- dı (18a-1)	getürmeyeler- di (17b-15)
niçün öldürme- dü -ñ (25a-1)	hareket itdür- di (19b-14)
şuçluya şor- dı (24b-14)	yaş bulma- dı (11b-1)

1.5.1.2.1.3. Duyulan Geçmiş Zaman Kipi

buyur- mış +dur (5a-1)	oқыma- mış (6b-3)
-------------------------------	--------------------------

1.5.1.2.1.4. Gelecek Zaman Kipi

İstek kipi eserde gelecek zaman fonksiyonu ile kullanılmıştır.

odıla hilälley-**e**+ler (4b-15)
 günâhların yarlıgây-**a** (5a-9)
 kapusu kapanmay-**a** (5a-12)
 tarlık çekmey-**e** (5a-13)

haşr ol-**a** (5b-7)
 yire ur-**a** (12b-9)
 yire kıomay-**a** (12b-9)

1.5.1.2.2. Tasarlama Kipleri

1.5.1.2.2.1. Şart Kipi

getür-**se** (5b-8)
 hilälleme-**se** (4b-14)
 terk iyle-**se** (7b-5)
 yukârı tut-**sa** (8a-2)

yetişemez-**se** (12b-3)
 bulmaz i-**se** (13a-3)
 kııl-**sa**+lar (13a-7)
 işit-**se**+ñüz (24b-5)

1.5.1.2.2.2. Emir Kipi

ayağuña giy-**gil** (3a-5)
 bil-**gil** (2a-5)
 kıaldur-**ğıl** (14a-9)
 kıo-**ğıl** (14a-14)
 in-**gil** (14b-3)
 bağla-**ğıl** (15a-10)
 içeri baş-**ğıl** (3b-5)
 dön (2b-15)
 eylemen (13b-12)

eyt (2b-15)
 şu ur (4a-3)
 turigel (3a-1)
 taşra baş (3a-9)
 ayırma (14a-15)
 avuçla (14b-3)
 kılagör (26b-9)
 imâma uyuñ (18a-5)
 namâzıla bezen (13b-12)

1.5.1.2.2.3. Gereklilik Kipi

hilällemek **gerek**+dür (5a-2)
 yir arı **gerek**+dür (6a-3)
 saklamak **gerek** (14b-10)
 degmek **gerek** (15a-2)

kılmak **gerek** (21b-13)
 gelmek **gerek**+sin (25b-2)
 gelmek **gerek** (25b-6)

1.5.1.2.2.4. İstek Kipi

söylemey-**e** (3b-6)

olmay-**a**+sız (24b-7)

beyān id-**e**+lū+m (1b-13)

bakmay-**a** (3b-6)

‘amel id-**e**+sin (2a-6)

sümkürmey-**e** (3b-6)

oturmay-**a** (3b-5)

yire kıoma+y-**a** (12b-9)

1.5.2. Yapım Ekleri

Yapım ekleri eklendikleri kök veya gövdelerin anlamlarında değişiklik yaparlar. Yapım eki ile meydana getirilen bir kelime kendisinden türediği kök veya gövde ile uzak ya da yakın bir ilgisi olmakla beraber kelimedden ayrı yeni bir anlam kazanır.⁵⁸

1.5.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

İsim kök ve gövdelerinden yine isim yapılan eklerdir. Metinde isimden isim yapım ekleri çok fazla çeşitlilik göstermemekle birlikte en çok kullanılanları şunlardır.

+lik, +lık

düşmen+**lik** (1b-4)

tekebbür+**lik** (21a-3)

cennet+**lik**+dür (26a-11)

ataya ve anaya ey+**lük** (2b-1)

bencil+**lık** (2a-6)

ol kişi tar+**lık** çekmeye (5a-13)

bir yıl+**lık** (20a-13)

imām+**lık** itmek (30b-3)

yir kıatı+**lık**+ını (15b-7)

imām+**lık**+ı öğretti (20b-15)

bir+**lük**+ün (16b-2)

+suz:

Olumsuzluk ifade eder. Düz dar şekillerine rastlanmamıştır.

hısāb+**suz** (5b-4)

‘azāb+**suz** (5b-4)

imām+**suz** (16b-3)

vaķıt+**suz** (22a-3)

destūr+**suz** (30b-13)

⁵⁸ a.g.e, s. 208.

‘özür+süz (8a-10)

niyyet+süz (12b-6)

besmele+süz (14b-2)

göz+süz (25a-12)

+cAk:

ıŝı+cağ (13a-15)

oğuduğundan artu+cağ (7b-11)

göñlek+cek (30b-10)

yalın+cağ ayağa (9b-13)

tiz+cek (18a-9)

gök+cek (30b-4)

+II, +IU:

dür+li dür+li (28a-10)

bağ+lu (13a-8)

giz+lü (6b-10)

göñil+lü (7a-2)

+dAş:

karın+daş (2b-2)

yol+daş (2b-10)

+IAydın:

iki+leydin (6b-6)

+rAk

yig+rek+dür (23b-10)

+Ak:

köñül+ek > göñlek (3a-2)

+düz:

gün+düz (21b-2)

1.5.2.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+la

baş+la (3a-12)

hılâl+la-mağdur (9a-14)

sağ+la-mağdur (9a-5)

ğab+la-y+uven (10a-5)

bağ+**la**-gıl (15a-10)

iş+**le**-mez (24a-14)

imek+**le**-yürek (24a-4)

söy+**le**-medin (26a-9)

+lAn

taḥāret+**len**-esin (3b-9)

şübhe+**len**-e (11a-10)

+A

uz+**a**-n > uzun (ses değişimi yoluyla)

-(A)l

yön+**el**-mekdür (6a-9)

yön+**el**-t-mekdür (8b-5)

+er

oğul ev+**er**-mek (2b-3)

1.5.2.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-Ur

aç toy-**ur**-mağdan (23b-11)

şu gir-**ür**-mekdür (10a-15)

deg-**ür**-meye (12a-8)

-(I)l, -(U)l,

eg-**il**-üp (14b-7)

selām vir-**il**-mez (16a-2)

dök-**ül**-meye (14b-7)

it-**ül**-ür (12a-11)

-dI

u+**dı**-ęu > uykudan (11a-14)

-dIr

yire in-**dir**-ip (8a-5)

-In, -n

bul-**in**-maduğı (12a-13)

sil-**in**-e (3b-8)

sil-**in**-mekdür (9b-2)

şı-**n**-ur (6a-3)

ķapa-**n**-maya (5a-12)

1.5.2.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-AsI

gey-**esi** (2a-10)

-IcI:

ķork-**ıcı**+larıñdur (1b-3)

yırt-**ıcı** (25b-3)

yaz-**ıcı**+lar (17b-15)

şı-**cı**+ları (10a-7)

-ĝu

u+dı-**ĝu**> uykudan (11a-14)

-gun:

ar-**ĝun** varuñ (24b-7)

-k:

döşe-**k** (28a-2)

-l:

Geçişsiz fiilden sıfat ve zarf türetir.⁵⁹

düke-**l**+ini (17b-9)

-n

uz+a-**n** > uzun(19b-9)

-U

ķol-**u** çanak (14b-7)

ayr-**u** tütmaķdur (8b-2)

-(U)k:

Ünlüsü devamlı yuvarlaktır. Düz ünlülü kelimelere eklendiğinde dahi tabandaki ünlüyü etkileyip yuvarlaklaştırdığı örnekler de vardır. Etken ve edilgen fiillerin ikisine de gelir. **-mIş** ekinin fonksiyonunda isim ve sıfat türeten bir ektir.⁶⁰

⁵⁹ a.g.e, s. 108.

kaşı çat-**uķ** (19b-9)

art-**uķ** (9b-13)

kıs-**uķ** (10a-14)

ayr-**uķ** (13b-13)

tükr-**ük** (10a-8)

kıs-**uķ** yirlerin (10a-14)

ķon-**uķ** (2b-8)

uyan-**uķ**+la (11a-7)

kaşı çat-**uķ** (19b-9)

böyü-**k**+lügi (24b-8)

1.5.3. Fiilimsi Ekleri

1.5.3.1. İsim Fiiller

Fiilin kök ve gövdelerine getirilen, **-mAk** eki ile oluşturulmaktadır. Türkiye Türkçesinde kullandığımız **-mA** ve **-İş / -Uş** isim fiillerine çalıştığımız metinde rastlanmamaktadır:

-mAk:

döşekden tur-**maķ** (2a-10)

oķı-**maķ**+dur (6b-8)

‘āciz ol-**maķ** (23a-12)

yönel-**mek**+dür (6a-9)

başmaķ giy-**mek** 2a-11)

ķuşaķ ķuşan-**maķ** (2a-11)

namāz kıl-**maķ** (21b-1)

aç toyur-**maķ**+dan (23b-11)

ğusil it-**mek** (2b-12)

oğul ever-**mek** (2b-3)

1.5.3.2. Sıfat Fiiller

-An

virme+y-**en** (20b-7)

ķal-**an** vaķtde (27b-4)

terk it-**en** (20b-7)

imāma uy-**an** ķişı (7b-12)

-dUk

ķıl+**duğ**+1 yir (6a-3)

ķo+**duğ**+1 yire (7b-9)

1.5.3.3. Zarf Fiiller

-IcAk

⁶⁰ a.g.e, s. 107-108.

göñlek gey-**icek** (3a-2)
başmağ giy-**icek** (3a-4)
silin-**icek** (3b-7)
rükū' a in-**icek** (7b-8)
selām vir-**icek** (8b-14)(18b-12)
teyemmüm id-**icek** (12a-11)
du' ā id-**icek** (19b-1)
sür-**icek** (19b-5)
āvāzın işid-**icek** (25a-11)
namāzı kılub gid-**icek** (29b-13)

döşekden tur-**ıcağ** (2b-14)
namāza tur-**ıcağ** (6a-13)
tamam ol-**ıcağ** (7a-12)
yukarı kalk-**ıcağ** (8a-6)
secdeden kalk-**ıcağ** (8b-10)
kesek bulmay-**ıcağ** (9b-1)
ābdest al-**ıcağ** (12a-6)
mescidden çık-**ıcağ** (21a-9)
ikinci rek' ata tur-**ıcağ** (27a-10)
sinleden tur-**ıcağ** (30a-11)

- Up

fā' ide ol-**up** (2a-7)
nesne şat-**up** (2b-10)
kıyāmda gökçek tur-**up** (7a-2)
alnın koy-**up** (8a-9)
ayağın yuy-**up** (12a-2)
kaldur-**up** (19b-12)
helāk ol-**up** (28a-5)
namāzı kılu-**up** (29b-13)

bi-smi'l-lāh diy-**üp** (3a-2)
cehd id-**üp** (3b-3)
ayağın dik-**üp** (8b-12)
öğine düş-**üp** (12a-1)
teyemmüm id-**üp** (13a-4)
imām gel-**üp** (17a-6)
tağat getürmey-**üp** (28a-5)

-ken

secdeye iner-**ken** (7a-13)
kıyāmda i-**ken** (8b-5)
ābdesti varı-**ken** (9a-1)
'uzvı yur-**ken** (9a-8)

ābdest alur-**ken** (9b-15)
toz gelür-**ken** (12a-13)
örü turur-**ken** (27a-4)
oturur-**ken** (30a-15)

-Inca

uçmağı açma+y-**inca** (5a-11)
gün toğ-**inca**+dur (13b-7)
ābdest al-**inca**+ya (13b-9)
dizine var-**inca**+dur (6a-6)

ta on bire var-**inca**+ya (8b-7)
topuğa var-**inca** (10a-2)
mağamın görmey-**ince** (23b-15)

-mAdIn

‘özü ol-**madın** (10a-1)

tekbir bağla-**madın** (17a-11)

bunlar dahil ayrılmadın (20a-13)

aşşam ol-**madın** (23a-7)

mescide var-**madın**+da (25a-12)

mālāya‘nī söyle-**medin** (26a-9)

vaqtına ir-**medin** (23a-5)

ikindüye ir-**medin** (23a-6)

yatsuya ir-**medin** (23a-9)

irteye ir-**medin** (23a-10)

-meden

yüzine süre hiç degür-**meden** (12b-8)

yire düş-**meden** (15b-8)

2. METİN

1a⁶¹

---

⁶¹ Bu bölüm eserin içeriğiyle alakalı olmayıp kameri ayaların birkaç tanesinin ismi yer almakta ve bölük pörçük yazılar bulunmaktadır.

1b

[1b/1] Bi'smi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥī[m.] [1b/2] El-ḥamdu li'l-lāhi rabbi'l-'ālemīn. Ḥamd aḥadur ki 'ālemlerüñ rabbi[...] [1b/3] 'ākıbetü li'l-müttakīn. 'Ākıbet ḥayırlı korkıcılarıñdur. vela 'udvāne illā [1b/4] 'āle'z-zālimīn daḥı düşmenlik yoḡdur illā zālimler üzerinedür. [1b/5] Ve's-şalavātü ve's-selāmü 'āla ḥayrı ḥalḳıhi Muḥammedin ve ālihi ecma'in eṭ-ṭayyibīn [1b/6] eṭ-ṭāḥırīn ve sellim teslīmen dā'imen keşīran ilā yevmi'd-dīn bi-raḥmetike [1b/7] yā erḥame'r-rāḥimīn. Bilgil kim, bir za'if kimesne bu kitābı cem' [1b/8] eyledük kim müsülmānlaruñ maḥdümzādelerine fā'idesi ola [1b/9] va'l-lāhu a'lem. **BĀB:** İy şabī, bilgil kim bu kitābda üç yüz [1b/10] altmış toḡuz ḥadıṣ ve kırık dört aḡbār⁶² ve namāzuñ sekiz [1b/11] şartı ve altı rükni ve yedi vācibātı ve on dört sünneti ve yigirmi biş [1b/12] müsteḥabı ve on mekrūhātı ve on dört müfsidātı vardır, saña beyān [1b/13] idelüm! [BĀB:] İy şabī! Bilgil kim ābdestüñ farızları [1b/14] dördür ve sünnetleri altıdır ve müsteḥabları daḥı altıdır ve nāfile- [1b/15] leri daḥı altıdır, kerāhiyyetleri⁶³ daḥı altıdır. **BĀB:**

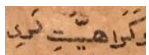
2a

[2a/1] İy şabī! Bilgil kim ḡusluñ farzı üçdür ve sünneti altıdır ve vācibi [2a/2] ikidir. Ammā Ebū Ḥanīfe ḳatında sünnet olan ḡusl dördür: Evvel, [2a/3] cum'a ḡuslıdır. İkinci, bayram ḡuslıdır. Üçüncü, 'arefe ḡuslıdır. Dördüncü, iḥrām [2a/4] ḡuslıdır ki ḥācılar Ka'be yolında Miḳāt'da ḡusil iderler. [2a/5] İy şabī! Bilgil kim biñ toḡsan edebi seniñ-içün cem' eyledü[m] [2a/6] ki bunuñla 'amel idesin saña yiter ve sen daḥı baḥillıḳ itmeyesin, [2a/7] tutup 'amel idenlerden saña daḥı bize daḥı fā'ide olup [2a/8] [d]u'ā kıllalar, Ḥaḳ Te'ālā du'āların ḳabül eyleye. İnşā'allāhu te'ālā ki [2a/9] ḳulı ḳul du'āsıyla yarlıḡar. Bilgil kim, her edebüñ⁶⁴ [2a/10] saña beyān idelüm. **BĀB -I EVVEL:** Şabāḥ döşekden ṭurmaḳ ve geye[si] [2a/11] geyinmek ve ḳuşaḳ ḳuşanmaḳ ve başmaḳ giymek edebi. Ve ḳapu açmaḳ [2a/12] ve ibriḳ eline almaḳ ve

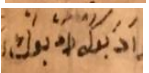
62

63

64

qademgāha girmek ve tahāret itmek e[debi]. [2a/13] Ve qademgāhdan çıkmak ve ābdest almak ve irte sünnetleri edebin. Ve mescīde [2a/14] girmek ve imāma uymak ve cemā'atla muşāfaha itmek ve mescidden çı[kmak ādābın]. [2a/15] Recep ve Şa' bān ve Ramazān ayı edebleri ve her 'uzvuñ [edebi].

2b

[2b/1] Ve el ayaq ve kulak ve dil ve qarın ve ferc edeblerin. Ve ataya ve anaya eylük [2b/2] itmek ve diyze ve hocaya ve 'ammuya ve ulu qarındaşa ve oğul ve kız ve kız [2b/3] qarındaşlara ve oğul evermek edeblerin. Ve ehil edeblerin, koñşı ve hācet [2b/4] bitürmek edeblerin ve maħalle edebi ve 'ilm şoħbeti edebi ve 'ālimlere uğramak [2b/5] edebi ve yeñi ton giymek edebi. Ve şeyhler ve dervişler edebi ve pīrlar [2b/6] edebi ve kāzīler ve nāyibler edebi ve begler ve sipāhīler edebi ve orta kişiler edebi [2b/7] ve oturmak ve turmak ve yigitler edebi ve oğlana ve nā-maħreme bakmak edebi [2b/8] ve dost kişiler edebi ve konuq olmak edebi ve ta'ām yimek ve şu içmek [2b/9] ve başmak döndürmek edebi ve adam okımak ve teferruce ve düğine varmak [2b/10] [ve] nesne şatup almak edebi ve yoldaş ve şıla-i raħīm edeblerin ve sefere [2b/11] [git]mek ve hasta şormak edebi ve ğazaya varmak ve eve girmek ve hatuna [2b/12] sırrın dimek ve döşege girmek ve cimā' itmek ve ğusil itmek edebini [2b/13] mecmū'ı cem' eyledüm. İy şabī! Seniñ-içün ki 'amel idesin ve's-selām. **BĀB:** [2b/14] [D]öşekden turıcaq nice gerekdür anı beyān ider. İmdi döşekden tu[rıcaq] [2b/15] vaqıt sağ yanuña dön-dahı iyit ki: Bi-smi'l-lāhi ve bi'l-lāhi tevekkeltü 'ala

3a

[3a/1] 'ala'l-lāhi lāħavle velā kuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīm⁶⁵ ve dahı turıgel [3a/2] ve gönlek giyicek bi-smi'l-lāh diyüp evvel sağ elüñi giy kaftanı [3a/3] dahı andan soñra kuşak kuşan iyit ki: İlāhī bilümi tā'ate [3a/4] sen muħkem eyle. Ve başmak giyicek bi-smi'l-lāh di evvel sağ ayağıña [3a/5] andan şol ayağıña giygil andan soñra bi-smi'l-lāh di. Dahı [3a/6] sağ elüñile kapuyı aç dahı sağ elüñ-ile sağ ayağıñ [3a/7] taşra baş di ki Bi-smi'l-lāhi āmentü bi'l-lāhi tevekkeltü 'ala'l-lāhi

⁶⁵ "Allah'ın adıyla(kalkmaya) başlarım. Allah'a dayandım. Kuvvet ve kudret ancak yüce ve ulu olan Allah'ın ihsanı ilemdir."

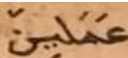
[3a/8] lā havle ve lā kuvvete illā bi'l-lāhi'l 'aliyyi'l-'azīm⁶⁶ andan sonra şol [3a/9] ayağın taşra baş. Resül hazreti 'aleyhi's-selām eyitdi: [3a/10] “Her mü'minün yanında bir firişte turur; elinde bir 'alem ve yanında [3a/11] bir şeytān; elinde bir 'alem ve firişte ev issine eydür ki: “Hayr [3a/12] başla.” Eger bu kişi tañrı adın zıkr idüp sağ ayağın taşra [3a/13] başarsa ol firişte elindeki 'alemi ol kişinün sağ eline virür. [3a/14] Bu kişi aḥşama-degin ḥaḳ te'ālāya muṭī' olur, aña şeytān elemi [3a/15] iremez. Eger Tañrı adın añmayup şol ayağın taşra baş[arşa]

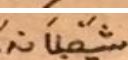
3b

[3b/1] şeytān bu kişinün şol eline 'alemin⁶⁷ virür. Bu kişi ol gün her [3b/2] kimi görürse talaşur daḥı aḥşama-degin şeytānla⁶⁸ olur, şerri üzerine [3b/3] olur.” İmdi cehd idüp firişteye muṭī' ol, şeytāna muṭī' olma. [3b/4] Andan sonra ıbrıḳ elüne alup ḳadem-hāneye varıcaḳ bi-smi'l-lāh [3b/5] diyüp evvel şol ayağın içerü başgıl ve ḳibleye karşı oturmaya [3b/6] ve bevline bakmaya, sümkürmeye ve ḳadem-hānede söylemeye ve çok otur- [3b/7] maya ki ḥāfız firiştelere incinürler. Ve daḥı siliniceḳ taşıla veya [3b/8] kesekile veya toprak birle ve buña beñzer nesnelere birle siline ve andan [3b/9] ıbrığı sağ elüne alup taḥāretlenesin. Şol elünün şırça bar- [3b/10] maḳ üstündeki barmaḳ birle zekerüni dibinden şıḳ şu ḳalmasun [3b/11] diyü. Ve taḥāretten sonra bir pāre biz-ile buṭun arasın sil. Üç kez [3b/12] iki elünü yu. Andan sağ elüne şu alup ağızına şu vir üç kez [3b/13] ve baş barmağın avurduñun sağ yanına şoḳ ve şehādet barma- [3b/14] ğın şol yanına şoḳ her kerre ki şuyı ağızına koyasın iyit: [3b/15] “[Allahümme] tahhir femi 'alā tilāveti zikrike ve ḥüsnü 'ibādetike”⁶⁹ di. Andan

4a

⁶⁶ "Allah'ın adıyla(kalkmaya) başlarım. Allah'a iman ettim. Allah'a dayandım. Kuvvet ve kudret ancak yüce ve ulu olan Allah'ın ihsanı ilemdir."

⁶⁷

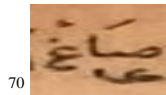
⁶⁸

⁶⁹ “Allah'ım! Ağızımı senin zikrini (Kur'an'ı) okuma ve sana güzel ibadet etme konusunda temiz kıl.”

[4a/1] sonra sağ⁷⁰ elüñ-ile burnuña üç kez şu virdükçe şol elüñ-ile [4a/2] ve iyit: "Allähümme eriñni min rāyihati'l-cenneti ve 'rzuñni min ni'amihā ve lā turiñni [4a/3] min rāyihati'n-nār." ⁷¹ Andan sonra elüñile yüzüñe üç kez şu ur iyit: [4a/4] "Allahümme beyyız vechī [binürike] yevme tebyezzu vücūhu evliyāike ve lā tusevvid [4a/5] vechī yevme tesveddu vücūhu a'da'ike."⁷² Andan sonra sağ elini [4a/6] yuya üç kez. Her [yu]dukça üç kez şol elile şığaya dirsekleri [4a/7] ile bile yuya ve iyde: "Allahümme a'ṭni kitābī bi-yemīnī ve ḥāsibnī ḥisāben [4a/8] yesīra."⁷³ Andan sonra şol elin yuya her yudukça sağ elile şığaya dir- [4a/9] sekleri ile bile yuya iyde kim: "Allahümme lā tu'ṭni kitābī bi-şimālī ve lā min [4a/10] verā' i zahrī ve lā tuḥāsibnī ḥisāben şedīdā."⁷⁴ Andan sonra iki eline [4a/11] şu ala dañı iki elinüñ ortadağı barmağıla kiçi barmağıla yanındağı [4a/12] barmağıla iki elinüñ barmağı altıdur ol altı barmağıla başına mesh [4a/13] ide. Alnı tarafından kafasına degin çeke. Andan iki elinüñ ayasını [4a/14] başıñı iki tarafına koyup dañı eñseden yaña çeke dañı iyde [4a/15] ki: "Allahümme gaşşini bi-raḥmetike ve enzil 'aleyye min berekātike."⁷⁵ Andan sonra

4b

[4b/1] şuyıla iki şehadet barmağların iki kulağıñı içine şoqa. [4b/2] Baş barmağların kulağı ardından çevirüp şığaya. Eger bir eli birle [4b/3] başıñı dört böliginden birisine mesh itse cā'izdür ve iyde kim: [4b/4] "Allahümme-c'alni mine'l-lezīne yestemi'üne'l-ḳavle fe yettebi'üne aḥsenehu."⁷⁶ [4b/5] Andan sonra üç barmağıñıñ ardıla mesh ide boynına, kiçi barma- [4b/6] ğıla yanındaki barmağıla ve orta barmağıla bu üç barmağıñıñ [4b/7] ardıla mesh ide dir. "Münyetü'l-Muşallī'de"⁷⁷ böyle dir. Andan sonra [4b/8] bu du'āyı oқыya: "Allahümme a'tik raḳabeti mine'n-

70

⁷¹ Allah'im! Bana Cennetin kokusunu nasip et ve Cennet nimetleriyle rızıklandır. Cehennem kokusunu bana nasip etme."

⁷² "Allah'im! Evliyaların yüzünün ağaracağı gün benim de yüzümü ak eyle. Düşmanlarının yüzlerinin kararacağı gün benim yüzümü karartma."

⁷³ "Allah'im! Kitabımı (amel defterimi) sağ elime ver ve benim hesabımı kolaylaştır."

⁷⁴ "Ey Rabb'im! Kitabımı sol elime verme, arkamdan da verme ve hesabımı zorlaştırma."

⁷⁵ "Allah'im! Beni rahmetinle sar, üzerime bereketinden indir."

⁷⁶ "Allah'im. Beni hak sözü dinleyenlerden ve onun en güzeline tabi olanlardan eyle." Zümer/18

⁷⁷ Sedüddin el-Kâşgarî'nin (ö. 705/1305) namaza dair eseri.

nār. Vāḥfaznī [4b/9] mine's-selāsili vel aḡlāli ve'l enkāl.”⁷⁸ Andan sonra sağ aya-
[4b/10] ğın sağ elile yuya, üç kez yuya topuqları ve barmakları [4b/11] arasını sırça
barmağıla hilālleye. Eyde kim: “Allahümme [4b/12] şebbit kademeyye ‘ale’ş-şırāṭı
yevme tezūlu fihi’l-aḡdām”⁷⁹ Andan [4b/13] sonra sol ayağın üç kez yuya.
Barmakların gine sırça [4b/14] barmak birle hilālleye. Eger hilāllemese kıyāmetde
cehennem [4b/15] odıla hilālleyeler, zīrā ki peygāmbere ‘aleyhi’s-selām

5a

[5a/1] buyurmuşdur ki: “Ḥallilū ešābi’aküm ḡable en teteḡallehā nāru cehennem.”⁸⁰
didi. [5a/2] Eger şaḡaldur ve eger barmak arasıdır sünnettür, hilāllemek gerekdür.
[5a/3] İyde kim: “Allahümme’c’alnī sa’yen meşkūrān ve zenben meḡfūrān ve
‘amelen şālih[ān] [5a/4] maḡbūlen ve ticāreten lentebūrā bi’afvike yā ḡafūr
bi’raḡmetike yā erḡame’r- [5a/5] rāḡimīn”⁸¹ diye. Ve daḡı resūl ‘aleyhi’s-selām
eydür: “Her kim ābdestden [5a/6] sonra şehādet getürüp göge baḡsa iyitse ki:
“Şubḡāneke allahümme ve bi’ḡamdi- [5a/7] ke ešhedü en lā ilāhe illāllāh ente
vaḡdeke lā şerīke leke ve etübü [5a/8] ileyke.”⁸² diye. Daḡı yire baḡa eyde ve
“Allahümme enne muḡammeden ‘abdüke ve resūlike.”⁸³ [5a/9] dise ḡaḡ te’ālā ol
kişinüñ ulu günāhların yarlıḡaya. Ve daḡı bir ḡadışde [5a/10] iyitdi ki: “ Bu kişiye
müḡr uralar ki ‘arş altında ḡoyalar kıyāmetde [5a/11] ol kişi gelüp uçmaḡı açmayınca
kimse açmaya.” Ve daḡı resūl [5a/12] eydür: “ Gökdeki rızık ḡapusu ḡapanmaya ve
yiryüzinde ol kişi tar- [5a/13] lıḡ çekmeye yiyip içmesi vüs’at üzerine ola.” didi. Ve
daḡı [5a/14] eydür: “ Her kim ābdestden sonra bir kez innā enzelnā [5a/15] süresi
oḡısa ḡaḡ te’ālā ol kişiyi çok [...]

5b

[5b/1] Ve yine eger iki kez oḡısa ḡaḡ te’ālā İbrāḡim peygāmbere ve Mūsā [5b/2] ve
‘İsā ve Muḡammed Muştaḡā ‘aleyhi’s-selām bunlarıñ şefā’atından [5b/3] maḡrūm

⁷⁸ “Ey Rabb’im! Benim boynumu Cehennem’den azat et, beni cehennem zincirlerinden, bukaḡlarından ve prangalarından muhafaza et.”

⁷⁹ “Allah’ım. Sırat Köprüsü’nden ayakların kaydıḡı günde, benim ayaklarımı kaydırma; sabit eyle.”

⁸⁰ “Cehennem ateşi aralarına girmeden önce parmak aralarını hilalleyin.”

⁸¹ “Allah’ım! Benim çalışmamı makbul, günah(lar)ımı baḡışlanmış, işlerimi güzel ve makbul ticaretimi de karlı eyle. Affınla ey Gafūr, rahmetinle ey acıyanların en merhametlisi!”

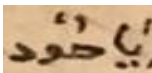
⁸² “Allah’ım! Sen noksansızsın, seni övgü ile anarım. Allah’tan başka İlah yoktur. Allah’ım sen birsin, senin ortaḡın yoktur, sana tevbe ediyorum (yöneliyorum).

⁸³ “Allah’ım! Muhammed senin kulun ve elçindir.

eylemeye. Ve eger üç kez okısa haq te‘ālā aña cennet kapuların [5b/4] açı vire kanğı kapudan dilerse gire hisābsuz ve ‘azābsuz. Ve bir [5b/5] hadīşde dağı eydür: “Her kim ābdestden soñra baña on kez innā enz- [5b/6] elnāhū sūresin bir kez okısa peygāmbler birle ve şiddiklar birle [5b/7] haşr ola.” Ve dağı buyurdı ki: Her kim ābdestden soñra baña on [5b/8] kez şalavāt getürse haq te‘ālā ol kişinüñ melülligin gidere, du‘ā- [5b/9] sım kabul kıla.” didi. **BĀB: İy şabi!** Bilgil ki namāzuñ şartları sekizdür: [5b/10] Evvel, ābdest almaqđur. Şu bulunmazuñ teyemmüm eylemekdür, yir cinsine illā kire- [5b/11] müde ve şırçaya degil. İkinci, tonunu arı kılmakđur. Necāset-i hafifeden [5b/12] ve necāset-i galizeden dirhem miqđarın gidermek vācibdür. Eger ziyāde [5b/13] ise gidermek farzdur. Eksük eylese sünnetdür.” İmām-ı Şāfi‘ eydür, raħmet- [5b/14] u’l-āhi ‘aleyhi eydür:” “Dübürden gelen ābdesti şır. Ve kan ve cirāħat [5b/15] şır.” Ebū [Hanife rahme]tu’l-āhi ‘aleyhi eydür: “ Bil ardından, öñinden gelen

6a

[6a/1] şır, velākin peygāmbler kana dağı ve cirāħata dağı necisdür.” didi. [6a/2] “Pes bir kişinüñ teninden çıksa aqsa yāħūd⁸⁴ sađ yire bulasa [6a/3] ābdesti şınur.” didi. Üçünci, kılduğı yir arı gerekdür. Dördünci, tenin [6a/4] arı kılmakđur; bevülden ve dağı meniden ve mecmū‘ necāsetden. [6a/5] Beşinci, setr-i⁸⁵ ‘avretdür. Er kişinüñ ‘avreti göbekden dizine [6a/6] varıncadır. Ammā ħatun kişinüñ yüzi ve ayası içi ‘avret [6a/7] degildür, bu ikisi kalanı ‘avretdür. Ve bir rivāyetde ayası dağı [6a/8] ‘avretdür. Ve qaravaş er kişi-gibidür ammā arkası ve qarnı degül [6a/9] ‘avretdür. Altıncı, kıbleye yönelmekdür. Yedinci, niyyetdür namāz kılmāğa. Sekizinci, [6a/10] vaqıtdür ya‘nī her namāzuñ vaqtini bilmekdür. Her kim ki bu sekiz [6a/11] şartdan birisin terk itse namāzı dürüst degüldür. Gerekse unıdup [6a/12] terk itsün gerekse kaşdıla terk itsün. **BĀB: Namāzuñ [6a/13] rüknüleri altıdur.** Evvel, ilk tekbirdür ki namāza tırıcaq Allahu [6a/14] ekber dimekdür. İkinci, namāzda örü tırmaqđur. Üçünci [...] [6a/15] okımaqđur. Dördünci, rükū‘dur. Beşinci, sücū[d]dur. Altıncı, taħıyyāt [okımaqđur].

84

85

6b

[6b/1] Her kim ki bu altı rükniden birisin terk itse namāzı fāsiddür. Eger [6b/2]gün içinde kaçā itmek mümkün ise kaçāsiyla dürüstdür. Meşelā; Qur'an [6b/3]oğımamış, rükū' da ögine düşdi. Rükū'ı hālinde bir āyet ya iki [6b/4]āyet Qur'an oğısa soñra sehv-i secde ide. Eger secdede [6b/5]öğine düşse gine kezalik bir āyet ya iki āyet Qur'an oğıya, sehv-i secde [6b/6]ide. Eger ikinci secdede ögine düşse bātlı ola, ikileydin kıla. [6b/7] **BĀB:** Namāzuñ vācibātın bildürür: Evvel, fātiha oğımağdur. Ve dağı fātiha [6b/8] ile iki evvelki rek'atda Qur'an'dan bir sūre oğımağdur. İkinci, evvelki [6b/9] taḥiyyātda oturmağdur. Üçünci, soñraki taḥiyyātı āḥirine⁸⁶ degin oğımağdur. [6b/10] Āşikāre oğıyacağ yirde āşikāre oğımağdur. Dördünci, gizlü oğıyacağ [6b/11] yirde gizlü oğımağdur. Beşinci, vitirde kunut oğımağdur. Du'ā budur: [6b/12] Allāhümme innā nesta'inüke ve nestagfirüke ve nestehdike ve nū'mīnu bike [ve netübü ileyk] ve netevkelu 'aleyke [6b/13] ve nūšnī 'aleyke'l-hayra küllehü neşkürüke ve lā nekfürüke ve nahle'u⁸⁷ ve netrükü⁸⁸ [6b/14] [men yefcürü]k. Allāhümme iyyāke na'büdü ve leke nūşallī ve nescüdü⁸⁹ ve ileyke [6b/15] [nes'ā ve nahfid]ü nercü raḥmeteke ve nahşā 'azābeke inne 'azābeke

7a

[7a/1] bi'l-küffāri mülhık.⁹⁰ Rabbigfir ve erḥam ve ente ḥayru'r-rāḥimīn.⁹¹ Yedinci: [7a/2] Kıyāmda gökçek ṭurup Qur'an'ı görklü oğımağdur. Rükū'ı ve sücüdü [7a/3] tamām itmekdür. Her kim-ki bu yididen birin unudup terk itse [7a/4] nisyān-ıla ol

86

87

88

89

⁹⁰ “Allah'im! Biz şüphesiz senden yardım ve mağfired ister, senden hidayet dileriz. Seni tasdik eder, günahlarımıza tövbe eder, sana dayanırız. Seni bütün hayırlar ile senada, zikirde bulunur, nimeti itiraf ile sana şükrederiz. Seni inkar etmeyiz. Sana isyan edip duranları reddeder, terk ederiz, kendileriyle ilişkimizi keseriz. Allah'im! Biz ancak sana ibadet ederiz, senin için namaz kılarız, sana secde ederiz. Senin rızanı ve kulluğunu elde etmek için çalışır koşarız. Senin rahmetini umar, azabından korkarız. Şüphe yok ki senin gerçek olan azabın kafirlere ulaşacaktır.

⁹¹ “Rabb'im! Bağışla ve acı. Ssen merhamet edenlerin en hayırlısısın.” Müminun/118

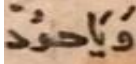
vaqt sehv-i secde⁹² lâzım olur ve eger kaçdıla [7a/5] terk itse nesne lâzım olmaz. Velâkin⁹³ namâzı eksükli olur. [7a/6] **BĀB:** İy şabî! Namâzuñ sünnetleri on dördtür: Evvel, ellerin [7a/7] yukarı kaldurmağdur, Allāhu ekber diyüp ta baş barmağı kula- [7a/8] ğınıñ yumşığına berāber ola. İkinci, sağ elini şol elinüñ [7a/9] üzerine komağdur, göbegi altında. Üçünci, Subhāneke oğımağdur. [7a/10] Dördünci, Subhānekeden şoñra Eūzu bi'l-lāhi mine'ş-şeytāni'r-racīm bi-smi'l-lāhi'r-ra [7a/11] ħmāni'r-rahīm. Andan şoñra Fātiha oğımağdur. Beşinci, her bir rek'atda Fātiha [7a/12] tamām olıcağ āmīn dimekdür. Yedinci, imām ise semi'a'l-lahu limen ħamide dimekdür, [7a/13] rükū'dan secdeye inerken. Sekizinci, Rabbenā leke'l-ħamd dimekdür, imāma uyanlar. [7a/14] Toğuzuncu, rükū'da ve sücūdda üç kez ya biş kez veyā yedi kez veyā toğuz veyā on [7a/15] bir kez sübhāne rabbiye'l-azīm ve sübhāne rabbiye'l'alā, dimekdür. Onuncu, qalan

7b

[7b/1] tekbirler ki namāz içinde gelür iyüp çıkmagda. On birinci, taħıyyātdur ki [7b/2] evvelki taħıyyātda oğınur. On ikinci yalıñuz fātiha oğımağdur şoñraki [7b/3] iki rek'atda. On üçünci, taħıyyāt şalavātın oğımağdur selām taħıyyātında. [7b/4] On dördünci, selām virmekdür sağına ve şolına. Her kim bu on dört [7b/5] sünnetden birisin terk iylese unıdup aña sehv-i secde lâzım olmaz ve eger [7b/6] kaçdıla terk itse gine namâzı bātıl olmaya velâkin nākış olur. **BĀB:** [7b/7] İy Şabî, namâzuñ müsteħabları yigirmi bişdür. Evvel, namāz kılan kişinüñ [7b/8] nazarı secide itdüğü yire olmağdur. İkinci, rükū'a inicek ayağına bakmağdur. [7b/9] Üçünci, secidede burnı ucına veyā ħud⁹⁴ burnın kodusğı yire bağa. [7b/10] Dördünci, taħıyyāta oturıcağ uyluğı arasına bakmağdur. Beşinci, üç āyet [7b/11] miğdārı Qur'ān oğıduğından artucağ āyet oğımağdur. Bir iki āyet oğımağ [7b/12] farızdur, üç āyet oğımağ sünnetdür. Altıncı, imāma uyan kişi tekbir [7b/13] ihfāyla dimekdür. Yedinci, rükū'da ellerin dizi üzerine komağdur. [7b/14] Barmağların açıp yummaya ki

92

93

94

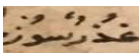
münāfıklar işidür ve ziyāde dahı açmaya [7b/15] [ol] dahı mekrūhdur. Sekizinci, başını ve boynını düpdüz tutmağdur

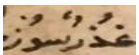
8a

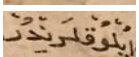
[8a/1] rukūğında. Peyğāmbere ‘aleyhi’s-selām buyurur ki eydür: “Kim-ki rukūğında başın [8a/2] yukarı tutsa kıyāmet güninde başı yılan başı gibidür ve aşāğa [8a/3] tutsa kıyāmet güninde başı eşek başı gibidür veyāhud hınzır [8a/4] başı gibi ola. Tokuzuncı, rükūğından başı yukarıya kaldurmağdur. [8a/5] Onuncı, budur ki evvel sağ dizin yire indirip secide itmekdür [8a/6] ve secideden yukarı kalkıcağ ilk şol dizin kaldurmağdur. [8a/7] On birinci, secide iki elinüñ ayasın arasına koyup secide itmekdür. [8a/8] On ikinci, secidede evvel burnın komağdur soñra alnın komağdur. On üçüncü, [8a/9] alnın açup yire komağdur ammā burnın koyup alnın komamak ya alnın koyup [8a/10] burnın komamak ‘özürsüz mekrūhdur. İmām Ebū Hanīfe katında [8a/11] mücerred alnı üzerine ya burnı üzerine secide itmek ‘özürsüz⁹⁵ cā’ iz [8a/12] dūr. Ammā İmām Yūsuf ve Muḥammed katında ‘özürsüz⁹⁶ cā’ iz degildür. Fetvā dahı [8a/13] bu ikisi kavli üzerinedür. On dördüncü, namāz içinde isnememekdür. [8a/14] Eger isnerise ağzın yummağdur, kādır olmaz ise eli ardın ya yeñini [8a/15] ağzına komağdur sağ eli ile. On beşinci, secidede dirseklerin

8b

[8b/1] āşikāre kaldurmağdur, yire düşmemekdür. Yire düşmek mekrūhdur. [8b/2] On altıncı, karnın uyulıklarından⁹⁷ ayru tutmağdur, degirmemekdür. Degirmek [8b/3] mekrūhdur, zīrā ki ‘avretlere teşebbüh itmiş gibidür. Zīrā ki nisāya [8b/4] karnın uyluğına degirmek sünnetdür. On yedinci, ayakların barmağların [8b/5] kıbleye yöneltmekdür kıyāmında iken. Belki her hālde kıbleye karşı [8b/6] itmekdür. On sekizinci, rükū’da ve sücūdda Sübhāne rabbiye’l-‘azīm ve [8b/7] Sübhāne rabbiye’l-‘alā üçden ziyāde eytmek ta on bire varıncaya dahı [8b/8] eksük itmeñ. On tokuzuncı, başını Allāhu ekber diyüp kaldur- [8b/9] mağdur. Yigirminci, başını

95

96

97

götürdükden sonra elin götürmekdür. Yigirmi birinci, [8b/10] elin kaldurmağdur, sonra dizlerin kaldurmağdur ikinci secideden kalkıcağ. [8b/11] Yigirmi ikinci, kaçan ikinci rek'atde secidede başın kaldursa şol ayağını [8b/12] düşüp üzerine oturmağdur. Yigirmi üçüncü, sağ ayağın diküp [8b/13] barmakları ucın kıbleye yöneltmekdür. Yigirmi dördüncü, kaçan bulardan fâriğ [8b/14] olsañ şağuña ve soluña selām viricek feriştelere mü'minlere [8b/15] selām virmekdür. Eger imāma uysañ, imāmuñ sağ yanına tursañ imām⁹⁸

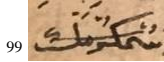
9a

[9a/1] ābdesti var-iken yine almağdur. Toğuzuncı: Taşıla ya kesekile yuya. [9a/2] Bunlaruñ yerin tutan bir nesne ile silinmekdür. Onuncı: Ābdestde [9a/3] kulağına mesh itmekdür. **BĀB:** İy Şabī! Ābdestüñ müsteħabları [9a/4] altıdur. Evvel, niyyetdür. İkinci, birbiri ardınca tiz tiz yumağdur. [9a/5] Üçüncü, şağından başlamağdur. Dördüncü, tertīb şaklamağdur. Beşinci, sağ [9a/6] yanından başlayup mesh itmekdür. Altıncı, Hağ Te'ālā Qur'an'da [9a/7] başladuğı gibi başlamağdur. **BĀB:** İy Şabī! Ābdestüñ edebleri [9a/8] altıdur. Evvel, her 'uzvı yurken du'ālar okuyup dünyā kelāmı terk [9a/9] itmekdür. İkinci, mażmaza'ı ve istinşākı şağ elile⁹⁹ [9a/10] itmekdür. Üçüncü, şol elile sümkürmekdür. Dördüncü, 'avretin örtmekdür, [9a/11] istincādan sonra. Beşinci, kıbleye öñin ve ardın dönüp oturmamağdur [9a/12] mütevażāda.¹⁰⁰ Altıncı, Ay'a ve güne öñin ve ardın kılmamağdur. **BĀB:** İy Şabī! [9a/13] Ābdestüñ nāfileleri altıdur. Evvel, bodnına¹⁰¹ mesh virmek iki kerre ya [9a/14] üç kerre. İkinci, eli ve ayağı barmakların bir kezden artuğ hilāllamağdur. [9a/15] Üçüncü, istincādan sonra iç tonına şu şaçmağdur. Dördüncü, taş

9b

[9b/1] ve kesek bulmayıcağ şol elinüñ kiçi barmağı yanındağı barmağıla [9b/2] silinmekdür efsāne varıcağ. Beşinci, barmağını sildükden sonra tuvara [9b/3] sürmekdür. Altıncısı, istincādan sonra du'ā okımağdur. Allāhümme- [9b/4] c'alni

⁹⁸ Bu sayfanın devamındaki bir ya da iki sayfa eksik.

¹⁰⁰ Abdest alınan yer.

mine't-tevvābīn, ve'c'alnī mine'l-mütetahhīrīn, ve'c'alnī [9b/5] min 'ibādike's-sālīhīn, ve'c'alnī mine'l-lezīne lā ḥavfün [9b/6] 'aleyhim ve lā hüm yahzenün¹⁰² **BĀB:** İy Şabī! Ābdestüñ kerāhiyyetleri [9b/7] altıdır. Evvel, şuyı yüze kıatı kıatı urmağdır, urmaya. İkinci, şuya sümür- [9b/8] meğdür ve tükürmeğdür. Üçünci, mażmaza'ı ve istinşākı şol elile itmeğdür, [9b/9] 'özürsüz. Dördünci, istincā iderken dünyā kelāmın söylemeğdür. Beşinci, şuya [9b/10] bevl ve tefeyyüz itmeğdür. Altıncı, efşān iderken 'avretine bakmağdır. [9b/11] **BĀB:** İy Şabī! Ābdestüñ menhīleri ya' nī işlemeyecekleri altıdır. Evvel, [9b/12] şuyı isrāf itmeğdür. İkinci, farız olan 'uzuvları üçer kezden [9b/13] artuğ yumağdır veya eksük yumağdır. Üçünci, yalınçağ ayağā mesh itmeğdür [9b/14] zīrā ki revāfızlar işleri budur. Bu sebebden cümle a' mālileri bāṭıl [9b/15] olur. Dördünci, 'avretin açmağdır ābdest alırken. Beşinci, sağ elile

10a

[10a/1] istincā itmeğdür 'özri olmadın. Altıncı, farız olan 'uzuvlardan artuğ [10a/2] yiri zāyid yumağdır. Meşelā; ayak yumağda topuğā varınca topuğı [10a/3] bile yumağ idi. Gebece baldırın bile yumağ gibi ve ğayrısı [10a/4] dağı böyledür. Şol ki aña ḥadış vārid olmuşdur, cā' iz- [10a/5] dūr. Meşelā, başuñ dörtde birine mesh farız idi kıblayı [10a/6] mesh itmek gibi. Bu dükeli menhīdür. **BĀB:** İy Şabī! Ābdest [10a/7] şıcıları yedidür. Evvel, her nesne ki dübürden çıkar ābdesti [10a/8] şır. Ammā tükürük ve gözyaşu ve kıulağdan çıkan şu sımaz, eger [10a/9] cirāḥat degilse. İkinci, ağızı tolu kıusmağdır. Üçünci, ṭayanup [10a/10] ve yaslanup uyumağdır. Dördünci, namāz içinde kıaḳḳahayla ğülmekdür. [10a/11] Beşinci, uğunmağdır. Altıncı, cünündür ve mürted olmakdur. El-iyā (zü) [10a/12] bi'llah.¹⁰³ **BĀB:** İy Şabī! Ğusluñ farızaları üçdür. Evvel, ağızına [10a/13] şu virmekdür. İkinci, burnına şu virmekdür. Üçünci, cemi' a' zāsın [10a/14] yumağdır ve kısuğ yerlerin yumağdır ve ğövdesin ovmağdır ve [10a/15] ğöbegine şu ğirürmekdür ve vağt-i ğusulde ṭahāret itmeğdür eger necāseti

10b

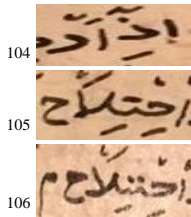
¹⁰² "Allahım! Beni tevbe edenlerden temizlenenlerden, salih kullarımdan, korku ve üzüntü görmeyeceklerden eyle."

¹⁰³ "Allah'a sığınırız."

[10b/1] olsun ve eger olmasun farzdur ve barmaqları ve şakalı şık [10b/2] kimesne hılallamağ farızdur. **BĀB:** İy Şabî! Ğusluñ sünnetleri [10b/3] altıdur. Evvel, ellerin yumağ, necāset yoğısa. İkinci, izar¹⁰⁴ birlen [10b/4] yumağdur. Üçünci, teninde menî varısa yumağdur evvelā. Dördünci, dünyā [10b/5] kelāmn söylememekdür. Beşinci, her yañaya şuyı üçer kez dökmeğdür. [10b/6] Altıncı, kıbleye karşı turmamağdur ve ardın dağı çevürmemekdür. [10b/7] **BĀB:** İy Şabî! Ğusluñ müsteħabları budur ki bir mendililen [10b/8] ğusuldan soñra siline ve giyesisini giydükden soñra ayağın [10b/9] yumağdur. Eger ayağı taş üzerinde ya ağaçda ya kiremüdde olsa [10b/10] ve eger turı yirde olsa ayağı yumağ farzdur ve dağı iki rek'at [10b/11] namāz kılmamağdur; adı sübhādur. **BĀB:** İy Şabî! Ğusluñ [10b/12] menhileri dağı vardır: Evvelā: Başı rıtıl şudan artuğ ve eksük [10b/13] şuyıla ğusl itmeğdür. Rıtıl yüz otuz dirhemdür. Cem'ā altı [10b/14] yüz elli olur. Ābdest şuyı dağı üç rıtıldur. Cem'ā sekiz [10b/15] rıtıl olur, dirhemi biñ kırk dirhem olur. Bundan ne artuğ

11a

[11a/1] ve ne eksük ola. Ammā ırmağda ğusl itse ābdest alup [11a/2] üç kez tala ve eger bir enbuh altında ya'nî oluğ altında ğusl [11a/3] itse abdestden soñra üç kez yanlarını tutup ve üç kez başını [11a/4] tuta, zāyid tutmaya. Meger ki ışıcağ gün ola teberüd-içün bir iki [11a/5] kez talarsa ve oluğa turursa cā'iz ola. **BĀB:** İy Şabî! Şol [11a/6] nesnelere ki ğusl icāb eyler, iki dürlüdür: Biri haqıq'idür. Şunuñ gibi ki [11a/7] erden veya 'avredenden atmağıla menî gele; uyumağ hālında ve uyanuğla. [11a/8] İkinci, hüküm oldur ki bir kişi uyğudan uyandı tonında yaş buldı. [11a/9] Aña lāzımdur ki fikr ide göre. Eger ihtilām¹⁰⁵ vāki' oldısa ğayrısa [11a/10] ve illā eger şühelene yağın bu olsa ki bu şu menidür ğusl vācib olur [11a/11] ve illā eger ihtilām¹⁰⁶ vāki' olduğını bilmese yağın dağı olmasa [11a/12] ammā uyandı gördi şu var menî idüğine yağın olmayup qaraca [11a/13] şudur dise ğusul lāzım olmaya. Ammā iki zan bir olsa bilmese [11a/14] ihtiyāğ-çun ğusl lāzım mıdur lā-büddür ammā uyğudan ihtilām oldı [11a/15] lāzımdur.

11b

[11b/1] Uyandı yaş bulmadı, ya' nî menî bulmadı ve karaca şu dağı bulmadı [11b/2] gusul lâzım degıldür. Eger karaca şu bulsa ihtilâm olduğın bilse [11b/3] gusul lâzımdur ammâ efşândan şoñra koyuca ağca şu gelür anda [11b/4] gusul yoğdur, menî degıldür, bürüdet-i tabî' atdur. **BĀB:** İy Şabî! Ebū [11b/5] Ĥanîfe kavlinde sünnet olmış gusul dördür kim yuğarıda zıkr olundı. [11b/6] Biri, cum' a guslıdur ve biri dağı bayram guslıdur ve biri dağı 'Arafât'da- [11b/7] dur ve biri dağı ihrâmdadır. **BĀB:** İy Şabî! Bilgil kim iç edüğe [11b/8] mesh eger muğim ise bir gün ve bir giçe mesh ide ve eger müsâfir ise [11b/9] üç gün ve üç giçe tamâm mesh ide meshün. Evvel budur ki bir kişi [11b/10] âbdest alup edüğine mesh itse ol âbdest bir vağte dağı [11b/11] varsa ya' nî şabâğ geydi öyleye degin âbdesti şınmadı, öylen [11b/12] şındı. Meshinün evvel vağti öyleden olur, yarın öyleye degin [11b/13] mesh ide. Müsâfir dağı böyledür. Üçüncü gün âbdesti şınduğı [11b/14] vağtın olur bir kişi ki muğimdür ya müsâfirdür meshinün müddeti tamâm [11b/15]¹⁰⁷

12a

[12a/1] olup, unıdup mesh itse namâz kılsa şoñra ögine düşüp zıkr eylese [12a/2] çıkarup, ayağın yuyup ikileydin kıla. Mesh dağı bu vechile ola. [12a/3] Edüğünün üzerine barmağı tarafından yana iki barmağından üç [12a/4] barmağını koyup inciginün ortasına dek çekse dürüst ola. [12a/5] İncigine dek çekmese câ' iz olmaya. Ve eger bir kişiyeye cenâbet vâği' [12a/6] olsa şuyı yitmese teyemmüm idüp âbdest alıcağ edüğine mesh [12a/7] câ' iz olmaya. Zirâ ki tahâret-i nâğışadır. Mesh ederken [12a/8] elinün ayasın degürmeye ammâ degürse dağı câ' iz ola. Üç [12a/9] barmağından artuğ barmağıla mesh itmeye. Ĥuğutan çeke. 'Arzan [12a/10] çekse câ' iz. Me' a'l-kerâhiyyeti.¹⁰⁸ **BĀB:** İy Şabî! Bilgil kim teyemmüm nice [12a/11] idülür, anı bildürür. Bir kişi teyemmüm idicek gâyetde pâk yire ya taşâ [12a/12] ya kerpüçe ya kuma teyemmüm ide. Eger kağtânına ya eyerine itse anlar [12a/13] bulunmaduğı yirde câ' iz ola. Ve eger toz gelürken elin ve yüzün [12a/14] karşı tutup teyemmüm itse câ' iz olur. Cenâze namâzına cemâ' at [12a/15] fevt olur diyü teyemmüm itse câ' iz ola. Ammâ cum' aya itse teyemmüm câ' iz

¹⁰⁷ Diğır sayfalar 15 satır iken bu sayfa 14 satır yazılmıştır.

¹⁰⁸ "Mekruh olmakla birlikte"

12b

[12b/1] olmaya. Ammā bayram namāzına teyemmüm itse cā'iz ola. İmām-ı A'zam kavlinde [12b/2] imāmeyn kavlinde itmeye. Belki varıp ābdest ala gele. Yetişürse [12b/3] febihā ve illā yitişmezse kaçā iki rek'at lāzım olmaya. İki rek'at nāfile [12b/4] niyyet ide. Kılursa revā¹⁰⁹ ola. Eger bir kişi şu bulmasa teyemmüm ide. Evvel teyemmüm [12b/5] almasın zīrā ki teyemmümde niyyet şartdur. Niyyet itmese dürüst olmaya. [12b/6] Niyyetsüz aldısa yine niyyet idüp ikileydin ala teyemmüm. Bu cümle [12b/7] ide. Evvelā, iki elin bir yire ura, Bi'smi'llāh diyüp dağı elin [12b/8] birbirine kaçā. Bir kez dağı yüzine süre. Hiç degürmedük [12b/9] yir kıomaya. Ve bir dağı ellerin bir yire ura ki evvelki yir olmaya. Gine bir [12b/10] kez ellerin birbirine kaçā. Dağı şol eli birle sağ elinün barmağı [12b/11] ucından elini suyuca tutup üstine süre, şol elinün ayasınun [12b/12] yarısı birle ki şalavāt barmağı ve baş barmağı degmeye. Ol sağ [12b/13] elinün arkasına süre ta dirsegi ile bile. Şoñra ol iki barmağı [12b/14] halka idüp sağ kolunuñ iç yanına süre, ta iki ucına dek. [12b/15] Ba' de sağ eli birle şol elinün arkasını şığaya bayağlayın itdügi

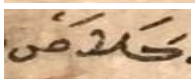
13a

[13a/1] gibi. Ya'nī sağ eline nice itdiyise şolda dağı eyle ide. Eger bir kimesne [13a/2] bir tağda ya yabanda ya müsāfir olup, şu bulmayup namāzı ağır vaqtine [13a/3] degin te'hīr idüp şu bula diyü bulmaz ise teyemmüm idüp [13a/4] namāz kılsa ittifāk cā'iz ola. Ammā müsāfir teyemmüm idüp āğır vaqtine [13a/5] katlanmayup teyemmüm idüp namāz kılsa cā'iz ola. Şoñra şu bulsa [13a/6] i'āde itmeye cā'izdür. Zindāndakiler teyemmüm idüp namāz [13a/7] kılsalar şoñra halāş bulcağ i'āde itmeyeler. İmām Ebī [13a/8] Yūsuf kavlinde İmām-ı A'zam ve Muḥammed kavlinde i'āde ideler. Bağlu [13a/9] kimesne dağı böyledür. Ve dārü'l-ḥarbde esīr olan kimesneyi vuzū' - [13a/10] dan men' itseller teyemmüm ide namāzın kıla. Eger namāzdan men' [13a/11] itseller imāyıla namāzın kıla. Şoñra halāş¹¹⁰

109

110

bulcağ i'āde [13a/12] ide bi'l-ittifāḡ. Ammā şağ ve şaḡiḡ kimesne şehirlerde ḡavf¹¹¹ [13a/13] itse ki eger ġusl idersem şovuk beni öldürür veyahūd bir [13a/14] maraza mübtelā ider dise teyemmüm ide. İmām-ı Ebū Ḥanīfe ḡavlinde, [13a/15] imāmeyn ḡavlinde cā'iz olmaya. İllā taleb idüp ıšıcağ şı bulmaz ise

13b

[13b/1] cā'iz ola. Ammā şehirden taşrada olup teyemmüm itse cā'iz ola [13b/2] bi'l-ittifāḡ. Teyemmümde söz çoğdur. Biz muḡtaşar kılduğ vallāhu- [13b/3] a'lem. **BĀB:** İy şabī! Namāzuñ rükünlerin ve müsteḡabların ve [13b/4] edeblerin ve vācibātın ve sünnetlerin ve mekrūhların ve [13b/5] şıcılarn ve ġusluñ farzın ve sünnetin ve vācibātın [13b/6] saña beyān eyledüm. Andan şoñra bilgil ki irtte namāzınuñ [13b/7] vaḡtı şubḡ-ı şādıḡ toğduğundan şoñra ġün toğıncadır. [13b/8] Ebū Ḥanīfe ḡavlinde ve bir ḡavülde daḡı eydür. Bir kişinüñ [13b/9] ābdesti şınsa ġirü ābdest alıncaya degindür ki ġün toğmaya. [13b/10] Aña degin vaḡtidür. Ve daḡı irtte namāzınuñ sünnetin evüñde kı. Niteki [13b/11] peyğāmbere 'aleyhi's-selām iyitdi: "Evüñüzi ġenīse gibi [13b/12] eylemeñ, namāzıla bezeñ." Ve bir ḡadışde daḡı iyitdi ki: [13b/13] "Benüm mescidümde iki rek'at namāz kılsa ayruḡ mescid- [13b/14] de biñ rek'at namāzdan yigrekdür." didi. "Kim-ki namāzınuñ [13b/15] sünnetin evinde kılsa benüm mescidümde kıılmağdan yigrekdür

14a

[14a/1] didi. **BĀB:** İy şabī! Abdestüñ edeblerin ve du'āların [14a/2] ve peyğāmbereñ ḡadışlerin senüñ-içün cem' eyledüm ki [14a/3] tutasın, anuñla 'amel idesin. Ve irtte namāzınuñ [14a/4] sünnetin kıılmağ dileseñ evvel saña farz olan budur ki [14a/5] kıbleye ḡarşu turasın ve tırduğüñ yir daḡı pāk [14a/6] ola. Ya bir temiz nesne üstinde turasın. Ḥaḡ Te'ālā [14a/7] ḡazretin ḡarşuñda ġörür gibi turasın edebile ta ki [14a/8] namāzıñ namāz ola. Ve eger tenüñ namāzda olup ġöñlüñ [14a/9] yabanda olsa ol namāz degildür. Ve iki elüñi yukaru ḡaldur- [14a/10] ġıl ḡulaḡlarıñ berāberine degin. Daḡı iyt ki: "Lāḡavle [14a/11] velā ḡuvvete illā bi'l-lāhi'l aliyyü'l-'āzim." di. Ve daḡı: "Niyyet [14a/12] itdüm irtte namāzınuñ sünnetine." di. İki elüñi şalı vir-

[14a/13] gil. Göbегüñ altında sağ elüñi şol elüñ üstine [14a/14] koğıl. Dağı sübhāneke oğı. Gözüñi secde yirinden [14a/15] ayırma ve iki ayağıñ arası bir ayak şıgar olsun.

14b

[14b/1] Ve andan şoñra e'üzüyla ve besmeley[1]e fātiħa oğı. Dağı [14b/2] besmelesüz kul yā eyyühe'l-kāfirüne oğı. Andan Allāhu [14b/3] ekber diyüp rükü' a ingil (i)ki elüñ-ile iki dizüñi avuçla [14b/4] ve arkañıla başuñ düpdüz olsun. Āyişe anamuz [14b/5] rivāyet ider resül ħāzretinden 'aleyhi's-selām. Kačan [14b/6] resül ħāzreti rükü' a egilse şöyle tururdu ki meselā [14b/7] mübārek arkasına bir tolu çanak şu kosalar egilüp dökülmeye, [14b/8] şöyle düpdüz tururdu. İmdi namāzı resül ħāzreti aleyh- [14b/9] i's-selām gılduğı gibi rükü'ın ve sücüdın ve kıyāmın ve [14b/10] kırā'atın saklamak gerek ve göziñi iki ayağıñ arasına bağ. [14b/11] Üç kez ya yidi kez yukarıda zıkr olan mikdārı Sübhāne [14b/12] rabbiye'l-'azīm di. Andan yukarı kalkıcağ eyitgil ki semi'allāhü [14b/13] limen ħamide di, toştoğı tur. Allāhu ekber diyüp [14b/14] inicek evvel dizüñi yire ko, secdeye var. Alnuñ-ıla bur- [14b/15] nuñ-ıla ikisini bile yire degür. Eger alnuñ degüp burnuñ

15a

[15a/1] degmese veya burnuñ degüp alnuñ degmese Ebī Yusuf ve Muħammed [15a/2] kavlinde namāzuñ dürüst olmaya. İki bile degmek gerek. [15a/3] Meger ki 'özri ola ve iki dirseklerüñi yire düşme [15a/4] ve çarnuñı uyluğıñdan ayır. Üç kez ya yidi kez sübhāne [15a/5] rabbiye'l-a'lā di. Andan Allāhu ekber diyüp turıcağ [15a/6] başuñı qaldur iki elüñi uyluğıñ üstine ko dağı [15a/7] toştoğı otur. Allāhu ekber diyüp yine secdeye [15a/8] var. Yine evvel secdedeki gibi ide. Fi'len Allāhu ekber diyüp [15a/9] turıcağ yirden dizüñi qaldurma. Öñdün iki elüñi qaldur [15a/10] andan dizüñi qaldur. İki elüñi göbегüñ altında bağılağıl. [15a/11] Dağı e'uzu besmele bi-smi'l-lāhi'r-raħmāni'r-raħīm diyüp [15a/12] fātiħaya başla. Zirā her namāzuñ evvel rek'atında e'uzu [15a/13] dirler. Andan artuğında gerekse iki olsun gerekse [15a/14] üç olsun gerekse dört olsun fātiħa ve besmele ile başlarlar. [15a/15] İkinci rek'atda fātiħadan şoñra kul huva'l-lāhu eħad oğı tamām

15b

[15b/1] olcağ elüni şişüp Allāhu ekber diyüp rükū‘a egil [15b/2] ve arkañıla başuñ berāber ola. İki elüni dizüñle avuçlaya- [15b/3] sın. Gözüñ iki ayağüñ arasına baqqasın. Üç kez veya yidi [15b/4] kez sübhāne rabbiye’l- ‘azīm diyesin. Andan semi’allāhu li-men [15b/5] hamide diyüp yuqarı qalkasın. Allāhu ekber diyüp girü secdeye [15b/6] varasın. İki dizüñi yire qo ellerüñi soñra yire qogıl. [15b/7] Alnuñ-ıla burnuñ yir qatılığın tuya. Üç kez ya yidi kez [15b/8] sübhāne rabbiye’l-a‘ la di ve dirseklerüñi yire düşmeden [15b/9] qarnuñi uyluğña degürme. Andan Allāhu ekber di sol [15b/10] ayağüñ üstine otur. Sağ ayağüñi dik kıbleye qarşu ve iki [15b/11] elüni iki dizüñ üstine qo ve barmaqlaruñi iñen şıq qoma, [15b/12] halı üzere qo ve gözüñi uyluğñ arasına baq ve dağı taḥiyyāt [15b/13] oqı. Taḥiyyāt budur: “Et-teḥiyyātü li’llāhi ve’s-salevātü ve’t-tayyibātü. [15b/14] es-selāmü ‘aleyke eyyühe’n-nebiyyü ve raḥmetü’l-lāhi ve berekātühü, [15b/15] es-selāmü ‘aleynā ve ‘alā ‘ibādī’l-lāhi’s-sālihīn. Eşhedü en

16a

[16a/1] lā ilāhe illa’l-lah ve eşhedü enne Muḥammeden ‘abdühu ve resulühü¹¹² [16a/2] di. Dağı selām vir. Eger selām virilmez taḥiyyāt ise [16a/3] yine qalkup besmele, fātiḥa oqıyup secdeye inüp taḥiyyāt [16a/4] oqıyup abduhu ve resūluhu didüğinden soñra şalavātı oqıya. [16a/5] Şalavāt budur: Allahümme salli ‘alā seyyidinā Muḥammedin ve ‘alā ‘āli [16a/6] Muḥammedin ve sellim verham Muḥammeden ve āti Muḥammedin kemā salleyte [16a/7] ve sellemte ve bārekte ve raḥimte ve teraḥḥamte ‘alā İbrāhīme [16a/8] ve ‘alā ‘āli İbrāhīme fi’l-‘ālemīn rabbenā inneke ḥamīdun [16a/9] mecidun rabbenā ātinā fi’d-dünyā ḥaseneten ve kınā ‘azābe’n-nār¹¹³ [16a/10] di. Dağı selām vir, sağ yanuña dön omuzuña baq. İyit-ki [16a/11] e’s-selāmu ‘aleyküm ve raḥmetü’l-lāhi di. Andan soñra şoluña baq. [16a/12] Gine selām vir. Dağı bu du‘āyı oqı: “Yā ḥayyü yā qayyüm yā bedī‘ [16a/13] a’s-semāvāti ve’l-arzi yā ze’l-celāli ve’l-ikrām yā lā ilāhe illā ente [16a/14] es‘ eluke en

¹¹² Bütün selamlar, dualar, ibadetler ve güzellikler Allah'a dir. Ey Peygamber! Allah'in selamı, rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun. Selam bizim üzerimize ve Allah'ın bütün iyi kulları üzerine olsun. Şahitlik ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki, Muhammed, O'nun kulu ve peygamberidir.

¹¹³ “Allah'im! İbrahim'e ve onun nesline bütün dünyada salatu selam edip rahmet ve merhamet ettiğın ve mübarek kıldığın gibi efendimiz Muhammet ve onun nesline salat ve selam eyle. Rabb'imiz! Sen şüphesiz çok övgüye layık, yüce ve ulusun. Rabb'imiz! Bize dünyada iyilik ver. Azabın ateşinden koru.”

tuhyiye ƣalbī bi-nuri ma‘rifetike yā Allah yā Allah [16a/15] yā Allah bi-smi‘l-lāhi
āmentü bi‘l-lāhi lā ھاvle ve lā ƣuvvete illā billāh

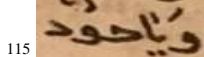
16b

[16b/1] i‘l-‘aliyyi‘l-‘azīm.¹¹⁴ Muħammed bin Tirmīzī eydür: ھاƣ te‘ālāyı bin kere
[16b/2] düşümde gördüm, birlüğün eytdüm. “Ya rabbī ƣorƣaram ki āħir vaƣtde
[16b/3] imānıla mı gidem veyāħud¹¹⁵ imānsuz mı gidem?” didüm. ھاƣ Te‘ālā
[16b/4] ھاżreti celle ve ‘alā didi ki: “Dilerseñ imān-ıla gidesin. [16b/5] İřbu du‘āya
meşğül irte namāzınuñ sünneti ile farzı arasında [16b/6] bir kez ya üç kez oƣı.” didi.
İy veledī! Bu iki rek‘at namāz [16b/7] kim ya dört rek‘at namāz kim saña didüm,
mecnū‘ı farzı ve [16b/8] sünneti ve te‘avvu‘ı böyle ƣılasın kim namāzuñ řart-
[16b/9] ları ve edebleri ƣıyāmda ve ƣırā‘atında ve rükū‘ında ve sücüdın [16b/10]
saña hep bir bir beyān eyledüm. Sen daħı terk itme ki [16b/11] āħir vaƣtünde imānıla
gidesin, inřā‘allāhu te‘ālā. [16b/12] BĀB-I Fİ‘L-ĀDĀBİ‘L-MESCİD: İy řabī!
Mescid edebi oldur ki [16b/13] mescide varsañ her adumuña bir ھاšenāt ve bir
günāhiñ [16b/14] yuyar. Mescid ƣapusına varıcaƣ evvel şağ ayağunı içeri [16b/15]
baş. İyt ki: “İlāhī bize raħmet ƣapusın aç.” di. Daħı içeri

17a

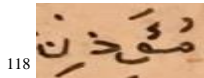
[17a/1] gir eger ādem var-ısa selām vir. Eger ādem yoğ-ısa iyit ki: [17a/2] “Es-
selāmu ‘aleynā ve ‘alā ‘ibādillahi’s-řāliħin.¹¹⁶” di. Eger vaƣt [17a/3] kiñ ise iki rek‘at
taħıyyet-i mescid ƣıl ve eger vaƣt şar-ısa [17a/4] üç kez “Sübħāna‘l-lahi ve‘l-ħamdü
lillahi velā ilahe illallahu vallahu [17a/5] ekber lā ھاvle velā ƣuvvete illā bi‘l-lāhi‘l
aliyyi‘l-‘azīm.”¹¹⁷ di. Daħı [17a/6] imāma küy. İmām gelüp mü‘ezzin¹¹⁸ ƣāmet

¹¹⁴ “Ey Hay, Kayyum! Ey göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısı, ey celal ve ikram sahibi, ey kendinden başka ilah olmayan, senden seni tanımamın nuruyla kalbime hayat vermeni istiyorum. Allah’ım! Allah’ım! Senin adınla (her şey). Sana iman ettim. Allah’tan başka güç, kudret sahibi yoktur.”

¹¹⁵ “Allah’ın selamı hem bizim üzerimize hem de Rabb’imizin salih kulları üzerine olsun.”

¹¹⁷ “Allah şerikten ve kusurdan uzaktır. Her türlü hamd ve minnet Allah’a mahsustur. Allah’tan başka ilah yoktur. Güç ve kuvvet ancak yüce ve azamet sahibi olan Allah’a mahsustur.”

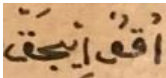
¹¹⁸

oқыıycaқ¹¹⁹ tiz- [17a/7] cek ıurma қад қāmeti’ş-şalatü didügi vaқt bu du‘āyı [17a/8] oқı. “Allahümme rabbe hazihi’d-da‘veti’t-tāmmeti ve’s-şalatil qā‘imeti [17a/9] āti Muḥammedeni’l-vesīlete ve’l-fazīlete ve’d-derecate’l-‘āliye [17a/10] veb‘ashü maḳāmamen Maḥmūdeni’l-lezī ve‘adtehu verzuqnā şefā‘atehu inneke [17a/11] lā tuḥlifu’l mī‘ād”¹²⁰ di. Dağı tekbīr bağlamadın eyt ki: Lā ḥav [17a/12] le velā kuvvete illā bi’l-lāhi’l ‘aliyyi’l-‘azīm.”¹²¹ di. Dağı imām ardında [17a/13] ıur. Resül ḥazreti ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Ḥaқ Te‘ālā raḥmeti [17a/14] evvel imāma indürür. Andan ardındağıya indürür. Andan şağ [17a/15] yanındakiye indürür. Andan şol yanındakiye indürür. Cehd eyle imāmuñ

17b

[17b/1] ardında ıurı gör, ıurımazsañ şađ yanında ıur. Cehd eyle [17b/2] her namāzuñ evvel tekbīrine yetişi gör. Resül ‘aleyhi’s-selām [17b/3] bir gün mescidde aşābuñ üzerine girüp geldi eytdi. [17b/4] “Siziñ qatuñuzda evvel tekbīrūñ fażīleti nicedür?” didi. [17b/5] Ebū Bekir-i Şiddıq razıya’l-lahu anhu eydür: “Eger dünyā içi toptolu [17b/6] altun veya gümüş olsa, dađı mecmū‘ ın ben yalıñuz [17b/7] üleşdürsem, evvel tekbīrūñ fażīleti yirine getürmeyem.” [17b/8] didi. Ve Hazreti ‘Alī didi ki: “İşbu dünyā toptolu qāfir [17b/9] olsa, dađı yalıñuz ben dükelini kırsam, evvel tekbīrūñ [17b/10] fażīleti qadar olmaya.” didi. Her birisi bir söz söyledi. Resül [17b/11] ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Ben Cebrā‘ilden işitdüm ki Ḥaқ Te‘ālā [17b/12] ḥazreti buyurmuş-ki: ‘Var ḥabībüm Muḥammed’e benden selām eyle; [17b/13] eger deñizler mürekkeb olsa ve ađaçlar¹²² qalem olsa ve yir gök ehli [17b/14] yazıcı olsa ve deñizler qırıya ve qađıtlar ve ađaçlar¹²³ dükene [17b/15] ve yazıcılar tıqat getürmeyelirdi. Evvel tekbīrūñ fażīletinüñ

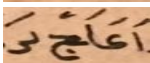
18a

119

¹²⁰ Allah’ım! Ey bu tam davetin ve kılınacak namazın Rabb’i, Muhammed’e (Sallallāhu Aleyhi ve Sellem) vesīleyi, fażīleti ve yüksek dereceyi ver, O’nu kendisine vaadettiğin Makam-ı Mahmud’a ulaştır.”

¹²¹ Güç ve kuvvet ancak yüce ve azamet sahibi olan Allah’a mahsustur.

122

123

[18a/1] on bahşinde birin yazamayalardı.” İmdi Ey Veleđi! [18a/2] Cehd eyle, evvel tekbiri fevt eyleme. Şevābından mahrūm [18a/3] qalmayasın. Ve şafdan ayru tırma. Namāzuñ mekrūh olur. [18a/4] Eger yir yog-ısa bir kiři çek, yanuña al dağı ikiñüz bir şaf [18a/5] olup imāma uyuñ ve imām tekbir itdügi ĥinde sen-dağı [18a/6] eyt ki: “Neveytü en uşalliye lillāhi te‘ālā şalātü’l fecri adāen li-farzi [18a/7] ’l-lāhi te‘ālā müstaķbilen li’l-kıbleti iķtedeytu li-hazā’l-imāmi.”¹²⁴ di. [18a/8] Dağı iki elüñi kulađuñ yumşadıına berāber qaldur. [18a/9] Dağı tizcek Allāhu ekber di, şağ elüñi şol elüñ üstine [18a/10] qo, göbegüñ altında. Şağ elüñ-ile şol bilegiñ berk [18a/11] tut ve gözünüñ secde yerinden ıdma ve iki ayađuñ arasına [18a/12] bir ayak şığar olsun. Apışup tırma ve edeb-ile tır. [18a/13] Tenüñ mescidde olup ve gönlüñ galbiñ olup yabanda [18a/14] ve dünyā teşvişinde olmasun. Cehd eyle gönlüñi ta- [18a/15] gıtma. Ve imāmuñ rükū‘a inicek bile Allāhu ekber di. Şaķın

18b

[18b/1] imāmdan öñdin rükū‘a ve sücūda inme. Resül ‘aleyhi’s-selām buyurur: [18b/2] “Kim-ki imāmdan öñdin rükū‘a ve sücūda inse yarın kıyāmet güninde [18b/3] başı eşek başı gibi olur, şüreti eşek şüreti gibi [18b/4] olur.” didi. Ve imām rükū‘a inicek sen dağı Allāhu ekber [18b/5] adı bile in ve rükū‘ tesbīhin oķı. Ve imām “semi‘ allāhu [18b/6] li-men ĥamide” diyüp tırıcaķ sen de “rabbenā leke’l-ĥamd” di. [18b/7] Tıoşoğrı tır. Andan imāmuñ ardınca bile in. [18b/8] Secde tesbīhin oķı. İmām Allāhu ekber diyüp başuñı qaldur [18b/9] ve iki elüñi iki diziñ üstine qo. Andan imām girü secdeye varıcaķ [18b/10] sen dağı ardınca Allāhu ekber diyüp secdeye var, tesbīhin oķı. Andan [18b/11] imāmla bile qalkı ikinci rek‘atda dağı böyle kııl. Taĥıyyāt bile [18b/12] oķı, āĥırına dek. İmām şadıına selām vericek sen dağı bile [18b/13] selām vir. Ayetu’l-kürsī oķı. **BĀB:** Resül ‘aleyhi’s-selām eydür: [18b/14] “Herkim-ki namāzdan soñra ayete’l-kürsī oķısa Ĥaķ Te‘ālā her [18b/15] ĥarfine kırķ şevāb virür. Ve dağı peygāberler şevābın ve şıddıķlar

19a

[19a/1] şākirler şevābın virür.” Ve dağı resül ‘aleyhi’s-selām buyurur: [19a/2] “Her kim namāzdan soñra ayete’l-kürsī oķıyup otuz üç kez [19a/3] sübhāna’l-lāh dise ve

¹²⁴ “Niyet ettim Yüce Allah için kibleye yönelerek, bu imama uyarak sabah namazının farzını kılmaya.”

otuz üç kez el-ḥamdü li'l-lah dise ve otuz üç kez [19a/4] Allāhu ekber dise küllisi toksan toktuz olur. Andan Őoŕna bir [19a/5] “Lā ilāhe illa'l-lāhu vaḥdehü lā Őerikeleh lehu'l-mülkü ve lehu'l ḥamdü ve [19a/6] hüve ‘alā külli Şey’in kadir.”¹²⁵ dise Ḥaḳ Te‘ālā ol kiŕinüñ günāhın [19a/7] yarlıgar, deñizler köpügünce daḫı olur ise. Ve daḫı re- [19a/8] sül ‘aleyhi’s-selām eydür: “Ḥaḳ Te‘ālānuñ üç adı [19a/9] vardur, dilde yeynicek ve terāzuda ağırdur. Ol adlar [19a/10] bunlardur: sübhāna’l-lahi ve bi-ḥamdihi sübhāna’l-lahi’l-‘ azīm [19a/11] ve bi-ḥamdihi.¹²⁶ Her namāzdan Őoŕna on kez eydesin. Günde [19a/12] yüz elli olur ve Őevābı biñ biŕ yüz olur. [19a/13] Zīrā ki birine on olur.” didi. Andan imām elin [19a/14] ḳaldurıcaḳ sen-daḫı bile elüñi ḳaldur, āmīn di. [19a/15] Resül ḫāzreti buyurur: “Kim-ki imām-ıla

19b

[19b/1] namāzdan Őoŕna imām du‘ā idicek āmīn dise [19b/2] āmīn dört ḫarfdür her ḫarfine biñ ferīŕte [19b/3] yaradur, ḳıyāmete dek anuñ-ıçun du‘ā ve istiğfār [19b/4] iderler. Ve iki elüñi yüzüne ḳarŕu tut. Őoŕna [19b/5] süricek ve’l-ḥamdü li’l-lāhi rabbi’l-ālemīn di. **BĀBŪ [19B/6] ’L-MUŐĀFAḤATİ Fİ’L- MESCİD:** Mescidde cemā‘at-ile muŐāfāḫa it. [19b/7] Resül eytdi: “Ebū Süfyān’uñ evinden çıḳdum. İkindi [19b/8] vaḳtinde mescide girdüm. Bir yigit gördüm, boyı ve boynı [19b/9] uzun ve ḳaŕı çatuḳ. Dört rek‘at namāz ḳıldı. Miḫrāba [19b/10] yaḳın vardum, aña naḫar itdüm. Namāzdan fāriğ olıcaḳ iki [19b/11] elin ḳaldurdı, du‘ā ḳıldı ağlamağ-ıla. Ben daḫı elüm [19b/12] ḳaldurup āmīn didüm. Du‘ādan fāriğ olıcaḳ Őağ eliñi baña [19b/13] uzatdı, elümi yumŕaḳ tutdı, selām virdi. Andan Őoŕna [19b/14] üç kez ḫareket itdürdi. Andan çıḳdı gitti. Anuñ fi‘iline [19b/15] ta‘accüb itdüm. Andan ‘Alī’nüñ evine geldüm. Ya ‘Alī! Mescidde

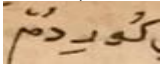
20a

[20a/1] bir kiŕi gördüm¹²⁷ namāz ḳılır. Elümi tutdı, mescidden çıḳdı. [20a/2] Derḫāl Cebrā‘il geldi, eytdi: Ya Muḫammed! Allāhu te‘ālā Őaña [20a/3] selām ḳıldı, eytdi.

¹²⁵ "Allah Teala'dan başka ilah yoktur, tek ilah sadece odur, ortağı da yoktur. Bütün mülk ona aittir. Bütün hamdü senalar onadır. Her Şeye kadirdir."

¹²⁶ O'na layık bir övgü ile Allah'ı her türlü eksiklikten tenzih ederim. Yüce olan Allah'ı en güzel hamd ile överim. (Müslim)

¹²⁷

Ol elüñ tutan yigitdi bildüñ mi? Ben [20a/4] eytdüm bilmedüm. Cebrâ' il eydür: “Ol yigit Hâzreti Hızırdur [20a/5] ‘aleyhi’s-selâm seni ziyârete geldi.” didi. Pes resül [20a/6] ‘aleyhi’s-selâm eytdi: “Ya ‘Alî Hızır’uñ sünneti saña vasiyyet olsun.” [20a/7] didi. Andan resül ‘aleyhi’s-selâm eytdi. “Kim-ki ikindüde ziyâret- [20a/8] leşse Hâk Te‘âlâ hâzreti peygâmbir şevâbın vire ve her kim [20a/9] irtede namâzında ziyâretleşse Hâk Te‘âlâ aña Cebrâ' il şevâbın [20a/10] vire.” didi. Resül ‘aleyhi’s-selâm eytdi: “Herkim-ki bir mü'min [20a/11] qarındaşınıñ elin¹²⁸ tutup muşâfağa itse Hâk Te‘âlâ aña [20a/12] İbrâhîm peygâmbir şevâbın vire ve dağı herbir barmağına [20a/13] bir yıllık ‘ibâdet şevâbın vire ve bunlar dağı ayrılmadın [20a/14] Hâk Te‘âlâ aña rahmet eyleye ve dağı ikisinüñ de günâhını yuyar [20a/15] yirine biñ hasenât bağışlar.” Ve resül eytdi: “Kimki

20b

[20b/1] mü'min qarındaşı birle muşâfağa itse Hâk Te‘âlâ [20b/2] anlara iki kez biñ biñ derece virür. Ve dağı buyurur: “Her kim [20b/3] bir mü'min qarındaşı birle muşâfağa itse andan üç kez hareket [20b/4] itdürse elini, Hâk Te‘âlâ’nuñ emri birle ikisinüñ bile günâ- [20b/5] hı dökilür; şol ağaçdan yaprağ dökilür gibi.” Ve dağı eytdi: [20b/6] “Her kim ziyâreti terk itse qaşdıla mel‘ündür ve zekât [20b/7] virmeyen ve cemâ‘at terk iden mel‘ündür.” didi ve “Ziyâret [20b/8] benden öñdin gelen peygâmbirlerüñ pişesidür, kim-ki [20b/9] ziyâreti terk itse ol benden bî-zârdur ve ben andan bî-zârum.” [20b/10] didi. Muşâfağa hâzret-i ‘Ömer’den rivâyetdür rażiya’l-lahu [20b/11] anhu eydür: “Ben resül hâzretinden şordum-ki ikindüde [20b/12] ziyâret etmeği, resül ‘aleyhi’s-selâm eytdi: ‘İkindüde ve irtede [20b/13] ziyâret idüñ nitteki Cebrâ' il Mekke’de baña öğretti. [20b/14] İslâm evvelinde geldi iki kez biri irtede ve biri ikindü. [20b/15] Baña ziyâret ve imâmlığı öğretti.’ Ve andan sonra eytdi:

21a

[21a/1] ‘Kim-ki bir mü'min qarındaşı birle ziyâret itse ol [21a/2] Hızır ziyâret itmiş gibidür.’ didi. Ziyâretüñ fazileti [21a/3] çokdur, kâhel olma ve tekebbürlük eyleme.

Üç kişi her nesne- [21a/4] den mahrumdur: Biri oldur ki kâhel ola ve biri tekebbürlük [21a/5] iden ve biri fuzûllük id[en]. İy Şabî! Muşâfaḥayı terk [21a/6]eyleme. Resûl ‘aleyhi’s-selâm buyurur: “Kim-ki muşâfaḥa itdüğinden [21a/7] soñra ölenleruñ ve üstâzlaruñ ve geçmiş ehl-i imân [21a/8] cânları-çun du‘ â kıla ve peygâmbere şalavât getüre.” [21a/9] Ve mescidden çıkıcaḡ iyt: “İlâhî fazluñ kapusın aç.” [21a/10] Ve daḡı şol ayaḡuñ taşra baş, daḡı niyyet eyle ki: [21a/11] “İrte namâzın ve öyle namâzın daḡı kılam.” Allah irişdüre [21a/12] irteye deḡin ve öyleye deḡin namâz kılamak şevâbın yazar. İkindüye [21a/13] niyyet itgil, ikindüye deḡin şevâb yazar. Ve aḡşama [21a/14] niyyet itsen aḡşama deḡin namâz şevâbın vire. Ve aḡşamı [21a/15] kıilup yatsuya niyyet itse yatsuya deḡin şevâb virür.

21b

[21b/1] Ve yatsuyı kılsa, irteye niyyet itse, irteye deḡin namâz kılamak [21b/2] şevâbın yazar, pes niyyetüñle gice ve gündüz şevâb içinde [21b/3] olursın. Nitekim resûl ‘aleyhi’s-selâm buyurur: “İnneme’l- a‘ mâ- [21b/4] lu bi’n-niyât.” didi. “Niyyetsüz ‘amel olmaz niyyetle olur, [21b/5] ecir yazılır.” didi. Ve daḡı buyurdı: “Es-salâtü ‘imâ [21b/6] dü’d-dîn: Namâz dînüñ diregidür; kim-ki namâz kıldı [21b/7] dîni yapıldı, kim-ki terk itdi dîni yıkıldı. Pes [21b/8] namâz efzal ‘ibâdetdür.” Didi. Ve daḡı: “Cemâ’atla kılsa [21b/9] yigirmi biş derece artuḡdur başına kılamakdan.” didi. [21b/10] Ve bir ḡadışde daḡı eydür: “Kim-ki namâzı evinde kılsa pāk [21b/11] âvâzın işiddüğinden soñra ol namâz degildür; borcı ödenür [21b/12] ve şevâbı eksilür.” Ve namâz kılicaḡ evvel vaḡtinde veya orta [21b/13]vaḡtinde kılamak gerek. Ve eger bu ikisinden soñra kılsañ namâzı [21b/14] zâyî‘ itdüñ, ol namâzuñ namâz degildür. Nitekim resûl [21b/15] ḡazreti ‘aleyhi’s-selâm buyurur: “Mi‘râc Gicesi gördüm

22a

[22a/1] bir tã‘ife, zebâniler çomaklarla depere ururlar. Beynileri [22a/2] ırmaḡlar gibi aḡardı. Pes Cebrâ‘îl’e şordum: ‘Bunlar [22a/3] kimlerdür?’ didüm.” Eytdi: “Bunlar anlardır ki namâzı vaḡkitsüz [22a/4] kılırlar.” didi. Pes, namâzı vaḡt-ıla kılicaḡ borcı öde- [22a/5] nür, ziyâde şevâb ḡaşıl olur. Ve bir kişi namâzı kılmasa [22a/6] ve ödemeye daḡı niyyeti olmasa ve terki ḡelâldür dise kâfir [22a/7] olur, dört imâm

ķavlinde. Ve dağı bir kişi bir vaķtı kılsa [22a/8] ve bir vaķtı kılmasa aña ĥor namāz dirler, hiķ kılmayanla ber- [22a/9] āberdür. Zirā ki namāzı maŗaraya almıŗ olur. Namāzı maŗaraya [22a/10] alan Ĥaķ Te‘ālā’yı maŗaraya almıŗ olur. Ĥaķ Te‘ālā yı maŗaraya [22a/11] alan kāfir olur. Cehennem vācib olur, ne‘uzubi’l-lāhi.¹²⁹ **BĀB:** [22a/12] İrte namāzın cemā‘atıla Őevābın bildürür: Resül ĥazreti ‘aleyhi’s-selām buyurur: [22a/13] “Her kim irte namāzın cemā‘atıla kılsa;¹³⁰ kıyāmet günde yüzi [22a/14] ayuñ on dört gicesi gibi ola. Her kim öyle namāzın cemā‘atıla kılsa; [22a/15] Őırāđı yıldırım gibi geķe. Kim-ki ikindi namāzın cemā‘atıla kılsa;

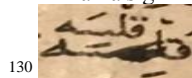
22b

[22b/1] aña biñ Şaf firifte virür kim ĥizmet iderler. Kim-ki aŗŗam [22b/2] namāzın cemā‘atıla kılsa; Ĥaķ Te‘ālā ol kişiye peygāberler ķopara. [22b/3] Kimki yatsu namāzın cemā‘atıla kılsa; ol kişiyle Ĥaķ Te‘ālā arasında [22b/4] ĥicāb ķalmaya. İy Veledī! Kim-ki cemā‘ati terk itse; ol [22b/5] cennet ķoķusun görmez ve cemā‘ati terk iden dört kitābda [22b/6] mel‘ündür. Ve dağı namāzı terk iden irte gice tañrı ĥıŗmında- [22b/7] dur. Cemā‘ati terk idene Ĥaķ Te‘ālā naŗar itmez. Kim-ki irte [22b/8] namāzın terk itse; ĩmān andan bī-zārdur. Kim-ki öyle namāzın [22b/9] terk itse; peygāberler andan bī-zārdur, ikindi namāzın [22b/10] terk itse; Ķur‘ān andan bī-zārdur, aŗŗam namāzın terk [22b/11] itse; firiftehler andan bī-zārdur, yatsu namāzın terk itse; [22b/12] raĥmān andan bī-zārdur. İy Veledī! Her nesnenüñ [22b/13] nürü vardır. Dīnüñ nürü beŗ vaķt namāzdur. Her nesnenüñ [22b/14] berki vardır. Dīnüñ berki biŗ vaķt namāzdur. Ve her nesnenüñ [22b/15] de diregi vardır. Dīnüñ diregi biŗ vaķt namāzdur. Her Őeyüñ feŗadı

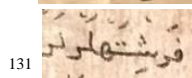
23a

[23a/1] vardır. Dīnüñ feŗadı namāzı terk itmekdür. İy Veledī! Kim-ki [23a/2] cemā‘ati sevse, terk itmese Ĥaķ Te‘ālā ol ķulu sever ve [23a/3] feriftehler¹³¹ sever ve ol kişi Ĥaķ Te‘ālā rızāsınla olur. [23a/4] Resül ‘aleyhi’s-selām eydür: “İrte namāzın

¹²⁹ “Allah’a Őıĥırız.”

¹³⁰

¹³¹

cemā'at-ıla kılsa, öyle [23a/5] vaktine irmedin ölse Hâk Te'ālā anuñ şuçın bağışlar. [23a/6] Ve kim-ki öyle namāzın kılsa, ikindüye irmedin ölse şehīd olur. [23a/7] Herkim-ki ikindüyi cemā'at-ile kılsa, aḥşam olmadın ölse [23a/8] Hâk Te'ālā rāzī ola. Herkim-ki aḥşam namāzın cemā'at-ile kılsa, [23a/9] yatsuya irmedin ölse cennet aña müştāk olur. Her kim-ki [23a/10] yatsu namāzın cemā'at-ile kılsa, irteye irmedin ölse cennetde [23a/11] İbrāhīm peygāmbere yoldaşı ola.” Pes, biş vaqt namāzı cemā'at-ile [23a/12] kıluñ, ‘āciz olmañ. Қақан қиyāmet günü olsa, Hâk Te'ālā [23a/13] emr-ile yedi қат gögi ve yedi қат yiri ve ‘arşı ve kürsi [23a/14] ve cümle ḥayvanları ve odı ve deñizleri terāzunuñ bir keffesine [23a/15] қосalar ve bir vaqt namāz kim cemā'at-ile қылındı idi bir keffesine de

23b

[23b/1] anı қосalar ve daḥı ferīştehler ve cinniler ve insler ve şeyāṭınler [23b/2] ve Ye'cūc ve Me'cūc terāzunuñ bir keffesine yapışalar, ol bir vaqt [23b/3] namāzuñ şevābı ağır gele kim cemā'at-ile қылındı idi. Ve cemā'atı terk [23b/4] itmez; illā şaķī ve cemā'atı mülāzemet itmez, illā sa'īd ider. Bir [23b/5] mü'min biş vaqt namāzı her gün cemā'atle kılsa; küllüne yüz [23b/6] biñ yigirmi dört peygāmbere yetişmiş ve anlaruñ herbiri-le [23b/7] bir yıl namāz gibidür. Қақан bir mü'min irte namāzında cemā'ate [23b/8] yetişse; küllüne biñ şehīr feth itmiş ve peygāmbere müşrikler [23b/9] elinden almış gibidür. Ve bir kişi öyle namāzın cemā'at-ile kılsa; [23b/10] yigrekdür on iki biñ 'ibādetden. Қақан aḥşam namāzın cemā'at-ile [23b/11] kılsa; yigrekdür biñ aç тоyurmaқdan ve biñ at gāzāya gönder- [23b/12] mekden ve biñ kez Ka'be'yi ṭavāf itmekden ve biñ şehīd namāzıñ [23b/13] қılmaқdan yigrekdür. Қақан bir mü'min biş tekbīre irişse cemā'at-ile; [23b/14] Hâk Te'ālā aña bir berāt virür: “Cehennemden қurtulduñ.” diyü. Ve daḥı [23b/15] dünyādan çıқmaz cennetde maқāmın görmeyince. Ve daḥı: “Evvel benümle

24a

[24a/1] cennete girür ḥisābsuz.” Didi. Allāhumme'ruқnā şefā'atehu ¹³² [24a/2] **BĀBŪ'L-CEMĀ'AT**: İy Veledī! Resūl 'aleyhi's-selām eytdi: “Bundan [24a/3] ulu şevāb olmaya ki irte namāzın ve yatsu namāzın bir kişi cemā'atle [24a/4] kıla. Ve

¹³² “Allah'ım onun şefaatine nail eyle.”

eger bu iki namāzuñ şevābın bilelerdi cemā‘ate imekleyürek [24a/5] varalardı. Ve ol cemā‘atuñ şafları firiştehler şafına [24a/6] beñzer. Ve dağı Hāḡ Te‘ālā katında ne kadar cemā‘at çok olursa [24a/7] şevābı dağı ol kadar artuğdur; ta ona dağı. On [24a/8] kişiden geçse anuñ şevābın Allah’dan ġayrı kimesne bilmez.” [24a/9] didi. Ve dağı: “Namāzda cemā‘atuñ mişāli bir sultāna beñzer; [24a/10] sultān katına yaluñuz varsa işi ġiç biter ammā birkaç [24a/11] kişiyile varsa işi tiz biter.” İy Oğul! Hāḡ Te‘ālā eydür: “Ḳulum [24a/12] baña hiçbir ‘amel-ile yağın olmaz, illā ki namāz-ıla. Ya‘nī her a‘zası [24a/13] benüm buyruğumdan taşra olmaz, benüm buyurmaduğum işleri [24a/14] işlemez.” demek olur. **BĀB**: İy Oğul! Resül ḡazreti ‘aleyhi’s-selām [24a/15] eytdi: “Hāḡ Te‘ālā Cennet’de ḡüriler yaratmışdur za‘ferāndan. Anlar

24b

[24b/1] eydürler ki: ‘Biz anlaruñ içünüz kim namāzı cemā‘atle kıladırlar.’ ” İy [24b/2] Oğul! Sevgülü namāz Hāḡ Te‘ālā katında namāzı vağıtında kılmakdur. [24b/3] Andan soñra atasına ve anasına eylük eylemekdür. İy Oğul! Kim-ki [24b/4] kırğ gice namāzı imām-ile kılsa, evvel rek‘atı fevt eylemese Hāḡ Te‘ālā [24b/5] ol kişiyile cehennem odın ḡarām ider. Kaçan ikāmet āvāzın işitseñüz [24b/6] sekritmeñ. Nitekim resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Ḳāmet āvāzın işitseñüz [24b/7] argun varuñ kim şevābından maḡrüm olmayasız zīrā ki her adumuña [24b/8] bir derece virür ve bir günāhuñ yuyar. Ve her derecenüñ böyüklüğü [24b/9] bu dünyācadur.” didi. Pes, niçün taleb itmeyesin?**BĀB**: Namāza küymek [24b/10] aczin bildürür. Resül ‘aleyhi’s-selām eydür: “Bir kişi bir vağıt kılsa dağı bir vağıt [24b/11] küyse gökdeki feriştehler eydürler: ‘Ya rabbī, bunuñ günāhın yarlığı! [24b/12] Sen rahmet eyle!’ dirler.” İy Oğul! İrte namāzı emānet namāzıdur. [24b/13] Bir gün Yūsuf ḡaccāc bir kişiyile ḡışm eyledi. ‘Ömer oğlunuñ oğluna, [24b/14] buyurdi: “Şunuñ başını kes!” diyü. Ol dağı bu suçluya şordı [24b/15] ki: “Bugün şabāḡ namāzın imām-ile kılduñ mı?” Ol eytdi: “Ḳıldum.” Aldı

25a

[25a/1] girü götürdi. ḡaccāc: “Niçün öldürmedüñ?” didi. Cellād eytdi: [25a/2] “Bu kişi: ‘ Ben pādişahuñ emānı içindeyem.’ didi.” ḡaccāc eytdi: “Bunu [25a/3] şimdi

gördüm.” Cellād eytdi: “Ben atamdan işitdüm, atam dedemden [25a/4] rivāyet eydür. ‘Ömer rażīyallāhu anhu resül ‘aleyhi’s-selāmdan rivāyet [25a/5] ider ki: “Kaçan bir kişi ırte namāzın imām-ile kılsa Hağ Te‘ālā nuñ [25a/6] emānı içinde olur ve peygāmblerlērūñ emānı içinde olur ve pādīşāh- [25a/7] laruñ emānı içinde olur.” didi. Pes, Hağcāc eytdi: “Dördüñüz [25a/8] dağı gerçek eydürsüz.” Ol kişiyi azad eyledi. Pes, bir kişi namāzı [25a/9] cemā‘at-ile kıilup dağı Hağ Te‘ālā nuñ ve resülünñ ve pādīşāhuñ [25a/10] emānı içinde olmağ ve dağı bunca şevāb bulmağ sa‘ādet degil midür? [25a/11] Kāhel olma eyde gör. İy Oğul! Pāk āvāzın işidicek imdi [25a/12] mescide var. Medīne’de bir gözsüz var-ıdı. Geldi, resül hağretine [25a/13] eytdi: “Yā rasūla’l-lah! Benüm gözüm görmez ve yidi cürm muvāfiğ [25a/14] degil. Ne buyurursüz, evde kılayum mı?” didi. Resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Pāk [25a/15] āvāzın sen işidür misin?” didi. Ol kimesne: “Belī, işidürem.” didi.

25b

[25b/1] Resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Ben saña evde kıлмаğa izin virmezem.” [25b/2] didi. “Gelmeğ gereksin cemā‘ata.” didi. Bir gün yine ol kişi: “Yā rasū [25b/3] la’l-lāh! Medīne’nüñ yılanları ve ‘akrebleri ve yırtıcı canavar- [25b/4] ları çokdur. Baña çāre var mıdur ki evümde kılam?” didi. Resül ‘aleyhi’s-selām [25b/5] eytdi: “İy kişi! Hağye ‘ale’l-felāh ünin işidür misin?” didi. Ol [25b/6] kimesne eydür: “Belī.” dir. Resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Gelmeğ gerek.” didi. [25b/7] Bunda dağı izin virmedi. Gözi gören kanda kıldı? [25b/8] Meger kim ezān ünin işidmeye yāhūd yürümege kādır olmaya [25b/9] ya hağta ola ya mağbūs ola ya muğayyed ola yāhūd dik yağmur [25b/10] ola yāhūd berd-i şedīd yāhūd zūlmet ola; bunlar ‘özürdür. [25b/11] Bunlardan ğayrısı ‘özür degildir. İy Veleđi! İkindinüñ [25b/12] sünnetin koma. Resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Tañrınuñ rağmeti ol [25b/13] kişinüñ üzerine olsun-ki ikindinüñ sünnetin kıla.” Pes, her [25b/14] kim peygāmblerin du‘āsında bulna ikindinüñ sünnetin terk [25b/15] itmeye. Ve dağı bir hağışde buyurur ki: “Her kim ikindünñ sünnetin

26a

[26a/1] terk itnese anuñ Hağ Te‘ālā ol kimesneyi oda yakmaya. Ve dağı [26a/2] ben zāminem ol kişi cennete girmekliğine.” didi. İy Oğul! Ağşamdan [26a/3] şoñra iki

rek'at namāz kııl. Res'ul 'aleyhi's-selām eydür: “Her kim aḥşamdan [26a/4] soñra iki rek'at namāz kıılsa on yıllıķ 'ibādet şevābın bulur.” [26a/5] didi. “Her kim öyle namāzınıñ sünneti dört kııla soñraki iki sünneti, [26a/6] Hāķ Te'ālā cehennem odın aña ḥarām eyleye. Ve her kim yatsunuñ soñraki [26a/7] sünnetini dört kıılsa Qadir Gicesi'ni iḥyā itmiş gibidür.” didi. [26a/8] İy Oğul! İşrāk namāzın kıoma ki çok ecri vardur. Res'ul 'aleyhi's-selām [26a/9] eytdi: “Kim-ki irte namāzından soñra mālāya'nī söylemedin gün [26a/10] toğınca otursa, daḥı tursa iki rek'at namāz kıılsa...” Res'ul [26a/11] 'aleyhi's-selām üç kez eytdi: “Ol kişi cennetlikdür.” didi. İy Oğul! Dün [26a/12] namāzın kıılsañ kim du'āñ kab'ul ola. Hasan-ı Başrī raḥmatu'l-lāhi [26a/13] 'aleyh eydür: “Hāķ Te'ālā Mūsā peygāmbere eytdi: ‘İy Mūsā! Benüm- [26a/14] çün 'ibādet kııl.’ diyü ḥiṭāb eyledi. Mūsā 'aleyhi's-selām eytdi: ‘İlāhī [26a/15] saña ne vaķtın 'ibādet kıılayın?’ didi. ‘Kab'ul kıılasın.’ Hāķ Te'ālā eytdi: “Ya Mūsā!

26b

[26b/1] Qarañu dün içinde namāz kııl ki kab'ul idem.” Pes, dün 'ibādetin [26b/2] Hāķ Te'ālā kab'ul idermiş. İmdi cehd eyle, dün 'ibādetin kıoma. [26b/3] Du'āñ müstecāb ola. İy Oğul! İş bu biş nesneyi kıoma ki gönlüñ [26b/4] şayru olmaya. Res'ul 'aleyhi's-selām eytdi: “Yazuqdan şayru olmuş [26b/5] cānlara biş nesne dermāndur: Evvel, 'ālimlerle oturmaķ. İkinci, [26b/6] dün namāzın kıılmaķ. Üçünci, Qur'an-ı 'Āzim'i çok oķımaķ. Dördünci, [26b/7] namāzı vaķtinde kıılmaķ. Beşinci, ḥelāl yimek. Ḥelāl yiyecek [26b/8] du'āsı kab'ul olur. **BĀB:** İy Oğul! İşbu tesbīḥ namāzın zinhār [26b/9] kııla gör. Her günde ya ayda bir ya yılda bir kerre yāḥūd ömründe bir kez [26b/10] kııla gör. Her kim bu dört rek'at namāzı kıılsa geçmiş günāḥların [26b/11] ulusunda ve kiçisin sırrın ve āşikāresin, ḥaṭasın ve ümidin [26b/12] Hāķ Te'ālā yarlıķar. Ol namāzın şıfatı budur ki dört rek'at namāz kııla [26b/13] iki taḥiyyāt bir selām birle. Evvel rek'atda sübhānekeden soñra on [26b/14] biş kez “Sübhāna'l-lāhi ve'l-ḥamdü li'l-lāhi ve lā ilāhe illa'l-lāhu va'l-lāhu ekber ve lā [26b/15] ḥavle ve lā kuvvete illā bi'l-lāhi'l-'aliyyi'l-'azīm”¹³³ diye. Andan soñra e'ūzu

27a

¹³³ “Allah şerikten ve kusurdan uzaktır. Her türlü hamd ve minnet Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur. Güç ve kuvvet ancak yüce ve azamet sahibi olan Allah'a mahsustur.”

[27a/1] besmele fātiḥa bir sūre daḥı koşa. Andan soñra bu tesbīḥi on kez yine [27a/2] oқыya kıyāmda ve andan rükū‘a ine. Üç kez sübhāne rabbiye‘l-‘azim diye. Bu tesbīḥi [27a/3] on kez diye. Andan soñra rükū‘dan tırı gele. Semi‘a‘l-lahu li-men ḥamide [27a/4] Rabbenā leke‘l-ḥamd diye. Daḥı örü tırurken on kez yine diye. Andan secdeye [27a/5] ine. Üç kez sübhāne rabbiye‘l-a‘lā diye. Andan soñra on kez yine diye. [27a/6] Evvelki secdeden başın qaldura, otura. On kez yine diye. Andan secdeye [27a/7] vara. Üç kez sübhāne rabbiye‘l-a‘lā didikden soñra on kez yine [27a/8] diye. Secdeden tırıcaq hemen kıyāma tıra. Bu tesbīḥ ‘adedi yitmiş biş [27a/9] olur. Bākī rek‘atda daḥı yine bu vechile eyle. Ammā ikincide taḥıyyāt [27a/10] oqıdıqdan soñra on biş yine diye. İkinci rek‘ata tırıcaq kıraāt-ı Qur‘ān [27a/11]iyde. Tesbīḥ Zammı sūreden soñra on kez yine diye. Daḥı rükū‘a ine. [27a/12]Evvelki gibi kıla ammā üçünciye tırıcaq yine sübhāneke oқыya. On [27a/13] biş kez yine diye. soñra e‘ūzu besmeleyle fātiḥa ve zammı sūre ile [27a/14]daḥı on kez yine diye. Daḥı rükū‘a ine, on kez yine diye, tırıcaq on kez [27a/15] kez yine diye. Secdelerinde yine onar kez diye. Soñra [...]

27b

[27b/1] on biş kez diye. Her rek‘atda yitmiş biş tesbīḥ olur. Cem‘a üç yüz olur. [27b/2] Dört rek‘atda bu vechile kıla ammā namāzuñ ta‘yīn vaḳti yoqdur. Zīrā ki [27b/3] resūl ‘aleyhi’s-selām ne vaḳt olursa kılırdı. İllā vaḳt-i mekrūḥda degil [27b/4] tülū‘-ı şemsde ve istivāde ve gürūbda kılmaya, qalan vaḳtde kıla. [27b/5] İşbu namāzı qat itme. Gögercedür, şevābı çoqdur. Ve daḥı resūl ‘aleyhi’s-selām eytdi: [27b/6] “Kim-ki aḥşam namāzından soñra iki rek‘at namāz kılsa evvel rek‘atda [27b/7] bir fātiḥa ve bir ayet‘l-kursī ve biş ihlāş, ikinci rek‘atda bir fātiḥa [27b/8] ve bir kez li‘l-lāhi mā fi’s-semāvātī ve mā fi‘l-arzi ve in tubdu mā fi enfusikum [27b/9] ev tuḥfuhu yuḥāsibkum bi‘l-lāhi feyağfiru li-men yeşā‘u ve yu‘azzibu men [27b/10] yeşā‘u va‘l-lāhu ‘alā kulli şey‘in kadīr¹³⁴ diye. Ḥaḳ Te‘ālā ‘aden uçmağında bir [27b/11] şehir yapa incüden ve yaqutdan. Her bir şehirde yüz biñ köşk [27b/12] yapa ve her köşkde yüz biñ ev var. Her evde yüz biñ hücre var

¹³⁴ “Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah‘ındır. İcinizdekileri açığa vursanız da gizleseniz de Allah ondan dolayı sizi hesaba çekecektir, sonra dilediğini affeder, dilediğine de azap eder. Allah her şeye kadirdir.” (Bakara-284)

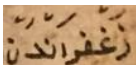
[27b/13] za‘ferāndan¹³⁵ ve her hücrede yüz biñ dükkān var ‘anberden ve her dükkā-
[27b/14] nuñ kiñligi biñ arşın ola ve her dükkān üstinde bir çadır [27b/15] ve yüz biñ
taht var cevherden ve tahtuñ direkleri kâfurdan

28a

[28a/1] ve her bir tahtuñ kiñligi yüz biñ arşın ve herbir tahtda [28a/2] yüz biñ döşek
var sündüsden ve istebrağdan. Bir döşekden [28a/3] birine yüz biñ arşındur. Üstinde
hūriler var, üzerinde [28a/4] otururlar. Eger yüzlerin dünyā halkından kimesne görse
‘ābid [28a/5] ve zāhid taakat getürmeyüp helāk olup ‘aşıq ve hayrān [28a/6] olaydı.
Her bir hūrī yüz biñ kat hulle giye. Ol hullelerden [28a/7] içerü tenleri görine ve her
birinüñ sağ yanında ve şol yanında [28a/8] yüz biñ qaravaş ve yüz biñ ğilmān ola ve
her bir şehirde [28a/9] selsebil ırmağı aқа ve her bir çadırdā tūbā ağacından bir budaq
[28a/10] ola ve dağı dürli dürli ta‘āmlar ola. Birinüñ lezzeti birine [28a/11]
beñzemeye ve dağı ol namāzuñ her bir rek‘atına biñ şehid şevābın [28a/12] vire ve
her bir āyet-içün bir kul āzād itmişçe şevāb vire [28a/13] dağı dünyādan çıkmaya
cennetde maqāmın görmeyince. Ölse ve dağı [28a/14] bir hac bir ‘umre şevābın vire
ve dağı sinine uçmaqdan bir kapu açıla. Biri [28a/15] sağ yanında ve biri şol yanında
ta[...] huzūrla[...]

28b

[28b/1] ve kabrinden güle güle tura. Haq Te‘ālādan nidā idüp eyde: “Ya kulum
[28b/2] cemī‘ günāhıñı yarlığadum. Cennetde dīzārumu saña işār eyledüm, [28b/3]
peygāmberlerle ve şehidlerle. Ve hisābsuz bir biti vireler ki bu [28b/4] Tañrınuñ
emridür. Zihī devletli kul kim bu mertebeye irişdi [28b/5] diyeler. Ey Veledī!
Cemā‘ati terk eyleme. Peygāmbar ‘aleyhi’s-selām eytdi: [28b/6] “Cemā‘at terk
eylemek münāfıqlıqdur ve dağı dört kitābdā mel‘ündür.” [28b/7] didi. İmdi namāzı
başına kılanuñ hāli böyle olıcaq, ‘aceb [28b/8] hiç kılmayanuñ hāli nice olur. İy
Veledī! Beşāret namāzını kıla gör. [28b/9] Resül ‘aleyhi’s-selām eytdi: “Baña
Cebrā‘il geldi eytdi: ‘Ya Muhammed [28b/10] ümmetüñe beşāret eyle. Kaçan bir
mü‘min namāza tursa günāhından [28b/11] çıkar, şol anadan toğar gibi. Kaçan

 135 زغفران

e'üzubi'l-lâhi mine'ş-şeytânni'r-racîm [28b/12] dise gövdesindeki kıl sağışınca şevâb virür. Kaçan fâtiha süresin [28b/13] okusa yigirmi kez hac ve umre itmişçe şevâb virür. Kaçan rükû' da sübhâne rabbi- [28b/14] ye'l-'azîm keennehu¹³⁶ gökden inen kitâbı üç kez okımış gibidür. Kaçan secdede [28b/15] üç kez sübhâne rabbiye'l-a'lâ dise Hâk Te'âlâ aña rahmet ider. Kaçan

29a

[29a/1] kaçan teşehhüde otursa cennetüñ kapuların açıvire ve kaçan du'â [29a/2] dilese Hâk Te'âlâ aña dünyâ hâcetinde yitmiş hâcetin revâ kıla. Kaçan ölse [29a/3] şehîd ola. Eger diri olursa günâhın bağışlaya. İy Veledî! Namâzuñ [29a/4] rükû'ın ve sücüdın tamâm kıl, dürüst ola. Bir kişi namâz kılordı. [29a/5] Resül 'aleyhi's-selâm anı gördi, eytdi: "Şol kişi şu hâlde [29a/6] olursa benüm dînüm üzere olmaz." didi. Pes ma'lûm oldı ki [29a/7] rükû'ın ve sücüdın tamâm itmez, anuñ namâzı namâz degildür. Namâzı [29a/8] masharaya almağ olur. Çün bir kişininüñ namâzı olmaya dîni dağı olmaz. [29a/9] Nitekim resül 'aleyhi's-selâm eytdi: "Namâz dînüñ diregidür." didi. [29a/10] İy Oğul! Cum'a irtesi namâzı resül 'aleyhi's-selâm eytdi: "Her kim âzîne [29a/11] irtesi dört rek'at namâz kılsa her bir rek'atda bir fâtiha üç [29a/12] kul yâ eyyühe'l-kâfirün süresin okısa selâmdan soñra bir âyete' [29a/13] l-kursî okıya. her bir harfine bir hac ve bir 'umre şevâbın vire ve dağı her [29a/14] harfine bir şehîd şevâbın vire, yıllık 'ibâdet şevâbın virür. Şol 'ibâ- [29a/15] deti ki gündüz sayım gice kâyim olmuşça ve dağı 'arş gölgesinde

29b

[29b/1] şühedâ ve sulehâ ile bile ola. İmdi İy Veledî! Namâzı sehel görme. [29b/2] İmdi her kim namâzı kılmasa o hû demege dağı niyyeti olmasa ittifâk [29b/3] kâfirdür dört imâm kavlinde. Ammâ hikmet budur ki Hâk Te'âlâ [29b/4] feriştehlere emr eyledi: "Âdem'e secde idüñ." İblis aleyhi'l-la'ne [29b/5] secde itmedi la'net oldı. Ki bir secde itdi ol dağı âdeme [29b/6] idi, kendü gibi bir yaradılmışı idi. İmdi namâz günde biş vaçtdür, [29b/7] hâlika secdedür. Anı terk idenüñ hâli nola?

¹³⁶ "Sanki o"

İblis'den [29b/8] dahı eşeddür. Anuñ-ıçun ittifaķı kâfirdir dirler.¹³⁷ İy Oğul! [29b/9] Kuşluk namāzın terk itme ki şevābı çoķdur. Resül 'aleyhi's-selām [29b/10] eytdi: "Kim-ki irte namāzın kılsa, dahı otursa gün toğunca andan [29b/11] tursa gitse Haķ Te'ālā ol kişiyे iki biñ kul āzād itmişçe [29b/12] şevāb vire. Her birisinin bahāsı on iki biñ dirhem ola." Ki [29b/13] tırup namāzı kılip gidicek şevābı nice olur var kıyās eyle. [29b/14] Haķ Te'ālādan ğayrı kimesne bilmez. İy Oğul! Eger dilersenñ gönlüñ [29b/15] ölmeye. Göñüller öldüğü vaķt Berāt gicesi ihyā it ki resül

30a

[30a/1] 'aleyhi's-selām buyurdı ki: "Kim ki Şa'ban ayınıñ on beşinci gicesi ihyā itse [30a/2] göñüller öldüğü vaķtın ol ölmeye." İy Oğul! Resül 'aleyhi's-selām buyur- [30a/3] dı kim: "Her kim Şa'ban ayınıñ on beşinci gicesi yüz rek'at namāz kılsa [30a/4] Haķ Te'ālā ol kişiyе yüz firişte virür. Otuzı cennet yolın muştılar, [30a/5] otuzı āfetlerden şaķlar ve otuzı cehennem odından şaķlaya, onı şeytān- [30a/6] ları anuñ yöresinden kova." İy Oğul! Çehārşenbih günü namāzın [30a/7] koma. Resül 'aleyhi's-selām eytdi: "Kim-ki çehārşenbih gün on iki rek'at [30a/8] namāz kılsa gün toğduğundan soñra her rek'atında bir fātiha üç ihlāş [30a/9] ve üç kul e'ūzu bi-rabbi'l-felāķı ve üç kul e'ūzu bi-rabbi'n-nāsı oķısa bir münādī [30a/10] 'arş altından nidā ide ki: 'İy Tañrınıñ kulu! Haķ Te'ālā cümle günāhuñ [30a/11] yarlıģadı ve sin 'azābın görmeyesin.' Ve sinleden tırıcaķ elüñde bir berāt [30a/12] alur, kırtulduñ oddan diyi. Ve dahı her rek'atına biñ yıllık şevāb [30a/13] ol kişinüñ dīvānına yazar. İy Oğul! Resül hażreti 'aleyhi's-selām [30a/14] buyurur: "Kim ki namāz içinde örü tırurken Qur'ān oķusa her harfine yüz [30a/15] şevāb virür. Kim-ki otururken oķusa elli şevāb virür. Kim-ki namāzdan ğayrı

30b

[30b/1] bir de Qur'ān oķusa her harfine on şevāb virür. Kim-ki Qur'ān diñlese [30b/2] her harfine bir şevāb virür. Kim-ki Qur'ānı oķısa hatm eylese du'āsı kabul [30b/3] olur." İy Veleđi! İmāmlık itmek dilesenñ namāzuñ şartların [30b/4] gökcek

bil¹³⁸ andan imāmlık eyle. İmām olan kişi farz ve sünneti gökçek [30b/5] bile. Andan sonra Qur’ānı gökçek okıya ve dağı yaşla ulu ola ve konuğ [30b/6] o ise imāmlık itmeye. Belki evvelā issi konuğa imāmlık ide. Ve dağı [30b/7] namāzı hiçbir nesneden ötürük itmeye. İllā megerki ta‘ām hazır gele ve karnı [30b/8] dağı ağ ola ta‘āmı yiye, andan kıla. Zīrā ki ta‘ām hatırına teşvīř [30b/9] birağur ammā namāzuñ vağtı tar olsa evvel namāz kıla andan ta‘ām yiye. [30b/10] Ve dağı bir kimesne gönlekcek namāz kılsa yeñlerin řoka ve kaftanınıñ [30b/11] dağı yeñlerin giye andan sonra pāk seccāde üstinde kıla. Ve yir üstinde [30b/12] kılmak dağı yigrekdür ve dağı yirde biten nesnenüñ üstinde kılmak cā‘iz- [30b/13] dür ve dağı pāk yirde kılmak cümlesinden evlādur. İy Oğul destürsuz [30b/14] bir kavme imāmlık itme. Resül ‘aleyhi’s-selām buyurur: “Kim-ki Hağ Te‘ālāya ve kıyāmete inanursa [30b/15] bir cemā‘ate destürsuz imāmlık itmeye.” Meger kim dilek ideler. İmāmlık idi virdi.

3. DİZİN

ābdest [Far.] Abdest.

ā. 10a/06, 10b/14, 11b/10, 13b/09

ā.+ ala 12b/02

ā.+ alıcağ 12a/06

ā.+ al-mağ 02a/13

ā.+ almağdur 05b/10

ā.+ alup 11a/01, 11b/10

ā.+ alurken 09b/15

ā.+ de 09a/02

ā.+ den 05a/05, 05a/14, 05b/05,

05b/07, 11a/03

ā.+ i 05b/14, 06a/03, 09a/01,

10a/07, 11b/11, 11b/13, 13b/09

ā.+ üñ 01b/11, 09a/03, 09a/07,

09a/13, 09b/06, 09b/11, 14a/01

‘**ābid** [Ar.] İbadet eden; kulluk eden; tapınan.

‘ā. 28a/04

‘**aceb** [Ar.] Şaşılacak şey; gariplik.

‘a. 28b/07

‘**āciz** [Ar.] Bir işi yapabilecek gücü, becerisi ve yeteneği olmayan; güçsüz; iktidarsız; çaresiz.

‘ā. 23a/12

‘**acz** [Ar.] Beceriksizlik.

a.+ in 24b/10

aç- [Tr.] Çözmek; düzeltmek; aralamak; aralık etmek.

a. 03a/06, 16b/15

a.- ıp 07b/14

a.- ıvire 05b/04, 29a/01

a.- mağ 02a/11

a.- mağdur 09b/15

a.- maya 05a/11, 07b/14

a.- mayınca 05a/11

a.- up 08a/09

aç [Tr.] Yemek ihtiyacı içinde bulunan; acıkmış.

a. 21a/09, 23b/11, 30b/08

açıl- [T.] Açık duruma getirilmek; kapalı olma hâli kaldırılmak; açılmış olmak.

a.- a 28a/14

ad [T.] İsim.

a.+ ı 10b/11, 18b/05, 19a/08

a.+ in 03a/12, 03a/15

a.+ lar 19a/09

ādāb [Ar.] Bir işi yapmanın kuralları; usuller; yollar; metotlar.

ā.+ in 02a/14

adam [Ar.] İnsan; kişi.

a. 02b/09

<p>‘aded [Ar.] adet, sayı. ‘a.+ i 27a/08</p>	<p>a. 23b/03 a.+ dur 19a/09</p>
<p>ādem [Ar.] I. İnsan, adam; kişi. ā. 17a/01</p> <p>II. İlk yaratılan insan; insanlığın babası; Hz. Adem. ā.+ e 29b/04, 29b/05</p>	<p>ağız [T.] Ağız. a.+ ı 10a/09 a.+ ın 08a/14 a.+ ma 08a/15, 10a/12 a.+ ıña 03b/12 a.+ uña 03b/14</p>
<p>‘Aden [Ar.] Allahın oturduğu saf altın- dan yapılmış en güzel ve en yüce mer- tebedeki 8.cennetin adı. ‘a. 27b/10</p>	<p>ağla- [T.] Ağlamak. a.- mağıla 19b/11</p>
<p>adum [T.] Yürümek veya koşmak için bir ayağı diğerinden belirli bir uzaklığa götürme hareketi. a.+ uña 16b/13, 24b/07</p>	<p>aḥbār [Ar.] Haberler, bilgiler. a. 01b/09</p>
<p>āfet [Ar.] Çok sayıda can ve mal kaybına yol açan olağandışı olay; felaket. ā.+ lerden 30a/05</p>	<p>āḥır [Ar.] En sondaki, en sonuncu. a. 13a/02, 13a/04, 16b/02, 16b/11 ā.+ ma 06b/09, 18b/12</p>
<p>ağaç [T.] Ağaç. a.+ da 10b/09 a.+ dan 20b/05 a.+ lar 17b/13, 17b/14</p>	<p>aḥşam [T.] Akşam. a. 22b/01, 22b/10, 23a/07, 23a/08, 23b/10, 27b/06 a.+ a 03a/14, 03b/02, 21a/13, 21a/14 a.+ dan 26a/02, 26a/03 a.+ ı 21a/14</p>
<p>ağca [T.] Akça; beyazca. a. 11b/03</p>	<p>aḳ- [T.] Sızmak; süzülme; damlamak. a.- a 28a/09 a.- ardı 22a/02 a.- sa 06a/02</p>
<p>ağır [T.] Ağır, çetin, önemli; değerli.</p>	

‘**ākıbet** [Ar.] Son, bitim; sonuç.

‘ā. 01b/02

‘**akreb** [Ar.] Akrep.

‘a.+ leri 25b/03

al- [T.] Bir nesneyi elle veya araçla tutup yerinden kaldırmak.

a. 18a/04

a.- a 04a/11, 12b/06

a.- an 22a/10, 22a/11

a.- dı 24b/15

a.- dısa 12b/06

a.- incaya 13b/09

a.- maḵ 02a/12, 02b/10

a.- maḵdur 09a/01

a.- masın 12b/05

a.- mış 22a/09, 22a/10, 23b/09

a.- up 03b/04, 03b/09, 03b/12

a.- ur 30a/12

‘**alem** [Ar.] Bayrak; sancak.

‘a. 03a/10, 03a/11

‘a.+ i 03a/13

‘a.+ in 03b/01

‘**ālem** [Ar.] Dünya.

‘ā.+ lerüñ 01b/01

aleyhi’l-la’ne [Ar.] Şeytandan söz edilirken söylenen “lanet onun üzerine olsun” anlamında kötü dua.

a. 29b/04

‘**aleyhi’s-selām** [Ar.] Peygamberler için kullanılan «Selām onun üzerine olsun.» duası.

‘a. 20b/12, 21b/03, 26b/04

alın [T.] Şakaklar ve kaşlar arasında kalan kısım.

a.+ ı 04a/13, 08a/11

a.+ in 08a/08, 08a/09

a.+ uñ 14b/15, 15a/01

a.+ uñıla 14b/14, 15b/07

‘**Alī** [Ar.] Hz. Ali.

‘a. 17b/08, 19b/15, 20a/06

‘a.+ nüñ 19b/15

‘**ālim** [Ar.] Bilgili; çok şey bilen; ilim sahibi.

‘ā.+ lere 02b/04

‘ā.+ lerle 26b/05

Allah [Ar.] Allah.

a. 21a/11

a.+ dan 24a/08

alt [T.] Bir nesnenin aşağı bakan yüzü, yere gelen tarafı; taban.

a.+ nda 05a/10, 07a/09, 11a/02,

14a/13, 15a/10, 18a/10

a.+ ndan 30a/10

altı [T.] Beşten sonra, yediden önce gelen sayı, altı sayısı.

a. 01b/10, 04a/12, 06b/01, 10b/13

a.+ dur 01b/12, 01b/13, 02a/01,

04a/12, 06a/13, 09a/04, 09a/08, 09a/13, 09b/07, 09b/11, 10b/03

a.+ ncı 10a/11

altıncı [T.] Altıncı.

a. 06a/09, 06a/15, 07b/12, 08b/02,

09a/06, 09a/12, 09b/10, 10a/01, 10b/06

a.+ sı 09b/03

altmış [T.] Altmış.

a. 01b/09

altun [T.] Altın.

a. 17b/06

a‘māli [Ar.] İşler.

a.+ leri 09b/14

‘amel [Ar.] Bir maksat güderek yapılan iş, hareket; çalışma.

‘a. 21b/04

‘a.+ idenlerden 02a/07

‘a.+ idesin 02a/06, 14a/03

‘a.+ id-esin 02b/13

‘a.+ ile 24a/12

āmīn [Ar.] “Kabul eyle!” anlamında duadan sonra söylenen dilek ifade eden söz; öyle olsun!

ā. 07a/12, 19a/14, 19b/01, 19b/02, 19b/12

ammā [Ar.] Çelişkili ve zıt iki ifadeyi birbirine bağlar.

a. 02a/02, 06a/06, 06a/08, 08a/09, 08a/12, 10a/08, 11a/01, 11a/12, 11a/13, 11a/14, 11b/03, 12a/08, 12a/15, 12b/01, 13a/04, 13a/12, 13b/01, 24a/10, 27a/09, 27a/12, 27b/02, 29b/03, 30b/09

‘ammu [Ar.] Amca, üvey baba; babalık.

‘a.+ ya 02b/02

añ- [T.] Hatırlamak.

a.- mayup 03a/15

ana [T.] Anne.

a.+ dan 28b/11

a.+ muz 14b/04

a.+ sına 24b/03

a.+ ya 02b/01

aña [T.] Ona.

03a/14, 05b/03, 07b/05, 10a/04, 11a/09, 13b/10, 19b/10, 20a/09, 20a/11, 20a/14, 22a/08, 22b/01, 23a/09, 23b/14, 26a/06, 28b/15, 29a/02

a.+ dur 01b/01

‘**anber** [Tr] Amber balığının bağırsaklarındaki taşlaşmış çökeltilerden veya denize dökülen dışkılarından elde edilen kül renkli miski andırır güzel kokulu madde; akamber.

‘a.+ den 27b/13

anda [T.] O zaman.

11b/03

andan [T.] Ondan; o sebepten; ondan sonra.

03a/03, 03a/05, 03a/08, 03b/04, 03b/08, 03b/12, 03b/15, 04a/03, 04a/05, 04a/08, 04a/10, 04a/13, 04a/15, 04b/05, 04b/07, 04b/09, 04b/12, 07a/11, 13b/06, 14b/01, 14b/02, 14b/12, 15a/05, 15a/10, 15a/13, 15b/04, 15b/09, 16a/11, 17a/14, 17a/15, 18b/07, 18b/09, 18b/10, 19a/04, 19a/13, 19b/13, 19b/14, 19b/15, 20a/07, 20b/03, 20b/09, 20b/15, 22b/08, 22b/09, 22b/10, 22b/11, 22b/12, 24b/03, 26b/15, 27a/01, 27a/02, 27a/03, 27a/04, 27a/05, 27a/06, 29b/10, 30b/04, 30b/05, 30b/08, 30b/09, 30b/11

anı [T.] Onu.

02b/14, 12a/11, 23b/01, 29a/05, 29b/07

anlar [T.] Onlar.

12a/12, 24a/15

a.+ a 20b/02

a.+ dur 22a/03

a.+ uñ 23b/06, 24b/01

anuñ [T.] Onun.

19b/03, 19b/14, 23a/05, 24a/08, 26a/01, 29a/07, 29b/08, 30a/06

a.+ la 14a/03

apış- [T.] Bacaklarını açarak yere çömelmek.

a.- up 18a/12

ara [T.] Açıklık; mesafe; boşluk; aralık.

a.+ sı 14a/15

a.+ sıdur 05a/02

a.+ sın 03b/11

a.+ sma 07b/10, 08a/07, 14b/10, 15b/03, 15b/12, 18a/11

a.+ sında 16b/05, 22b/03

a.+ sını 04b/11

‘**Arafāt** [Ar.] Mekke’nin 16 Km. güneydoğusunda hacıların arife günü toplandıkları yer; Cebelü’r-Rahme.

‘a.+ dadur 11b/06

ard [T.] Arka taraf; geri.

a.+ ıla 04b/05, 04b/07

a.+ ın 08a/14, 09a/11, 09a/12,

10b/06

a.+ inca 09a/04, 18b/07, 18b/10

a.+ mda 17a/12, 17b/01

a.+ ındağya 17a/14

a.+ ından 04b/02, 05b/15

'arefe [Ar.] Dinî bayramlardan bir önceki gün; arife günü.

'a. 02a/03

arğun [T.] Gücü tükenmiş, yorulmuş; yorgun; bitkin; bitap; zayıf.

a. 24b/07

arı [T.] Temiz; pak; arık.

a. 06a/03

a.+ kılmakdur 05b/1, 06a/04

arka [T.] Bir şeyin ön olarak kabul edilen tarafının tam ters yanı; öbür yan; öteki yüz; mabad.

a.+ ñıla 14b/04, 15b/02

a.+ sı 06a/08

a.+ sina 12b/13, 14b/07

a.+ sını 12b/15

'arş [Ar.] Allah'ın kudret ve azametinin tecelli ettiği dokuzuncu kat gök.

'a. 05a/10, 29a/15, 30a/10

'a.+ ı 23a/13

arşun [T.] Orta parmak ucundan dirseğe kadar olan uzaklığı esas alan eski

uzunluk ölçüsü birimi, yaklaşık 68 cm'dir.

a. 27b/14, 28a/01

a.+ dur 28a/03

artucağ [T.] Fazlaca; ziyadesiyle.

a. 07b/11

artuk [T.] Çok; sayıca fazla; pek çok; kalabalık; artık; daha çok; fazla; aşırıca; ziyade; artık; küsur.

a. 09a/14, 09b/13, 10a/01,

10b/12, 10b/15, 12a/09

a.+ dur 21b/09, 24a/07

a.+ ında 15a/13

'arzan [Ar.] Enine; genişliğine.

'a. 12a/09

Aşhāb [Ar.] Peygamberimiz Hz. Muhammed'i sağlığında gören, sohbetinde bulunan Kur'an'ı ve İslam'ı bizzat kendisinden öğrenen İslam büyükleri.

a.+ uñ 17b/03

aşağa [T.] Alt taraf; aşağı.

a. 08a/02

'āşık [Ar.] Her türlü dünya galesi ve dünya nimeti sevgisinden uzaklaşmış, bütün sevgisini Allah'a adanmış derviş.

'ā. 28a/05

āşikār [Far.] Gözle görülebilen;
meydanda.

ā.+ e 06b/10, 08b/01

ā.+ esin 26b/11

āşikāre [Far.] Saklamaya gizlemeye
gerek görmeden; belli ederek; açık
olarak; açıkça.

ā. 06b/10

at - [T.] Bir nesneyi elden bırakıp
boşluğa, ileriye doğru fırlatmak.

a.- mağıla 11a/07

at [T.] At.

a. 23b/11

ata [T.] Baba.

a.+ m 25a/03

a.+ mdan 25a/03

a.+ sina 24b/03

a.+ ya 02b/01

āvāz [Far.] Bağırma; nârâ; feryat.

ā.+ m 21b/11, 24b/05, 24b/06,
25a/11, 25a/15

‘avret [Ar.] İnsan bedeninde çıplak
olarak gözükmesi ayıp ve dinen haram
sayılan yer, edep yeri.

‘a. 06a/06

‘a.+ den 11a/07

‘a.+ dūr 06a/07, 06a/08, 06a/09

setr-i ‘a.+ dūr 06a/05

‘a.+ i 06a/05

‘a.+ in 09a/10, 09b/15

‘a.+ ine 09b/10

‘a.+ lere 08b/03

avuçla- [T.] Avuçta tutmak veya avcuna
almak.

a. 14b/03

a.- yasın 15b/02

avurt [T.] Ağız boşluğunun yanaklara
gelen kısmı.

ā.+ uñuñ 03b/13

ay [T.] I. Ay, Dünya'nın uydusu.

a.+ a 09a/12

a.+ uñ 22a/14

II. Genel olarak Ay'ın Dünya etrafında
bir kez dolanımına eşit, yılın on ikide biri
olan zaman dilimi.

a.+ da 26b/09

a.+ ı 02a/15

a.+ muñ 30a/01, 30a/03

aya [T.] Avuç içi.

a.+ sı 06a/06, 06a/07

a.+ sın 08a/07, 12a/08

a.+ sını 04a/13

a.+ sınıñ 12b/11

- ayak** [T.] İnsan ve hayvanlarda yere basmaya ve yürümeye yarayan organ.
 a. 02b/01, 10a/02, 14a/15, 18a/12
 a.+ a 09b/13
 a.+ ı 09a/14, 10b/09, 10b/10
 a.+ m 03a/12, 03a/15, 04b/09, 04b/13, 08b/12, 10b/08, 12a/02
 a.+ ma 07b/08
 a.+ mı 08b/11
 a.+ ların 08b/04
 a.+ uñ 03a/06, 03a/09, 03b/05, 14a/15, 14b/10, 15b/03, 15b/10, 16b/14, 18a/11, 21a/10
 a.+ uña 03a/04, 03a/05
 a.+ uñı 15b/10
- āyet** [Ar.] Kur'an-ı Kerim'de sureleri meydana getiren cümle ve cümleciklerden her biri.
 ā. 06b/03, 06b/04, 06b/05, 07b/10, 07b/11, 07b/12
 ā.+ için 28a/12
- āyete'l kursī** [Ar.] Bakara suresinin 255. ayeti.
 a. 18b/13, 18b/14, 19a/02, 27b/07, 29a/12
- ayır-** [T.] Bir bütün veya bütün sayılan şeyi bölmek, parçalamak; parçalara bölmek.
 a. 15a/04
- a.- ma 14a/15
- ‘Āyişe** [Ar.] Hz. Ayşe
 ā. 14b/04
- ayrıl-** [T.] Birlik veya bütünden kopmak, uzaklaşmak; terk etmek.
 a.- madın 20a/13
- ayru** [T.] Başka; öteki; ayrı; diğer.
 a. 08b/02, 18a/03
- ayruk** [T.] Başka; ayrı; diğer; gayri; maada.
 a. 13b/13
- a‘zā** [Ar.] Vücut parçaları; organlar.
 a.+ sı 24a/12
 a.+ sını 10a/13
- ‘azāb** [Ar.] Günah işleyenlere, kâfirlere ve inkârcılara ölüm sonrası verilecek ceza ve uygulanacak eziyet.
 ‘a.+ m 30a/11
- ‘azābsuz** [Ar.+T.] 1. Azap çekmeden.
 ‘a. 05b/04
- āzād** [Far.] Kölelikten ve esaretten kurtulmuş; hür; özgür; serbest.
 ā.+ eyledi 25a/08
 ā.+ itmişçe 28a/12, 29b/11

a‘zam [Ar.] Yaş ve mevki bakımından daha büyük.

imām-ı a. 12b/01

āzīne [Far.] Cuma günü.

ā. 29a/10

bāb [Ar.] Kitapların bölümlerinden her biri.

b. 01b/08, 01b/11, 01b/13, 02b/13, 05b/09, 06a/12, 06b/07, 07a/06, 07b/06, 09a/03, 09a/07, 09a/12, 09b/06, 09b/11, 10a/06, 10a/12, 10b/02, 10b/07, 10b/11, 11a/05, 11b/04, 11b/07, 12a/10, 13b/03, 14a/01, 16b/12, 18b/13, 19b/05, 22a/11, 24a/14, 24b/09, 26b/08

b.-u evvel 02a/10

b.+ ül 24a/02

bağışla - [T.] Bağışlamak, affetmek.

b.- r 20a/15, 23a/05

b.- ya 29a/03

bağla- [T.] Birbiri ile birleştirmek.

b.- ğıl 15a/10

b.- madım 17a/11

bağlu [T.] Bağlanmış olan.

b. 13a/08

baha [Far.] Bir mal veya işin değeri; kıymet.

b.+ sı 29b/12

baħillik [Ar.+T.] Serserilik, başıboş dolaşmak.

b.+ itmeyesin 02a/06

baħş [Ar.] Üzerinde konuşulan konu; sorun, mesele, mevzu.

b.+ inde 18a/01

baķ- [T.] Bakışı veya gözleri bir şeye çevirmek.

b. 14b/10, 15b/12, 16a/10, 16a/11

b.- a 05a/08, 07b/09

b.- asım 15b/03

b.- maķ 02b/07

b.- maķdur 07b/08, 07b/10,

09b/10

b.- maya 03b/06

b.- sa 05a/06

bāķī [Ar.] Son.

b. 27a/09

baldır [T.] Bacağın diz kapağı ile ayak bileği arasında kalan kısım; incik.

b.+ ın 10a/03

barmak [T.] Parmak.

b. 03b/09, 03b/10, 04b/14, 05a/02

b.+ ı 04a/12, 07a/07, 09b/01,

12a/03, 12b/10, 12b/12, 12b/13

b.+ ıla 04a/11, 04a/12, 04b/05,
04b/06, 04b/11, 09b/01, 12a/09
b.+ ına 20a/12
b.+ ından 12a/03, 12a/09
b.+ ını 09b/02, 12a/04
b.+ ınıñ 04b/05, 04b/06
b.+ ları 04b/10, 08b/13, 10b/01
b.+ ların 04b/01, 04b/02, 04b/13,
07b/14, 08b/04, 09a/14
b.+ laruñı 15b/11
b.+ uñ 03b/13, 03b/14
b.+ uñı 03b/13

baş - [T.] Ayakların tabanı ile vücudu-
nun ağırlığını verecek şekilde yere veya
bir şey üzerine çıkmak, durmak.

b. 03a/07, 03a/09, 16b/15, 21a/10
b.- arsa 03a/13
b.- arşa 03a/15
b.- ğıl 03b/05

baş [T.] Kafa; kelle.

b. 03b/13, 04b/02, 07a/07, 12b/12
b.+ ı 08a/02, 08a/03, 08a/04,
10b/12, 18b/03
b.+ ın 08a/01, 08b/11, 27a/06
b.+ ına 04a/12, 21b/09, 28b/07
b.+ ını 07b/15, 08b/08, 08b/09,
11a/03, 24b/14
b.+ ınıñ 04a/14, 04b/03
b.+ uñ 10a/05, 14b/04, 15b/02
b.+ uñı 15a/06, 18b/08

başla- [T.] Bir iş için harekete geçmek
ve ilk bir kısmını yapmak; başlangıcını
yapmak.

b. 03a/12, 15a/12
b.- duğı 09a/07
b.- mağdur 09a/05, 09a/07
b.- rlar 15a/14
b.- yup 09a/06

başmak [T.] Altı düz kösele, üstü giyenin
sosyal konumuna göre sarı, kırmızı veya
siyah sahtiyandan yapılmış, burnu küt,
üstü açık ayakkabı.

b. 02a/11
b.+ döndürmek 02b/09
b.+ giyicek 03a/04

bāṭıl [Ar.] Yanlış inanç; hak olmayan
inanç; inançlara uymayan.

b. 09b/14
b.+ ola 06b/06
b.+ olmaya 07b/06

bayagılaym [T.] Eskisi gibi.

b. 12b/15

bayram [Far.] Bayram.

b. 02a/03, 11b/06, 12b/01

beg [T.] Bey.

b.+ ler 02b/06

beli [Ar.] Peki, hayhay, evet; bela
b. 25a/15, 25b/06

belki [Ar.] Bir ihtimale göre; muhtemel olarak.
b. 08b/05, 12b/02, 30b/06

ben [T.] Teklik birinci kişi zamiri.
b. 17b/06, 17b/09, 17b/11, 19b/11, 20a/03, 20b/09, 20b/11, 25a/02, 25a/03, 25b/01, 26a/02
b.+ a 05b/05, 05b/07, 19b/12, 20b/13, 20b/15, 24a/12, 25b/04, 28b/09
b.+ den 17b/12, 20b/08, 20b/09
b.+ i 13a/13
b.+ üm 13b/13, 13b/15, 24a/13, 25a/13, 26a/13, 29a/06
b.+ ümle 23b/15

beñize- [T.] İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar çok ortak nokta bulunmak.
b.- meye 28a/11
b.- r 03b/08, 24a/06, 24a/09

beraber [Far.] I. Aynı hizada.
b. 15b/02, 18a/08
b.+ ine 14a/10
b.+ ola 07a/08
II. Aynı.
b.+ dür 22a/08

berat [Ar.] 1. Azat belgesi. 2. Kefalet belgesi.

b. 23b/14, 29b/15, 30a/11

berd [Ar.] Soğuk.
b.-i şedid 25b/10

berk [T.] Sağlam.
b. 18a/10
b.+ i 22b/14

besmele [Ar.] “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla başlarım” sözünün kısaltılmış adı.

b. 15a/11, 15a/14, 16a/03, 27a/01
b.+ süz 14b/02
b.+ yle 14b/01, 27a/13

beşâret [Ar.] İyi haber; müjde.
b.+ eyle 28b/10
b.+ namâzını 28b/08

beşinci [T.] Sıralamadaki yeri beş olan.
b. 06a/05, 06a/15, 06b/11, 07a/11, 07b/10, 08a/15, 09a/05, 09a/11, 09b/02, 09b/09, 09b/15, 10a/11, 10b/05, 26b/07, 30a/01, 30a/03

bevl [Ar.] Sidik; idrar.
b. 09b/10
b.+ ine 03b/06

bevül [Ar.] bk. bevl b.+ den 06a/04	b.- gil 01b/06, 01b/08, 01b/11, 02a/01, 02a/05, 02a/09, 05b/09, 11b/07, 12a/10, 13b/06
beyân [Ar.] Açıklama. b.+ eyledüm 13b/06, 16b/10 b.+ idelüm 02a/10 b.+ ider 02b/14 b.+ it-elüm 01b/11	b.- medüm 20a/04 b.- mekdür 06a/10 b.- mese 11a/11, 11a/13 b.- mez 24a/08, 29b/14 b.- se 11b/02
beyni [T.] Beyin. b.+ leri 22a/01	bildür- [T.] Herhangi bir konuda bilgi vermek. b.- ür 06b/07, 12a/11, 22a/12, 24b/10
beze- [T.] Süslemek; tezyin etmek, dekore etmek. b.- ñ 13b/12	bile [T.] Birlikte; beraber. b. 04a/07, 04a/09, 10a/03, 2b/13, 14b/15, 15a/02, 18a/15, 18b/05, 18b/07, 18b/11, 18b/12, 19a/14, 20b/04, 29b/01
bırak- [T.] Elde tutulan veya taşınan şeyi tutmaz olmak b.- ur 30b/09	bilek [T.] El ile kolun, bacak ile ayağın birleştiği eklem boşumu. b.+ iñ 18a/10
bil [T.] Bel. b. 05b/15 b.+ ümi 03a/03	bi'l-ittifāk [Ar.] Beraberce, birlikte, elbirliğiyle. b. 13a/12, 13b/02
bil- [T.] Bir konuda bilgisi bulunmak; bir şeyden anlamak; farkına varmak. b. 30b/04 b.- düñ 20a/03 b.- e 30b/05 b.- elerdi 24a/04	bin [Ar.] ...'in oğlu. b. 16b/01
	biñ [T.] Bin.

b. 02a/05, 10b/15, 13b/14,
19a/12, 19b/02, 20a/15, 20b/02, 22b/01,
23b/06, 23b/08, 23b/10, 23b/11, 23b/12,
27b/11, 27b/12, 27b/13, 27b/14, 27b/15,
28a/01, 28a/02, 28a/03, 28a/06, 28a/08,
28a/11, 29b/11, 29b/12, 30a/12

bir [T.] Bir.

b. 01b/06, 03a/10, 03a/11,
03b/11, 04b/02, 05a/09, 05a/14, 05b/04,
05b/06, 06a/02, 06a/07, 06b/03, 06b/05,
06b/08, 07a/11, 07a/15, 07b/11, 09a/02,
09a/14, 10b/07, 11a/02, 11a/04, 11a/08,
11a/13, 11b/08, 11b/09, 11b/10, 11b/14,
12a/05, 12a/11, 12b/04, 12b/07, 12b/08,
12b/09, 13a/01, 13a/02, 13a/13, 13b/08,
13b/12, 14a/06, 14a/15, 14b/07, 16b/06,
16b/10, 16b/13, 17b/03, 17b/10, 18a/04,
18a/12, 19a/04, 19b/08, 20a/01, 20a/10,
20a/13, 20b/03, 21a/01, 21b/10, 22a/01,
22a/05, 22a/07, 22a/08, 23a/14, 23a/15,
23b/02, 23b/04, 23b/07, 23b/09, 23b/13,
23b/14, 24a/03, 24a/09, 24b/08, 24b/10,
24b/13, 25a/05, 25a/08, 25a/12, 25b/02,
25b/15, 26b/09, 26b/13, 27a/01, 27b/07,
27b/08, 27b/10, 27b/11, 27b/14, 28a/01,
28a/02, 28a/06, 28a/08, 28a/09, 28a/11,
28a/12, 28a/14, 28b/03, 28b/10, 29a/04,
29a/08, 29a/11, 29a/12, 29a/13, 29a/14,
29b/05, 29b/06, 30a/08, 30a/09, 30a/11,
30b/01, 30b/02, 30b/10, 30b/14, 30b/15

b.+ e 08b/07

b.+ i 11a/06, 11b/06, 11b/07,
20b/14, 21a/04, 21a/05, 28a/14, 28a/15

b.+ in 07a/03, 18a/01

b.+ ine 10a/05, 19a/13, 28a/03,
28a/10

b.+ inün 28a/07, 28a/10

b.+ isi 17b/10

b.+ isin 06a/11, 06b/01, 07b/05

b.+ isine 04b/03

b.+ isinün 29b/12

birbiri [T.] Karşılıklı olarak biri ötekini,
öteki de berikini.

b. 09a/04

b.+ne 12b/08, 12b/10

birkaç [T.] Çok az sayıda; çok olmayan;
kolayca sayılabilecek kadar,

b. 24a/10

birle [T.] İle; birlikte; beraber.

b. 03b/08, 03b/10, 04b/02,
04b/14, 05b/06, 12b/10, 12b/12, 12b/15,
20b/01, 20b/03, 20b/04, 21a/01, 26b/13

birle [Tr .İle; beraber; birlikte.

b. 10b/03

birlik [T.] Bir tek olma durumu;
vahdaniyet.

b.+ ün 16b/02

- bismi'llāh** [Ar.] Bismelenin kısaltılmışı.
b. 03a/05, 12b/07
- biş** [T.] Dörtten sonra, altıdan önce gelen sayının adı.
b. 01b/10, 07a/14, 19a/12, 21b/09, 22b/13, 22b/14, 22b/15, 23a/11, 23b/05, 23b/13, 26b/03, 26b/05, 26b/14, 27a/08, 27a/10, 27a/13, 27b/01, 27b/07, 29b/06
b.+ dür 07b/07
- bit-** [T.] I.(Bitki için) topraktan yeşerip çıkmak, yetişmek; meydana gelmek; hasıl olmak; çıkmak.
b.- en 30b/12
II. (İş, süre, yol, vb. için) sona ermek; tamamlanmak.
b.- er 24a/10, 24a/11
- biti** [T.] Senet; belge.
b. 28b/03
- biz** [T.] I. Çokluk birinci şahıs zamiri.
b. 13b/02, 24b/01
b.+ e 02a/07, 16b/15
II. Bez; kumaş.
b. 03b/11
- bizār** [Far.] Rahatsız; tedirgin.
b.+ dur 20b/09, 22b/08, 22b/09, 22b/10, 22b/11, 22b/12
- bod** [T.] Boyun.
b.+ nına 09a/13
- borç** [Sogd.] Manevî ve ahlakî yükümlülük; ödev; minnet.
b.+ ı 21b/11, 22a/04
- boy** [T.] Boy.
b.+ ı 19b/08
- boym** [T.] Boyun.
b.+ ı 19b/08
b.+ ma 04b/05
b.+ mı 07b/15
- bölik** [T.] Bölük; parça.
b.+ inden 04b/03
- böyle** [T.] Bunun gibi; buna benzer.
b. 04b/07, 16b/08, 18b/11, 28b/07
b.+ dür 10a/04, 11b/13, 13a/09
- böyüklük** [T.] Büyük olma durumu.
b.+ i 24b/08
- bu** [T.] Yer olarak yakında bulunan bir varlığı işaret eder.
b. 01b/06, 01b/08, 03a/12, 03a/14, 03b/01, 04b/06, 04b/08, 05a/10,

06a/07, 06a/10, 06b/01, 07a/03, 07b/04,
08a/13, 09b/14, 10a/06, 11a/10, 12a/02,
12b/06, 16a/12, 16b/06, 17a/07, 21b/13,
24a/04, 24b/09, 24b/14, 25a/02, 26b/03,
26b/10, 27a/01, 27a/02, 27a/08, 27a/09,
27b/02, 28b/03, 28b/04

b.+ dur 06b/11, 08a/05, 09b/14,
10b/07, 11b/09, 14a/04, 15b/13, 16a/05,
26b/12,

29b/03

b.+ lardan 08b/13

b.+ ña 03b/08

b.+ nca 25a/10

b.+ nda 25b/07

b.+ ndan 10b/15, 24a/02

b.+ nı 25a/02

b.+ nlar 20a/13, 22a/02, 22a/03,

25b/10

b.+ nlardan 25b/11

b.+ nlardır 19a/10

b.+ nlarıñ 05b/02

b.+ nlarıuñ 09a/02

b.+ nuñ 24b/11

b.+ nuñla 02a/06

budak [T.] Ağaç gövdesinde dal olacak
yuvarlak boğum; tomurcuk.

b. 28a/09

bugün [T.] İçinde bulunulan gün.

b. 24b/15

bul- [T.] Arama sonucunda aranan şeyi
elde etmek; görmek; karşılaşmak.

b.- a 13a/03

b.- dı 11a/08

b.- madı 11b/01

b.- mağ 25a/10

b.- masa 12b/04

b.- maycağ 09b/01

b.- mayup 13a/02

b.- maz 13a/03, 13a/15

b.- sa 11b/02, 13a/05

b.- ur 26a/04

bula- [T.] Bir nesneyi bulaşabilen bir
akışkan içine yatırarak üzerini kaplamak;
batırmak.

b.- sa 06a/02

bulm- [T.] Olmak, bulunmak.

b.- a 25b/14

b.- maduğı 12a/13

bulun- [T.] bk. bulunmak

b.- mazun 05b/10

burın [T.] Burun.

b.+ ı 07b/09, 08a/11

b.+ ın 07b/09, 08a/08, 08a/09,

08a/10

b.+ ina 10a/13

b.+ uñ 14b/15, 15a/01, 15b/07

b.+ uña 04a/01

- b.+ uñıla 14b/14
- buḡ** [T.] İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü.
b.+ uñ 03b/11
- buyruḡ** [T.] Emir; ferman.
b.+ umdan 24a/13
- buyur-** [T.] Emretmek.
b.- dı 05b/07, 21b/05, 24b/14, 30a/01, 30a/02
b.- maduḡum 24a/13
b.- mişdur 05a/01
b.- ur 08a/01, 18b/01, 19a/01, 19a/15, 20b/02, 21a/06, 21b/03, 21b/15, 22a/12, 25b/15, 30a/14, 30b/14
b.- urmişki 17b/12
b.- ursız 25a/14
- bürüdet** [Ar.] Soğukluk.
b.-i ṭabī'atdur 11b/04
- cā' iz** [Ar.] Dinî ve yasal yönden yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan.
c. 08a/12, 12a/07, 12a/10, 12a/15, 13a/04, 13a/05
c.+ dür 04b/03, 08a/11, 10a/04, 13a/06, 30b/12
- c.+ ola 11a/05, 12a/08, 12a/13, 12a/15, 12b/01, 13b/01
c.+ olmaya 12a/05, 13a/15
c.+ olur 12a/14
- cān** [Far.] Kişi; şahıs; insan; kimse.
c.+ lara 26b/05
c.+ larıçun 21a/08
- canavar** [Far.] Kurt, domuz ve yılan gibi insanlara zararlı hayvanlar.
c.+ ları 25b/03
- Cebrā' il** [Ar.] Dört büyük melekten Allah'ın emirlerini vahiy yoluyla peygamberlere getirmekle görevli olanı; Cibril,
c. 20a/02, 20a/04, 20a/09, 20b/13, 28b/09
c.+ den 17b/11
c.+ e 22a/02
- cehd** [Ar.] Bir şeyi yapmak, başarmak için kendini zorlama; çalışma, çabalama,
c.+ eyle 17a/15, 17b/01, 18a/02, 18a/14, 26b/02
c.+ idüp 03b/03
- cehennem** [Ar.] Günahkârların öldükten sonra ahrette cezalarını çekmek üzere gidecekleri yer; tamu.

c. 04b/14, 22a/11, 24b/05,
26a/06, 30a/05
c.+ den 23b/14

cellād [Ar.] Mahkemece verilen ölüm
cezasını uygulayan görevli.
c. 25a/01, 25a/03

cem^ç [Ar.] Biriktirme, toplama.

c. 01b/06
c.+ eyledüm 02a/05, 02b/13,
14a/02

cemā^ç at [Ar.] Bir imama uyararak namaz
kılmak, mevlit veya vaaz dinlemek için
bir araya gelmiş kişiler.

c. 12a/14, 20b/07, 24a/02,
24a/06, 28b/06
c.+ a 25b/02
c.+ e 23b/07, 24a/04, 30b/15
c.+ ı 22b/05, 22b/07, 23b/04
c.+ ıla 22a/12, 22a/13, 22a/14,
22a/15, 22b/02, 22b/03, 23a/04
c.+ i 22b/04, 23a/02, 23b/03,
28b/05
c.+ ile 19b/06, 23a/07, 23a/08,
23a/10, 23a/11, 23a/15, 23b/03, 23b/05,
23b/09, 23b/10, 23b/13, 25a/09
c.+ la 02a/14, 21b/08
c.+ le 24a/03, 24b/01
c.+ uñ 24a/05, 24a/09

cemī^ç [Ar.] Hep; bütün.
c. 10a/13, 28b/02

cenabet [Ar.] Gusül etmeyi gerektiren
durum; cünüplük.
c. 12a/05

cenaze [Ar.] İnsan ölüsü.
c. 12a/14

cennet [Ar.] Allah'ın günahsız kullarını
veya günahlarından arınmış olanları
öldükten sonra sonsuz bir mutluluk
içinde yaşatacağını vaat ettiği yer.

c. 05b/03, 22b/05, 23a/09, 30a/04
c.+ de 23a/10, 23b/15, 24a/15,
28a/13, 28b/02
c.+ e 24a/01, 26a/02
c.+ uñ 29a/01

cennetlik [Ar.+T.] Ölüncü cennete
gideceğine inanılan (kişi).
c.+ dür 26a/11

cerāḥat [Ar.] İltihaplanma sonucunda
meydana gelen sarı su; irin; akıntı.
c. 05b/14
c.+ a 06a/01

cevher [Far.] Bir şeyin özü, esası,
mayası
c.+ den 27b/15

- cimā'** [Ar.] Cinsel birleşme; çiftleşme.
c.+ itmek 02b/12
- cinni** [Ar.] Cin.
c.+ ler 23b/01
- cins** [Ar.] Tür; çeşit.
c.+ ine 05b/10
- cirāhat** [Ar.] İltihaplanma sonucunda meydana gelen sarı su; irin; akıntı.
c. 10a/09
- cum'a** [Ar.] Müslümanlıkta haftanın kutsal günü.
c. 02a/03, 11b/06, 29a/10
c.+ ya 12a/15
- cümle** [Ar.] Hep; bütün.
c. 09b/14, 12b/06, 23a/14, 30a/10
c.+ sinden 30b/13
- cünün** [Ar.] Delilik; çıldırma.
c.+ dur 10a/11
- cürm** [Ar.] Cezayı gerektirecek suç
c. 25a/13
- çadır** [Far.] Çadır.
ç. 27b/14
ç.+ da 28a/09
- çanak** [T.] Kilden yapılmış yayvan ve küçük kap.
ç. 14b/07
- çare** [Far.] Bir engeli, bir güçlüğü aşmak için tutulan yol; çıkar yol; yöntem.
ç. 25b/04
- çatuk** [T.] Uçlarından kavuşmuş, birbirine bağlanmış olan.
ç. 19b/09
- çehârşenbe** [Far.] Çarşamba.
ç. 30a/06, 30a/07
- çek-** [T.] I. Yanına almak.
ç. 18a/04
II. Elini sürmek.
ç.- e 04a/13, 04a/14, 12a/09
ç.- mese 12a/05
ç.- meye 05a/13
ç.- se 12a/04, 12a/10
- çevir-** [T.] Bir şeyi kendi ekseninde etrafında döndürmek.
ç.- üp 04b/02
- çevür-** [T.] bk. çevirmek.
ç.- memekdür 10b/06

çık- [T.] Bir yerden, bir yerin içinden dışarı varmak.

- ç.- an 10a/08
- ç.- ar 10a/07, 28b/11
- ç.- dı 19b/14, 20a/01
- ç.- dum 19b/07
- ç.- ıcağ 21a/09
- ç.- mağ 02a/13, 02a/14
- ç.- mağda 07b/01
- ç.- maya 28a/13
- ç.- maz 23b/15
- ç.- sa 06a/02

çıkār- [T.] Bir şeyin çıkmasını sağlamak; içerdən dışarıya hareket ettirmek.

- ç.- up 12a/02

çok [T.] Sayısı birden fazla olmakla birlikte kesin olarak bilinemeyen nicelik.

- ç. 03b/06, 05a/15, 24a/06, 26a/08
- ç. 26b/06
- ç.+ dur 13b/02, 21a/03, 25b/04, 27b/05, 29b/09

çomak [T.] Ağacın budaklı yerinden yapılan iri ve yuvarlak başlı, kısa ve az kalınca değnek; asa; kamçı.

- ç.+ larla 22a/01

dağm [T.] Değin; kadar.

- d. 24a/07

dahı [T.] Yine; keza; başka.

- d. 01b/03, 01b/12, 01b/13, 2a/06, 02a/07, 02b/15, 03a/01, 03a/03, 03a/05, 03a/06, 03b/02, 03b/07, 04a/11, 04a/14, 05a/05, 05a/08, 05a/09, 05a/11, 05a/13, 05b/05, 05b/07, 06a/01, 06a/04, 06a/07, 06b/07, 07b/14, 07b/15, 08a/12, 08b/07, 10a/04, 10b/06, 10b/10, 10b/12, 10b/14, 11a/11, 11b/01, 11b/06, 11b/07, 11b/10, 11b/13, 12a/02, 12a/08, 12b/07, 12b/08, 12b/09, 12b/10, 13a/01, 13a/09, 13b/08, 13b/10, 13b/12, 14a/05, 14a/10, 14a/11, 14a/14, 14b/01, 15a/06, 15a/11, 15b/12, 16a/02, 16a/10, 16a/12, 16b/10, 16b/15, 17a/05, 17a/11, 17a/12, 17b/06, 17b/09, 18a/04, 18a/05, 18a/08, 18a/09, 18b/04, 18b/10, 18b/11, 18b/12, 18b/15, 19a/01, 19a/07, 19b/11, 20a/12, 20a/13, 20a/14, 20b/02, 20b/05, 21a/10, 21a/11, 21b/05, 21b/08, 21b/10, 22a/06, 22a/07, 22b/06, 23b/01, 23b/14, 23b/15, 24a/06, 24a/07, 24a/09, 24b/10, 24b/14, 25a/08, 25a/09, 25a/10, 25b/07, 25b/15, 26a/01, 26a/10, 27a/01, 27a/04, 27a/09, 27a/11, 27a/14, 27b/05, 28a/10, 28a/11, 28a/13, 28a/14, 28b/06, 29a/08, 29a/13, 29a/15, 29b/02, 29b/05, 29b/08, 29b/10, 30a/12, 30b/05, 30b/06, 30b/08, 30b/10, 30b/11, 30b/12, 30b/13

dārü'l harb [T.] Savaş meydanı.

- d. 13a/09

de [T.] Bağlama ve kuvvetlendirme edatı.

d. 18b/06, 20a/14, 22b/15, 23a/15, 30b/01

dede [T.] Dede.

d.+ mden 25a/03

deg- [T.] Değmek.

d.- mek 15a/02

d.- mese 15a/01

d.- üp 14b/15, 15a/01

degil [T.] Değil.

d. 05b/11, 25a/10, 25a/14, 27b/03
d.+ dür 06a/07, 08a/12, 11b/02,
11b/04, 14a/09, 21b/11, 21b/14, 25b/11,
29a/07

d.+ se 10a/09

degin [T.] Değin; kadar.

d. 03a/14, 03b/02, 04a/13, 06b/09,
11b/11, 11b/12, 13a/03, 13b/10, 14a/10,
21a/12, 21a/13, 21a/14, 21a/15, 21b/01
d.+ dür 13b/09

degir- [T.] Değdirmek; dokundurmak; vurmak.

d.- mek 08b/02, 08b/04

d.- memekdür 08b/02

degül [T.] bk. degil

d. 06a/08

d.+ dür 06a/11

degür- [T.] Değdirmek; dokundurmak; vurmak.

d. 14b/15

d.- me 15b/09

d.- medük 12b/08

d.- meye 12a/08

d.- se 12a/08

deg- [T.] Değmek.

d.- meye 12b/12

dek [T.] Dek; kadar.

d. 12a/04, 12a/05, 12b/14,
18b/12, 19b/03

deñiz [T.] Deniz.

d.+ ler 17b/13, 17b/14, 19a/07

d.+ leri 23a/14

depere [T.] Tepesine; tepesi üzerine
d.22a/01

derece [Ar.] Basamak; aşama; rütbe; mertebe.

d. 20b/02, 21b/09, 24b/08

d.+ nüñ 24b/08

derhāl [Far.] Hemen; şimdi; acele olarak; çabucak,

d. 20a/02	25a/01, 25a/02, 25a/07, 25a/14, 25a/15, 25b/02, 25b/04, 25b/05, 25b/06, 26a/02, 26a/05, 26a/07, 26a/11, 26a/15, 28b/07, 29a/06, 29a/09
dermān [Far.] Bir hastalığı iyileştiren ilaç. 2. Takat, güç; mecal.	
d.+ dur 26b/05	d.- dikden 27a/07 d.- dügi 17a/07 d.- düginden 16a/04 d.- düm 16b/03, 16b/07, 19b/12, 22a/03 d.- mege 29b/02 d.- mek 02b/12, 24a/14 d.- mekdür 06a/14, 07a/12, 07a/13, 07a/15, 07b/13 d.- r 04b/07, 25b/06 d.- rler 15a/13, 22a/08, 24b/12, 29b/08 d.- se 05a/09, 11a/13, 13a/14, 19a/03, 19a/04, 19a/06, 19b/01, 22a/06, 28b/12, 28b/15 d.- ye 05a/05, 05a/08, 27a/02, 27a/03, 27a/04, 27a/05, 27a/06, 27a/08, 27a/10, 27a/11, 27a/13, 27a/14, 27a/15, 27b/01, 27b/10 d.- yeler 28b/05 d.- yesin 15b/04 d.- yi 30a/12 d.- yü 03b/11, 12a/15, 13a/03, 23b/14, 24b/14, 26a/14 d.- yüp 03a/02, 03b/05, 07a/07, 08b/08, 12b/07, 14b/03, 14b/13, 15a/05, 15a/07, 15a/08, 15a/11, 15b/01, 15b/05, 18b/06, 18b/08, 18b/10
dervîş [Far.] Bir tarikata girmiş ve onun kurallarına sıkı sıkıya bağlı kişi.	
d.+ ler 02b/05	
destürsuz [Far.+T.] Sahibinden izin almadan; izinsiz; yasak.	
d. 30b/13, 30b/15	
devletli [Ar.+T.] Mutluluk ve refah içinde olan; devlet sahibi olan; talihli.	
d. 28b/04	
di - [T.] Söz söylemek; konuşmak; ağzından anlamlı sözler çıkarmak.	
d. 03a/04, 03a/05, 03a/07, 3b/15, 14a/11, 14a/12, 14b/12, 14b/13, 15a/05, 15b/08, 15b/09, 16a/02, 16a/10, 16a/11, 16b/15, 17a/02, 17a/05, 17a/11, 17a/12, 18a/07, 18a/09, 18a/15, 18b/06, 19a/14, 19b/05 d.- di 05a/01, 05a/13, 05b/09, 06a/01, 06a/03, 13b/14, 14a/01, 16b/04, 16b/06, 17b/04, 17b/08, 17b/10, 18b/04, 19a/13, 20a/05, 20a/07, 20a/10, 20b/07, 20b/10, 21a/02, 21b/04, 21b/05, 21b/08, 21b/09, 22a/04, 24a/01, 24a/09, 24b/09,	

dik- [T.] Bir şeyi bir yere dik olarak yerleştirme.

d. 15b/10

d.- üp 08b/12

dik [T.] Yatay bir eksene göre yer çekimi doğrultusunda duran; eğik olmayan.

d. 25b/09

dil [T.] Dil; lisan; konuşma.

d. 02b/01

d.+ de 19a/09

dile- [T.] İstemek; arzu etmek; murat etmek.

d.- rse 05b/04

d.- rseñ 16b/04, 29b/14

d.- se 29a/02

d.- señ 14a/04, 30b/03

dilek [T.] İstek; arzu.

d.+ ideler 30b/15

dīn [T.] Din.

d.+ i 21b/07, 29a/08

d.+ üm 29a/06

d.+ üñ 21b/06, 22b/13, 22b/14,

22b/15, 23a/01, 29a/09

diñle- [T.] Uymak; baş eğmek; itaat etmek.

d.- se 30b/01

dip [T.] Kök.

d.+ inden 03b/10

direk [T.] Ağaç, metal veya beton gibi malzemelerden yapılmış düşey doğrultuda yerleştirilen uzun ve kaim destek.

d.+ i 22b/15

d.+ idür 21b/06, 29a/09

d.+ leri 27b/15

dirhem [T.] Bir okkanın dört yüzde biri oranında eski bir ağırlık ölçüsü birimi.

d. 05b/12, 10b/15, 29b/12

d.+ dür 10b/13

d.+ i 10b/15

diri [T.] Yaşayan, canlı olan.

d. 29a/03

dirsek [T.] Kol ile ön kolun birleştiği bölge.

d.+ i 12b/13

d.+ leri 04a/06, 04a/08

d.+ lerin 08a/15

d.+ lerüñi 15a/03, 15b/08

dīvān [Far.] Kitap, defter.

d.+ ma 30a/13

diyze [T.] Teyze.

d.+ ye 02b/02

diz [T.] Diz.

d.+ i 07b/13

d.+ in 08a/05, 08a/06

d.+ iñ 15b/11, 18b/09

d.+ ine 06a/05

d.+ iñi 14b/03

d.+ lerin 08b/10

d.+ üni 14b/14, 15a/09, 15a/10,
15b/06

d.+ üñle 15b/02

dizār [Ar.] Yüz; çehre.

d.+ umu 28b/02

dost [Far.] Çıkar beklemeden sevilen ve
güvenilen yakın arkadaşı.

d. 02b/08

dök- [T.] Dökmek; boşaltmak.

d.- mekdür 10b/05

dökil- [T.] Dökme eylemi yapılmak.

d.- ür 20b/05

dökül- [T.] bk. dökil -

d.- meye 14b/07

dön- [T.] Ekseni etrafında daire çizecek
şekilde hareket etmek; dolanmak; dev-
retmek.

d. 16a/10, 02b/15

d.- üp 09a/11

dördüncü [T.] Dördüncü.d. 06a/03, 06a/15, 06b/10,07a/10,
07b/04, 07b/10, 08a/13, 08b/13, 09a/05,
09a/10, 09a/15, 09b/09, 09b/15, 10a/10,
10b/04, 26b/06**dört** [T.] Dört.d. 01b/09,01b/10, 01b/11,04b/03,
07b/04, 15a/14, 16b/07, 19b/02, 19b/09,
22a/07, 22a/14, 22b/05, 23b/06, 26a/05,
26a/07, 26b/10, 26b/12, 27b/02, 28b/06,
29a/11, 29b/03

d.+ de 10a/05

d.+ dür 01b/12, 02a/02, 07a/06,
11b/05

d.+ üncü 02a/03

d.+ üñüz 25a/07

döşek [T.] Yatak, şilte.

d. 28a/02

d.+ den 02a/10, 02b/14, 28a/02

d.+ e 02b/12

du'ā [Ar.] Bir şey istemek, yardım
dilemek.

d. 06b/11, 09b/03, 19b/03, 29a/01

d.+ dan 19b/12

d.+ idicek 19b/01

d.+ kıla 21a/08

d.+ kılalar 02a/08

d.+ kıldı 19b/11

d.+ lar 09a/08

d.+ ların 14a/01
 d.+ larımı 02a/08
 d.+ ñ 26a/12, 26b/03
 d.+ sı 26b/08, 30b/02
 d.+ sın 05b/08
 d.+ sında 25b/14
 d.+ sıyla 02a/09
 d.+ ya 16b/05
 d.+ yı 04b/08, 16a/12, 17a/07

dün [T.] Geceleri kılınan nafilî namaz,
 teheccüt namazı

d. 26a/11, 26b/01, 26b/02, 26b/06

dübür [Ar.] Arka, geri taraf; kıç; anüs.

d.+ den 05b/14, 10a/07

düğün [T.] Evlenme veya sünnet
 dolayısıyla yapılan büyük eğlence.

d.+ e 02b/09

dükeli [T.] Hep; bütün; hepsi,

d. 10a/06

d.+ ni 17b/09

düken- [T.] Tükenmek; bitmek,

d.- e 17b/14

dükkân [Far.] Dükkan.

d. 27b/13, 27b/14

d.+ uñ 27b/13

dünyâ [Ar.] Dünya.

d. 09a/08, 09b/09, 10b/04,
 17b/05, 17b/08, 18a/14, 28a/04, 29a/02

d.+ cadur 24b/09

d.+ dan 23b/15, 28a/13

düpdüz [T.] Düm düz.

d. 07b/15, 14b/04, 14b/08

dürli [T.] Türlü; çeşitli; çeşit.

d. 28a/10

dürlü [T.] bk. dürli

d.+ dür 11a/06

dürüst [Far.] Doğru, yanlışsız; pürüzsüz.

d. 06a/11, 12a/04, 12b/05, 15a/02

d.+ dür 06b/02

d.+ ola 29a/04

düş- [T.] Bir şeyi yukarıdan aşağıya
 salmak; bırakmak; indirmek.

d.- me 15a/03

d.- meden 15b/08

d.- mek 08b/01

d.- memekdür 08b/01

d.- üp 08b/12

düş [T.] Uykuda iken zihinde beliren ve
 uyanınca da kısmen veya tamamen
 hatırlanabilen bir ruhsal olay; rüya.

d.+ ümde 16b/02

düşmenlik [Far.+T.] Düşman olma durumu; yağdık; husumet; hasımlık.

d. 01b/03

Ebî Yusuf [Ar.] Ebû Hanîfe'nin talebesi Ebû Yûsuf.

e. 15a/01

ebû [T.] Arapça isimlerden "... in babası" anlamında birleşik kelimeler yapan isim.

e. 05b/15

Ebû Bekir-i Sıddık [Ar.] Aşere-i Mübeşşerenin yani cennetle müjdelenen on sahabenin birincisidir.

e. 17b/05

Ebû Hanîfe [Ar.] Hanefi mezhebinin imamı.

e. 02a/02, 11b/05, 13b/08

Ebû Süfyân [Ar.] Kureyş kabilesinin ileri gelenlerinden meşhûr bir sahâbî. İsmi Sahr bin Harb'dir. Ebû Süfyân ve Ebû Hanzala diye iki künyesi vardır.

e.+ uñ 19b/07

ecir [Ar.] Sevap, mükâfat; ödül.

e. 21b/05

ecr [Ar.] bk. ecir.

e.+ i 26a/08

edeb [Ar.] Halk arasında egemen olan en iyi ahlak; toplum töresine uygun davranış; kabalıktan kaçınma; terbiyeli davranış.

e.+ i 02a/05, 02a/11, 02a/12, 02a/15, 02b/04, 02b/05, 02b/06, 02b/07, 02b/08, 02b/09, 02b/10, 02b/11, 16b/12

e.+ ile 14a/07, 18a/12

e.+ in 02a/13

e.+ ini 02b/12

e.+ leri 02a/15, 09a/07, 16b/09

e.+ lerin 02b/01, 02b/03, 02b/04,

02b/10, 13b/04, 14a/01

e.+ üñ 02a/09

edük [T.] Ayakkabı; pabuç.

e.+ e 11b/07

e.+ ine 11b/10, 12a/06

e.+ inüñ 12a/03

efşân [Far.] İşeme.

e.+ dan 11b/03

e.+ e 09b/02

e.+ iderken 09b/10

efzal [Ar.] 1. En fazla; en üstün. 2. En erdemli; daha erdemli.

e. 21b/08

eger [T.] Şart ifadesini kuvvetlendirmek için cümle başına getirilen edat; şayet; ister.

e. 03a/12, 03a/15, 04b/02, 04b/14
05a/02, 05b/01, 05b/03, 05b/12, 06b/01,
06b/04, 06b/06, 07a/04, 07b/05, 08a/14,
08b/15, 10a/08, 10a/15, 10b/01, 10b/09,
10b/10, 11a/02, 11a/09, 11a/10, 11a/11,
11b/02, 11b/08, 12a/05, 12a/12, 12a/13,
12b/04, 13a/01, 13a/10, 13a/13, 14a/08,
14b/15, 16a/02, 17a/01, 17a/02, 17a/03,
17b/05, 17b/13, 18a/04, 21b/13, 24a/04,
28a/04, 29a/03, 29b/14

egil- [T.] Eğilmek.

e. 15b/01
e.- se 14b/06
e.- üp 14b/07

ehil [Ar.] Karı kocadan birine göre
diğeri; eş; zevç; zevce.

e. 02b/03

ehl [Ar.] Bir işi yapmak için kendisinde
ustalık ve yetki bulunan kimse; erbab;
usta; deneyimli; tecrübeli; iş bilir.

e.+ i 17b/13
e.+ i-îmān 21a/07

eksik [T.] bk. eksük.

e. 08b/16

eksil- [T.] Azalmak; az duruma
getirilmek.

e.- ür 21b/12

eksük [T.] Mükemmel olmayan;
kusurlu; muallel; sakat; natamam

e. 05b/13, 08b/08, 09b/13,
10b/12, 11a/01

eksükli [T.] Kendisinde eksiklik
bulunan; kusurlu; özürlü; kemter.

e. 07a/05

el [T.] El.

e. 02b/01
e.+ i 04b/02, 08a/14, 08a/15,
09a/14, 12b/10, 12b/15
e.+ ile 04a/06, 04a/08, 04b/10,
09a/09, 09a/10, 09b/08, 09b/15
e.+ in 04a/08, 08b/09, 08b/10,
12a/13, 12b/07, 19a/13, 19b/11, 20a/11
e.+ inde 03a/10, 03a/11
e.+ indeki 03a/13
e.+ inden 23b/09
e.+ ine 02a/12, 03a/13, 03b/01,
04a/10, 13a/01
e.+ ini 04a/05, 07a/08, 12b/11,
20b/04
e.+ iñi 19b/12
e.+ inüñ 04a/11, 04a/12, 04a/13,
07a/08, 08a/07, 09b/01, 12a/08, 12b/10,
12b/11,
12b/13, 12b/15
e.+ lerin 07a/06, 07b/13, 10b/03,
12b/09, 12b/10
e.+ lerüñi 15b/06

- e.+ üm 19b/11
 e.+ ümi 19b/13, 20a/01
 e.+ üñ 03a/06, 14a/13, 14b/03,
 18a/09, 20a/03
 e.+ üñde 30a/11
 e.+ üñe 03b/04, 03b/09, 03b/12
 e.+ üñi 03a/02, 03b/12, 14a/09,
 14a/12, 14a/13, 15a/06, 15a/09, 15a/10,
 15b/01, 15b/02, 15b/11, 18a/08, 18a/09,
 18b/09, 19a/14, 19b/04
 e.+ üñile 04a/01, 04a/03, 18a/10
 e.+ üñüñ 03b/09
- elem** [Ar.] Elem.
 e.+ i 03a/14
- elli** [T.] Elli.
 e. 10b/14, 19a/12, 30a/15
- emān** [Ar.] Aman dileme; yardım ve
 bağışlanma dileme.
 e.+ ı 25a/02, 25a/06, 25a/07,
 25a/10
- emānet** [Ar.] Geçici olarak bırakılan
 eşya veya kimse.
 e. 24b/12
- emr** [Ar.] Belirli bir davranışta bulun-
 mayı gerektiren zorlayıcı söz; buyruk;
 talimat.
 e.+ eyledi 29b/04
- e.+ i 20b/04
 e.+ idür 28b/04
 e.+ ile 23a/13
- enbuh** [T.] Çeşme, musluk.
 e. 11a/02
- eñse** [T.] Ense.
 e.+ den 04a/14
- er** [T.] Erkek; bey; adam; erkek kişi.
 e. 06a/05, 06a/08
 e.+ den 11a/07
- esir** [Ar.] Savaşta düşman eline düşen
 kişi; tutsak.
 e.+ olan 13a/09
- eşed** [Ar.] Daha şiddetli; en sert; en
 çetin.
 e.+ dür 29b/08
- eşek** [T.] Eşek.
 e. 08a/03, 18b/03
- ev** [T.] İnsanların barınması için yapılmış bina.
 e. 03a/11, 27b/12
 e.+ de 25a/14, 25b/01, 27b/12
 e.+ e 02b/11
 e.+ inde 13b/15, 21b/10
 e.+ inden 19b/07

e.+ ine 19b/15

e.+ ümde 25b/04

e.+ ünde 13b/10

e.+ üñüzi 13b/11

evermek [T.] Oğlunu, kızını evlendirmek; evlenmesini sağlamak.

e. 02b/03

evla [Ar.] Daha iyi; yeğ; daha üstün,

e.+ dur 30b/13

evvel [Ar.] 1. Önce, ilk; birinci.

e. 02a/02, 03a/02, 03a/04,03b/05, 05b/10, 06a/13, 06b/07, 07a/06, 07b/07, 08a/05, 08a/08, 09a/04, 09a/08, 09a/13, 09b/07, 09b/11, 10a/07, 10a/12, 10b/03, 11b/09, 11b/12, 12b/04, 14a/04, 14b/14, 15a/08, 15a/12, 16b/14, 17a/14, 17b/02, 17b/04, 17b/07, 17b/09, 17b/15, 18a/02, 21b/12, 23b/15, 24b/04, 26b/05, 26b/13, 27b/06, 30b/09

bāb-u e. 02a/10

e.+ i 16a/06

e.+ inde 20b/14

evvelā [Ar.] Her şeyden önce; ilk önce; öncelikle.

e. 10b/04, 10b/12, 12b/07, 30b/06

evvelki [Ar.] Önceki.

e. 06b/08, 07b/02, 12b/09, 27a/06, 27a/12

eyer [T.] Binek hayvanlarının sırtına konulan ve binicinin rahat oturmasını sağlayan nesne.

e.+ ine 12a/12

eyit- [T.] bk. eyt-

e.- di 03a/09

e.- gil 14b/12

eyle- [T.] Etmek; yapmak; inşa etmek; imal etmek.

e. 13a/01, 27a/09

e.- dük 01b/07

e.- mekdür 05b/10, 24b/03

e.- meñ 13b/12

e.- mese 24b/04

e.- se 05b/13

eylük [T.] İyilik,

e. 24b/03

e.+ itmek 02b/01

eyt- [T.] Demek; söylemek,

e. 17a/11, 18a/06, 28b/01

e.- di 17a/13, 17b/03, 17b/11,

19b/07, 20a/02, 20a/03, 20a/06, 20a/07, 20a/10, 20a/15, 20b/05, 20b/12, 20b/15, 22a/03, 24a/02, 24a/15, 24b/06, 24b/15, 25a/01, 25a/02, 25a/03, 25a/07, 25a/13,

25a/14, 25b/01, 25b/05, 25b/06, 25b/12,
26a/09, 26a/11, 26a/13, 26a/14, 26a/15,
26b/04, 27b/05, 28b/05, 28b/09, 29a/05,
29a/09, 29a/10, 29b/10, 30a/07

e.- düm 16b/02, 20a/04

e.- e 04a/14, 04b/03, 04b/11,

05a/08

e.- esin 19a/11

e.- mek 08b/07

e.- ür 03a/11, 05a/05, 05a/12,

05a/14, 05b/05, 05b/13, 05b/14, 05b/15,
08a/01, 13b/08, 16b/01, 17b/05, 18b/13,
19a/08, 20a/04, 20b/11, 21b/10, 23a/04,
24a/11, 24b/10, 25a/04, 25b/06, 26a/03,
26a/13

e.- ürlr 24b/01, 24b/11

e.- ürsiz 25a/08

eydegör- [T.] Yapadurmak; yapmaya devam etmek.

e.- egör 25a/11

ezān [Ar.] Bildiriş; duyuru; çağrı; davet.

e. 25b/08

fā'ide [Ar.] Bir işe yarama; yarar;

menfaat; çıkar; kâr.

f. 02a/07

f.+ si 01b/07

farız [Ar.] bk. farz.

f. 09b/12, 10a/01, 10a/05

f.+ aları 10a/12

f.+ ları 01b/11

f.+ dur 07b/12, 10b/02

fāriğ [Ar.] Vazgeçmiş; çekilmiş, rahat; sıkıntıdan uzak.

f. 08b/13, 19b/10, 19b/12

farz [Ar.] Allah'ın yapılmasını istediği ve mazeret olmadıkça mutlaka yerine getirilmesi gereken, aksi hâlde günah sayılan kesin emirler ve hükümler.

f. 14a/04, 30b/04

f.+ dur 05b/13, 10b/01, 10b/10

f.+ ı 02a/01, 16b/05, 16b/07

f.+ m 13b/05

fāsīd [Ar.] Karışıklık çıkarıcı; ara bozan; bozguncu; fesat çıkarıcı.

f.+ dūr 06b/01

fātiḥa [Ar.] Kur'an-ı Kerim'in birinci suresi.

f. 06b/07, 07a/11, 07b/02, 14b/01,

15a/14, 16a/03, 27a/01, 27a/13, 27b/07,

28b/12, 29a/11, 30a/08

f.+ dan 15a/15

f.+ ya 15a/12

fazilet [Ar.] İnsanı iyi davranışlarda bulunmaya, ahlak sahibi olmaya iten manevi güç; üstünlük; seçkinlik; erdem.

f.+ i17b/04, 17b/07, 17b/10,
21a/02

f.+ inüñ 17b/15

fażl [Ar.] İyi ahlaklılık; erdem; üstünlük;
olgunluk.

f.+uñ 21a/09

ferç [Ar.] Canlılarda dışı üreme
organının dış kısmı.

f. 02b/01

feriştah [Far.] bk. firiştah.

f. 19b/02

f.+ ler 08b/14, 23a/03, 23b/01,
24b/11

feşād [Ar.] Ara bozuculuk; kötülük;
fenalık; kargaşalık; anlaşmazlık; fitne.

f.+ ı 22b/15, 23a/01

feth [Ar.] 1. Açma. 2. Bir ülkeyi İslami-
yete açma.

f.+ itmiş 23b/08

fetva [Ar.] İslamiyet'le ilgili bir mesele
veya bir hukukî davanın çözümünü açık-
lamak amacıyla müftü veya şeyhülislam
tarafından isim zikredilmeden yapılan a-
çıklama; hüküm veya cevap.

f. 08a/12

fevt [Ar.] Bir daha elde edemeyecek
veya bulamayacak şekilde elden çıkar-
ma; kaybetme; kaçırma.

f. 24b/04

f.+ eyleme 18a/02

f.+ olur 12a/15

fi' il [Ar.] İş; hareket; kılış; davranış;
eylem.

f.+ ine 19b/14

fikr [Ar.] Fikir.

f.+ itegöre 11a/09

fi' len [Ar.] Gerçekten; gerçekten yapa-
rak; iş hâlinde; işleyerek; çalışarak.

f. 15a/08

firiştah [Far.] Melek.

f. 03a/10, 03a/11, 03a/13, 22b/01,
30a/04

f.+ ler 03b/07, 22b/11, 24a/05,

f.+ lere 29b/04

f.+ ye 03b/03

fuzüllik [Ar.+T.] Gereksiz; fazla olan
şey.

f.+ iden 21a/05

ğalb [Ar.] Kalp, yürek.

ğ.+ in 18a/13

ġalīze [Ar.] Kalın; kaba; sık; yoğun;
şeffaf olmayan.

necāset-i ġ.+ den 05b/12

ġāyet [Ar.] Son derece; pek çok; çok.
ġ.+ de 12a/11

ġayrı [Ar.] Bundan böyle; artık; daha
ġ. 24a/08, 29b/14, 30a/15
ġ.+ şa 11a/09
ġ.+ sı 10a/03, 25b/11

ġazā [Ar.] İslam dinini korumak veya
yaymak amacıyla yapılan savaş; kutsal
savaş.

ġ.+ ya 02b/11, 23b/11

gebece [T.] Kabaca, kaba
g. 10a/03

geç- [T.] I.Üzerinden aşmak; öbür yana
ulaşmak; geride bırakmak; kat etmek.

g.- e 22a/15

II.Sayıcı fazla olmak

g.- se 24a/08

geçmiş [T.] İçinde bulunulan zamana
göre geride kalmış olan; önce olmuş
bitmiş.

g. 21a/07, 26b/10

gel- [T.] Bulunulan yere başka bir
yerden ulaşmak; varmak.

g.- di 17b/03, 20a/02, 20a/05,
20b/14, 25a/12, 28b/09

g.- düm 19b/15

g.- e 11a/07, 12b/02, 23b/03,
30b/07

g.- en 05b/14, 05b/15, 20b/08

g.- mek 25b/02

g.- meñ 25b/06

g.- üp 05a/11, 17a/06

g.- ür 07b/01, 11b/03

g.- ürken 12a/13

genīse [Yun.] Kilise

g. 13b/11

gerçek [T.] Doğru olan; yalan ve
uydurma olmayan.

g. 25a/08

gerek [T.] Bir şeyin yapılabilmesinin
veya olabilmesinin bağlı olduğu şey;
lazım.

g. 14b/10, 15a/02, 21b/13, 25b/06

g.+ dūr 02b/14, 05a/02, 06a/03

g.+ se 06a/11, 06a/12 , 15a/13,
15a/14

g.+ sin 25b/02

getür- [T.] Birinin veya bir şeyin
gelmesini sağlamak.

- g.- meyem 17b/07
g.- üp 05a/06
- gey-** [T.] Giymek; giyinmek.
g.- di 11b/11
- geyesi** [T.] Elbise; çamaşır.
g. 02a/10
- geyin-** [T.] Giyinmek.
g.- mek 02a/11
- ğıl-** [T.] Yapmak; yaratmak; vücuda getirmek.
ğ.- duğı 14b/09
- ğılmān** [Ar.] Cennette hizmet gören delikanlılar.
ğ. 28a/08
- gibi** [T.] Benzerlik bildirir; ...e benzer.
g. 08a/04, 09a/07, 10a/06, 1a/06, 13a/01, 13b/11, 14a/07, 14b/09, 15a/08, 18b/03, 20b/05, 22a/02, 22a/14, 22a/15, 27a/12, 28b/11, 29b/06
g.+ dür 06a/08, 08a/02, 08a/03, 08b/03, 21a/02, 23b/07, 23b/09, 26a/07, 28b/14
g.+ ve. 10a/03
- gice** [T.] Gece.
- g. 11b/08, 11b/09, 21b/02, 22b/06, 24b/04, 29a/15
g.+ si 22a/14, 29b/15, 30a/01, 30a/03
- giç** [T.] Geç.
g. 24a/10
- gider-** [T.] Ortadan kaldırmak; yok etmek; izale etmek.
g.- e 05b/08
g.-mek 05b/12, 05b/13
- gine** [T.] Bir daha; yeniden; tekrar; gene; yine
g. 04b/13, 06b/05, 07b/06, 12b/09, 16a/12
- gir-** [T.] Bir yerden veya bir şeyden geçebilmek; içine sığmak; sınırları içinde yer almak.
g. 17a/01
g.- düm 19b/08
g.-e 05b/04
g.- mek 02a/12, 02a/14, 02b/11, 02b/12
g.- mekligine 26a/02
g.- üp 17b/03
g.- ür 24a/01
- girü** [T.] Geri.
g. 13b/09, 15b/05, 18b/09, 25a/01

girür- [T.] Girdirmek, sokmak.
g.- mekdür 10a/15

git- [T.] Bir yerden başka bir yere doğru hareket etmek.

g.- di 19b/14
g.- em 16b/03
g.- esin 16b/04, 16b/11
g.- ıcek 29b/13
g.- mek 02b/11
g.- se 29b/11

giy- [T.] Giymek.

g. 03a/02
g.- dükden 10b/08
g.- e 28a/06, 30b/11
g.- gil 03a/05
g.- ıcek 03a/02
g.- mek 02a/11, 02b/05

giyesi [T.] Her türlü giyecek eşyası; libas; elbise; çamaşır.

g.+ sini 10b/08

gizlü [T.] Görülmeyecek biçimde yerleştirilmiş, saklanmış olan.

g. 06b/10, 06b/11

göbek [T.] Göbek.

g.+ den 06a/05
g.+ i 07a/09
g.+ ine 10a/15

g.+ üñ 14a/13, 15a/10, 18a/10

gögerce [T.] İyi; güzel; hoş.

g.+ dür 27b/05

gök [T.] Gökyüzü; sema.

g. 17b/13
g.+ deki 05a/12, 24b/11
g.+ den 28b/14
g.+ e 05a/06
g.+ i 23a/13

gökçek [T.] (İnsan için) güzel; sevimli hoş.

g. 07a/02, 30b/04, 30b/05

gölge [T.] Gölge.

g.+ sinde 29a/15

gönder- [T.] Yollamak; irsal etmek.

g.- mekden 23b/11

göñül [T.] Gönül.

g.+ ler 29b/15, 30a/02

g.+ üñ 14a/08, 18a/13, 26b/03, 29b/14

g.+ üñi 18a/14

göñlek [T.] Gömlek.

g. 03a/02
g.+ cek 30b/10

gör- [T.] Göz aracılığı ve ışık yardımıyla nesnelere algılamak.

- g.- di 11a/12, 29a/05
g.- düm 16b/02, 19b/08, 20a/01,
21b/15, 25a/03
g.- en 25b/07
g.- me 29b/01
g.- meysin 30a/11
g.- meyince 23b/15, 28a/13
g.- mez 22b/05, 25a/13
g.- se 28a/04
g.-ür 14a/07
g.- ürse 03b/02
- görlü** [T.] Güzel.
g. 07a/02
- görin-** [T.] Görünmek.
g.- e 28a/07
- götür-** [T.] Götürmek; taşımak.
g.- di 25a/01
g.- dükden 08b/09
g.- mekdür 08b/09
- gövde** [T.] Gövde; beden.
g.+ sin 10a/14
g.+ sindeki 28b/12
- göz** [T.] Göz.
g.+ i 25b/07
g.+ iñi 14b/10
g.+ üm 25a/13
g.+ üñ 15b/03
- g.+ üñi 14a/14, 15b/12, 18a/11
- gözsüz** [T.] 1. Gözü olmayan. 2.
Görmez; kör; âmâ.
g. 25a/12
- gözyaşı** [T.] Gözyaşı.
g. 10a/08
- ğurüb** [Ar.] Bir gök cisminin batıda
görünmez olması; batma; batış.
ğ.+ da 27b/04
- ğusil** [Ar.] bk. ğusl.
ğ.+ iderler 02a/04
ğ.+ itmek 02b/12
- ğusl** [Ar.] Boy abdesti.
ğ. 02a/02, 11a/02, 11a/06,
11a/10, 11a/14
ğ.+ ıdur 02a/03, 02a/04, 11b/06
ğ.+ idersem 13a/13
ğ.+ itmekdür 10b/13
ğ.+ itse 11a/01
ğ.+ uñ 02a/01, 10a/12, 10b/02,
10b/07, 10b/11, 13b/05
- ğusul** [Ar.] bk. ğusl.
ğ. 11a/13, 11b/02, 11b/03,
11b/04, 11b/05
ğ.+ dan 10b/08
vaqt-i ğ.+ de 10a/15

göl- [T.] Gülmek.	h.+ üm 17b/12
g.- mekdür 10a/10	
g.-e 28b/01	hac [Ar.] Hac ibadeti.
	h. 28a/14, 28b/13, 29a/13
gümiş [T.] Gümüş.	
g. 17b/06	haccac [Ar.] Delil ile galip olan,
	h. 25a/01, 25a/02, 25a/07
gün [T.] I. Güneş	
g. 13b/07, 26a/09, 29b/10, 30a/08	hacet [Ar.] Küçük ya da büyük abdest
g.+ e 09a/12	h.+ bitürmek 02b/03
II. Güneşin doğmasından batma-	h.+ in 29a/02
sına kadar geçen zam an; gündüz.	h.+ inde 29a/02
g. 03b/01, 06b/02, 11a/04, 11b/08,	
11b/09, 11b/13, 13b/09, 17b/03, 23b/05,	hacî [Ar.] Hac ibadetini yerine getirmiş
24b/13, 25b/02, 30a/07,	Müslüman.
g.+ de 19a/11, 26b/09, 29b/06	h.+ lar 02a/04
g.+i 30a/06	
günāh [Far.] Dince suç sayılan eylem.	hadis [Ar.] Hz. Muhammed'in gelişen
g.+ ı 20b/04	olaylar ve konular üzerinde müminleri
g.+ m 19a/06, 24b/11, 29a/03	aydınlatmak, Kur'an'ın bazı ayetlerini
g.+ ñ 16b/13	açıklamak için söylediği sözler.
g.+ m dan 28b/10	h. 01b/09, 10a/04
g.+ m ı 20a/14	h.+ de 05a/09, 05b/05, 13b/12,
g.+ ñ i 28b/02	21b/10, 25b/15
g.+ lar ın 05a/09, 26b/10	h.+ lerin 14a/02
g.+ u ñ 24b/08, 30a/10	
gündüz [T.] Gündüz.	hâfiz [Ar.] Kur'an'ı baştan sona sırasıyla
g. 21b/02, 29a/15	ezberleyen ve okuyan kişi.
	h. 03b/07
habîb [Ar.] (Erkek için) sevgili.	Hak [Ar.] Allah.

h. 14a/06, 16b/01, 16b/03,17a/13,
17b/11, 18b/14, 19a/06, 19a/08, 20a/08,
20a/09, 20a/11, 20a/14, 20b/01, 20b/04,
22a/10, 22b/02, 22b/03, 22b/07, 23a/02,
23a/03, 23a/05, 23a/08, 23a/12, 23b/14,
24a/06, 24a/11, 24a/15, 24b/02, 24b/04,
25a/05, 25a/09, 26a/01, 26a/06, 26a/13,
26a/15, 26b/02, 26b/12, 27b/10, 28b/01,
28b/15, 29a/02, 29b/03, 29b/11, 29b/14,
30a/04, 30a/10, 30b/14

ḥaḳīqī [Ar.] Gerçek; sahici.

h.+ dūr 11a/06

Ḥaḳ Te‘ālā [Ar.] Allah (c.c.)

h. 02a/08, 05a/09, 05a/15,
05b/01, 05b/03, 05b/08

h.+ ya 03a/14

ḥāl [Ar.] Bir nesnenin nitelikleri ile
içinde bulunduğu koşulların tümü;
vaziyet.

h.+ de 08b/05, 29a/05

h.+ ında 11a/07

h.+ i 28b/07, 28b/08, 29b/07

h.+ inde 06b/03

ḥalāṣ [Ar.] Bir yerden veya bir şeyden
kurtulma; kurtuluş.

h.+ bulıcaḳ 13a/07, 13a/11

ḥalī [Far.] Halı.

h. 15b/12

Ḥālīḳ [Ar.] Bütün varlıkları yaratan
Allah.

h.+ a 29b/07

ḥalk [Ar.] Bir arada yaşayan insan
topluluğu.

h.+ ından 28a/04

ḥalkā [Ar.] Ortası boş daire biçiminde
herhangi bir şey.

h. 12b/14

ḥamd [Ar.] Övgü ve teşekkür bildirme.

h. 01b/01

ḥarām [Ar.] İslamiyet’te yasaklanan
nesnelere ve işler; Allah’ın, kullarının
yapmasına, söyleme esine, yem esine,
içmesine izin vermediği şeyler.

h.+ eyleye 26a/06

h.+ ıder 24b/05

ḥareket [Ar.] Vücudu oynatmak,
kımlıdatmak eylemi.

h. 20b/03

h.+ itdürdi 19b/14

ḥarf [Ar.] Dildeki sesleri yazıda gösteren
ve alfabeyi meydana getiren özel
işaretlerden her biri.

h.+ dūr 19b/02

h.+ ine 18b/15, 19b/02, 29a/13,
29a/14, 30a/14, 30b/01, 30b/02

Hasan-ı Başrî [Ar.] Tâbiînin büyükle-
rinden. Zâhid, muhaddis, fakîh ve mü-
fessir.

h. 26a/12

hasenât [Ar.] Yararlı, güzel ve iyi işler,
hasene.

h. 16b/13, 20a/15

hâşıl [Ar.] Meydana gelen; olan; ortaya
çıkan; görünen.

h.+ olur 22a/05

hâsta [Far.] Hasta.

h. 25b/09

h.+ şormak 02b/11

haşr [Ar.] Kıyamet günü ölülerin
yeniden dirilip bu dünyada yaptıklarının
hesabını vermek üzere bir araya
toplanması.

h.+ ola 05b/07

hatm [Ar.] Bir kitabı baştan sona okuyup
bitirme.

h.+ eylese 30b/02

hatun [T.] Kadın; bayan; hanım.

h. 06a/06

h.+ a 02b/11

haşa [Ar.] Yanlış; yanlışlık; yanlış;

yanılma.

h.+ sın 26b/11

haşır [Ar.] Aklına gelme; anımsama.

h.+ ina 30b/08

havf [Ar.] Korku.

h. 13a/12

hayırlı [Ar.+T.] Yararı, iyiliği, hayrı
olan.

h. 01b/02

hayr [Ar.] Karşılık beklemezsiniz
yapılan her tür yardım; iyilik.

h. 03a/11

hayrân [Ar.] Bir şeyi veya birini çok
beğenen; hayran olan.

h.+ olayıdı 28a/05

hayvan [Ar.] Duygu ve hareket yeteneği
olan canlı varlık.

h.+ ları 23a/14

hazır [Ar.] Bir iş yapmak veya başlamak
için gereken her şeyi tamamlamış olan;
anık; amade; müheyya.

h. 30b/07

h azret [Ar.] Kutsal sayılan isimlerin önüne getirilen saygı sözü.

h.+ i 03a/09, 14b/06, 14b/08,
16b/04, 17a/13, 17b/08, 17b/12, 19a/15,
20a/08, 20b/10, 21b/15, 22a/12, 24a/14,
30a/13

h.+ i 20a/04

h.+ in 14a/07

h.+ inden 14b/05, 20b/11

h.+ ine 25a/12

hel k [Ar.]  l m.

h.+ olup 28a/05

hel l [Ar.] İslamiyet'in yasaklamadığı; yapılmasında veya kullanılmasında bir sakınca olmayan.

h. 26b/07

h.+ d r 22a/06

hemen [Far.] Hemen; çabucak; derhal.

h. 27a/08

hep [T.] Hep; bütün.

h. 16b/10

her [Far.] T m; b t n; hep

h. 02a/09, 02a/15, 03a/10, 3b/01,
03b/14, 04a/06, 04a/08, 05a/05, 05a/14,

05b/05, 05b/07, 06a/10, 06b/01, 07a/03,
07a/11, 07b/04, 08b/05, 09a/08, 10a/07,
10b/05, 15a/12, 16b/13, 17b/02, 17b/10,
18b/14, 19a/02, 19a/11, 19b/02, 20a/08,
20b/02, 20b/06, 21a/03, 22a/13, 22a/14,
22b/12, 22b/13, 22b/14, 22b/15, 23a/09,
3b/05, 24a/12, 24b/07, 24b/08, 25b/13,
25b/15, 26a/03, 26a/05, 26a/06, 26b/09,
26b/10, 27b/01, 27b/11, 27b/12, 27b/13,
27b/14, 28a/01, 28a/06, 28a/07, 28a/08,
28a/09, 28a/11, 28a/12, 29a/10, 29a/11,
29a/13, 29b/02, 29b/12, 30a/03, 30a/08,
30a/12, 30a/14, 30b/01, 30b/02

herbir [Far.] Ayrı ayrı hepsi.

h. 20a/12, 28a/01

h.+ ile 23b/06

h nz r [Ar.] Domuz.

h. 08a/03

h şm [Far.] Kızgın olma durumu;  fke; kızgınlık.

h.+ eyledi 24b/13

h.+ ındadır 22b/06

H z r [Ar.] Halk inanışlarına göre  lmezlik sırrına ermiş ulu kişi.

h. 21a/02

h.+ dur 20a/04

h.+ u n 20a/06

hicāb [Ar.] Utanma; sıkılma; utanç; ar.
h. 22b/04

hiç [Far.] Hiç; asla.
h. 12b/08, 22a/08, 28b/08

hiçbir [Ar.+T.] Önüne getirildiği isme ait varlıktan bir tane bile bulunmadığını ifade eder
h. 24a/12, 30b/07

hikmet [Ar.] Allah'ın insanlar tarafından anlaşılmayan ve çeşitli yollarla insanlara bildirilmeyen amaçları.
h. 29b/03

hilāla- [Ar.] Abdest alırken, el ve ayak parmakları ile sakalın arasına parmakları sokarak hareket ettirmek suretiyle suyu ulaştırmak.
h.- maḳ 10b/02
h.- maḳdur 09a/14

hilālle- [Ar.] bk. hilāllamak.
h.- mek 05a/02
h.- mese 04b/14
h.- ye 04b/11, 04b/14
h.- yeler 04b/15

hīn [Ar.] Zaman; zamanın bir parçası; an.
h.+ de 18a/05

hisābsuz [Ar.+T.] Hesabı tutulmayan.
h. 05b/04, 24a/01, 28b/03

hiṭāb [Ar.] Birine söz söyleme, sözlerini yöneltme işi; seslenme.
h.+ eyledi 26a/14

hiżmet [Ar.] Başkalarının işlerini görme.
h.+ iderler 22b/01

hoca [Far.] Müslümanlıkta din işleri ile uğraşan kimse; din görevlisi.
h.+ ya 02b/02

hor [Far.] Bir değeri ve önemi olmayan; aşağılık; bayağı.
h. 22a/08

Hū [Ar.] Allah; Allah'ın adlarından biri.
h. 29b/02

hulle [Ar.] Cennet elbisesi.
h. 28a/06
h.+ lerden 28a/06

hūrī [Ar.] Cennette yaşadığına inanılan güzel kızlara verilen isim.
h. 28a/06
h.+ ler 24a/15, 28a/03

huṭuṭ [Ar.] Hatlar; çizgiler.
h. 12a/09

huzūr [Ar.] Ruh dinginliği; gönül ve baş rahatlığı.

h.+ ıla 28a/15

hücre [Ar.] Küçük oda; odacık.

h. 27b/12

h.+ de 27b/13

hüküm [Ar.] Bir kimse, o kim senin eylemi veya bir olay hakkında edinilen yargı, varılan karar; yargı.

h. 11a/08

ıbrık [Ar.] İbrik.

ı. 02a/12, 03b/04

ı.+ ı 03b/09

ıd- [T.] Kaçırılmak.

ı.- ma 18a/11

ırmağ [T.] Büyük akarsu; nehir.

ı.+ da 11a/01

ı.+ lar 22a/02

ış1 [T.] Enerji; hararet.

ı.+ cağ 11a/04

ışıcak [T.] Sıcak.

ı. 13a/15

i- [T.] Ek eylem; ek fiil.

i.- di 10a/03, 10a/05, 23a/15, 23b/03, 29b/06

i.- düğine 11a/12

i.- ken 08b/05, 09a/01

i.- se

i. 05b/13, 06b/02, 07a/12, 08a/14, 11b/08, 13a/03, 13a/15, 16a/02, 17a/03, 19a/07, 30b/06

i'āde [Ar.] Karşılıklı olarak yapma; karşılıklı yerine getirme; mukabele etme.

i. 13a/11

i.+ ideler 13a/08

i.+ itmeye 13a/06

i.+ itmeyeler 13a/07

'ibādet [Ar.] Allah'a tapınma.

'i. 20a/13, 26a/04, 29a/14

'i.+ den 23b/10

'i.+ dür 21b/08

'i.+ i 29a/14

'i.+ in 26b/01, 26b/02

'i.+ kı1 26a/14

'i.+ kılaym 26a/15

İblīs [Ar.] Şeytan.

i. 29b/04

i.+ den 29b/07

İbrāhīm [Ar.] Kur'an-ı Kerim'de Allahu Teâlâ'nın "Halil" dost diye nitelediği ulu'l-azm mertebesinde olan peygamber.

i. 05b/01, 20a/12, 23a/11

icāb [Ar.] Gerekme; gerek.

ī.+ eyler 11a/06

iç- [T.] İçmek.

i.- mek 02b/08

i.- mesi 05a/13

iç [T.] Herhangi bir yer, alan, cisim veya durumun sınırları arasında kalan yer; dahil.

i. 09a/15, 11b/07, 12b/14

i.+ i 06a/06, 17b/05

i.+ inde 06b/02, 07b/01, 08a/13,

10a/10, 21b/02, 25a/06, 25a/07, 25a/10, 26b/01, 30a/14

i.+ indeyem 25a/02

i.+ ine 04b/01

içerü [T.] İçeri.

i. 03b/05, 16b/14, 16b/15, 28a/07

içün [T.] İçin; sebebiyle.

i. 02a/05, 02b/13

i.+ üz 24b/01

it- [T.] Yapmak; etmek.

i.- e 11b/08, 13a/01

iḥfā [Ar.] Gizleme; saklama.

i.+ yıla 07b/13

iḥlāş [Ar.] Kur'an-ı Kerim'in 112. suresi.

i. 27b/07, 30a/08

iḥrām [Ar.] Müslüman hacıların Kâbe'yi tavaf ederken giydikleri yün, keten veya pamuktan yapılmış beyaz dikişsiz elbise.

i. 02a/03

i.+ dadur 11b/07

iḥtilām [Ar.] Uyku sırasında istem dışı olarak meni gelmesi.

i. 11a/09, 11a/11

i.+ oldı 11a/14

i.+ olduğın 11b/02

iḥtiyāt [Ar.] Beklenmedik olumsuz bir durumu karşılamak için önceden alınan tedbir veya yapılan iş.

i.+ çun 11a/14

iḥyā [Ar.] Geceyi ibadetle geçirmek.

i.+ it 29b/15

i.+ itmiş 26a/07

i.+ itse 30a/01

iḥāmet [Ar.] Cemaatle namaz kılmaya başlamadan önce müezzinin kamet getirmesi.

i. 24b/05

iki [T.] İki.

i. 03b/12, 04a/10, 04a/11, 04a/12, 04a/13, 04a/14, 04b/01, 05b/01, 06b/03, 06b/05, 06b/08, 07b/03, 07b/11, 08a/07, 09a/13, 10b/10, 11a/04, 11a/06, 11a/13, 12a/03, 12b/03, 12b/07, 12b/13, 12b/14, 13b/13, 14a/09, 14a/12, 14a/15, 14b/03, 14b/10, 15a/03, 15a/06, 15a/09, 15a/10, 15a/13, 15b/02, 15b/03, 15b/06, 15b/10, 15b/11, 16b/06, 17a/03, 18a/08, 18a/11, 18b/09, 19b/04, 19b/10, 20b/02, 20b/14, 23b/10, 24a/04, 26a/03, 26a/04, 26a/05, 26a/10, 26b/13, 27b/06, 29b/11, 29b/12, 30a/07
 i.+ dūr 02a/02
 i.+ nci 02a/03, 18b/11
 i.+ ñüz 18a/04
 i.+ si 06a/07, 08a/13, 15a/02
 i.+ sinden 21b/13
 i.+ sini 14b/15
 i.+ sinüñ 20a/14, 20b/04

ikileydin [T.] İkinci olarak; ikinci defa.

i. 06b/06, 12a/02, 12b/06

ikinci [T.] İkinci.

i. 05b/11, 06a/14, 06b/06, 06b/08, 07a/08, 07b/02, 07b/08, 08a/08, 08b/10, 08b/11, 09a/04, 09a/09, 09a/14, 09b/07, 09b/12, 10a/09, 10a/13, 10b/03, 11a/08, 15a/15, 26b/05, 27a/10, 27b/07
 i.+ de 27a/09

ikindi [T.] İkinci vakti kılınan namaz.

i. 19b/07, 22a/15, 22b/09

i.+ nüñ 25b/11, 25b/13, 25b/14

ikindü [T.] bk.ikindi

i. 20b/14

i.+ de 20a/07, 20b/11, 20b/12

i.+ nüñ 25b/15

i.+ ye 21a/12, 21a/13, 23a/06

i.+ yi 23a/07

ilāhī [Ar.] (Allah'a hitap için) ey

Allah'ım; yarabbi.

i. 03a/03, 16b/15, 21a/09, 26a/14

ile [T.] İle.

i. 03a/06, 04a/07, 04a/09, 06b/08, 08a/15, 09a/02, 12b/13, 14b/03, 15a/14, 16b/05, 27a/13, 29b/01

ilk [T.] Zaman, sıra, yer ve önem bakımından benzerlerinden önce gelen.

i. 06a/13, 08a/06

illā [Ar.] Ancak; fakat.

i. 01b/03, 05b/10, 11a/10, 11a/11, 12b/03, 13a/15, 23b/04, 24a/12, 27b/03, 30b/07

'ilm [Ar.] İlim, bilim.

'i. 02b/04

îmā [Ar.] İşaret; im.

î.+ yıla 13a/11

îmām [T.] I.Cemaatle kılınan namazda en önde duran ve kendisine uyulan kimse.

i. 07a/12, 08b/15, 17a/06, 17a/12, 18a/05, 18b/04, 18b/05, 18b/08, 18b/09, 18b/12, 19a/13, 19b/01, 22a/07, 29b/03, 30b/04

i.+ a 02a/14, 07a/13, 07b/12, 08b/15, 17a/06, 17a/14, 18a/05

i.+ dan 18b/01, 18b/02

i.+ ıla 19a/15

i.+ ile 24b/04, 24b/15, 25a/05

i.+ la 18b/11

i.+ uñ 08b/15, 17a/15, 18a/15, 18b/07

Îmām Ebî Yûsuf [Ar.] Ebû Hanîfe'nin talebesi Ebû Yûsuf.

i. 13a/07

îmāmeyn [Ar.] Sözlükte "iki imam" anlamına gelen "Îmāmeyn" (Îmāmân) Hanefî literatüründe Ebû Hanîfe'nin talebeleri Ebû Yûsuf ve Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî.

i. 12b/02, 13a/15

îmām-ı a'zam [Ar.] Büyük imam.

i.12b/01, 13a/08

Îmām Ebû Hanîfe [Ar.] Hanefî mezhebinin imamı.

i. 08a/10, 13a/14

Îmām Şâfi' [Ar.] Şafi mezhebinin imamı.

i. 05b/13

îmāmlık [Ar.+T.] İmamın yaptığı iş.

i. 30b/03, 30b/15

i.+ eyle 30b/04

i.+ ı 20b/15

i.+ ide 30b/06

i.+ itme 30b/14

i.+ itmeye 30b/06, 30b/15

Îmām Muḥammed [Ar.] Ebû Hanîfe'nin talebesi Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî.

i. 13a/08

Îmām Yûsuf [Ar.] Ebû Hanîfe'nin talebesi Ebû Yûsuf.

i. 08a/12

îmān [Ar.] Allah'a inanma.

î. 22b/08

î.+ ıla 16b/03, 16b/04, 16b/11

îmānsuz [Ar.+T.] İman etmeyen.

î. 16b/03

imdi [T.] Şimdi.

i. 02b/14, 03b/03, 14b/08, 18a/01,
25a/11, 26b/02, 28b/07, 29b/01, 29b/02,
29b/06

imekle- [T.] Emeklemek.

i.- yürek 24a/04

in- [T.] Yukarıdaki bir yerden daha
aşağıdaki başka bir yere doğru gelmek.

i. 18b/05, 18b/07
i.- e 27a/02, 27a/05, 27a/11,
27a/14
i.- en 28b/14
i.- erken 07a/13
i.- gil 14b/03
i.- ıcek 07b/08, 14b/14, 18a/15,
18b/04
i.- me 18b/01
i.- se 18b/02
i.- üp 16a/03

inan- [T.] Bir şeyi doğru olarak kabul
etmek; doğruluğunu benimsemek.

i.- ursa 30b/14

incik [T.] Diz kapağından topuğa kadar
olan kısım.

i.+ ine 12a/05
i.+ inüñ 12a/04

incin- [T.] Birinin kötü bir davranış veya
sözü yüzünden üzüntü duymak;

gücenmek; kırılmak,
i.- ürler 03b/07

incü [T.] İnci

i.+ den 27b/11

indir- [T.] Birinin veya bir şeyin
yüksekten veya yukarıdan aşağıya
inmesini sağlamak.

i.- ip 08a/05

indür- [T.] Birinin veya bir şeyin
yüksekten veya yukarıdan aşağıya
inmesini sağlamak.

i.- ür 17a/14, 17a/15

inen [T.] Daha, pek, çok, gayet.

i. 15b/11

ins [Ar.] İnsan

i.+ ler 23b/01

ir- [T.] Ermek; erişmek; varmak; vasıl
olmak; ulaşmak.

i.- emez 03a/15

i.- medin 23a/05, 23a/06, 23a/09,
23a/10

iriş- [T.] Erişmek.

i.- di 28b/04

i.- se 23b/13

irişdür- [T.] Ulaştırmak, yetiştirmek.

i.- e 21a/11

irte [T.] 1. Erte; yarın; gelecek. 2. Sabah erken; erken.

i. 02a/13, 13b/06, 13b/10, 14a/03, 14a/12, 16b/05, 20a/09, 20b/14, 21a/11, 22a/12, 22a/13, 22b/06, 22b/07, 23a/04, 23b/07, 24a/03, 24b/12, 25a/05, 26a/09, 29b/10

i.+ de 20b/12

i.+ si 29a/10, 29a/11

i.+ ye 21a/12, 21b/01, 23a/10

‘İsā [İbr.] Dört büyük peygamberden Hristiyanlığın kurucusu, doğumu Türkiye’de ve Batı’da takvim başlangıcı sayılan peygamber.

‘i. 05b/02

işār [Ar.] Esirgemeyerek verme; ikram etme.

ī.+ eyledüm 28b/02

İslām [Ar.] Müslümanlık; İslamiyet.

i. 20b/14

isne- [T.] Uykusuzluk veya yorgunluk sebebiyle esnemek

i.- memekdür 08a/13

i.- rise 08a/14

israf [Ar.] Bir şeyi boşa tüketme; savurganlık .

i.+ itmekdür 09b/12

issi [T.] Sahip; malik.

i. 30b/06

i.+ ne 03a/11

istebrāk [Ar.] Sırma ile işlenmiş bir tür kalın kumaş.

i.+ dan 28a/02

istiğfār [Ar.] Allah’tan günahlarının bağışlanmasını dileme; tövbe etme.

i. 19b/03

istincā [Ar.] Büyük abdest yaptıktan sonra insanın temizlenmesi; taharetlenme.

i.+ dan 09a/11, 09a/15, 09b/03

i.+ iderken 09b/09

i.+ itmekdür 10a/01

istinsāk [Ar.] Abdest alırken buruna su çekme.

i.+ ı 09a/09, 09b/08

istiva [Ar.] Ortada ve tam bir derecede bulunma durumu; itidal.

i.+ da 27b/04

iş [T.] Yapılmakta olan ya da yapılacak olan çalışma; yapılması, yerine getirilmesi gereken şey.

i.+ i 24a/10, 24a/11

i.+ idür 07b/14

i.+ leri 09b/14, 24a/13

işbu [T.] İşte bu; özellikle bu.

i.16b/05,17b/08,26b/03,26b/08,
27b/05

işit- [T.] İşitmek; duymak.

i.- düğinden 21b/11

i.- düm 17b/11, 25a/03

i.- ıcek 25a/11

i.- meye 25b/08

i.- señüz 24b/05, 24b/06

i.- ür 25a/15, 25b/05

i.- ürem 25a/15

işle- [T.] Bir iş yapmak.

i.- meyecekleri 09b/11

i.- mez 24a/14

işrāk [Ar.] Güneş'in doğuşundan ufuk üzerinde beş derece yükselmesine kadar geçen zaman süresi.

i. 26a/08

it- [T.] Yapmak; eylemek; kılmak.

i.- diyise 13a/01

i.- dügi 12b/15, 18a/05

i.- düm 14a/12

i.- dürse 20b/04

i.- e 06b/06, 12b/07, 13a/12,

15a/08

sehv-isecede i.- e 06b/04

i.- er 23b/04

i.- erler 19b/04

i.- ıcek 12a/11

i.- ivirdi 30b/15

i.- mek 30b/03

i.- mekdür 08b/06, 09a/09,

09a/10, 09b/08

i.- meñ 08b/08

i.- meye 12b/02, 30b/07

i.- mez 23b/04

i.- se 11a/03, 12a/12, 12a/15,

13a/13

i.- seler 13a/11

i.- ülür 12a/11

i.- üp 12b/14

ittifāk [Ar.] Görüş birliğine varma; uyuşma.

i. 13a/04, 29b/02

i.+ ı 29b/08

iy [T.] Ey

i. 01b/08, 01b/11, 02a/01, 02a/05,
02b/13, 05b/09, 07a/06, 07b/07, 09a/03,
09a/07, 09a/12, 09b/06, 09b/11, 10a/06,
10a/12, 10b/02, 10b/07, 10b/11, 11a/05,

11b/04, 11b/07, 12a/10, 13b/03, 14a/01,
16b/06, 16b/12, 18a/01, 21a/05, 22b/04,
22b/12, 23a/01, 24a/02, 24a/11, 24a/14,
24b/01, 24b/03, 24b/12, 25a/11, 25b/05,
25b/11, 26a/02, 26a/08, 26a/11, 26a/13,
26b/03, 26b/08, 28b/08, 29a/03, 29a/10,
29b/01, 29b/08, 29b/14, 30a/02, 30a/06,
30a/10, 30a/13, 30b/03, 30b/13

iyit- [T.] Demek; söylemek; ayıtmak.

i. 02b/15, 03b/14, 04a/02, 04a/03,
17a/01

i.- di 05a/10, 13b/11, 13b/12

i.- ki 16a/10

i.- se 05a/06

iyt- [T.] bk. iyit-

i. 03a/03, 14a/10, 16b/15, 21a/09

i.- e 04a/07, 04a/09, 05a/03,

27a/11

i.- üp 07b/01

izar [Ar.] Belden aşağıyı örtmekte
kullanılan bez; peştamal

i. 10b/03

izin [Ar.] Müsaade; ruhsat.

i.+ virmedi 25b/07

i.+ virmezem 25b/01

Ka'be [Ar.] Kabe, Beytullah.

k. 02a/04

k.+ yi 23b/12

kapla- [T.] Çevresini sarmak; çepeçevre
dolanmak; kuşatmak; her yanını
çevirmek ; muhasara etmek.

ķ.- yu 10a/05

ķabr [Ar.] Ölünün gömüldüğü yer;
mezar; sin.

ķ.+ inden 28b/01

ķabül [Ar.] Bir şeye isteyerek ya da
istemeyerek rıza gösterme; razı olma.

ķ. 26a/12, 30b/02

ķ.+ eyleye 02a/08

ķ.+ idem 26b/01

ķ.+ idermiş 26b/02

ķ.+ kıla 05b/09

ķ.+ kılasın 26a/15

ķ.+ olur 26b/08

ķaçan [T.] Ne zaman; ne vakit?

ķ. 08b/11, 08b/13, 14b/05, 23a/12,
23b/07, 23b/10, 23b/13, 24b/05, 25a/05,
28b/10, 28b/11, 28b/12, 28b/13, 28b/14,
28b/15, 29a/01, 29a/02

ķadar [T.] Kadar.

ķ. 17b/10, 24a/06, 24a/07

ķademgāh [Ar.] Ayakyolu; tuvalet; hela.

ķ.+ a 02a/12

ķ.+ dan 02a/13

ķademķāne [Ar+Far] Ayakyolu; tuvalet; hela.

ķ.+ de 03b/06

ķ.+ ye 03b/04

ķādir ol- [Ar.] Bir Şeyi yapmaya g¼c¼ yetmek; muktedir olmak.

ķ.- maya 25b/08

ķ.- maz 08a/14

ķadir Gicesi [Ar.] Kuran'ın Hazreti Muhammet'e indirilmeye başlandığı gece olarak M¼sl¼manlarca ¼ok kutsal sayılan, ramazan ayının 27. gecesi.

ķ.+ ni 26a/07

ķafa [T.] Baş.

ķ.+ sına 04a/13

ķāfir [Ar.] Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmeyen; tanrıtanımaz; dinsiz.

k. 17b/08, 22a/06, 22a/11

k.+ dir 29b/08

k.+ d¼r 29b/03

ķaftān [Far.] İpekli kumaştan yapılan uzun ve s¼sl¼¼¼ üst giysisi; kapama.

ķ.+ ı 03a/02

ķ.+ ma 12a/12

ķ.+ muņ 30b/10

ķāfur [Ar.] Cennette var olduğuna inanılan ve musluklarından berrak sular akan ¼eřme.

ķ.+ dan 27b/15

ķađıd [Far.] Kağıt.

ķ.+ lar 17b/14

ķāhel [Ar.] Ağır hareket eden; tembel; uyuşuk.

ķ.+ ola 21a/04

ķ.+ olma 21a/03, 25a/11

ķahķaha [Ar.] Y¼ksek sesle g¼lerken ¼ıkan ses.

ķ.+ yla 10a/10

ķakķ- [T.] Bir Şeye vurmak; ¼arpmak.

ķ.- a 12b/10

ķ.- ā 12b/08

ķal- [T.] Geride kalan; başkası; iz bırakmamak.

ķ.- an 07a/15, 27b/04

ķ.- anı 06a/07

ķ.- dı 25b/07

ķ.- dur 18b/08

ķ.- masun 03b/10

ķ.- maya 22b/04

ķaldur- [T.] Bir Şeyi y¼kseđe ¼ıkarmak; y¼kseltmek.

ķ. 15a/06, 15a/09, 15a/10,
18a/08, 19a/14

ķ.- a 27a/06

ķ.- dı 19b/11

ķ.- ğıl 14a/09

ķ.- ıcaķ 19a/14

ķ.- ma 15a/09

ķ.- maķdur 07a/07, 08a/04,
08a/06, 08b/01, 08b/08, 08b/10

ķ.- sa 08b/11

ķ.- up 19b/12

ķalem [Ar.] Kalem.

ķ. 17b/13

ķalk- [T.] Yükselmek; kalkmak;
doğrulmak.

ķ. 18b/11

ķ.- asın 15b/05

ķ.- ıcaķ 08a/06, 08b/10, 14b/12

ķ.- up 16a/03

ķāmet [Ar.] Camide, cemaatin namaza
kalkması için okunan ezan.

ķ. 17a/06, 24b/06

ķan [T.] Kan.

ķ. 05b/14

ķ.+ a 06a/01

ķanda [T.] Nerede.

ķ. 25b/07

ķanğı [T.] Hangi.

ķ. 05b/04

ķapan- [T.] (Açık bir şey için) kapalı
duruma gelmek; örtünmek.

ķ.- maya 05a/12

ķapu [T.] Kapı.

ķ. 02a/11, 28a/14

ķ.+ dan 05b/04

ķ.+ ların 05b/03, 29a/01

ķ.+ sı 05a/12

ķ.+ sın 16b/15, 21a/09

ķ.+ sına 16b/14

ķ.+ yı 03a/06

ķaraca [T.] Rengi biraz kara olan; esmer.

ķ. 11a/12, 11b/01, 11b/02

ķarañu [T.] Karanlık.

ķ. 26b/01

ķaravaş [T.] Kul; köle; karavaş; cariye.

ķ. 06a/08, 28a/08

ķarın [T.] Karın.

ķ. 02b/01

ķ.+ ı 06a/08, 30b/07

ķ.+ ın 08b/02, 08b/04

ķ.+ uñı 15a/04, 15b/09

ķarındaş [T.] Kardeş.

ķ.+ a 02b/02

ķ.+ ı 20b/01, 20b/03, 21a/01

ķ.+ muñ 20a/11

ķ.+ lara 02b/03

ķarşu [T.] Karşı.

ķ. 03b/05, 08b/05, 10b/06,
12a/14, 14a/05, 15b/10, 19b/04

ķ. + uñda 14a/07

ķaşd [Ar.] Bir şey yaparken erişilmek istenen sonuç; amaç; hedef.

ķ.+ ıla 06a/12, 07a/04, 07b/06,
20b/06

ķaş [T.] Kaş.

ķ.+ ı 19b/09

ķat [T.] Bir büyüğün huzuru; huzur; yan; makam; mevki.

ķ. 23a/13, 28a/06

ķ.+ ına 24a/10

ķ.+ ında 02a/02, 08a/10, 08a/12,
24a/06, 24b/02

ķ.+ itme 27b/05

ķ.+ uñuzda 17b/04

ķatı [T.] Sert.

ķ. 09b/07

ķatılık [T.] Katı olma dummu; sertlik.

ķ.+ ın 15b/07

ķatlan- [T.] Sabretmek; beklemek.

ķ.- mayup 13a/05

ķavl [Ar.] Sözleşme; anlaşma.

ķ.+ i 08a/13

ķ.+ inde 11b/05, 12b/01, 12b/02,
13a/08, 13a/14, 13a/15, 13b/08, 15a/02,
22a/07,

29b/03

ķavm [Ar.] Aralarında dil,

kültür ve töre bakımından ortaklık bulunan soyca birbirine bağlı insan topluluğu; budun.

ķ.+ e 30b/14

ķavül [Ar.] Sözleşme; anlaşma.

ķ.+ de 13b/08

ķāyim [Ar.] Sağlam; dayanıklı.

k. 29a/15

ķazā [Ar.] Zamanında kılınmayan namaz ve tutulmayan oruçların kurallarına göre yerine getirilmesi.

ķ. 12b/03

ķ.+ itmek 06b/02

ķ.+ sıyla 06b/02

ķāzī [Ar.] Kadı.

ķ.+ ler 02b/06

keffe [Ar.] Terazi gözü; kefe. k.+ sine 23a/14, 23a/15,23b/02	12b/08, 12b/10, 14b/11, 15a/04, 15b/03, 15b/04, 15b/07, 16b/06, 17a/04, 19a/02, 19a/03, 19a/11, 19b/14, 20b/02, 20b/03, 20b/14, 23b/12, 26a/11, 26b/09, 26b/14, 27a/01, 27a/02, 27a/03, 27a/04, 27a/05, 27a/06, 27a/07, 27a/11, 27a/13, 27a/14, 27a/15, 27b/01, 27b/08, 28b/13, 28b/14, 28b/15
kelām [Ar.] Söz; lakırdı. k.+ ı 09a/08 k.+ m 09b/09, 10b/05	
kendü [T.] Kendi. k. 29b/06	k.+ den 09a/14, 09b/12
kerāhiyyet [Ar.] Tiksinme; iğrenme. k.+ leri 01b/13, 09b/06	kezalik [Ar.] Bunun gibi. k. 06b/05
kerpüç [T.] İlk ve pişmemiş tuğla. k.+ e 12a/12	kıble [Ar.] Namaz kılariken dönülmesi gerekli olan yön; Mekke ve Kâbe tarafı. k.+ ye 03b/05, 06a/09, 08b/05, 08b/13, 09a/11, 10b/06, 14a/05, 15b/10
kerre [Ar.] Kez; sefer. k. 03b/14, 09a/13, 09a/14, 16b/01, 26b/09	kı1- [T.] Yapmak; etmek; eylemek; işlemek; icra etmek. k. 13b/10, 18b/11, 29a/04 taḥiyyeti-mescid k. 17a/03 k.- a 06b/06, 12a/02, 13a/10, 13a/11, 24a/04, 25b/13, 26a/05, 27a/12, 27b/02, 27b/04, 30b/08, 30b/11 k.- adırlar 24b/01 k.- agör 26b/09, 26b/10, 28b/08 k.- am 21a/11, 25b/04 k.- anuñ 28b/07 k.- arsañ 26a/12 k.- asın 16b/08
kes- [T.] Kesmek. k. 24b/14	
kesek [T.] Sıkışmış kuru toprak parçası. k. 09b/01 k.+ ile 03b/08, 09a/01	
kez [Ar.] Defa; kere; sefer. k. 03b/11, 03b/12, 04a/01,04a/03, 04a/06, 04b/10, 04b/13, 05a/14, 05b/01, 05b/03, 05b/05, 05b/06, 05b/08, 07a/14, 07a/15, 10b/05, 11a/02, 11a/03, 11a/05,	

ķ.- ayum 25a/14	ķılın- [T.] Kılınmak.
ķ.- duğı 06a/03	ķ.- dı 23a/15, 23b/03
ķ.- dum 24b/15	
ķ.- duñ 24b/15	ķır- [T.] Öldürmek; yok etmek.
ķ.- ıcaķ 22a/04	ķ.- sam 17b/09
ķ.- mağa 25b/01	
ķ.- maķ 14a/04, 21b/13, 26b/06,	ķırā^c at [Ar.] Okuma.
26b/07, 30b/12, 30b/13	ķ.+ ı 27a/10
ķ.- maķdan 13b/15, 21b/09,	ķ.+ ın 14b/10
23b/13	ķ.+ ında 16b/09
ķ.- makdur 24b/02	
ķ.- mamaķdur 09a/12	ķırķ [T.] Kırk.
ķ.- masa 22a/05, 22a/08, 29b/02	ķ. 01b/09, 10b/15, 18b/15,
ķ.- maya 27b/04	24b/04
ķ.- mayanla 22a/08	
ķ.- mayanuñ 28b/08	ķısuk [T.] Apış arası; kasık.
ķ.- sa 13b/15, 21b/01, 21b/08,	ķ. 10a/14
21b/10, 22a/07, 22a/13, 22a/14, 22a/15,	
22b/02, 22b/03, 23a/04, 23a/06, 23a/07,	ķıyām [Ar.] Namazın ayakta kılınan
23a/08, 23a/10, 23b/05, 23b/09, 23b/11,	kısmı; namazda ayakta durma; namaz.
24b/04, 24b/10, 25a/05, 26a/07, 26b/10,	ķ.+ a 27a/08
29b/10	ķ.+ da 07a/02, 08b/05, 16b/09,
ķ.- salar 13a/07	27a/02
ķ.- sañ 21b/13	ķ.+ ın 14b/09
ķ.- uñ 23a/12	
ķ.- up 21a/15, 25a/09, 29b/13	ķıyāmet [Ar.] Hesap günü.
ķ.- urdı 27b/03	ķ. 08a/02, 08a/03, 18b/02, 22a/13,
ķ.- urlar 22a/04	23a/12
ķ.- ursa 12b/04	ķ.+ de 04b/14, 05a/10
	ķ.+ e 19b/03, 30b/14
ķıl [T.] Kıl.	
ķ. 28b/12	

kıyāmet günü [Ar.+T.] Kıyametin

kopacağı gün.

k. 23a/12

k.+ nde 08a/02, 08a/03, 18b/02,

22a/13

kıyās [Ar.] Bir şeyi başka bir şey ile karşılaştırma.

k.+ eyle 29b/13

kız [T.] Kız.

k. 02b/02

ki [Far.] Bağlama edatı.

k. 01b/01, 02a/04, 02a/06, 2a/08, 02b/13, 02b/15, 03a/03, 03a/07, 03a/11, 03b/07, 03b/14, 04a/15, 04b/15, 05a/01, 05a/06, 05a/10, 05b/07, 05b/09, 06a/10, 06a/13, 06b/01, 07b/01, 07b/14, 08a/01, 08a/05, 08b/03, 09b/14, 10a/04, 10a/07, 10b/07, 11a/04, 11a/06, 11a/08, 11a/09, 11a/10, 11b/09, 11b/14, 12a/07, 12b/05, 12b/09, 12b/12, 13a/13, 13b/06, 13b/09, 13b/12, 14a/02, 14a/04, 14a/07, 14a/10, 14b/06, 14b/12, 15a/03, 16b/02, 16b/04, 16b/10, 16b/12, 16b/15, 17a/01, 17a/11, 17b/08, 17b/11, 18a/06, 21a/04, 21a/10, 22a/03, 22a/09, 24a/03, 24a/12, 24b/01, 24b/07, 24b/15, 25a/05, 25b/04, 25b/15, 26a/08, 26b/01, 26b/03, 26b/12, 28b/03, 29a/06, 29a/15, 29b/03, 29b/05, 29b/09, 29b/12, 29b/15, 30a/01, 30a/10, 30a/14

kiçi [T.] Küçük.

k. 04a/11, 04b/05, 09b/01

k.+ sin 26b/11

kim [T.] Ki bağlama edatı.

k. 01b/06, 01b/07, 01b/08, 1b/11, 02a/01, 02a/05, 02a/09, 04a/09, 04b/03, 04b/11, 05a/03, 05a/05, 05a/14, 05b/05, 05b/07, 06a/10, 06b/01, 07b/04, 11b/05, 11b/07, 12a/10, 16b/07, 16b/08, 19a/02, 20a/08, 20b/02, 20b/06, 22a/13, 22a/14, 22b/01, 23a/15, 23b/03, 24b/01, 24b/07, 25b/08, 25b/14, 25b/15, 26a/03, 26a/05, 26a/06, 26a/12, 26b/10, 28b/04, 29a/10, 29b/02, 30a/01, 30a/03, 30a/14, 30b/15

k.+ i 03b/02

k.+ki 07a/03, 08a/01, 13b/14, 18b/02, 19a/15, 20a/07, 20a/15, 20b/08, 21a/01, 21a/06, 21b/06, 21b/07, 21b/10, 22a/15, 22b/01, 22b/03, 22b/04, 22b/07, 22b/08, 23a/01, 23a/06, 23a/09, 24b/03, 26a/09, 27b/06, 29b/10, 30a/07, 30a/15, 30b/01, 30b/02, 30b/14

k.+ lerdür 22a/03

kimesne [T.] Kimse.

k. 01b/06, 10b/02, 13a/01, 13a/09, 13a/12, 24a/08, 25a/15, 25b/06, 28a/04, 29b/14, 30b/10

k.+ yi 13a/09, 26a/01

kimse [T.] Hiçbir kişi.

k. 05a/11

k.+ ı 01b/06, 28b/14

kiñ [T.] En; genişlik.

k. 17a/03

ķo- [T.] Koymak; bırakmak; terk etmek.

ķ. 14b/14, 15a/06, 15b/06,

15b/11, 15b/12, 18a/10, 18b/09

kiñlik [T.] En; genişlik.

k.+ i 27b/14, 28a/01

ķ.- duğı 07b/09

ķ.- ğıl 14a/14, 15b/06

ķ.- ma 15b/11, 25b/12, 26a/08,

kiremüd [Ar.] Kiremit.

k.+ de 10b/09

k.+ e 05b/10

26b/02, 26b/03, 30a/07

ķ.- maķdur 07a/09, 07b/13,

08a/08, 08a/09, 08a/15

ķ.- mamaķ 08a/09, 08a/10

k.- maya 12b/09

ķ.- salar 14b/07, 23a/15, 23b/01

kişi [T.] İnsan; adam; şahıs; kimse.

k. 03a/12, 03a/14, 03b/01,

05a/11, 05a/12, 06a/08, 07b/12, 11a/08,

11b/09, 11b/14, 12a/11, 12b/04, 18a/04,

20a/01, 21a/03, 22a/05, 22a/07, 23a/03,

23b/09, 24a/03, 24b/10, 25a/02, 25a/05,

25a/08, 25b/02, 25b/05, 26a/02, 26a/11,

29a/04, 29a/05, 30b/04

k.+ den 24a/08

k.+ ler 02b/06, 02b/08

k.+ nüñ 03a/13, 03b/01, 05a/09,

05b/08, 06a/02, 06a/05, 06a/06, 07b/07,

13b/08, 19a/06, 25b/13, 29a/08, 30a/13

k.+ ye 05a/10, 12a/05, 24b/05,

24b/13, 29b/11, 30a/04

k.+ yi 05a/15, 22b/02, 25a/08

k.+ yle 22b/03, 24a/11

ķ.- yalar 05a/10

ķ.- yup 08a/09, 12a/04

ķoķu [T.] Koku.

ķ.+ sın 22b/05

ķol [T.] Kol.

ķ.+ muñ 12b/14

ķoñşı [T.] Komşu.

ķ. 02b/03

ķonuk [T.] Misafir.

ķ. 30b/05

ķ.+ a 30b/06

ķ.+ olmaķ 02b/08

kitāb [Ar.] Kitap.

k.+ da 01b/08, 22b/05, 28b/06

ķopar- [T.] (Allah için) yeniden
diriltmek; haşretmek
ķ.- a 22b/02

ķorķ- [T.] Kaygı duymak; kaygılanmak;
endişe etmek; endişelenmek.
ķ.- aram 16b/02

ķorķıcı [T.] Korkan kişi.
ķ.+ larıñdur. 01b/02

ķoş- [T.] Koşmak.
ķ.- a 27a/01

ķov- [T.] Uzaklaştırmak; def etmek;
kovalamak; sürmek.
ķ.- a 30a/06

ķoy- [T.] bk. ķo-
ķ.- asın 03b/14
ķ.- up 04a/14, 08a/07

ķoyuca [T.] (Akışkanlar için) akışkanlığı
az olan; yoğunluğu fazla olan.
ķ. 11b/03

ķöpük [T.] Köpük.
ķ.+ ünçe 19a/07

ķöşķ [Far.] Köşķ.
ķ. 27b/11
ķ.+ de 27b/12

ķul [T.] Allah'a göre insan; abd.
ķ. 02a/09, 28a/12, 28b/04, 29b/11
ķ.+ ı 02a/09, 23a/02, 30a/10
ķ.+ um 24a/11, 28b/01

ķulak [T.] Kulak.
ķ. 02b/01
ķ.+ dan 10a/08
ķ.+ ı 04b/02
ķ.+ ma 09a/03
ķ.+ muñ 04b/01, 07a/07
ķ.+ larıñ 14a/10
ķ.+ uñ 18a/08

ķum [T.] Kum.
ķ.+ a 12a/12

ķunut [T.] Vitir namazında üçüncü
rekâta rüküdan önce okunan dua.
ķ. 06b/11

ķur'ân [Ar.] Kur'an-ı Kerim; Kelam-ı
Kadim; Mushaf.
ķ. 06b/02, 06b/04, 06b/05,
07b/11, 22b/10, 27a/10, 30a/14, 30b/01
ķ.+ da 09a/06
ķ.+ dan 06b/08
ķ.+ ı 07a/02, 30b/02, 30b/05

ķurı- [T.] Kurumak.
ķ.- ya 17b/14

ķurtul- [T.] Kurtulmak. ķ.- duń 23b/14, 30a/12	k.- mek 24b/09 k.- se 24b/11
ķus- [T.] Midedekileri ağızdan dışarı çıkarmak; istifra etmek. ķ.- mağdur 10a/09	lābūd [T.] Er geç; řüphesiz. l.+ dūr 11a/14
ķuřak [T.] Çeşitli amaçlarla bele sarılan, kaba kumaş veya örgüden yapılan enli şerit. ķ. 02a/11, 03a/03	la'net [Ar.] Allah'ın insanı sonsuza kadar bağış ve merhametinden yoksun bırakması durumu. l.+ oldı 29b/05
ķuřan- [T.] Herhangi bir şeyi beline takmak. ķ. 03a/03 ķ.- mağ 02a/11	lazım [Ar.] Gerek; gerekli; lüzumlu. l. 11a/14, 11b/02 l.+ dur 11a/09, 11a/15, 11b/03 l.+ olmaya 11a/13, 12b/03 l.+ olmaz 07a/05, 07b/05 l.+ olur 07a/04
ķuřluķ [T.] Günün sabah ile öğle arasındaki bölümü. ķ. 29b/09	lezzet [Ar.] Lezzet; tat. l.+ i 28a/10
ķüll [Ar.] Bir şeyin tamamı; bütünü; tüm. ķ.+ üne 23b/05, 23b/08	maħalle [Ar.] Mahalle. m. 02b/04
ķüllī [Ar.] Bütün; genel; hep. ķ.+ si 19a/04	maħbūs [Ar.] Hapsedilmiş kimse. m. 25b/09
ķürsi [Ar.] Taht. ķ.23a/13	maħdümzāde [Ar.] Torun. m.+ lerine 01b/07
ķüy- [T.] Uymak; gözetmek. ķ. 17a/06	maħrüm [Ar.] Mahrum; yoksun. m.+ dur 21a/04

m.+ eylemeye 05b/03
 m.+ kıalmayasın 18a/02
 m.+ olmayasız 24b/07

maḳām [Ar.] Makam; huzur; durulan yer.

m.+ in 23b/15, 28a/13

mālāya' nī [Ar.] Anlamsız; yararsız; boş; saçma,

m. 26a/09

ma' lūm [Ar.] Bilinen.

m.+ oldı 29a/06

maraz [T.] Hastalık.

m.+ a 13a/14

maşhara al- [Ar.+ T.] Eğlenmek; alay etmek.

m.+ ya 22a/09, 22a/10

m.+ ya almaḳ 29a/08

maẓmaẓa' [Ar.] Abdest alırken ağza su verme; ağız çalkalama.

m.+ ı 09a/09, 09b/08

mecmū' [Ar.] Bütün.

m. 06a/04

m.+ ı 02b/13, 16b/07

m.+ in 17b/06

Me' cūc [Ar.] Yecūc ile birlikte kıyamet günü ortaya çıkacak olan yaratık.

m. 23b/02

Medīne [Ar.] Bugünkü Suudi Arabistan'ın Hicaz bölgesinde, Mekke kuzeyinde yer alan şehir.

m.+ de 25a/12

m.+ nūñ 25b/03

meger [Far.] Oysaki; ancak; yalnız.

m. 11a/04, 15a/03, 25b/08,

30b/15

m.+ki 30b/07

Mekke [Ar.] Bugünkü Suudi Arabistan'ın tarihi Hicaz'ında Mekke bölgesinin yönetim merkezi olan şehir.

m.+ de 20b/13

mekrūh [Ar.] (Fiil ve davranış için) dince yasaklanmadığı hâlde yapılması uygun görülmeyen.

m. 18a/03

m.+ da 27b/03

m.+ dur 07b/15, 08a/10, 08b/01, 08b/03

m.+ ların 13b/04

mekrūhāt [Ar.] Mekruh olan şeyler.

m.+ ı 01b/11

- melûllik** [Ar.+T.] Üzüntü; hüzn
m.+ in 05b/08
- mel'ûn** [Ar.] Allah tarafından lanetlenmiş olan; lanetli.
m.+ dur 20b/06, 20b/07, 22b/06, 28b/06
- men^c** [Ar.] Yasaklama; izin vermeme.
m. 13a/10
m.+ itseler 13a/10
- mendil** [Ar.] Mendil.
m.+ ilen 10b/07
- menhî** [Ar.] Dince yasak sayılan davranış veya eylem.
m.+ dür 10a/06
m.+ leri 09b/11, 10b/12
- meni** [Ar.] Meni.
m. 10b/04, 11a/07, 11a/12, 11b/01, 11b/04
m.+ den 06a/04
m.+ dür 11a/10
- mertebe** [Ar.] Rütbe; paye.
m.+ ye 28b/04
- mescid** [Ar.] Mescit.
m. 16b/12, 16b/14
- m.+ de 13b/13, 17b/03, 18a/13, 19b/06, 19b/15
m.+ den 02a/14, 20a/01
m.+ e 02a/13, 16b/13, 19b/08, 25a/12
m.+ ümde 13b/13, 13b/15
- meşelâ** [Ar.] Söz gelişi; söz gelimi; misal olarak; örneğin.
m. 06b/02, 10a/02, 10a/05, 14b/06
[Tr]
- meşh** [Ar.] Abdest alırken ıslak elle başı ve boyunları sıvaz-lama.
m. 10a/05, 11b/08, 12a/02, 12a/06
m.+ ederken 12a/07
m.+ ide 04a/12, 04b/05, 04b/07, 11b/09, 11b/13
m.+ inüñ 11b/12, 11b/14
m.+ itmek 10a/06
m.+ itmekdür 09a/03, 09a/06, 09b/13
m.+ itmeye 12a/09
m.+ itse 04b/03, 11b/10, 12a/01
m.+ üñ 11b/09
m.+ virmek 09a/13
- meşgûl** [Ar.] İş görmekte olan; bir şeyle uğraşan.
m. 16b/05

mihrāb [Ar.] Cami, mescit gibi tapmak-
ların kible tarafında bulunan imamın
namaz kıldırıldığı girintili yer.

m.+ a 19b/09

Mikāt [Ar.] Mekke yolu üzerinde
hacıların ihram giydikleri yer.

m.+ da 02a/04

miḳdār [Ar.] Miktar; ölçü; sayı.

m.+ ı 07b/11, 14b/11

m.+ in 05b/12

Mi' rāc gicesi [Ar.] Ay takvimine göre
Recep ayının 27. gecesine rastlayan Hz.
Muhammed'in göğe yükselerek Allah'ın
huzuruna çıktığı gece.

m. 21b/15

miṣāl [Ar.] Misal; örnek.

m.+ i 24a/09

Muḥammed [Ar.] Hz. Muhammed.

m. 08a/12, 15a/01, 20a/02,

28b/09

m.+ e 17b/12

Muḥammed bin Tirmizī [Ar.] Büyük
hadis âlimlerinden. Kütüb-i sitte denilen
meşhûr altı hadis kitabından olan
"Sünen-i Tirmizî" adıyla meşhûr Câmi-

üs-sahîh adlı kıymetli hadis kitabını
yazan âlimdir.

m. 16b/01

Muḥammed Muṣṭafā [Ar.] Hz.

Muhammed.

m. 05b/02

muhkem [Ar.] Sağlam; sağlamlaştı-
rılmış dayanıklı.

m.+ ey-le 03a/04

muḥtaşar [Ar.] Kısaltılmış olan; kısa.

m.+ kılduk 13b/02

muḳayyed [T.] Bağlı olan; bağlanmış.

m. 25b/09

muḳim [Ar.] Bir yerde bir evde,
mahallede vb. oturan; ikamet eden;
eğleşen.

m. 11b/08

m.+ dür 11b/14

Mūsā [Far.] Hz. Musa.

m. 05b/01, 26a/13, 26a/14,

26a/15

muṣāfaḥa [Ar.] İki kişi arasında birbi-
rinin ellerini iç içe alarak ikişer elle
yapılan özel bir tokalaşma şekli.

m. 20b/10

m.+ ı 21a/05
 m.+ it 19b/06
 m.+ itdüğinden 21a/06
 m.+ itmek 02a/14
 m.+ itse 20a/11, 20b/01, 20b/03

muştıla- [Far.+T.] Sevindirici haber vermek; müjdelemek.
 m.- r 30a/04

muṭī' [Ar.] İtaat eden; boyun eğen; itaatli.
 m. 03a/14
 m.+ ol 03b/03
 m.+ olma 03b/03

muvaḥḥ [Ar.] Yerinde olan; uygun olan; münasip olan.
 m. 25a/13

mübarek [Ar.] Uğurlu; hayırlı; kutlu; kutsal.
 m. 14b/07

mübtelā [Ar.] (Hastalık vb. şeye) tutulmuş olan; tutulan.
 m.+ ider 13a/14

mücerred [Ar.] Yalın; çıplak.
 m. 08a/11

müddet [Ar.] Zaman; vakit.

m.+ i 11b/14

mü'ezzin [Ar.] Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okuyan din görevlisi.
 m. 17a/06

müfsidāt [Ar.] Bozanlar; kötüleştirenler; fenalaştırıcılar.
 m.+ ı 01b/11

müḥr [Far.] Damga.
 m. 05a/10

mülāzemet [Ar.] Tutku derecesinde bağlı olma; aşırı bağlılık.
 m. 23b/04

mü'min [Ar.] İman sahibi olan; Müslüman.
 m. 20a/10, 20b/01, 20b/03,
 21a/01, 23b/05, 23b/07, 23b/13, 28b/10
 m.+ lere 08b/14
 m.+ üñ 03a/10

mümkın [Ar.] Olanaklı olarak; olanak içinde.
 m. 06b/02

münādī [Ar.] Tellal.
 m. 30a/09

münafık [Ar.] İkiyüzlülük eden; ara bozan kimse; nifak yaratan.

m.+ lar 07b/14

münafıklık [Ar.+T.] Münafık olma durumu.

m.+ dur 28b/06

mürekkeb [Ar.] Mürekkep.

m. 17b/13

mürted [Ar.] Önceki dinini bırakıp başka bir dine geçen.

m.+ olmakdur 10a/11

müsāfir [Ar.] Misafir.

m. 11b/08, 11b/13, 13a/04

m.+ dür 11b/14

m.+ olup 13a/02

müstecāb [Ar.] Cevap alan; isteği kabul edilen.

m. 26b/03

müsteḥab [Ar.] Farz ve vacip dışında dinen sevap kazandıran ve yapılması hoş karşılanan.

m.+ ı 01b/11

m.+ ları 01b/12, 07b/07, 09a/03,

10b/07

m.+ ların 13b/03

müsūlmān [Ar.] Müslüman.

m.+ laruñ 01b/07

müşrik [Ar.] Allah'a ortak koşan.

m.+ ler 23b/08

müşṭāk ol- [Ar.+T.] İstemek.

m. 23a/09

mütevazā [Ar.] Abdest alınan yer.

m.+ da 09a/12

nāfile [Ar.] (Oruç ve namaz gibi ibadetler için) yerine getirmek zorunluluğu bulunmadığı hâlde yalnızca sevap kazanmak amacıyla yapılan.

n. 12b/03

n.+ leri 01b/12, 09a/13

nāқиş [Ar.] Kusuru olan; kusurlu; özürlü.

n.+ olur 07b/06

nāқиша [Ar.] Kusuru olan; kusurlu; özürlü.

ṭahāret-i n.+ dur 12a/07

nā-mahrem [Ar.] Mahrem olmayan; yabancı.

n.+ e 02b/07

namāz [Far.] Namaz.

n. 07b/01, 08a/13, 10a/10, 13a/06, 14a/08, 14a/09, 16b/06, 16b/07, 21a/14,

- 21b/06, 21b/08, 21b/11, 21b/14, 22a/08,
23a/15, 23b/07, 24b/02, 29a/07, 29a/09,
29b/06, 30a/14
n.+ a 24b/09
n.+ aturıcağ 06a/13
n.+ atursa 28b/10
n.+ da 06a/14, 14a/08, 24a/09
n.+ dan 13a/10, 13b/14, 18b/14,
19a/02, 19a/11, 19b/01, 19b/10, 30a/15
n.+ dur 22b/13, 22b/14, 22b/15
n.+ ı 06a/11, 06b/01, 07a/05,
07b/06, 13a/02, 14b/08, 21b/10, 21b/13,
22a/03, 22a/04, 22a/05, 22a/09, 22b/06,
23a/01, 23a/11, 23b/05, 24b/01, 24b/02,
24b/04, 24b/12, 25a/08, 26b/07, 26b/10,
27b/05, 28b/07, 29a/07, 29a/08, 29a/10,
29b/01, 29b/02, 29b/13, 30b/07
n.+ ıdur 24b/12
n.+ ıla 13b/12, 24a/12
n.+ ın 13a/10, 13a/11, 21a/11,
22a/12, 22a/13, 22a/14, 22a/15, 22b/02,
22b/03, 22b/08, 22b/09, 22b/10, 22b/11,
23a/04, 23a/06, 23a/08, 23a/10, 23b/09,
23b/10, 24a/03, 24b/15, 25a/05, 26a/08,
26a/12, 26b/06, 26b/08, 26b/12, 29b/09,
29b/10, 30a/06
n.+ iñ 14a/08, 23b/12
n.+ ina 12a/14, 12b/01
n.+ ında 20a/09, 23b/07
n.+ ından 26a/09, 27b/06
n.+ inñ 14a/03
n.+ inuñ 13b/06, 13b/10, 13b/14,
14a/12, 16b/05, 26a/05
n.+ kıl 26a/03, 26b/01
n.+ kıla 26b/12, 30b/09
n.+ kılan 07b/07
n.+ kıldı 19b/09, 21b/06
n.+ kılcağ 21b/12
n.+ kılmağa 06a/09
n.+ kılmağ 21a/12, 21b/01
n.+ kılmağdur 10b/11
n.+ kılsa 12a/01, 13a/04, 13a/05,
13b/13, 26a/04, 26a/10, 27b/06, 29a/11,
30a/03,
30a/08, 30b/10
n.+ kılur 20a/01
n.+ kılurdı 29a/04
n.+ uñ 01b/09, 05b/09, 06a/10,
06a/12, 06b/07, 07a/06, 07b/07, 13b/03,
15a/02, 15a/12, 16b/08, 17b/02, 18a/03,
21b/14, 23b/03, 24a/04, 27b/02, 28a/11,
29a/03, 30b/03, 30b/09
nāyib [Ar.] Eskiden kadı yerine kaza
yetkisini kullanan, hüküm verebilen
kimse.
n.+ ler 02b/06
nazar [Ar.] Gözleri bir kimse veya nesne
üzerine çevirme; göz atma; bakmai.
n.+ ı 07b/08
n.+ itdüm 19b/10
n.+ itmez 22b/07

ne [T.] Soru zamiri; hangi şey.
n. 10b/15, 11a/01, 24a/06,
25a/14, 26a/15, 27b/03

necāset [Ar.] Dışkı; pislik.
n. 10b/03
n.-i ğalīzeden 05b/12
n.-i ħafīfeden 05b/11
n.+ den 06a/04
n.+ i 10a/15

necis [Ar.] Pis; murdar.
n.+ dūr 06a/01

nesne [T.] Nesne; şey.
n. 02b/10, 07a/05, 09a/02,
10a/07, 14a/06, 26b/05
n.+ den 21a/03, 30b/07
n.+ ler 03b/08, 11a/06
n.+ nūñ 22b/12, 22b/13, 22b/14,
30b/12
n.+ yi 26b/03

nice [T.] Nasıl.
n. 02b/14, 12a/10, 13a/01,
28b/08, 29b/13
n.+ dūr 17b/04

niçün [T.] Niçin.
n. 24b/09, 25a/01

nidā [Ar.] Bağırış; ses.

n.+ ide 30a/10
n.+ idüp 28b/01

nisā [Ar.] Kadınlar.
n.+ ya 08b/03

nisyān [Ar.] Unutma; unutuş.
n.+ ıla 07a/04

nitekim [T.] Nasıl ki.
n. 21b/03, 21b/14, 24b/06, 29a/09

niyyet [Ar.] Niyet; maksat; gaye.
n. 12b/05, 14a/11
n.+ dūr 06a/09, 09a/04
n.+ eyle 21a/10
n.+ i 22a/06, 29b/02
n.+ ide 12b/04
n.+ idüp 12b/06
n.+ itgil 21a/13
n.+ itnese 12b/05
n.+ itse 21a/15, 21b/01
n.+ itsen 21a/14
n.+ le 21b/04
n.+ üñle 21b/02

niyyetsüz [Ar.+T.] Niyeti olmayan; niyet
etmemiş olan.
n. 12b/06, 21b/04

nūr [Ar.] Aydınlık; ışık.
n.+ ı 22b/13

o [T.] Teklik üçüncü kişi zamiri.

o. 29b/02, 30b/06

od [T.] Ateş.

o.+ a 26a/01

o.+ dan 30a/12

o.+ ı 23a/14

o.+ ıla 04b/15

o.+ ın 24b/05, 26a/06

o.+ ından 30a/05

oğlan [T.] Cinsiyeti erkek olan çocuk;
erkek çocuk.

o.+ a 02b/07

oğul [T.] Erkek evlat; yaşlı kişiler tarafından kendinden küçük erkeklere kullanılan hitap sözü.

o. 02b/02, 02b/03, 24a/11, 24a/14, 24b/02, 24b/03, 24b/12, 25a/11, 26a/02, 26a/08, 26a/11, 26b/03, 26b/08, 29a/10, 29b/08, 29b/14, 30a/02, 30a/06, 30a/13, 30b/13

o.+ ma 24b/13

o.+ muñ 24b/13

oğ1- [T.] Okumak; çağırarak.

o. 14a/14, 14b/01, 14b/02, 5a/15, 15b/13, 16a/12, 16b/06, 17a/08, 18b/05, 18b/08, 18b/10, 18b/12, 18b/13

o.- dıkdan 27a/10

o.- mağ 07b/11, 07b/12, 26b/06

o.- mağdur 06a/15, 06b/07, 06b/08, 06b/09, 06b/10, 06b/11, 07a/02, 07a/09, 07a/11, 07b/02, 07b/03, 07b/11, 09b/03

o.- mamış 06b/03

o.- mış 28b/14

o.- sa 05a/15, 05b/01, 05b/03, 05b/06, 06b/04, 18b/14, 29a/12, 30a/09, 30b/02

o.- ya 04b/08, 06b/05, 16a/04, 27a/02, 27a/12, 29a/13, 30b/05

o.- yacak 06b/10

o.- yıcağ 17a/06

o.- yup 16a/03, 16a/04, 19a/02

oğın- [T.] Okunmak.

o.- ur 07b/02

oğ1u- [T.] Okumak.

o.- duğından 07b/11

o.- sa 28b/13, 30a/14, 30a/15, 30b/01

o.- yup 09a/08

ol- [T.] Olmak; meydana gelmek; mevcut olmak.

o.- a 01b/07, 05a/13, 08a/04, 11a/01, 11a/04, 12a/02, 12a/04, 13a/04, 13a/05, 14a/06, 14a/08, 15a/03, 15b/02, 22a/14, 23a/11, 25b/09, 25b/10, 26a/12, 26b/03, 27b/14, 28a/08, 28a/10, 29b/01, 29b/12, 30b/05, 30b/08

o.- an 02a/02, 09b/12, 10a/01,
14a/04, 30b/04
o.- dışa 11a/09
o.- duğını 11a/11
o.- ıcağ 15b/01, 19b/10, 19b/12,
28b/07
o.- madın 10a/01, 23a/07
o.- mağ 25a/10
o.- mağdur 07b/08
o.- mañ 23a/12
o.- masa 11a/11, 22a/06, 29b/02
o.- masun 10b/01, 18a/14
o.- maya 12a/07, 12b/01, 12b/05,
12b/09, 15a/02, 17b/10, 24a/03, 29a/08
o.- mayup 11a/12
o.- maz 21b/04, 24a/12, 24a/13,
29a/06, 29a/08
o.- miş 11b/05
o.- mişça 29a/15
o.- sa 10b/09, 10b/10, 11a/10,
11a/13, 12a/06, 14a/09, 17b/06, 17b/09,
17b/13, 17b/14, 23a/12, 30b/09
o.- sañ 08b/14
o.- sun 10b/01, 14a/15, 14b/04,
15a/13, 15a/14, 18a/12, 20a/06
o.- sunki 25b/13
o.- up 02a/07, 12a/01, 13b/01,
14a/08, 18a/05, 18a/13
o.- ur 03a/14, 03b/02, 03b/03,
07a/05, 09b/15, 10b/14, 10b/15, 11a/10,
11b/12, 11b/14, 18a/03, 18b/03, 18b/04,
19a/04, 19a/07, 19a/12, 19a/13, 21b/04,

22a/07, 22a/09, 22a/10, 22a/11, 23a/03,
23a/09, 24a/14, 25a/06, 25a/07, 27a/09,
27b/01, 28b/08, 29a/08, 29b/13, 30b/03
o.- ursa 24a/06, 27b/03, 29a/03,
29a/06
o.- ursın 21b/03

ol [T.] İşaret sıfatı ve zamiri; “o”.

o. 03a/13, 03b/01, 04a/12,
05a/09, 05a/11, 05a/12, 05a/15, 05b/08,
07a/04, 11b/10, 12b/12, 12b/13, 14a/09,
19a/06, 19a/09, 20a/03, 20a/04, 20b/09,
21a/01, 21b/11, 21b/14, 22b/02, 22b/03,
22b/04, 23a/02, 23a/03, 23b/02, 24a/05,
24a/07, 24b/05, 24b/14, 24b/15, 25a/08,
25a/15, 25b/02, 25b/05, 25b/12, 26a/01,
26a/02, 26a/11, 26b/12, 28a/06, 28a/11,
29b/05, 29b/11, 30a/02, 30a/04, 30a/13
o.+ dur 11a/08, 16b/12, 21a/04

oluk [T.] Su vb. sıvıların akmasına
yarayan üst kısmı açık boru.

o. 11a/02
o.+ a 11a/05

omuz [T.] Omuz.

o.+ uña 16a/10

on [T.] On.

o. 01b/10, 01b/11, 05b/05,
05b/07, 07a/06, 07a/14, 07b/01, 07b/02,
07b/03, 07b/04, 08a/07, 08a/08, 08a/13,

08a/15, 08b/02, 08b/04, 08b/06, 08b/07,
08b/08, 18a/01, 19a/11, 19a/13, 22a/14,
23b/10, 24a/07, 26a/04, 26b/13, 27a/01,
27a/03, 27a/04, 27a/05, 27a/06, 27a/07,
27a/10, 27a/11, 27a/12, 27a/14, 27b/01,
29b/12, 30a/01, 30a/03, 30a/07, 30b/01

o.+ a 24a/07

o.+ ı 30a/05

onar [T.] Onar.

o. 27a/15

on birinci [T.] On birinci.

o. 07b/01, 08a/07

onuncu [T.] Onuncu.

o. 07a/15, 08a/05, 09a/02

orta [T.] Orta.

o. 04b/06, 21b/12

o.+ dağı 04a/11

o.+ sına 12a/04

otur- [T.] Oturmak.

o. 03b/06, 15a/07, 15b/10

o.- a 27a/06

o.- ıcağ 07b/10

o.- mağ 02b/07, 26b/05

o.- makdur 08b/12

o.- mağdur 06b/09

o.- mamağdur 09a/11

o.- maya 03b/05

o.- sa 26a/10, 29a/01, 29b/10

o.- urken 30a/15

o.- urlar 28a/04

otuz [T.] Otuz.

o. 10b/13, 19a/02, 19a/03

o.+ ı 30a/04, 30a/05

ov- [T.] Ovmak; ovuşturmak

o.- mağdur 10a/14

öde- [T.] Ödemek.

ö.- meye 22a/06

öden- [T.] Ödenmek.

ö.- ür 21b/11, 22a/04

ög [T.] Akıl.

ö.+ ine 06b/03, 06b/05, 06b/06,

12a/01

öğine düş- [T.] Aklına gelmek;

hatırlamak.

ö.- di 06b/03

ö.- se06b/05, 06b/06

ö.- üp 12a/01

öğret- [T.] Öğretmek.

ö.- di 20b/13, 20b/15

öl- [T.] Ölmek.

ö.- düği 30a/02

- ö.- düki 29b/15
 ö.- enlerüñ 21a/07
 ö.- meye 29b/15, 30a/02
 ö.- se 23a/05, 23a/06, 23a/07,
 23a/09, 23a/10, 28a/13, 29a/02
- öldür-** [T.] Öldürmek.
 ö.- medüñ 25a/01
 ö.- ür 13a/13
- ‘Ömer** [Ar.] Hz. Ömer
 ‘ö. 24b/13, 25a/04
 ‘ö.+ den 20b/10
- ömr** [Ar.] Hayat; yaşam .
 ö.+ üñde 26b/09
- öñ** [T.] Ön.
 ö.+ in 09a/11, 09a/12
 ö.+ inden 05b/15
- öñdin** [T.] Önce.
 ö. 18b/01, 18b/02, 20b/08
- öñdün** [T.] bk. öñdin.
 ö. 15a/09
- ört-** [T.] Kapatmak; gizlemek.
 ö.- mekdür 09a/10
- örü** [T.] Ayakta.
 ö.+ tırmağdur 06a/14
- ö.+ tırurken 27a/04, 30a/14
- ötürük** [T.] Zayıf; çürük; dayanıksız.
 ö. 30b/07
- öyle** [T.] Öğle vakti; öğleyin;
 öğlen.
 ö. 21a/11, 22a/14, 22b/08,
 23a/04, 23a/06, 23b/09, 26a/05
 ö.+ den 11b/12
 ö.+ ye 11b/11, 11b/12, 21a/12
- ‘özür** [Ar.] Özür.
 ‘ö. 25b/11
 ‘ö.+ dür 25b/10
 ‘ö.+ i 10a/01, 15a/03
- ‘özürsüz** [Ar.+T.] Özürsüz.
 ‘ö. 08a/10, 08a/11, 08a/12,
 09b/09
- pādişāh** [Far.] Padişah; hükümdar..
 p.+ laruñ 25a/06
 p.+ uñ 25a/02, 25a/09
- pāk** [Far.] Temiz.
 p. 12a/11, 14a/05, 21b/10,
 25a/11, 25a/14, 30b/11, 30b/13
- pāre** [Far.] Parça; kısım
 p. 03b/11

pes [Far.] Ondan sonra; öyleyse; şimdi.

p. 06a/02, 20a/05, 21b/02,
21b/07, 22a/02, 22a/04, 23a/11, 24b/09,
25a/07, 25a/08, 25b/13, 26b/01, 29a/06

peygâmbër [Far.] Resul; nebi; yalvaç.

p. 04b/15, 05b/01, 06a/01,
08a/01, 13b/11, 20a/08, 20a/12, 23a/11,
28b/05

p.+ e 21a/08, 23b/06, 26a/13

p.+ i 23b/08

p.+ in 25b/14

p.+ ler 05b/06, 18b/15, 22b/02,
22b/09

p.+ lerle 28b/03

p.+ lerün 20b/08, 25a/06

p.+ ün 14a/02

pîşe [Ar.] Huy; alışkanlık,

p.+ sidür 20b/08

Rab [Ar.] Allah; Tanrı.

r.+ i 01b/01, 16b/02, 24b/11

Rahîm [Ar.] Yarattıklarına çok merhamet eden; Allah.

şıla-i r. 02b/10

Rahmân [Ar.] Bütün canlılara rızklarını, nimetlerini bol bol veren anlamında Allah'ın adlarından birisi.

r. 22b/12

rahmet [Ar.] Allah'ın kullarına acıması, günahlarını bağışlaması; Allah'ın merhameti.

r. 16b/15

r.+ eyle 24b/12

r.+ eyleye 20a/14

r.+ i 17a/13, 25b/12

r.+ ider 28b/15

ramazân [T.] Ramazan ayı.

r. 02a/15

râzî [Ar.] Rıza gösteren; razı.

r.+ ola 23a/08

recep [Ar.] Ay takvimine göre Arabî ayların yedincisi; kutsal ayların ilki.

r. 02a/15

rek'at [Ar.] Rekat .

r. 10b/10, 12b/03, 13b/13, 3b/14,
16b/06, 16b/07, 17a/03, 19b/09, 26a/03,
26a/04, 26a/10, 26b/10, 26b/12, 27b/06,
29a/11, 30a/03, 30a/07

r.+ a 27a/10

r.+ da 06b/08, 07a/11, 07b/03,
15a/15, 18b/11, 26b/13, 27a/09, 27b/01,
27b/02, 27b/06, 27b/07,

29a/11

r.+ de 08b/11

r.+ ı 24b/04

r.+ ma 28a/11, 30a/12
r.+ nda 15a/12, 30a/08

resül [Ar.] Peygamber; yalvaç.

r. 03a/09, 05a/05, 05a/11, 14b/05, 14b/06, 14b/08, 17a/13, 17b/02, 17b/10, 18b/01, 18b/13, 19a/01, 19a/07, 19a/15, 19b/07, 20a/05, 20a/07, 20a/10, 20a/15, 20b/11, 20b/12, 21a/06, 21b/03, 21b/14, 22a/12, 23a/04, 24a/02, 24a/14, 24b/06, 24b/10, 25a/04, 25a/12, 25a/14, 25b/01, 25b/04, 25b/06, 25b/12, 26a/03, 26a/08, 26a/10, 26b/04, 27b/03, 27b/05, 28b/09, 29a/05, 29a/09, 29a/10, 29b/09, 29b/15, 30a/02, 30a/07, 30a/13, 30b/14
r.+ inüñ 25a/09

resülallah [Ar.] Allah'ın resulü.

r. 25a/13

revā [Far.] Uygun; layık; yakıştır.

r.+ kıla 29a/02
r.+ ola 12b/04

revāfız[Ar.] Şia mezhebinin ifrata kaçan koluna mensup kişiler.

r.+ lar 09b/14

rıtıl [Ar.] Yüz otuz dirhem ağırlığında arpa ve buğday alan bir ölçek.

r. 10b/12, 10b/13, 10b/15

r.+ dur 10b/14

rızā [Ar.] Rız olma; izin verme; kabullenme.

r.+ sınıla 23a/03

rızık [Ar.] Allah tarafından herkes için ayrılmış olan biyolojik ihtiyaç maddelerinin tümü.

r. 05a/12

rivāyet [Ar.] Bir olayı, bir haberi veya bir bilgiyi nakletme.

r. 25a/04
r.+ de 06a/07
r.+ dür 20b/10
r.+ ider 14b/05, 25a/04

rükñ [Ar.] İslam hukukunda sözleşmenin kurulmuş sayılması için gerekli

olan temel şartlar.

r.+ i 01b/10
r.+ iden 06b/01
r.+ üleri 06a/13

rükū' [Ar.] Rükü.

r. 18b/05
r.+ a 07b/08, 14b/03, 14b/06, 15b/01, 18a/15, 18b/01, 18b/02, 18b/04, 27a/02, 27a/11, 27a/14

r.+ da 06b/03, 07a/14, 07b/13,
08b/06, 28b/13

r.+ dan 07a/13, 27a/03

r.+ dur 06a/15

r.+ ı 06b/03, 07a/02

r.+ ın 14b/09, 29a/04, 29a/07

r.+ ında 08a/01, 16b/09

r.+ ından 08a/04

rükün [Ar.] İslam hukukunda sözleş-
menin kurulmuş sayılması için gerekli
olan temel şartlar,

r.+ lerin 13b/03

sa'âdet [Ar.] Bahtiyarlık, mutluluk,
ongunluk.

s. 25a/10

şabâh [Ar.] Sabah.

ş. 02a/10, 11b/11, 24b/15

şabî [Ar.] Ergenlik çağına ulaşmamış
erkek çocuk.

ş. 01b/08, 01b/11, 02a/01,02a/05,
02b/13, 05b/09, 07a/06, 07b/07, 09a/03,
09a/07, 09a/12, 09b/06, 09b/11, 10a/06,
10a/12, 10b/02, 10b/07, 10b/11, 11a/05,
11b/04, 11b/07, 12a/10, 13b/03, 14a/01,
16b/12, 21a/05

şaç- [T.] Saçmak; dağıtmak; serpmek.

ş.- maқdur 09a/15

şaf [Ar.] Cemaatla kılınan namazlarda
imama uyan kişilerin yan yana durarak
meydana getirdikleri dizi

ş. 18a/04, 22b/01

ş.+ dan 18a/03

ş.+ ına 24a/05

ş.+ ları 24a/05

şâğ [T.] Sağ; sağ taraf.

ş. 02b/15, 03a/02, 03a/04, 03a/06,
03a/12, 03a/13, 03b/09, 03b/12, 03b/13,
04a/01, 04a/05, 04a/08, 04b/09, 04b/10,
06a/02, 07a/08, 08a/05, 08a/15, 08b/12,
08b/15, 09a/05, 09a/09, 09b/15, 12b/10,
12b/12, 12b/14, 12b/15, 13a/01, 13a/12,
14a/13, 15b/10, 16a/10, 16b/14, 17a/14,
17b/01, 18a/09, 18a/10, 19b/12, 28a/07,
28a/15

ş.+ ına 07b/04, 18b/12

ş.+ ından 09a/05

ş.+ uña 08b/14

şâğış [T.] Sayı; adet; miktar.

ş.+ ınca 28b/12

şahîh [Ar.] Gerçek; açık; doğru; hakiki.

ş. 13a/12

sa'îd [Ar.] İyilik yapmış; sevap kazan-
mış; ahretini iyi olarak hazırlamış kimse,

s. 23b/04

şakal [T.] Sakal. ş.+ dur 05a/02 ş.+ ı 10b/01	s. 08b/16
şakım- [T.] İstenmeyen bir durumdan uzak durmak. ş. 18a/15	şayru [T.] Hasta. ş.+ olmaya 26b/04 ş.+ olmuş 26b/04
şakla- [T.] Gizlemek. s.- mağ 14b/10 ş.- r 30a/05 ş.- ya 30a/05	sebeb [Ar.] Sebep. s.+ den 09b/14
şal- [T.] Serbest bırakmak; azat etmek. ş.- ıvirgil 14a/12	seccāde [Ar.] Seccade; namazlık. s. 30b/11
şalavāt [Ar.] Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı ifade etmek için okunan "Allah'ım efendimiz Muhammed'e ve onun soyuna sopuna salat ve selam olsun. " anlamına gelen dua. ş. 12b/12, 16a/05 ş.+ getüre 21a/08 ş.+ getirse 05b/08 ş.+ ı 16a/04 ş.+ ın 07b/03	secde [Ar.] Secde. s. 14a/14, 18a/11, 18b/08 sehv-i s. 06b/05, 07a/04, 07b/05 s.+ de 06b/04, 06b/06, 28b/14 s.+ deki 15a/08 s.+ den 27a/06, 27a/08 s.+ dür 29b/07 s.+ idüñ 29b/04 s.+ itdi 29b/05 s.+ itmedi 29b/05 s.+ lerinde 27a/15 s.+ ye 07a/13, 14b/14, 15a/07, 15b/05, 16a/03, 18b/09, 18b/10, 27a/04, 27a/06
şat- [T.] Satmak. ş.- up 02b/10	secide [Ar.] bk. Secde. s. 08a/07 s.+ de 07b/09, 08a/08, 08a/15, 08b/11 s.+ den 08a/06, 08b/10 s.+ itdügi 07b/08
sayfa [Ar.] Sayfa.	

s.+ itmek 08a/11

s.+ itmekdür 08a/05, 08a/07

sefer [Ar.] Yurt dışına yapılan askeri hareket; savaşa gitme.

s.+ e 02b/10

sehel [Ar.] Kolay.

s. 29b/01

sehiv [Ar.] Yanlış; hata; yanılma.

s.-i secde 06b/04,06b/05, 07a/04,
07b/05

sekiz [T.] Sekiz.

s. 01b/09, 06a/10, 10b/14

s.+ dür 05b/09

sekizinci [T.] Sekizinci.

s. 06a/09, 07a/13, 07b/15, 08b/06

sekrit- [T.] Sıçratmak; atlatmak.

s.- meñ 24b/06

selām [Ar.] Selam.

s. 07b/03, 16a/02, 26b/13

s.+ dan 29a/12

s.+ eyle 17b/12

s.+ kıldı 20a/03

s.+ vericek 18b/12

s.+ vir 16a/02, 16a/10, 16a/12,

17a/01, 18b/13

s.+ virdi 19b/13

s.+ viricek 08b/14

s.+ virmekdür 07b/04, 08b/15

Selsebil İrmacı[Ar.] Cennetteki bir ırmak.

s. 28a/09

sen [T.] İkinci teklik kişi zamiri; sen.

s. 02a/06, 03a/04, 16b/10, 18a/05,
18b/04, 18b/06, 18b/10, 18b/12, 24b/12,
25a/15

s.+ a 01b/11, 02a/06, 02a/07,
02a/10, 13b/06, 14a/04, 16b/07, 16b/10,
20a/02, 20a/06, 25b/01, 26a/15, 28b/02,
19a/14

s.+ i 20a/05

s.+ iñ 02a/05, 02b/13

s.+ üñiçün 14a/02

setr-i ‘avret [Ar.] Namaz kılariken, görülmesi uygun olmayan vücut bölümlerini giyecek ile kapatma.

s.+dür 06a/05

sev- [T.] Sevmek.

s.- er 23a/02, 23a/03

s.- se 23a/02

şevāb [Ar.] Sevap.

ş. 18b/15, 21a/13, 21a/15,21b/02,
22a/05, 24a/03, 25a/10, 28a/12, 29b/12,
30a/12, 30a/15, 30b/01, 30b/02

ş.+ ı 19a/12, 21b/12, 23b/03,
24a/07, 27b/05, 29b/09, 29b/13

ş.+ ın 18b/15, 19a/01, 20a/08,
20a/09, 20a/12, 20a/13, 21a/12, 21a/14,
21b/02, 22a/12, 24a/04, 24a/08, 26a/04,
28a/11, 28a/14, 29a/13, 29a/14

ş.+ ından 18a/02, 24b/07

ş.+ virür 28b/12, 28b/13

sevgülü [T.] Sevgili; sevimli.

s. 24b/02

ş1- [T.] Kırmak; bozmak; kesmek.

ş.-r 05b/14, 05b/15, 06a/01,
10a/08

ş1c1 [T.] Bozan şey, bozan.

ş.+ ları 10a/07

ş.+ ların 13b/05

şiddik [Ar.] (İnsan için) hiç yalan
söylemeyen; hep doğru konuşan; sözünde
duran.

ş.+ lar 05b/06, 18b/15

şifat [Ar.] Nesnelere ilişkin durum,
biçim, nicelik ve nitelik; vasıf.

ş.+ ı 26b/12

şığ- [T.] Sığmak.

ş.- ar 14a/15, 18a/12

şıga- [T.] Sıvamak; kıvırmak; toplamak.

ş.- ya 04a/06, 04a/08, 04b/02,
12b/15

şık- [T.] Bir şeyin etrafına sarılarak
sıkıştırmak.

ş. 03b/10

şık [T.] Sık; aralıksız.

ş. 10b/01, 15b/11

şıla [Ar.] (Yabanda bulunan bir kimse
için) doğup büyüdüğü, yakınlarının
bulunduğu yer.

ş.-i raḥīm 02b/10

şın- [T.] Kırılmak; kesilmek; paramparça
olmak; parçalanmak.

ş.- dı 11b/12

ş.- duğı 11b/13

ş.- madı 11b/11

ş.- sa 13b/09

ş.- ur 06a/03

sır [Ar.] Sır; gizli tutulan şey.

s.+ ın 02b/12, 26b/11

şırāt [Ar.] Sırat köprüsü.

ş.+ ı 22a/15

şırça [T.] Cam; billur. ş.+ ya 05b/11	ş. 03b/13, 03b/14 ş.- a 04b/01, 30b/10
şırça barmak [T.] Serçe parmak ş. 03b/09, 04b/11, 04b/13	şol [T.] Sol; sol taraf. ş. 03a/05, 03a/08, 03a/15, 03b/01, 03b/05, 03b/09, 03b/14, 04a/01, 04a/06, 04a/08, 04b/13, 07a/08, 08a/06, 08b/11, 09a/10, 09b/01, 09b/08, 12b/10, 12b/11, 12b/15, 14a/13, 15b/09, 17a/15, 18a/09, 18a/10, 21a/10, 28a/07, 28a/15
sil- [T.] Silmek. s. 03b/11 s.- dükden 09b/02	ş.+ da 13a/01 ş.+ ma 07b/04 ş.+ uña 08b/14, 16a/11
silin- [T.] Silinmek. s.- e 03b/08, 10b/08 s.- icked 03b/07 s.- mekdür 09a/02, 09b/02	şoñra [T.] Sonra. ş. 03a/03, 03a/05, 03a/08, 03b/04, 03b/11, 04a/01, 04a/03, 04a/05, 04a/08, 04a/10, 04a/15, 04b/05, 04b/07, 04b/09, 04b/13, 05a/06, 05a/14, 05b/05, 05b/07, 06b/04, 07a/10, 07a/11, 08a/08, 08b/09, 08b/10, 09a/11, 09a/15, 09b/02, 09b/03, 10b/08, 11a/03, 11b/03, 12a/01, 12b/13, 13a/05, 13a/07, 13a/11, 13b/06, 13b/07, 14b/01, 15a/15, 15b/06, 16a/04, 16a/11, 18b/14, 19a/02, 19a/04, 19a/11, 19b/01, 19b/04, 19b/13, 20b/15, 21a/07, 21b/11, 21b/13, 24b/03, 26a/03, 26a/04, 26a/09, 26b/13, 26b/15, 27a/01, 27a/03, 27a/05, 27a/07, 27a/10, 27a/13, 27a/15, 27b/06, 29a/12, 30a/08, 30b/05, 30b/11
sin [T.] Ölü gömlen yer; mezar; türbe. s. 30a/11 s.+ ine 28a/14 s.+ leden 30a/11	
sipāhī [Far.] Suvari; atlı asker. s.+ ler 02b/06	
siz [T.] İkinci çokluk kişi zamiri. s.+ iñ 17b/04	
şoñbet [Ar.] Konuşma; hasbihal; yarenlik; muhabbet. ş.+ i 02b/04	
şoq- [T.] (Bir şey için) başka bir şeyin arasına girmesini sağlamak.	zamm-ısüreden ş. 27a/11

şofıraki [T.] Daha sonra olan; sonra yer alan.

ş. 06b/09, 07b/02, 26a/05, 26a/06

şor- [T.] Bir kimseye soru yönelterek ondan gerekli bilgiyi almak; sual etmek; cevap istemek.

ş.- dı 24b/14

ş.- dum 22a/02

ş.- dumki 20b/11

şovuk [T.] Soğuk.

ş. 13a/13

söyle- [T.] Bir bilgiyi sözle aktarmak, iletmek.

s.- di 17b/10

s.- medin 26a/09

s.- mekdür 09b/09

s.- memekdür 10b/05

s.- meye 03b/06

söz [T.] Söz; laf.

s. 13b/02, 17b/10

şu [T.] Su.

ş. 02b/08, 03b/10, 03b/12, 4a/01, 04a/03, 04a/11, 05b/10, 09a/15, 10a/08, 10a/13, 10a/15, 11a/10, 11a/12, 11b/01, 11b/02, 11b/03, 12b/04, 13a/02, 13a/03, 13a/05, 13a/15, 14b/07

ş.+ dan 10b/12

ş.+ dur 11a/13

ş.+ ya 09b/07, 09b/09

ş.+ yı 03b/14, 09b/07, 09b/12, 10b/05, 10b/14, 12a/06

ş.+ yıla 04b/01, 10b/13

subhâneke [Ar.] Namazın başlangıcında, iftitah tekbirinden hemen sonra okunan dua.

s. 07a/09

s.+ den 07a/10

şubh-ı şādık [Ar.] Tan yerinin ağarması.

ş. 13b/07

şuç [T.] Suç.

ş.+ ın 23a/05

şuçlu [T.] Suç işlemiş olan; kabahatli; mücrim.

ş.+ ya 24b/14

sulehā [Ar.] Günah işlemeyen iyi niyetli kimseler; salihler.

s. 29b/01

sultān [Ar.] Hükümdar; padişah.

s. 24a/10

s.+ a 24a/09

sūre [Ar.] Kur'an-ı Kerim'in yüz on dört bölümünden her biri,

- s. 06b/08, 27a/01
s.+ si 05a/15
s.+ sin 05b/06, 28b/12, 29a/12
- şüret** [Ar.] Dış görünüş; biçim; şekil.
ş.+ i 18b/03
- sübha** [Ar.] Dua; nafile namaz.
s.+ dur 10b/11
- sübhāneke** [T.] Namazın başlangıcında, iftitah tekbirinden hemen sonra okunan dua.
s. 14a/14, 27a/12
s.+ den 26b/13
- sücūd** [Ar.] Secdeye varma; secde etme.
s.+ a 18b/01, 18b/02
s.+ da 07a/14, 08b/06
s.+ dur 06a/15
s.+ ı 07a/02
s.+ ın 14b/09, 16b/09, 29a/04, 29a/07
- sümkür-** [T.] Soluk baskısı ile burunda bulunan sümüğü dışarı atmak.
s.- mekdür 09a/10, 09b/07
s.- meye 03b/06
- sündüs** [Ar.] Kur'an-ı Kerim'de cennet giysilerinin dikileceği bildirilen kumaş; ince ve kalın diba.
- s.+ den 28a/02
- sünnet** [Ar.] Hz. Peygambere ait buyruk, eylem ve sözlerin tümüne verilen ad.
s. 02a/02, 11b/05
s.+ den 07b/05
s.+ dür 05a/02, 05b/13, 07b/12, 08b/04
s.+ i 01b/10, 02a/01, 16b/05, 16b/08, 20a/06, 26a/05, 30b/04
s.+ in 13b/05, 13b/10, 13b/15, 14a/04, 25b/12, 25b/13, 25b/14, 25b/15
s.+ ine 14a/12
s.+ ini 26a/07
s.+ leri 01b/12, 02a/13, 07a/06, 10b/02
s.+ lerin 13b/04
- sür-** [T.] El, yüz vb. organ için) dokundurmak; değdirmek.
s.- e 12b/08, 12b/11, 12b/13, 12b/14
s.- icked 19b/05
s.- mekdür 09b/03
- şā' bān** [Ar.] Arapların kullandığı ay takvimine göre yılın sekizinci, kutsal ayların ikinci ayı.
ş. 02a/15, 30a/01, 30a/03
- şakī** [Ar.] Şikayet eden; yakınan.

- ş. 23b/04
- şâkir** [Ar.] Şükreden.
ş.+ ler 19a/01
- şart** [Ar.] Şart.
ş.+ dan 06a/11
ş.+ dur 12b/05
ş.+ ı 01b/10
ş.+ ları 05b/09, 16b/08
ş.+ ların 30b/03
- şefâ' at** [Ar.] Hz. Muhammed'in Allah'tan bazı günahkar müminleri bağışlaması için dilekte bulunması.
ş.+ ndan 05b/02
- şehâdet** [Ar.] Şahitlik; tanıklık.
ş. 03b/13, 04b/01, 05a/06
- şehîd** [Ar.] Din uğruna veya yüksek bir ülkü uğruna ölen.
ş. 23b/12, 28a/11, 29a/14
ş.+ lerle 28b/03
ş.+ ola 29a/03
ş.+ olur 23a/06
- şehir** [Far.] Şehir.
ş. 27b/11, 23b/08
ş.+ de 27b/11, 28a/08
ş.+ den 13b/01
ş.+ lerde 13a/12
- şer** [Ar.] Kötülük; fenalık.
ş.+ i 03b/02
- şey** [Ar.] Nesne; madde.
ş.+ üñ 22b/15
- şeyâñ** [Ar.] Şeytanlar.
ş.+ ler 23b/01
- şeyh** [Ar.] Tarikat lideri.
ş.+ ler 02b/05
- şeytân** [Ar.] Şeytan.
ş. 03a/11, 03a/14, 03b/01
ş.+ a 03b/03
ş.+ la 03b/02
ş.+ ları 30a/05
- şimdi** [T.] Şu içinde bulunduğumuz anda; şu an.
ş. 25a/03
- şiş-** [T.] Çözmek.
ş.- üp 15b/01
- şol** [T.] Şu.
ş. 10a/04, 11a/05, 20b/05, 28b/11, 29a/05, 29a/14
- şöyle** [T.] Şöyle.
ş. 14b/06, 14b/08
- şu** [T.] İşaret zamiri; işaret sıfatı.

ş. 29a/05	taht [Far.] Taht.
ş.+ nuñ 11a/06, 24b/14	t. 27b/15
	t.+ da 28a/01
şübhelen- [Ar.+T.] Kuşku duymak;	t.+ uñ 27b/15, 28a/01
kuşku-lanmak.	
ş.- e 11a/10	tamām [Ar.] Eksik olmayan; tam.
	t. 11b/09, 11b/14, 15a/15, 29a/04
şühedā [Ar.] Şehitler.	t.+ itmekdür 07a/03
ş. 29b/01	t.+ itmez 29a/07
	t.+ olıcağ 07a/12
tā [Far.] En uç.	
t. 07a/07, 08b/07, 12b/13, 12b/14,	tañrı [T.] Tanrı; Allah.
14a/07, 24a/07	t. 22b/06
	t.+ nuñ 25b/12, 28b/04, 30a/10
ta' accüb [Ar.] Şaşırma; şaşma; hayret	
etme.	ta' yin [Ar.] Belirleme, belirli kılma.
t.+ itdümdi 19b/15	t. 27b/02
taḥiyyāt [Ar.] Namazda otururken	te' ālā [Ar.] Yücelme; yükselme;
okunan " <i>ettahiyyatu</i> " diye başlayan dua.	ululama.
t. 06a/15, 07b/03, 15b/12, 15b/13,	t. 14a/06, 16b/03, 17a/13, 17b/11,
16a/02, 16a/03, 18b/11, 26b/13, 27a/09	18b/14, 19a/06, 20a/08, 20a/09, 20a/11,
t.+ a 07b/10	20a/14, 20b/01, 22a/10, 22b/02, 22b/03,
t.+ da 06b/09, 07b/02	22b/07, 23a/02, 23a/03, 23a/05, 23a/08,
t.+ dur 07b/01	23a/12, 23b/14, 24a/06, 24a/11, 24a/15,
t.+ ı 06b/09	24b/02, 24b/04, 26a/01, 26a/06, 26a/13,
t.+ mda 07b/03	26a/15, 26b/02, 26b/12, 27b/10, 28b/15,
	29a/02, 29b/03, 29b/11, 30a/04, 30a/10
taḥiyyeti mescid [Ar.] Sabah, öğle	t.+ dan 28b/01, 29b/14
ve ikinci namazlarından önce camide	t.+ nuñ 19a/08, 20b/04, 25a/05,
sevap için kılınan iki rekat namaz.	25a/09
t. kııl- 17a/03	t.+ ya 30b/14

t.+ yı 16b/01, 22a/10	t. 14a/06
teberrüd [Ar.] Soğumak; serinlemek. t.+ için 11a/04	ten [Far.] Vücut; beden. t.+ in 06a/03 t.+ inde 10b/04 t.+ inden 06a/02 t.+ leri 28a/07 t.+ üñ 14a/08, 18a/13
teferrüç [Ar.] Gezinti; gezinme. t.+ e 02b/09	
tefeyyüz [Ar.] İlerleme; yükselme; gelişme. t.+ itmekdür 09b/10	terāzu [Far.] Terazî. t.+ da 19a/09 t.+ nuñ 23a/14, 23b/02
te' hîr [Ar.] Erteleme; geciktirme. t.+ idüp 13a/03	terk [Ar.] Terk; bırakma; vazgeçme. t. 09a/08 t.+ eyleme 21a/05, 28b/05 t.+ eylemek 28b/06 t.+ i 22a/06 t.+ iden 20b/07, 22b/05, 22b/06 t.+ idene 22b/07 t.+ idenüñ 29b/07 t.+ itdi 21b/07 t.+ itme 16b/10, 29b/09 t.+ itmekdür 23a/01 t.+ itmese 23a/02, 26a/01 t.+ itmeye 25b/14 t.+ itmez 23b/03 t.+ itse 06a/11, 06b/01, 07a/03, 07a/05, 07b/06, 20b/06, 20b/09, 22b/04, 22b/08, 22b/09, 22b/10, 22b/11 t.+ itsün 06a/12 t.+ iylese 07b/05
tekbîr [Ar.] Allah'ın yüceliğini belirtmek için söylenen " <i>Allahu ekber</i> " sözüne verilen ad. t. 07b/12, 17a/11, 18a/05 t.+ dür 06a/13 t.+ e 23b/13 t.+ i 18a/02 t.+ ine 17b/02 t.+ ler 07b/01 t.+ üñ 17b/04, 17b/07, 17b/09, 17b/15	
tekebbürlik [Ar.+T.] Kibir; gurur. t.+ eyle-me 21a/03 t.+ iden 21a/04	
temiz [Ar.] Temiz.	

- tertib** [Ar.] Düzen; usul.
t. 09a/05
- tesbîh** [Ar.] “Allah'ı her türlü arazdan, ayıp, kusur ve eksikliklerden tenzih ederim ” anlamındaki “subhanallah” sözünü söyleme.
t. 26b/08, 27a/08, 27a/11, 27b/01
t.+ i 27a/01, 27a/02
t.+ in 18b/05, 18b/08, 18b/10
- teşebbüh** [Ar.] Kendini benzetmeye çalışma; benzemeye özenme.
t.+ itmiş 08b/03
- teşehhüd** [Ar.] Namazın sonunda “Et-tahiyyat” duasını okuma.
t.+ e 29a/01
- teşviş** [Ar.] Karışıklık; karıştırma; bulandırma.
t. 30b/08
t.+ inde 18a/14
- teṭavvuʿ** [Ar.] Farz olmadığı halde yapılan ibadet.
t.+ ı 16b/08
- teyemmüm** [Ar.] Su bulunmayan durumlarda toprak vb. ile abdest alma.
- t. 05b/10, 12a/10, 12a/11, 12a/15, 12b/04, 12b/06
t.+ de 12b/05, 13b/02
t.+ ide 12a/12, 12b/04, 13a/10, 13a/14
t.+ idüp 13a/03, 13a/04, 13a/05, 13a/06
t.+ itse 12a/14, 12b/01, 13b/01
t.+ itüp 12a/06
- tiz** [Far.] Çabuk; tez; acele.
t. 09a/04
t.+ cek 17a/06, 18a/09
- tîz** [T.] bk. tiz.
t. 24a/11
- toz** [T.] Toz.
t. 12a/13
- tur-** [T.] Kalmak; durmak; beklemek.
t.- ıgel- 03a/01
- turı** [T.] Duru; saf; temiz; berrak.
t. 10b/10
- tükrük** [T.] Tükürük..
t. 10a/08
- tükür-** [T.] Tükürmek.
t.- mekdür 09b/08
- ṭaʿām** [Ar.] Yemek; yiyecek; aş.
ṭ. 02b/08, 30b/07, 30b/08, 30b/09

- ı 30b/08
 lar 28a/10
- ṭā'at** [Ar.] Allah'ın buyruklarına uyma.
 e 03a/03
- ṭabī'at** [Ar.] Doğa; yaratılış; yapı; huy; karakter.
 bürüdet-i ı+ dur 11b/04
- ṭağ** [T.] Dağ
 da 13a/02
- ṭağıt-** [T.] Dağıtmak.
 ma 18a/14
- ṭahāret** [Ar.] Abdest yaptıktan sonra temizlenme.
 -i nāķışadur 12a/07
 den 03b/11
 itmek 02a/12
 itmekdür 10a/15
- ṭahāretlen-** [Ar+T.] Küçük veya büyük tuvaletini yaptıktan sonra gereği gibi temizlenmek; taharet almak,
 esin 03b/09
- ṭā'ife** [Ar.] İnsan topluluğu; takım; grup.
 ı. 22a/01
- ṭāķat** [Ar.] Bir şeyi yapabilme, başarabilme veya ona bir etkide bulunabilme gücü; derman; güç; kuvvet; hal.
 getürmeyelerdi 17b/15
 getürmeyüp 28a/05
- ṭal-** [T.] Suyu dalmak.
 a 11a/02
 arsa 11a/05
- ṭalaş-** [T.] Dalaşmak; kavga etmek.
 ur 03b/02
- ṭaleb** [Ar.] İstek; dilek.
 idüp 13a/15
 itmeyesin 24b/09
- ṭańrı** [T.] Tanrı; Allah.
 ı. 03a/12, 03a/15
- ṭar** [T.] Genişliği az veya yetersiz olan; dar.
 ı. 30b/09
 isa 17a/03
- ṭaraf** [Ar.] Taraf; cihet.
 ma 04a/14
 ndan 04a/13, 12a/03
- ṭarlık** [T.] Dar olma dummu ve niteliği.
 ı. 05a/12

- taş** [T.] Taş.
 ̇. 09a/15, 10b/09
 ̇.+ a 12a/11
 ̇.+ ıla 03b/07, 09a/01
- taşra** [T.] Dışarıya; dışarı; dışarıda;
 dışına; dıştan.
 ̇. 03a/07, 03a/09, 03a/12, 03a/15,
 21a/10, 24a/13
 ̇.+ da 13b/01
- tavâf** [Ar.] Hac sırasında Kabe'nin
 etrafını hızlı adımlarla dolaşma.
 ̇.+ itmekden 23b/12
- ayan-** [T.] Dayanmak.
 ̇.- up 10a/09
- toğ-** [T.] Meydana çıkmak; belirlemek;
 çıkmak; neşet etmek.
 ̇.- ar 28b/11
 ̇.- duğından 30a/08
 şubh-ı şâdık ̇.- duğından 13b/07
 ̇.- inca 26a/10
 ̇.- incadur 13b/07
 ̇.- maya 13b/09
 ̇.- unca 29b/10
- toğsan** [T.] Doksan.
 ̇. 02a/05, 19a/04
- toğuz** [T.] Dokuz.
- ̇. 01b/09, 07a/14, 19a/04
- toğuzuncu** [T.] Dokuzuncu.
 ̇. 07a/14, 08a/04, 08b/08, 09a/01
- tolu** [T.] Dolmuş olan; dolu.
 ̇. 10a/09, 14b/07
- ton** [T.] Elbise; giyecek.
 ̇. 02b/05
 ̇.+ ina 09a/15
 ̇.+ ında 11a/08
 ̇.+ unı 05b/11
- toprak** [T.] Toprak.
 ̇. 03b/08
- toptolu** [T.] Dopdolu.
 ̇. 17b/05, 17b/08
- topuk** [T.] Topuk.
 ̇.+ a 10a/02
 ̇.+ ı 10a/02
 ̇.+ larıla 04b/10
- toştogrı** [T.] Dosdoğru
 ̇. 14b/13, 15a/07, 18b/07
- toyur-** [T.] Doyurmak.
 ̇.- mağdan 23b/11

Ṭūbā Ağacı [Ar.+T.] Cennette var olduğuna inanılan kökleri yukarıda dallan aşağıda bir ağaç.

ṭ.+ ndan 28a/09

ṭulū^c [Ar.] Güneşin doğması,

ṭ.-ı şemsde ve 27b/04

ṭur- [T.] Kalmak; durmak; beklemek; mukim olmak; bulunmak

ṭ. 14b/13, 17a/13, 17b/01, 18a/12, 18b/07

ṭ.- a 27a/08, 28b/01

ṭ.- asın 14a/05, 14a/06, 14a/07

ṭ.- duğuñ 14a/05

ṭ.- ıcağ 02b/14, 15a/05, 15a/09,

18b/06, 27a/08, 27a/10, 27a/12, 27a/14, 30a/11

ṭ.- igele 27a/03

ṭ.- ıgör 17b/01

ṭ.- imazsañ 17b/01

ṭ.- ma 17a/07, 18a/03, 18a/12

ṭ.- mağ 02a/10, 02b/07

ṭ.- mamağdur 10b/06

ṭ.- sa 26a/10, 29b/11

ṭ.- sañ 08b/15

ṭ.- up 07a/02, 29b/13

ṭ.- ur 03a/10

ṭ.- urdı 14b/06, 14b/08

ṭ.- ursa 11a/05

ṭut- [T.] Tutmak; elinde bulundurmak; eliyle kavramak; kavrayarak eline almak; almak.

ṭ. 18a/11, 19b/04

ṭ.- a 11a/04

ṭ.- an 09a/02, 20a/03

ṭ.- asın 14a/03

ṭ.- dı 19b/13, 20a/01

ṭ.- mağdur 07b/15, 08b/02

ṭ.- maya 11a/04

ṭ.- sa 08a/02, 08a/03

ṭ.- up 02a/07, 11a/03, 12a/14,

12b/11, 20a/11

ṭuvar [Far.] Duvar.

ṭ.+ a 09b/02

ṭuy- [T.] Duymak; sezmek.

ṭ.- a 15b/07

uç [T.] Bir şeyin bitim noktası, son; nihayet.

u.+ ın 08b/13

u.+ ma 07b/09, 12b/14

u.+ ından 12b/11

uçmak [Soğd.] Cennet.

u.+ dan 28a/14

u.+ ı 05a/11

u.+ ında 27b/10

uğra- [T.] (Kişi için) kısa bir süre kalmak üzere bir yere gitmek, varmak.

u.- mağ 02b/04

uğun- [T.] Bayılmak; kendinden geçmek.

u.- mağdur 10a/11

ulu [T.] Büyük; yüce; iri.

u. 02b/02, 05a/09, 24a/03, 30b/05

u.+ sında 26b/11

'umre [T.] Hac zamanı dışında Meleke'de Mikad mahalli denilen sınırlar dışında ihrama girildikten sonra Kabe'nin tavafi ve Safa ile Merve tepesi arasını say etmek.

'u. 28a/14, 29a/13

'u.+ itmişce 28b/13

unıt- [T.] Aklında kalmamak, hatırlamamak

u.- up 06a/11, 07b/05, 12a/01

unut- [T.] bk.unıtmağ.

u.- up 07a/03

ur- [T.] Vurmak; saldırmak; dövmek; çarpmak.

u. 04a/03

u.- a 12b/07, 12b/09

u.- alar 05a/10

u.- mağdur 09b/07

u.- maya 09b/07

u.- urlar 22a/01

uy- [Tr] Uymak; riayet etmek.

u.- an 07b/12

u.- anlar 07a/13

u.- mağ 02a/14

u.- sañ 08b/15

u.- uñ 18a/05

uyan- [T.] Uyanmak.

u.- dı 11a/08, 11a/12, 11b/01

uyanık [T.] Uyumayan.

u.+ la 11a/07

uyı- [T.] Uyumak.

u.- mağdur 10a/10

uyku [T.] Uyku.

u.+ dan 11a/08, 11a/14

uyluğ [T.] Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü

u.+ ı 07b/10

u.+ ina 08b/04

u.+ iñdan 15a/04

u.+ larından 08b/02

u.+ uñ 15a/06, 15b/12

u.+ uña 15b/09

uyu- [T.] bk. uyumağ

u.- mak 11a/07

uzat- [T.] Uzatmak.

u.- dı 19b/13

uzun [T.] Uzun.

u. 19b/09

‘użuv [Ar.] Vücutta belli bir görevi üstlenen parça; organ; üye.

‘u.+ lardan 10a/01

‘u.+ ları 09b/12

‘użv [Ar.] bk. ‘użuv

‘u.+ ı 09a/08

‘u.+ uñ 02a/15

üç [T.] Üç.

ü. 01b/08, 03b/11, 03b/12,

04a/01, 04a/03, 04a/06, 04b/05, 04b/06,

04b/10, 04b/13, 05b/03, 07a/14, 07b/10,

07b/12, 09a/14, 10b/14, 11a/02, 11a/03,

11b/09, 12a/03, 12a/08, 14b/11, 15a/04,

15a/14, 15b/03, 15b/07, 16b/06, 17a/04,

19a/02, 19a/03, 19a/08, 19b/14, 20b/03,

21a/03, 26a/11, 27a/02, 27a/05, 27a/07,

27b/01, 28b/14, 28b/15, 29a/11, 30a/08,

30a/09

ü.+ den 08b/07

ü.+ dür 02a/01, 10a/12

ü.+ ünci 02a/03

üçer [T.] Üçer.

ü. 09b/12, 10b/05

üçünci [T.] Üçüncü.

ü. 06a/03, 06a/14, 06b/09,

07a/09, 07b/03, 07b/09, 08a/08, 08b/12,

09a/05, 09a/10, 09a/15, 09b/08, 09b/13,

10a/09, 10a/13, 10b/04, 11b/13, 26b/06

ü.+ ye 27a/12

üleştür- [T.] Paylaştırmak.

ü.- sem 17b/07

ümid [Ar.] Beklenti; umut.

ü.+ in 26b/11

ümmet [Ar.] Bir peygambere inanıp onun yolunu seçen insanların tümü.

ü.+ üñe 28b/10

ün [T.] Ses; seda.

ü.+ in 25b/05, 25b/08

üst [T.] Üst.

ü.+ inde 14a/06, 27b/14, 28a/03,

30b/11, 30b/12

ü.+ ine 12b/11, 14a/13, 15a/06,

15b/10, 15b/11, 18a/09, 18b/09

ü. + ündeki 03b/10

üstāz [Ar.] Usta; üstat.

ü.+ laruñ 21a/07

üzer [T.] Üst; üst yan.	v. 07a/04, 17a/02, 17a/03,17a/07, 22b/13, 22b/14, 22b/15, 23a/11, 23a/15, 23b/02, 23b/05, 24b/10, 27b/03, 29b/15
ü.+ e 15b/12, 29a/06	v.-i ğusulde 10a/15
ü.+ inde 10b/09, 28a/03	v.+ de 16b/02, 27b/04
ü.+ ine03b/02, 05a/13, 07a/09, 07b/13, 08a/11, 08b/12, 12a/03, 17b/03, 25b/13	v.+ dür 29b/06
ü.+ inedür 01b/03, 08a/13	v.+ e 11b/10
vācib [Ar.] Kesinlilik ve zorunluluk bakımından farzdan sonra gelen dinî hüküm.	v.+ ı 22a/07, 22a/08, 30b/09
v. 11a/10, 22a/11	v.+ ıla 22a/04
v.+ dür 05b/12	v.+ ın 11b/14, 26a/15, 30a/02
v.+ i 02a/01	v.+ ında 24b/02
vācibāt [Ar.] Yapılması gerekli şeyler.	v.+ i 11b/12, 13b/07, 27b/02, 27b/03
v.+ ı 01b/10	v.+ idür 13b/10
v.+ ın 06b/07, 13b/04, 13b/05	v.+ inde 19b/08, 21b/12, 21b/13, 26b/07
vāķi [Ar.] Meydana gelen; olan; olmuş; olagelen.	v.+ ine 13a/02, 13a/04, 23a/05
v. 11a/09, 11a/11, 12a/05	v.+ ini 06a/10
vāķit [Ar.] Süre; zaman.	v.+ üñde 16b/11
v. 02b/15	var [T.] Evrende veya düşüncede yer alma; mevcut olma.
v.+ dür 06a/10	v. 09a/01, 11a/12, 25b/04, 27b/12, 27b/13, 27b/15, 28a/02, 28a/03, 29b/13
vāķitsüz [Ar.+T.] Geç; geç olarak.	v.+ dur 01b/11, 10b/12, 19a/09, 22b/13, 22b/14, 22b/15, 23a/01, 26a/08
v. 22a/03	v.+ ıdı 25a/12
vāķt [Ar.] bk. vakit.	v.+ ısa 10b/04, 17a/01
	var- [T.] Yetişmek; ulaşmak.

v. 14b/14, 15a/08, 17b/12,
18b/10, 25a/12

v.- a 27a/07

v.- alardı 24a/05

v.- asın 15b/06

v.- dum 19b/10

v.- ıcağ 09b/02, 16b/14, 18b/09

v.- ıcağ 03b/04

v.- inca 10a/02

v.- incadur 06a/06

v.- incaya 08b/07

v.- ip 12b/02

v.- mağ 02b/09, 02b/11

v.- sa 11b/11, 24a/10, 24a/11

v.- sañ 16b/13

v.- uñ 24b/07

vārid [Ar.] Hakkında bir şeyler
söylenen.

v.+ olmuşdur 10a/04

vaşiyet [Ar.] Bir kimsenin ölümünden
sonra yerine getirilmesini istediği şey.

v. 20a/06

ve [Ar.] Bağlama edatı.

v. 01b/09, 01b/10, 01b/11,
01b/12, 02a/01, 02a/06, 02a/10, 02a/11,
02a/12, 02a/13, 02a/14, 02a/15, 02b/01,
02b/02, 02b/03, 02b/04, 02b/05, 02b/06,
02b/07, 02b/08, 02b/09, 02b/10, 02b/11,
02b/12, 03a/01, 03a/02, 03a/04, 03a/10,

03a/11, 03b/05, 03b/06, 03b/07, 03b/08,
03b/11, 03b/13, 04a/02, 04a/07, 04b/03,
04b/06, 04b/10, 05a/02, 05a/05, 05a/08,
05a/09, 05a/11, 05a/12, 05a/13, 05b/01,
05b/02, 05b/03, 05b/04, 05b/06, 05b/07,
05b/11, 05b/12, 05b/14, 06a/01, 06a/04,
06a/06, 06a/07, 06a/08, 06b/07, 07a/02,
07a/04, 07a/14, 07a/15, 07b/04, 07b/05,
07b/14, 07b/15, 08a/02, 08a/06, 08a/12,
08b/06, 08b/14, 09a/09, 09a/11, 09a/12,
09a/14, 09b/01, 09b/08, 09b/10, 10a/08,
10a/10, 10a/11, 10a/14, 10a/15, 10b/01,
10b/06, 10b/08, 10b/10, 10b/12, 11a/01,
11a/02, 11a/03, 11a/05, 11a/07, 11a/10,
11a/11, 11b/01, 11b/06, 11b/07, 11b/08,
11b/09, 12a/05, 12a/13, 12b/03, 12b/09,
12b/12, 13a/09, 13a/12, 13b/03, 13b/04,
13b/05, 13b/08, 13b/10, 13b/12, 14a/01,
14a/02, 14a/03, 14a/05, 14a/08, 14a/09,
14a/11, 14a/15, 14b/01, 14b/04, 14b/09,
14b/10, 15a/01, 15a/03, 15a/04, 15a/14,
15b/02, 15b/08, 15b/10, 15b/11, 15b/12,
16b/07, 16b/08, 16b/09, 16b/13, 17a/03,
17b/08, 17b/13, 17b/14, 17b/15, 18a/03,
18a/05, 18a/11, 18a/12, 18a/13, 18a/14,
18a/15, 18b/01, 18b/02, 18b/04, 18b/05,
18b/09, 18b/15, 19a/01, 19a/03, 19a/07,
19a/09, 19a/12, 19b/03, 19b/04, 19b/08,
19b/09, 20a/08, 20a/12, 20a/13, 20a/14,
20a/15, 20b/02, 20b/05, 20b/06, 20b/07,
20b/09, 20b/12, 20b/14, 20b/15, 21a/03,
21a/04, 21a/05, 21a/07, 21a/08, 21a/10,

21a/11, 21a/12, 21a/13, 21a/14, 21b/01,
 21b/02, 21b/05, 21b/08, 21b/10, 21b/12,
 21b/13, 22a/05, 22a/06, 22a/07, 22a/08,
 22b/05, 22b/06, 22b/14, 23a/02, 23a/03,
 23a/06, 23a/13, 23a/14, 23a/15, 23b/01,
 23b/02, 23b/03, 23b/04, 23b/06, 23b/08,
 23b/09, 23b/12, 23b/14, 23b/15, 24a/03,
 24a/04, 24a/05, 24a/06, 24a/09, 24b/03,
 24b/08, 25a/06, 25a/09, 25a/10, 25a/13,
 25b/03, 25b/15, 26a/01, 26a/06, 26b/11,
 27a/02, 27a/13, 27b/04, 27b/05, 27b/07,
 27b/08, 27b/11, 27b/12, 27b/13, 27b/14,
 27b/15, 28a/01, 28a/02, 28a/05, 28a/07,
 28a/08, 28a/09, 28a/10, 28a/11, 28a/12,
 28a/13, 28a/14, 28a/15, 28b/01, 28b/03,
 28b/06, 28b/13, 29a/01, 29a/04, 29a/07,
 29a/13, 29a/15, 29b/01, 30a/05, 30a/09,
 30a/11, 30a/12, 30b/04, 30b/05, 30b/06,
 30b/07, 30b/10, 30b/11, 30b/12, 30b/13,
 30b/14

İmāmı a'zam v. 13a/08

ṭulū' -ı şemsde v. 27b/04

v.+ .biñ. 23b/11

v.+ mescidden 21a/09

v.+ 'alā. 16b/04

v.+ orta 02b/06

v.+ pīr.ler 02b/05

vech [Ar.] Bir şeyin ön tarafı; alın; ön.

v.+ ile 12a/02, 27a/09, 27b/02

velākin[Ar.] Fakat; ancak; şöyle ki; ama.

v. 06a/01, 07a/05, 07b/06

veledī [Ar.] Oğul; çocuk.

v. 16b/06, 18a/01, 22b/04,

22b/12, 23a/01, 24a/02, 25b/11, 28b/05,
 28b/08,

29a/03, 29b/01, 30b/03

veya [Ar. ve + Far. yā] Aynı olmakla
 birlikte aynı değerde sayılan şeylerle
 ilgili seçenek bildirir

v. 03b/07, 03b/08, 07a/14, 9b/13,

11a/07, 15a/01, 15b/03, 17b/06, 21b/12

veyāḥud [Ar. ve + Far. yāḥud] Bağlama
 edatı.

v. 07b/09, 08a/03, 13a/13, 16b/03

vir- [T.] Birisine erişirmek; iletmek;
 alması için ona doğru uzatmak;
 yararlanmasını sağlamak.

v. 03b/12

v.- dükçe 04a/01

v.- e 20a/08, 20a/10, 20a/12,

20a/13, 21a/14, 28a/12, 28a/14, 29a/13,
 29a/14, 29b/12

v.- eler 28b/03

v.- mekdür 10a/13

v.- meyen 20b/07

v.- ür 03a/13, 03b/01, 18b/15,

19a/01, 20b/02, 21a/15, 22b/01, 23b/14,

24b/08, 29a/14, 30a/04, 30a/15, 30b/01,
30b/02

viril- [T.] Bir şey bir kimseye sunulmak,
iletilmek.

v.- mez 16a/02

vitir [Ar.] Yatsı namazının ardından
kılınan üç rekatlık namaz.

vitir

v.+ de 06b/11

vuzū^c [Ar.] Abdest alma.

v.+ dan 13a/09

vūs^c at [Ar.] Olanak; fırsat.

v. 05a/13

ya [Far.] Bağlama edatı.

y. 06b/03, 06b/05, 07a/14, 8a/09,
08a/11, 08a/14, 09a/01, 09a/13, 10b/09,
11b/14, 12a/11, 12a/12, 13a/02, 14a/06,
14b/11, 15a/04, 15b/07, 16b/02, 16b/06,
16b/07, 19b/15, 20a/02, 20a/06, 24b/11,
25b/09, 26a/15, 26b/09, 28b/01, 28b/09

yā [Ar.] Heyecanlı bir duyguyu ifade
eden seslenme sözü; ey; hey!

y. 25a/13, 25b/02

yaban [Far.] İssız ve şehirden uzak yer;
İSSIZ KIR.

y.+ da 13a/02, 14a/09, 18a/13

yağmur [T.] Yağmur.

y. 25b/09

yāḥūd [Far.] Yahut.

y. 06a/02, 25b/08, 25b/09,
25b/10, 26b/09

yağ- [T.] Alev almasını sağlamak;
tutuşturmak.

y.- maya 26a/01

yakın [T.] Yakın.

y. 19b/10, 24a/12

yaḳīn [Ar.] Herhangi bir kuşkuya yer
bırakmayacak biçimde bilme.

y. 11a/10, 11a/11, 11a/12

yaḳūt [Ar.] Yakut.

y.+ dan 27b/11

yalınçağ [T.] Çırçıplak.

y. 09b/13

yalñuz [T.] Yalnız, tek.

y. 07b/02, 17b/06

yaluñuz [T.] bk. yalñuz

y. 17b/09, 24a/10

yan [T.] Taraf.

y.+ a 12a/03

y.+ na 03b/13, 03b/14, 08b/15,

12b/14

y.+ nda 03a/10, 17b/01, 28a/07,

28a/15

y.+ ndağı 04a/11, 09b/01

y.+ ndaki 04b/06

y.+ ndakiye 17a/15

y.+ ndan 09a/06

y.+ larını 11a/03

y.+ uña 02b/15, 16a/10, 18a/04

yañ [T.] Taraf.

y.+ a 04a/14

y.+ aya 10b/05

ya' nī [Ar.] Demek; şu demek ki.

y. 06a/10, 09b/11, 11a/02,

11b/01, 11b/11, 13a/01, 24a/12

yap- [T.] Yapmak.

y.- a 27b/11, 27b/12

yapış- [T.] Bir şeye tutunmak.

y.- alar 23b/02

yaprak [T.] Yaprak.

y. 20b/05

yapul- [T.] Yapılmak.

y.- dı 21b/07

yaradılmış [T.] İnsan.

y.+ a 29b/06

yarat- [T.] Vücuda getirmek.

y.- mışdur 24a/15

y.- ur 19b/03

yarı [T.] Yarı.

y.+ sı 12b/12

yarın [T.] Yarın.

y. 11b/12, 18b/02

yarlığa- [T.] Bağışlamak.

y. 24b/11

y.- dı 30a/11

y.- dum 28b/02

y.- r 02a/09, 19a/07, 26b/12

y.- ya 05a/09

yaslan- [T.] Dayanmak.

y.- up 10a/10

yaş [T.] Süre; yaşanan yılların toplamı.

y.+ la 30b/05

yaş [T.] Islaklık.

y. 11a/08, 11b/01

yatsu [T.] Yatsı namazı.

y. 22b/03, 22b/11, 23a/10, 24a/03

y.+ nuñ 26a/06

y.+ ya 21a/15, 23a/09
y.+ yı 21b/01

yaz- [T.] Yazmak.

y.- amayalardı 18a/01
y.- ar 21a/12, 21a/13, 21b/02,
30a/13
y.- ılır 21b/05

yazıcı [T.] Katip.

y. 17b/14
y.+ lar 17b/15

yazuk [T.] Hata; günah.

y.+ dan 26b/04

Ye' cüc [Ar.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen zararlı, bozguncu ve kısa boylu iki kavimden biri (diğeri Me' cuc).

y. 23b/02

yedi [T.] Yedi.

y. 01b/10, 07a/14, 23a/13
y.+ dür 10a/07

yedinci [T.] Yedinci.

y. 06a/09, 07a/01, 07a/12,
07b/13, 08b/04

yeñ [T.] Elbise kolunun el üstüne gelen kısmı; yen.

y.+ ini 08a/14

y.+ lerin 30b/10, 30b/11

yeñi [T.] Yeni.

y. 02b/05

yer [T.] bk. yir

y.+ in 09a/02
y.+ inden 18a/11
y.+ ine 20a/15
y.+ lerin 10a/14

yetiş- [T.] Yetişmek.

y.- igör 17b/02
y.- miş 23b/06
y.- se 23b/08
y.- ürse 12b/02

yeyni [T.] Saygınlığı olmayan; itibarsız; ehemmiyetsiz.

y.+ cek 19a/09

yıķıl- [T.] Çıkmak.

düşmek.

y.- dı 21b/07

yıl [T.] Yıl; sene.

y. 23b/07
y.+ da 26b/09

yılan [T.] Yılan.

y. 08a/02
y.+ ları 25b/03

yıldırım [T.] Çok çabuk ve hızlı yapılan şey.

y. 22a/15

yıllık [T.] Yılda bir kez olan.

y. 20a/13, 26a/04, 29a/14, 30a/12

yırtıcı [T.] Beslenmek için başka hayvanları parçalayarak yiyen (hayvan)

y. 25b/03

yi- [T.] Yemek.

y.- mek 02b/08, 26b/07

y.- ye 30b/08, 30b/09

y.- yip 05a/13

yidi [T.] Yedi.

y. 14b/11, 15a/04, 15b/03,

15b/07, 25a/13

y.+ den 07a/03

yigirmi [T.] Yirmi.

y. 01b/10, 07b/07, 08b/09,

08b/11, 08b/12, 08b/13, 21b/09, 23b/06,

28b/13

yigirminci [T.] Yirminci.

y. 08b/09

yigit [T.] Genç erkek; delikanlı.

y. 19b/08, 20a/04

y.+ di 20a/03

y.+ ler 02b/07

yigrek [T.] Daha iyi olan; daha üstün bulunan

y.+ dür 13b/14, 13b/15, 23b/10, 23b/11, 23b/13, 30b/12

yine [T.] Yine.

y. 05b/01, 09a/01, 12b/06, 15a/07, 15a/08, 16a/03, 25b/02, 27a/01, 27a/04, 27a/05, 27a/06, 27a/07, 27a/09, 27a/10, 27a/11, 27a/12, 27a/13, 27a/14, 27a/15

yir [T.] Yer; mahal; mekan.

y. 05b/10, 06a/03, 12b/09, 14a/05, 15b/07, 17b/13, 18a/04, 30b/11
y.+ de 06b/10, 06b/11, 10b/10, 12a/13, 30b/12, 30b/13

y.+ den 15a/09

y.+ e 05a/08, 06a/02, 07b/08, 07b/09, 08a/05, 08a/09, 08b/01, 12a/11, 12b/07, 12b/09, 14b/14, 14b/15, 15a/03, 15b/06, 15b/08

y.+ i 10a/02, 23a/13

y.+ inden 14a/14

y.+ ine 17b/07

yiryüzi [T.] Yeryüzü.

y.+ nde 05a/12

yit- [T.] Yetmek, yeterli olmak.

y.- er 02a/06

y.- mese 12a/06

y.- mekdür 08b/05, 08b/13

yitiş- [T.] (Zaman olarak) ulaşmak;
erişmek; varmak; vasıl olmak.

yöre [T.] Bir şeyin etrafı; çevre.

y.+ sinden 30a/06

y.- mezse 12b/03

yu- [T.] Yıkamak;temizlemek.

y. 03b/12

yitmiş [T.] Yetmiş.

y. 27a/08, 27b/01, 29a/02

y.- duğça 04a/06, 04a/08

y.- mağ 10a/03, 10b/03, 10b/10

yiyecek [T.] Yiyecek.

y. 26b/07

y.- mağda 10a/02

y.- mağdur 09a/04, 09b/13,

10a/02, 10a/14, 10b/04, 10b/09

yok [T.] Var olmayan, bulunmayan,
mevcut olmayan nesne, kimse vb.

y.- rken 09a/08

y.- ya 04a/06, 04a/07, 04a/08,

y.+ dur 01b/03, 11b/04, 27b/02

04a/09, 04b/10, 04b/13, 09a/01

y.+ ısa 10b/03, 17a/01, 18a/04

y.- yar 16b/14, 20a/14, 24b/08

y.- yup 12a/02

yol [T.] Yol.

y.-+ın 30a/04

yuğarı [T.] Yukarı.

y. 07a/07, 08a/02, 08a/06,

y.+ ında 02a/04

14b/12, 15b/05

yoldaş [T.] Bir kimseye çıktığı yolda
arkadaşlık, eşlik eden kimse; yol
arkadaşı.

y.+ da 11b/05, 14b/11

y.+ ya 08a/04

y. 02b/10

yuğaru [T.] Yukarı.

y. 14a/09

y.+ ı 23a/11

yönel- [T.] Yüzünü belirtilen şeye doğru
çevirmek.

yum- [T.] Kısarak kapatmak; kapamak.

y.- mağdur 08a/14

y.- mekdür 06a/09

y.- maya 07b/14

yönelt- [T.] Yöneltmek.

yumşak [T.] Yumuşak.

y. 19b/13

y.+ ma 07a/08, 18a/08

Yūsuf Ḥaccāc [Ar.] Haccac bin Yusuf es-Sekafi, meşhur adıyla “Haccac-ı zalim” Emevilerin meşhur valilerindendir.

y. 24b/13

yürü- [T.] Yürümek.

y.- mege 25b/08

yüz [T.] Yüz.

y. 01b/08, 10b/13, 10b/14, 19a/12, 23b/05, 27b/01, 27b/11, 27b/12, 27b/13, 27b/15, 28a/01, 28a/02, 28a/03, 28a/06, 28a/08, 30a/03, 30a/04, 30a/14

y.+ e 09b/07

y.+ i 06a/06, 22a/13

y.+ in 12a/13

y.+ ine 12b/08

y.+ lerin 28a/04

y.+ üne 04a/03, 19b/04

za‘ ferān [Ar.] Safran.

z.+ dan 24a/15, 27b/13

zāhid [Ar.] Dinin buyruklarını yerine getiren, yasaklarından kesinlikle sakınan (kimse).

z. 28a/05

za‘ if [Ar.] Güçsüz; kuvvetsiz; zayıf.

z. 01b/06

zālīm [Ar.] Acımasızca davranan; zulmeden.

z.+ ler 01b/03

zāmīn [Ar.] Kefil,

z.+ em 26a/02

zammı sūre [Ar.] Namazda Fatıha suresine başka bir sure veya bir sure yerini tutacak kadar ayet ilavesi

z. ile 27a/11, 27a/13

zan [Ar.] Doğruluğu, gerçekliği kesin olmamakla birlikte doğruymuş veya gerçekmiş gibi düşünme; sanma.

z. 11a/13

zāyi‘ [Ar.] Boş; işe yaramaz; yararsız.

z.+ itdüh 21b/14

zāyid [Ar.] Gereksiz; fazla.

z. 10a/02, 11a/04

zebāni [Ar.] İslamiyet’e göre, cehennemlikleri cehenneme atmakla görevli melek; cehennem bekçisi.

z.+ ler 22a/01

zekât [Ar.] Zekat.

z. 20b/06

zeker [Ar.] Erkeklik organı.

z.+ üñi 03b/10

zihî [Far.] Ne güzel!

z. 28b/04

zıkr [Ar.] Allah'ın adını art arda anarak yapılan bir tur dua.

z.+ eylese 12a/01

z.+ idüp 03a/12

z.+ olan 14b/11

z.+ olundu 11b/05

zindân [Far.] Eskiden hükümlülerin kapatıldığı karanlık, ürkütücü ve kapalı yer; hapisane.

z.+ dakiler 13a/06

zinhâr [Far.] Sakın; aman ha; asla; olmasın!

z. 26b/08

zîrâ [Ar.] Biri diğerinin açıklaması durumunda olan iki cümleyi birbirine bağlar; şundan dolayı; çünkü.

z. 04b/15, 08b/03, 09b/14, 12a/07, 12b/05, 15a/12, 19a/13, 22a/09, 24b/07, 27b/02

z.+ ki 30b/08

ziyâde [Ar.] Artma; çoğalma.

z. 05b/12, 07b/14, 08b/07, 22a/05

ziyâret [Ar.] Bir kimseyi görmeye gitme; onunla birlikte olma ve görüşmek niyetiyle yanma varma; görüşme.

z. 20b/07, 20b/15

z.+ e 20a/05

z.+ etmeği 20b/12

z.+ i 20b/06, 20b/09

z.+ idüñ 20b/13

z.+ itmiş 21a/02

z.+ itse 21a/01

z.+ üñ 21a/02

ziyâretleş- [Ar.] İslam dini kurallarına göre bir yeri veya kimseyi görmeye gitme.

z.- se 20a/07, 20a/09

zulmet [Ar.] Karanlık.

z. 25b/10

KAYNAKÇA

- BANGUOĞLU, T. (1998). *Türkçenin Grameri*, Ankara: TDK Yayınları.
- CANPOLAT, M. (1992). "Eski Anadolu Türkçesindeki Belirtme Durumu (Accusativus) Ekinin Kökeni Üzerine", *Türkoloji Dergisi* 10. (1) 9-11.
- ÇAĞBAYIR, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- DÜZCE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ (2017). *Tez Yazım Klavuzu*, http://sobe.duzce.edu.tr/Dokumanlar/sobe/41854ad6-f0a5-4e10-b647508af7390bbb_tezyazimkilavuzu.pdf adresinden 13 Mayıs 2017 tarihinde alınmıştır.
- ERDOĞAN, M. (2005). *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ensar Neşriyat.
- ERDOĞAN, M. (1998). *İlmihal, Fıkıh Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Rağbet Yayıncılık.
- ERGİN, M. (1997). *Üniversiteler İçin Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım.
- GÜLSEVİN, G. (1990). *Eski Anadolu Türkçesinde 3.Kişi İyelik Ekinin Özel Kullanılışı*, *Türk Dili*, 466, 276-279.
- GÜLSEVİN, G. ve Boz, E. (2013). *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- GÜNAYDIN, Y. T. (2011/1). "Gazali Tercümelere: Osmanlı Devri ve 1928 Sonrası İçin Bir Bibliyografya Denemesi", *Divan Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*. 16 (30) 64-65.
- IŞIK, H. H. (2015). *İslam Ahlakı*, (123.Baskı). İstanbul: Hakikat Kitabevi.
- KANAR, M. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Say Yayınları.
- KELPETİN, H. (2000). *Diyanet İşleri Ansiklopedisi, İlmihal mad.*" Türkiye Diyanet Vakfı.

KORKMAZ, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.

TİMURTAŞ, F.K. (2012) *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Kapı Yayınları.

TÜRK DİL KURUMU, (2017). *Büyük Türkçe Sözlük*.

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts internet adresi.

TÜRKİYE GAZETESİ, (1984), *İslam Alimleri Ansiklopedisi*, İstanbul: İhlas Matbacılık.

YAZAR, S. (2011/2). “Gazzâlî'nin XIII-XIX. Yüzyıllar Arasında Batı Türkçesinde Tercüme Edilen Eserleri”, *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi* 16. (31) 115.

YÖRÜKAN, Y. Z. (1952). “İslam İlmihâli”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, I, 5.

4. TIPKIBASIM

1a

بِرِاحِلِهِمْ رُفُوفٌ يَوْمَئِذٍ
 يَسْمَعُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ
 رَأُولُنَا لَمْ يَأْزُبْ بِالشَّمْسِ الْغَارَّةِ
 وَغُرُوبِ دِي وَبُورِ الْأُذُنِ
 صَفْرُ ربيعِ الأقلِ ر
 جمادى الأولى + جمادى الأخرى رجب
 شوال ذى القعدة . ذى الحجة
 دونه تكبير الكي . كفت بيروم خزانة او بكر اما
 لضماء نامة النار واذننا البيت مع العوا
 و كركون فارك
 لعل لوه

1b

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَحْمَدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا كَادَ أَنْ يَمْلِكُوا وَلَهُ
قُدْرَةُ الْمُتَّقِينَ عَاقِبَتِ حَيْرٌ لِي قُدْرَةُ قِيَامِي لَدَيْكَ يَا
عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ دَعَاكَ بِوَقْدِ الْإِلَاطِ لِمَا أَفْذَرِيهِ دَعَا
وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى حَيْرٍ مَخْلُوقٍ مَخْدُومٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ وَاسْتَمْتَعْتُ بِشَيْءٍ كَثِيرٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ بِرَحْمَتِكَ
يَا أَرْحَمَ الرَّحِيمِينَ بِأَحْسَنِ نِيْمٍ بِرَحْمَتِكَ يَا كَرِيمُ يَا
مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ وَلَا يَمُوتُ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ
وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَيُّ صَبِيٍّ بِأَحْسَنِ نِيْمٍ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ
أَتَمِّشُ طَلْقُودَ حَدِيثِكَ وَفَرَّقْتُ دُونَ عَابَاتِكَ وَمَا زِلْتُ مَكْرُ
شَرِّ طَيِّبٍ وَأَنْتَ رَكْنِي وَيَدِي وَاجِبَاتِي وَأَنْ دَرْتُ سَكَنِي وَيَكْرَمِي
مَنْجَبِي وَأَنْ مَكْرُوهَاتِي وَأَنْ دَرْتُ مَقْصِدَاتِي وَرَدَّ رَسَائِلِي
أَيْدِيكَ أَيُّ صَبِيٍّ بِأَحْسَنِ نِيْمٍ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ
دَرْتُ دَرْتُ وَشَتَّى لَيْتَ دَرْتُ وَمَسْتَجِدُّ دَعَاكَ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ
لَرِي دَعَاكَ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ وَكَرَاهِيَّتِي لَرِي دَعَاكَ يَا مَنْ لَا يَمُوتُ

ای صبی

2a

اِي صَبِي بِمَحَلِّ كَيْ غَسَلُوكَ فَرَضِي اَوْ جَدُّ وَ سِتَّةَ اَلْسِنَةٍ دُو بُو
 اِكْبَرُ اَبُو حَنِيْفَةَ قَاتِلَتُهُ سُنَّتْ اَوْ لَمَنْ غَسَلُ دَرْتِ دُرْ
 جَمْعُهُ غَسَلَةٌ بِيْرَامُ غَسَلُوْا عَرَفُ غَسَلُوْا اَوْ اِيْم
 حَسْبُدَةٌ يَا حَاجِبِي كَعْبَةُ يُوْلَدِي مِيْقَاتُ غَسَلِ اِيْدِي دُرْ
 اِي صَبِي بِمَحَلِّ كَيْ بِنَدِي طَلَسَانِ اَدِيْهِ سَكِيْمَتُ جَمْعُ اِيْلَه
 كَيْ بُو نَكْلَه عَمَلِ اِيْدِي سَكَا يَتْرُو سَنَدِي بِخِيْلُ لِقِ اِيْمِيَه سَقَا
 طَوْبُ عَمَلِ اِيْدِي نَدِي سَكَا دَحِي بِنْدَه دَحِي فَاْرِدُ اَوْلُوْبُ
 غَاقِلُو حَقَاتُ عَالِي دُعَا لَرِيْنِ قَبْلُ اِيْمِيَه اِيْدِي اِيْمِيَه كَيْ
 قَوْلِ قَعْدُ دُعَا سِيْلَه يَزِيْلِفَارِ بِمَحَلِّ كَيْ هَرَادِ بِلَكِه اَدِيْهِ بَوْلُ اِيْمِيَه
 سَكَا بِيَانِ اِيْمِيَه لُوْمُ اَوَّلُ صَبَاحُ يُوْشَكْدَانِ طَوْرُ مَقْ وَ كَيْ
 كَيْمَكُ وَ قَفِي شَقِ قِي شَمَقُ وَ بِيْشَمَاقُ كَيْمَكُ اَدِيْهِ وَ قَفِي اِيْمِيَه
 وَ اَبِيْرِيْقِي اَلِيْهَ اَلْمَقْ وَ قَدَمُ كَاهَه كَرِيْمَا وَ صَهَارَتُ اِيْمِيَه
 وَ قَدَمُ كَاهَه دَانِ چَقْمَقُ وَ اَبْدَسْتُ اَلْمَقْ وَ اِرْدَه سَهَبِي اَدِيْهِ دَسُوْبِي
 كَرِيْمَكُ وَ اِيْمِيَه اَوِيْمَقُ وَ بِيْعَا عَتَلَه مُصَافِيَه اِيْمِيَه وَ سَكِيْمَتُ اِيْمِيَه
 رَجَبُ وَ شَعْبَانُ وَ رَمَضَانُ اِيْمِيَه اَدِيْلَرِي وَ هَرُ عَضِي اِيْمِيَه

ال ایق و قد لق و دیل و قارین و فرج اد بلرین و تاییه و تاییه ایلولو
 اتمک و دین یه و حواجیه و عمویه و الو قرینا شه و اوغل و قزو قیز
 قریند شکره و اوغل اوزمل اد بلرین و اهل اد بلرین قو کتشی و حاجت
 بقو ر مکه اد بلرین و محله ادبه و علم صحبه ادبه و عالمه او غمرق
 ادبه و یکه طون کیمکه ادبه و شیحله و دز ویشله ادبه و پیرتر
 ادبه و قاهره و نایبلر ادبه و بکرو و ساهیلر ادبه و اوزنه کیشله ادبه
 و ادتر مق و طرمق و یکتله ادبه و اوغلنه و ناصرم بقمق ادبه
 و دوست کچمچو ادبه و فونق اولق ادبه و طعام ممکن و صد اچمکن
 دیشماق دند مکن ادبه و ادمه او قیق و تفرجه و دو کینه و رمق
 نسنه صوب المق ادبه و یولدانه و صله رحم اد بلرین و سفره
 مکن و حبه صومق ادبه و غزایه و ارمق و او کیرمک و حاتنه
 سیرین دیمک و دوشکه کرمک و جماع اتمک و غسبل اتمک ادبه
 میوه جمع ایلدن ای صبی سنکچمن که عمل این سز و السلام
 شکدن طوریق نیجه کر کدر انه بیان ایدر امدی دوشکدن طو
 اد قنک صاع یا که دوند حی اینت که بسم الله و بالله نعت علی

اف قلاب حضرت امام صلوات

علی الله

عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَدَحَى طَوْدٍ كُلِّ
 وَكَوْلَاكِ كِيحَكِّ بِسْمِ اللَّهِ دِيوْبِ اَوَّلِ صَاغِ الْفَوِي كِي قَفْتَانِيهِ
 دَحَى اَنْدَن مَكْسَ قَفْ شَاقْ قَوْشَانِ اَيْتِ كِي اَلْهِي بِيَلُوْمِيهِ طَلَمِيهِ
 سَنَ مَحَكِّ اَيْلِهِ وَبَشْمَقْ كِيحَكِّ بِسْمِ اللَّهِ دِي اَوَّلِ صَاغِ اِيَاغُولِ
 اَنْدَن صَوْلِ اِيَاغُولِ كِيكَلِ اَنْدَن صَكِّ بِسْمِ اللَّهِ دِي دَحَى
 صَاغِ الْوَكِلَةِ قِيُوِي اَجْ دَحَى صَاغِ الْفَوِي كِيهِ صَاغِ اِيَاغُولِ
 طَشْرَهْ بَصْرَ دِيكِيهِ بِسْمِ اللَّهِ اَمْنَتِ بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ
 لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اَنْدَن صَكِّ مَقْدِ
 اِيَاغُولِ طَشْرَهْ بَصْرَ رَسُوْلِ حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامِ اَيْدِي
 هَرْمُوْمِكُ يَا نِيْدَ بَرِ فَرِيْشَتِهْ هَلُوْدِيْ اَلِنْدَ بَرِ عَاْمِ وَيَا نِيْدَ
 بَرِ شَيْطَانِ اَلِنْدَ بَرِ عَاْمِ وَفَرِيْشَتِهْ اَوْ اَيْسَتِهْ اَيْدِي كِي طَيْرِ
 بَشْدَ اَكْرَبُو كِي شِي تَنْكُرِي اَدِيْنِ ذِكْرِي دِيُوْبِ صَاغِ اِيَاغُولِ طَشْرَهْ
 بَصْرَتِهْ اَوَّلِ فَرِيْشَتِهْ اَلِنْدَ كِي عَلِيْمِ اَوَّلِ كِي شَوْلِ صَاغِ اِيَاغُولِ
 بَرِ بُو كِي شِي اَحْشَا مَدِكِيْنِ حَقِّ تَعَالَى يَهْ مَطِيْعِ اَوْلَادِ اَكْبَادِ شَيْطَانِ اَلِنْدَ
 اِرْمُو اَكْرَبُو تَنْكُرِي اَدِيْنِ اَكْيُوْبِ صَوْلِ اِيَاغُولِ طَشْرَهْ بَصْرَتِهْ

مطیع

شیطان بولیشک صقل الیہ عملین ویرر بوشیم اوون کون هر
 کی کوزر سه طالشور دحی احشامد کین شیطان اولود شتر اوژر
 اولور ایدی جهدریدوبن فرشته مطیع اول شیطان مطیع اولمه
 اندن صکره ابریق الوکه الوب قدم حانیه وار چق بینه الکر
 دیوب اول صقل ایاغدن اچرو بفرین وقلیه قرشوا ووتر میه
 و بدینه بقیمه سکر میه و قدم حاند سولیمیه وچوق اوژر
 میه که حافظ فرشته لر انجور لر و دحی سلجکر طاشله ویا
 کسهله ویا طبرق بزله و بکره بکره نسنلو بکره سلینه واندن
 ابریقی صاع الوکه الوب طهارت لنه سن صقل الذکور و صرجه بز
 مق اوشتد برماق بزله ذکر و که دیندن صیق صوقلماسون
 دینو و طهارت دن صکر بی یاب بیزه بطلوک ادرسن سئل وچکر
 ای الکر یواندن صاع الوکه صوالوب اغریکه صو ورا وچکر
 و پاش بزماعون اوز دکور صاع یا بینه صوق و شهادت بز
 صقل صقل یا بینه صوق هر کس که صوی اغز و که قدیه لیمین اینت
 سکره طاهره غنی علا و لا و ذکرک و حسن عبادتک دی اندن

طویلہ اری شہادت برومق لرین اکی قلا غنفلک ایچتہ صوتہ
 باشتر برومق لرین قلا غنی اردن دن چوردب صفیہ اگر بونا لرتہ
 باشک درت بد لکندن بر سینه مسیح اسیہ جایزدرو ایچ کیم
اللہ جعلنی من الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه
 اندن صکس اوچ بر ماغنگ اردیلہ مسیح اده بوینہ کچه بر ما
 غیلہ پانندگی بر ماغیلہ واورتہ بر ماغیلہ بو اوچ بر ماغنگ
 اردیلہ مسیح اده در منیہ المصلین بویلہ در اندن صکس
 بود عا و اوقیہ **الامه** اعتقد قبتی من النار و اخفظنی
 من السلاسل و ال اغلال و ل انکال اندن صکس صاع ایا
 غن صاع الیہ یویہ اوچ کز یویہ طیو قاریلہ و بر ماوق لری
 ار اسی سرحہ بر ماغیلہ خلد لیه اید کیم **اللہ**
 ثبت قدمی علی الصراط یوم تزول فیہ ال قد ام اندن
 صکره صول ایا غن اوچ کز یویہ بر ماقلرین کیتہ صرحہ
 باز مق یوتک خلد لیه اکی خلد لمسہ فیامتہ جتہ
 اودیلہ خلد لیه لردیرا کہ پیغامبر علیہ السلا م

5a

بیور مستدر کے حال کو اما بیفکم قبل ان تتخللها نار جهنم ویدی
 اکر صقالدر واکر برماق ارا سدر سنت در جلال ملک کو کرد
 ایچیم اللہ جعلنی سعیا مشکوراً و ذنباً مفروراً و عمل صالحاً
 مقبولاً و تجارة کئی تبولاً بعینک یا غفور برحمتک یا ارحم
 الراحمین دی و دحی رسول و م ایدر هر کیم ابدست دن
 صکر شهادت کتورب کو که بقسه ایسه ک **بسم الله و بسم**
 ک اشهد ان لا اله الا الله انت وحدک لا شریک لک و انک
 ایلیک دی دحی پیر بقه ایی و **ان** محمد اعبدک و رسولک
 دسه حق تعالی اول کشتوک الو کنا هلرین یولفیه و دحی برحمتک
 ایندیکه بو کشیه مهر اول تو که عرش التک قبل القیامت
 اول کشی کلوب اوچماغ اچمیخه کیمه اچمی و دحی رسولک
 ایدر کو که کی رزق قاپوسه قایتمیه و یزیدتی اول کشته هر
 لک جگمیه ییب اچمسی و شسته او ز رسته اول ددی و دحی
 ایدر هر کیم ابدست دن **مکر بر کو** **ان** **اسور**
 او قسه حق تعالی اول کشی جو

5b

ویرا اگر ای که کز او قسه حق تعالی براهیم پیغامبر و موسی
 و عیسی و محمد مصطفی علیهم السلام بونلر که شفاعتیندن
 مخرورم ایلمیه و اگر اوج کز او قسه حق تعالی که جنت قبولین
 اچی وین قنقی قپودن دیرسه کس حسابسون و خدا بسوز و بیز
 حدیثلر دحی ایند هر کیم ابدتندن هکلی ~~بیر~~ کز انا انز
 نناه سورلین بیز کز او قسه پیغامبر لو بولر و صدیق لو بولر
 حشر اولر و دحی بیولر دیکه هر کیم ابدتندن هکلی بکاون
 کز صلوان کتورسه حق تعالی اول کشتک ملول لکین کد دغا
 سین قبل قیلا دی **ای ای صبی بلکلر نمازل مشروطلری سکر دیر**
نما ابدت اقدر صوبلنم دیم ایلمکدر یز جنسنم اکر
مک و صرچیه دکل اینی طوئنه آری قلمقدر نجاستی حقیقه
 و نجاسته غلیظه دن در هم مقدادین کور هک واجبدر اگر زیک
 اینسه کدر مک فرض دت اکسول اینسه سنت را نام شافی ایدر رحمت
 الله علیه ایستاد **بویکدن کلان ابدت صبر و قان و جرات**
صبر الوم **الله علیه ایدر بار ابدتدن او کندن کلان**

صير ولكن يفاعمهم قانه دحي وجر اخته دحي نچيد دحي
 پش بركشوك تشندن چقسه اقسه يا خود عا صاغ مي پوسه
 ابدستي صود ددي وبي قلدوغني پرا ري كركه **دني** تنين
 آري قلمقدر بولدن ودحي ميندن ومجموع نچاشدن
 ستر عورتد رار كشيوك عورتد كو بكدن دزبه
 ورنجه **دني** حاتون كشيوك يوزن و اياسه اچي عورته
 دكلد ر بواكسي قلايه عورتد ر و بوير وايتك اياسه دحي
 عورتد ر و قراوشار كشيوك ر اما ر قاسي و قرنم دكل
 عورتد ر **دني** قلايه يوزنمك **دني** نيتد نماز قلمماغه كني
 وقتد ر يعني هر نمازك وقتين بلمكدر هر كيمه بو سكر
 شرطدن يوشن ترك اتسه نماز دزست دكلدن كركسه اولدوب
 كترك اتشون كركسه قصد نه ترك اتشون باب نمازك
 دكلد ر ات دندول ايلپ تكبير دز كه نماز طولد كنه
 ابرد مكدي **دني** نمازك اوو طولد مقدور **دني** نوبه اولدوب
 ار قلمقدر **دني** دكوعدر **دني** سجود تاشه **دني**

هَوَيْكُمْ بِه بَوَالْتِ دَكْنِدَنْ بِيَسِينِ تَتْرِكِ اَتْسَه نَمَازِ فَا سِدْرُ اَكْر
 كِنَه اِيْحَدِ قِضَا اَتْمَكْ مَتَمَكِنِ اَيْسَه قِضَا سَيْلَه دَرِشْتَدُ زَمْشَلِ قِرَانِ
 اَوْ قِيَامِشَرِ رُكُوعِ اَوْ كِنَه دُو شُدِي رُكُوعِي حَالِنْدَه بِرَايْتِ يَه اَكْر
 اَيْتِ قِرَانِ اَوْ قِسَه صُكْرَه سَهْوِ سَجْدِ اَيْكِه اَكْر سَجْدِ
 اَوْ كِنَه دُو شَسَه كِنَه كَذَا لِكِ بِرَايْتِ يَه اَكْر اَيْتِ قِرَانِ اَوْ قِسَه سَهْوِ سَجْدِ
 اَدَه اَكْر اَكْبِي سَجْدِ اَوْ كِنَه دُو شَسَه بِاِطْلِ اَوَّلَه اَكْبِي دِينَ قِلَه
 بَابِ نَمَازِ وَاجِبَاتِنِ بِلَدَرِ **اَوَّلِ** فَاتِحَه اَوْ قِمَقْدَرُ وَ دَحِي فَاتِحَه
 اَيْلَه اَكْر اَوْ لِكِي رُكُوعِ قِرَانِ دَنْ بِيَسُونِ اَوْ قِمَقْدَرُ اَكْبِي اَوَّلِ
 تَحِيَّاتَه اَوْ قِمَقْدَرُ **اَبْوَصَكْسِ** كِه تَحِيَّاتَه اَحْرِي بِنَه دَكْنِ اَوْ قِمَقْدَرُ
 الشَّكَا اَوْ قِيَا جِقْ يَزِدُ اَلْهَا اَوْ قِمَقْدَرُ **اَبْوَصَكْسِ** كِرْلُو اَوْ قِيَا جِقْ
 يَزِدُ كِرْلُو اَوْ قِمَقْدَرُ **اَبْوَصَكْسِ** وَ تَرِكِ قَتُونِ اَوْ قِمَقْدَرُ **اَبْوَصَكْسِ** اَللّهُمَّ
 اِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَ نَسْتَغْفِرُكَ وَ نَسْتَهْدِيكَ وَ نَسْتُوْمِنُ بِكَ وَ نَسْتُوْتَوَكَّلُ عَلَيْكَ
 وَ نَسْتُخِي عَلَيْكَ اَخِيْرُ كُلِّ شَيْءٍ وَ نَسْتُكْفِرُكَ وَ نَسْتُحْلِقُ قَلْبَكَ
 اَللّهُ عَلَيْكَ اَلْحَمْدُ اَتَاكَ نَعْبُدُكَ وَ نَسْجُدُكَ وَ اِيْلَيْكَ
 وَ نَسْتَرْجُو رَحْمَتَكَ وَ نَسْتُخَشِي عَذَابَكَ اِنْعَمْ اَلَيْكَ
 بِهَمَزِ اَبْوَصَكْسِ
 بِالْحَمْدِ

بِالْكَفَّارِ مُلْحَقٌ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ يَا نَبِيَّ
 قِيَامَهُ كَرَّ كَجَلِّ طَوْلُ رَبِّ قَرَّانِ كَوَلُّوا وَقَمَقَدَّرُ كَوَعِيهِ وَبِحُجْرِهِ
 تَمَّاهُ اِتِّمَدَّ رَهْرَ كَيْمَكِهِ بَدِيدِيْنِ بَرِيْسِ اِنْدُوْبِ تَتْرِكِ اِنْتَه
 نِسْيَانِلَهُ اَوْلُ وَقْتِ سَهْوِ سَجْدَةٍ لِاِزْمِ لِوَرُوْا كَرَقَمْدَلَهُ
 تَتْرِكِ اِنْتَه نَسْنَه لِاِزْمِ اَوْلَمَزْ قَوْلِكِنْ نَمَّا زَا كَسُوْلَهُ لِي اَوْلُوْر
بَاب اِي صَبِيْ خَاَزِكِ سَتَلَرِي اَوْنِ دَرْتِ دَرِّ اَللَّهِ
 يُقَارِي قَالِدُرْ مَقْدَرُ اَللَّهِ اَلْبُرْدِيُوْبِ تَابَاثُ مَفِي قَلَا
 غِنَاكَ يُوْصَفِيْنَه بِرَا بَرَاوَلَه صَاغُ اِلَيْهِ صَوْلُ اَلنُّوْلِ
 اَوْزِ دِيْنَه قَوْمَقَدَّرُ كَوَيْكِي اَلتَّيْنَه سُبْحَانَكَ اَوْقَمَقَدَّرُ
دُرْدِي سُبْحَانَكَ دَنْ مَكْرَا عُوْذِي اَللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ اَلرَّجِيْمِ بِسْمِ اَللَّهِ
 حَمْلُنِ اَلرَّحِيْمِ اَنْدَنْ مَكْرُ فَاَنْجِهْ اَوْقَمَقَدَّرُ صَرَبِيْرُ كَعْتَدُ فَاَنْجِهْ
 تَمَّاهُ اَوْبِحَقُّ اَمِيْنِ دِمَكْدَرُ اِيَامِ اِنْسَه سَمِعِ اَللَّهُ اَلْمِنْ حَمِيْدُ دِمَكْدَرُ
 رَكْعَدَنْ سَجْدِيَه اِيْتْرُ كَنْ **بَاب** رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مَكْدَرُ اِيَامَه اَوْتَمَلُوْ
 فَتُوْرُ نَبِيَّ رَكُوْعَدُ وَسَجُوْدَنْ اَوْجَكْنَه يَابَسَه كَرُوْا يَابِيْدِي كَرُوْا اَطَقَدَرُ فَاِيَا
 بِيْرُ كَرُ سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيْمِ وَسُبْحَانَ رَبِّي اَلْاَعْلَى دِمَكْدَرُ

تکبیر تو که نماز اجنبه کلله اینست چتمقد **اول** **تعمیرت** تو که
اولی تحیاتت او قنور **اول** **تعمیرت** یا لکوز فاتحه او قنور مکرکی
اگر رکعتت **اول** **تعمیرت** تحیات صلواتین او قنور سلام تحیاتت
اول **تعمیرت** سلام ویرمقد رفاعنه و صولنه هر که بنواون درت
ستدین بر سین تترک ایلسه او بندوب **اول** **تعمیرت** لازم او مکرکی
قصیده تترک ایسه کنه نماز باطل او نمیه و لکن ناقص اولور **اول**
ای صبی غازک مستحلبی یکریم بشی دند **اول** غاز قلن کشوک
نظری سجده اتدوکی یسه او قنور **اول** **تعمیرت** رکوعه اینجه ایغنه بقنور
اول **تعمیرت** سجده ک بوزنه او جینه ها و یا حود بقنور بن فود فی یوه یقه
در دجی تحیاتت او تترجق او یلوعی ادکسه بقنور **اول** **تعمیرت** او ج ایت
مقدار قرآن اقدغند ن ار توجق ایت او قنور بر اکه ایت او قنور
فرضد راج ایت او قنور ست در **اول** **تعمیرت** اما فادین کیشی تکبیر
احفایله دمقد **اول** **تعمیرت** رکوعه الکرین دزنی او زوینه قنور
بیر فقلین اچیب یوم میده که منافقلا شد زوز یا که دجی اجمیر
اول **تعمیرت** مکر و هدر **اول** **تعمیرت** باشی و بوینی دوی بدوز طو قنور

رُكُوعٌ بِسَمَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيَدِ رُكُوعِ رُكُوعِ رُكُوعِ
 يُقَارِي طَوْتَسَهَ قِيَامَتِ كُونَتِ بِلَانِ بِلَانِ كَبِيرِ رُكُوعِ
 طَوْتَسَهَ قِيَامَتِ كُونَتِ بِلَانِ بِلَانِ كَبِيرِ رُكُوعِ
 بِلَانِ كَبِيرِ **أَوَّلِ** رُكُوعِ بِلَانِ يُقَارِي قَلَدَرِ مَوْدَرِ
أَوَّلِ بِيَدِ رُكُوعِ أَوَّلِ صَاعِ دَرِ زَيْنِ بِلَانِ رُكُوعِ سَجْدَةِ تَمَكُّدَرِ
 وَ سَجْدَةِ دَرِ يُقَارِي قَلَقِ بِيَدِ أَيْلِكِ صَوْلِ دَرِ زَيْنِ قَلَدَرِ مَوْدَرِ
أَوَّلِ سَجْدَةِ أَيْلِكِ بِلَانِ أَرَسِمَنَهَ قِيَامَتِ سَجْدَةِ تَمَكُّدَرِ
أَوَّلِ سَجْدَةِ أَوَّلِ بِيَدِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ
 أَلِينِ أَجُوبِ بِيَدِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ
 بِيَدِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ
 سَجْدَةِ أَلِينِ أَوَّلِ رُكُوعِ بِلَانِ رُكُوعِ سَجْدَةِ تَمَكُّدَرِ
 دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ
 بِلَانِ كَبِيرِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ قَوْمِ دَرِ زَيْنِ
 أَلِينِ أَوَّلِ رُكُوعِ بِلَانِ رُكُوعِ سَجْدَةِ تَمَكُّدَرِ
 أَلِينِ أَوَّلِ رُكُوعِ بِلَانِ رُكُوعِ سَجْدَةِ تَمَكُّدَرِ

الشَّاهِدَ قَالِدَر مَقْدَرِي دُو شَمَكْدَرِي دُو شَمَكْدَرِي مَكْرُو مَقْدَرِي
 اَفَنَ التَّحِي قَرِينِ اَبَلُو قَلَرِنْدَا اَبَرُو هَلُو مَقْدَر دَكْرَه مَكْدَر دَكْرَه مَكْرُو
 مَكْرُو هَلُو دَرِي اَكْرُو عَوْرَتَس تَسْبِه اَتَمَش كِي دَرِي اَكْرُو نَسَايَه
 قَرِينِ اَبَلُو غَنَه دَكْرَه مَكْرُو سَتَدَر اَوْن يَد تَسْبِه اَبَلَرِين اَبَلَرِين اَبَلَرِين
 قَبَلِيَه يُونَه مَكْدَر هَا قِيَامَد اَبَلَرِين بَلَكْرَه هَر طَالَدَه قَبَلِيَه قَرَشُو
 اَتَمَكْدَر اَوْن سَكْرُو تَسْبِه رَكْوَعَدَه وَ سَجُودَه سَبْحَا نَارِي الْعَظِيمِ وَ
 سَبْحَا نَارِي الْاَعْلَى وَ جَدَن زِيَان اَتَمَكْرَا اَوْن يَسِي وَ اَرِنَجَه يَلَدِي
 السُّوَلِك اَتَمَكْرَا اَوْن سَبْحَا نَارِي اَتَمَكْرَا اَللَّهُ اَكْبَرُ دَرِي قَلْب قَلَدَر
 مَقْدَرِي كَرَمِي اَتَمَكْرَا كُو تَرَدَكْدَن مَكْرُو اَلِن كُو تَرَدَكْدَر مَكْرُو دَرِي
 اَلِن قَلَدَر مَقْدَر مَكْدَر دَرِي اَبَلَرِين قَلَدَر مَقْدَر اَكْرُو سَجِدَه دَن قَلَدَر اَبَلَرِين
 يَكْرُو اَكْرُو فَمَحْن اَكْرُو رَكْعَتَه سَجِدَن اَبَلَرِين قَلَدَر سَه صَوْل اَبَلَرِين
 دُو شَوِي اَوْرَدِيَه اَوْرَد مَقْدَرِي اَبَلَرِين هَا غَا اَبَلَرِين دَكْرُو
 اَبَلَرِين اَبَلَرِين قَبَلِيَه يُونَه مَكْدَر يَكْرُو دَرِي قَمِيَن بُو لُو دَن قَارِي
 اَوْرَدَك هَا غُو لَه وَ هُو لُو كَه سَلَام وَ بِي جَد قَرَشْتَه كَر هُو مَلَكْرَه
 سَلَام وَ بِي مَكْدَر اَكْرُو اَمَامَه اَبَلَرِين اَمَامَه هَا غَا اَبَلَرِين اَبَلَرِين اَبَلَرِين

ابدست وارکن بینہ المقدّر صفتی نوحی طائسہ یا کسائلہ یہ سو
 بدلتورک یورین طووترشہ ایله سائمکدر **بیتنی** ابدست
 قلاغنه مسج **ایمکدر** باب ای صبی ابدستوک مستقبوری
 التدر اول نیت در **ای** بربری اردنجه تیز تریو بقدر
 اوچی صافندن بشامقدر **بیتنی** ترتیب صقلقدر **بیتنی** صاف
 یانندن بشلیوب مسج **ایمکدر** در **بیتنی** حوققه قراند
 بشلد و فی کبی بشامقدر **باب** ای صبی ابدستوک ادبوری
 التدر اول هر عضو یوزکت دعائراوقیوب دنیا کلام ترک
ایمکدر **بیتنی** مضمضه و استنشاق صاف ایله ستمکدر
ایمکدر اوچی صول ایله ستمکدر **بیتنی** عورتین اوکدر
 استیحادن مکن **بیتنی** قبلیه اوکن واردند و نوب اوتر نامقدر
 متواضاد **بیتنی** ایله و کون و کون و اردن قلمامقدر **باب** ای صبی
 ابدستوک نافلردن التدر اول **بیتنی** مسج ویرمکد کس یا
 اوچ کس **بیتنی** ای و ایاعی بزمقلمردن بیزکردن ارتق حلال عقدر
بیتنی استیحادن مکن **بیتنی** طوونند صومچها قدر **بیتنی** طائس

وَكَسْبُ بَوْمَا يَجْقُ مَوْلِ الْبُؤُكِ كَيْ بِرْمَاغِي يَا نِنْدَه غِي بِرْمَاغِي
 سَاغِكِدْ رَا فِشَانِ وَارِجُو بَسِي بِرْمَاغِي سَكِدْ كَنْ صَكْسِ طَوَانِ
 سَوْر مَكْدَرِ الْبَيْحِ سِمِ اسْتِجَادَنْ مَكْنِ دَعَا اَوْ قِمَقْ دَرِ لَلَّه
 اجْعَلْنِي مِنَ التَّعَابِيثِ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَاجْعَلْنِي
 مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ لَا خَوْفَ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ **بَابُ** اِي صَبِي اَبَدِ سُؤْلِكَ كَرَاهِيَتِي
 اَلْتَدْوَانِ صَوِي يُوْزَه قَاتِه قَاتِه اَوْ مَقْدَرِ اَوْ رَمِيه **اَبِي** صَوِيه سَمَكِدْ
 مَكْدَرِ وَتَكْدَرِ مَكْدَرِ اَوْ جَبِي مَضْمَنَه وَاسْتِشْيَاقِ صَعْلِ الْبِيْلَه اَتَمَكْدَرِ
 عَدْرِ سَوْرِ **دَرِ دَبِي** اسْتِشْيَاقِ اَيْ دَرِ كَنْ دُنْيَا كَلَامِ سَوِيْلَمَكْدَرِ رِيْنَتِ صَوِيه
 بِلِو تَقِيْطِ اَتَمَكْدَرِ **دَرِ اسْتِشْيَاقِ** اَفْشَانِ اَيْ دَرِ كَنْ عَدْرِ تَتَبَرِ بِقِمَقْ دَرِ
بَابُ اِي صَبِي اَبَدِ سُؤْلِكَ مَتَهِيْلِي بِعِنْدِ اسْتِشْيَاقِ كَرِي الْبَتِ دَرِ اَقْلِ
 صَوِي اسْتِشْيَاقِ اَتَمَكْدَرِ **دَرِ اَبِي** فِرْضِ اَوْلِي عَضُو كَرِي اَوْ جَرِ كَرِ دَرِ
 اَرْتَقِ يَوْمَقْدَرِ وَايَا كَسَلِكِ يَوْمَقْدَرِ **دَرِ جَبِي** يَالِيْنِ چَقْ اِيَاغِه سَمِ اَتَمَكْدَرِ
 زِيْرَا كِي رَوَا فِضْ لَو اَنْشَلِي بُوْدُ رِ بُوْسِيْتِ دَرِ جَمَلَه اَعْمَالِ لَو رَوَا اَعْمَالِ
 اَوْلُو دَرِ دَبِي عَدْرِ تَتَبَرِ اَجْمَدُ اَبَدِ سَتِ اَلْتَدْوَانِ بَسِي صَاغِ الْبِيْلَه
 اسْتِشْيَاقِ

استنجاء تمکد رعدرا او مادینا **سنجی** فرض اولن عضو لردن ادرتقد
 ییری ذالید یومقدار مثلاً ایق یومقدار طویفه وار نیجه طویفه
 بله یومقدار ای کبجه بلدرین بله یومقدار کبجه و غیره
 داحی بویله در سئول که اکا حدیث وارد اولمشد چایر
 در مثلاً بالشوک در تک برینه مسیح فرض ادری قبلو
 مسیح اتمک کب بود کلی متهدر **باب** ای صبی ابدست
 صیغیلری ییدر **الله** هر شنه که دبردن چقر ابدست
 صیرا ماتکروک و کوز یا شمر و قولقدن چقرن صوصمرا کر
 چیراحت دکلسه **سنجی** اغزی طلو قوصمقدار **سنجی** طایون
 ویصدنوب او یقدر **سنجی** نماز اچند قهقهه کولمکه در
سنجی اغوصمقدار **سنجی** جنون در و مرتدا اولمقدار الصیابا
الله **باب** ای صبی غسلوک فریضه لرد اوچ در اول اغزین
 صدویومکدر **سنجی** بوردنه صوویرمکدر **سنجی** جمیع اعضا
 یومقدار و قصوصق ییر لرین یومقدار و کوده لسن او مقدر
 کد به کنه صوکدر مکدر و وقت غسل طهارت اتمکدر کونجای

السون فالكو اولسون فرض دزو بو مقلري وصقالي صيق
 كسته جلال لفق فرض دزو **باب** اي صبي غسلون است لري
 الت دز اول الترين يومق نجاست ين غسركه اذ اذ بونه
 يد مقدر **باب** نتيكه مني وار سه يومقدر اولك **باب** دنيا
 كلام: شيلمكدر **باب** هريكايه صوبيه او چركرد و مكد در
 التي قبليه قوشو طور مامقدر و اذ دن دحي چوز مكد
باب اي صبي غسلون مستحب لري بوذر كير متد يله
 غسلدن صكس تسلينو كيسينه كيدكدن صكس ايا غن
 ين مقدر اكر ايا غني طاش او زرينك ايا عجمه باكر متدك اولسه
 و اكر تورييرد اولسه ايلفي ين مقف فرضدر و دحي اكي ركعت
 نماز قلمقدر ادي سبجه **باب** اي صبي غسلون
 منتهيلري دحي وزدرا او بش رطل صودن ارتق و كسطه
 صوبيله غسلونتمكدر رطل يوز اتوزد رهعد ز جمعات
 يدرا التي اولدنا بدست صوبيه دحي اوچ رطل در جمعاتكدر
 رطل اولوزد رههم بيك قوق در هم اولوز بوندن نه ارتق

ونم

وَنَهَ الْكُسُوفَ أَوَّلَهُ **أَمَّا** إِذَا مَقَعَتْ عَيْنُ النِّسَاءِ أَيْدِيَّكَ الْوَجْهَ
 رُوْحَ كَرِطَالَهُ وَالْكَرْبُ بِرَأْتَبُوهُ التَّكْ يَعْنِي الْوَقْ التَّكْ غَسْلُ
 النَّسَاءِ أَيْدِيَّكَ نَسْتَدِنْ مَكْرُ أَوْ جَكْرَ يَأْتُرِيْنِي طَوْنَتَبْ وَأَوْ جَكْرَ بَأْسِيْنِي
 طَوْنَتَبْ نَأْ يَدِ طَوْنَتَمِيَهْ مَكْرُ كَرِ أَيْ جَقْ كَوْنُ أَوَّلَهُ تَجْرَدُ رِيْحُونُ بِنَا كَرِ
 كَرِطَالُ نَسَاءِ وَالْوَعْدُ طَوْرَتَبْ كَرِ جَائِزُ أَوَّلَهُ **بَابُ** إِنْ صَبِي شَوْقُ
 شَيْئِكُ غَسْلُ يَجْلِبُ أَيْلِرَا كِي دُرُودُ رِيْحَقِيْقِيْدُ رِ شَوْكُ كَرِ كَرِ
 أَرْدَنْ وَيَأْعُوْدُ دِنْ أَيْتَمَاعِلُهُ مِنْ كَلْمَهُ أَيْوْمُ قَالْتَبْ وَيَا أَيُّ قَلْبُ
أَيُّ حُكْمُ أَوْلَادِكُ بِرِ كَيْسِيَهْ أَيْقُوْدُ نَأْ وَيُنْدِي طَوْنَتَبْ يَأْسُ بَوْلِي
 أَمَا لَزِمُ دُرُ كَرِ فِكْرَادِيَهْ كَوْرَهْ أَكْرُ أَيْتَمَاعِلُهُ وَقَعِ أَوْلَادِيَسِيَهْ فَبِيهَا
 وَاللَّهِ أَكْرُ تَشْبَهَلْتَبْ يَقِيْنُ بُوْ أَوْلَادِيَسِيَهْ كَرِ بُوْ صَوْمَتَبْ دُرُ غَسْلُ وَأَيْتَمَاعِلُهُ
 وَاللَّهِ أَكْرُ أَيْتَمَاعِلُهُ مِ وَقَعِ أَوْلَادِيَسِيَهْ يَأْسُ وَيَقِيْنُ دَأْحِي أَوْلَادِيَسِيَهْ
أَمَّا أَوْ يَنْدِي كَوْرِي صَوْرَتَبْ مِي أَيْدِي وَكِنِي يَقِيْنُ أَوْلَادِيَسِيَهْ قَرَأَجَهْ
 صَوْرَتَبْ دُرُ يَسِيَهْ غَسْلُ لَهْ دَرِمِ أَوْلَادِيَسِيَهْ **أَمَّا** كِي ظَلَنْ بَرِ أَوْلَادِيَسِيَهْ
 أَيْتَمَاعِلُهُ چُونُ غَسْلُ لَزِمُ مَدْرُ لَأْ يَدُ دُرُ **أَمَّا** أَيْقُوْدُ نَأْ أَيْتَمَاعِلُهُ
 لَزِمُ دُرُ

او نیندی یاش بولمادی یعنی منی بولمادی و قرحه صودجی بولمادی
 غسل لازم دکلده اگر قرحه صوبولسه احتیلام اولدوغین بلیسه
 غسل لازم درپ اما افشاندن مکن قیوجه اغچه صولکولراند
 غسل یوقدر منی دکلدر برودده طیفند **باب** ای صبی ابوی
 حینه قولند سنت اولمش غسل درت ذکره یقارنیک ذکر اولندی
 بر جفه غسل در و بر دجی بیترام غسل در و بریدجی عرفاند
 در و بری دجی احرام ددر **باب** ای صبی بلکل کتا یچد و کله
 مسح اگر مقیم ایسه بزکون و بر کچه مسح این و اگر مسافر ایسه
 اوچ کون و اچ کچه تمام مسح این مسح اول بوذریک برکشیم
 ابدست الوب اذوکنه مسح ایسه اول ابدست بر وقت دجی
 وارسه یعنی صباح کیدی او یلیه دکن ابدست صند و اولین
 صندی مسحنت اول وقت اوله دن الوز یارین او یلیدکن
 مسح ایک مسافر دجی بویله در او چچی کون ابدست صندوغی
 وقت اولور برکشیم که مقیم در یا مسافر در مسحنتک مدت تمام
 اولوب

اولوب اولدوق مسج ائشه نماز قلسه سكر اولكته دوشب دكر ائشه
 چقرقوب اياغين يويي اكليدن قله مسج دحي بو وجهله اوله
 ادوكنوك اوزرينه برماغي طرفندن يكا اكي بر ماغندن اوچ
 بر ماغي قويب انجكيناك اولداسه دك چكسه دست اوله
 انجكيناك چكسه جايز اولميه و اگر بركشيه جنابت واقع
 اولسه صوبلماسه تيمم ايدوب ايدست ايجاق ادينه مسج
 جايز اولميه نه يراكر طهارت ناقصه در مسج ايدركن
 اينوك ايسن دكورميه اما دكور مسج جايز اوله اوچ
 بر ماغندن ارتق بر ماغله مسج ائتميه حطوطا چكه عرفنا
 چكسه جايز مع الكراهية باب اذ صبي بلكر كه تيمم
 ايدونا نه بلدر بركشيه تيمم ايد چك غايتنه پاك يره يا طاش
 يا كويجه يا قومه تيمم اده اكر قفتانته يا ايرينه ائشه ائله
 بو نماذغي يركه جايز اوله و اگر تورد كلور كن الين ويوزن
 قرشوطوب تيمم ائشه جايز اولد جنان نماز نه جماعت
 فوت الورد يوتيمم ائشه جايز اوله اما جعيه ائشه تيمم جايز

اُولِيهِ اَمَّا بِيْرَامَ نَمَارِنَه تِيْمَ اَتَمَّ جَانِدْ اَوْلَه اِمَامِ اعْظَمَ قَوْلِنْدَه
 اِمَامِيْنَ قَوْلِنْدَه اَتَمِيَه بِلِكِه وَاَدْبِ اِبْدِكْتِ اَلِه كَلَه يَتَشَوَّرْسَه
 فَبِهَا وَاِلَه يَتَشَمَّرْ سَوِي قَضَا اِكِه زَكْفَتْ لَا زَمَّ اَوْلِيَه اِكِه زَكْفَتْ نَافَلَه
 قَلْدَرْ سَه رَوَا وِلَه اِكِرْ بَرَكِيْشِه صَوِي وِلْمَسَه تِيْمَه اَيْدِه اَوْلَدِيْمَه
 اَمَلِسَه ذِيْرَا اِكِه تِيْمَه نِيْتِ شَرْطْ دَرْ نِيْتِ اَتَمَّه دَرْ سَتِ اَوْلِيَه
 نِيْتِ سَوَزْ اَلْدِسَه يِتَه نِيْتِ اَيْدُوْبِ اَلِكِيْدِيْنَ اَلِه تِيْمَه بُوْجَلَه
 اِيْكَ اَوْلَه اِكِي اَلِيْنَ بَرِيْسَه اَوْ مَه بِسْمِ اَللّٰهِ دِيُوْبِ دَحِي اَلِيْنَ
 بَرِيْرِيَه قَاقَه بَرَكْزْدَحِي يُوْزِيَه سُوْمَه هِيْجْ دَكْرْ مَدَكْ
 يِرْ قَوْمِيَه وَبَرْدَحِي اَللّٰرِيْنَ بَرِيْرَه اَوْ مَه اَوْلَكِه يِرْ اَوْلِيَه كِنَه يِرْ
 كَوَا اَللّٰرِيْنَ بَرِيْرِيَه قَاقَه دَحِي صَوْلِ اِلِيْ بَرَلَه صَاعِ اَلِنُوْكَ يِرْ مَافِي
 اَوْجِنْدَن اَلِيْ سَبُوْجَه طُوْتَبْ اَوْ سَتَه سُوْمَه صَوْلِ اَلِنُوْكَ اِيَّا سَه
 يَارِسَه بَرَلَه كِه صَلَوَاتِ يِرْ مَافِي وَبَلَشْ بَرْمَافِي دَكْمِيَه اَوْلَ صَاعِ
 اَلِنُوْكَ اَرْ قَاسِتَه سَه تَادِرْ سَكِي اَيْلَه بِلَه صَكْ اَوْلِ اِكِي بَرْمَافِي
 حَلَقَه اَيْدُوْبِ صَاعِ قَوْلِ نُوْكَ رِيْجِ يَانِنَه سُوْمَه تَا اِلِيْ اَوْجِنْدَكْ
 بَعْدَ صَاعِ اِلِيْ بَرَلَه صَوْلِ اَلِنُوْكَ اَرْ قَاسِنَه صَفِيَه بِيَاغَلِيْنَ اَلْدَقْ كِي

س

13a

كَيْ يَفْعَلَ مَاغِ النَّهْ نَجْمَهُ انْدِنِيهِ صَوْلَهُ دَحِي اَيْلَهُ اَيْدِ الْكُرْبِي كَيْسَهُ
 بِرَطْلَفَةِ اَيْبَانَتِهِ يَامَسَافِرِ اَوْلَادِ صُوْبِ مَجْمُوعِيُوْبِ نَمَازِ اٰخِرِ وَقْتِهِ
 دَكْنِ تَا حَيْرِ اَيْدُوْبِ صُقُ بُوْلَهُ دِيُوْبِ بُوْلَمَرِ اَيْسَهُ تَيْمِ اَيْدُوْبِ
 نَمَازِ قَلِيْسَهُ اِتْفَاقِ جَايَزِ اَوْلِهِ اَمَّا مَسَافِرِ تَيْمِ اَيْدُوْبِ اٰخِرِ وَقْتِهِ
 قَتَا مَيُوْبِ تَيْمِ اَيْدُوْبِ نَمَازِ قَلِيْسَهُ جَايَزِ اَوْلِهِ حَكْسِ صُوْبُوْسَهُ
 اِعَاذَةُ اَتْمِيَهْ جَايَزِ دَرْدَنْدِيْنِ نَهْ كِي كُوْرِيْمِ اَيْدُوْبِ طَا نَمَازِ
 قَلِيْسَهُ لَوْ صَكْرَهُ كَلَا صِرْ بُوْجِقْ اِعَاذَةُ اَتْمِيَهْ لَرَا مَامِ اَيْمِ
 يُوْسُوْ قَوْلِيْنِدَا اِمَامِ اَعْظَمِ وَ مَسْجِدِ قَوْلِيْنِدَا اِعَاذَةُ اَيْدِ كُوْرِيْقَلُوْ
 كَيْسَهُ دَحِي بَيْلَهُ دَرْدَانِ اِذَا حَرِيْبَا اَسِيْرَا وَاَنْ لَمْ يَكُنْهُ وُضُوْ
 دَنْ مَنِيْعِ اِتْسَلُوْرِيْمِ اَيْدِ نَمَازِيْنِ قَلِيْهِ اَكُوْرِيْمَا زِدَنْ مَنِيْعِيْ
 اِتْسَلُوْرَا اَيْمَانِيْلَهُ نَمَازِيْنِ قَلِيْهِ حَكْرُ كَلَا صِرْ بُوْجِقْ اِعَاذَةُ
 اَيْدِ بِاللَّاتِفَاقِ اَمَّا صَاعِ وَ مَسْجِدِ كَيْسَهُ شَهْرِ لُوْدِ حَقُوْفِ
 اِتْسَلُوْرِيْهِ اَكُوْرِيْمِ اَيْدِ رَسْمِ صُوْقِ بِيْنِ اَوْلَادِ رُوْ اِيَادُوْبِ
 مَوْضِعِهِ مَبْتَلَا اَيْدِ رَدِيْسَهُ تَيْمِ اَيْدِ اِمَامِ اَبُوْحَنِيْفَةَ قَوْلِيْنِدَا
 اِمَامِيْنِ قَوْلِيْنِدَا جَايَزِ اَوْلِيْسِهِ اِلَّا صَلَبِ اَيْدُوْبِ اَقْبِيْحَقْ صُوْبُوْسَهُ

صلوات
 اللهم صل على
 وعلى آل محمد
 صلوات
 سبحان الله
 ولا اله الا الله
 والله اكبر
 ولا نقول الا
 بالآيات الله

جَابِرُ أَوْلَاهُ إِقْمَاثُ هِرْدَنْ طَشِيدُ أَوْلُوْبِ يَتِيْمٍ اَتِيْمَةُ جَابِرِ هَلْهَلْه
 بِالْاِتِّفَاقِ يَتِيْمٌ دَسُوْرٌ جَقْدُرُ بَزْمُ مَحْتَمَرٌ قَلْدِقٌ وَاللَّهِ
 اَعْلَمُ **بَابُ** اِي صَبِي نَمَازِكَ رَكْعَتَيْنِ وَمُسْتَجَابِرِيْزِ
 اَدْبَلِيْنِ وَوَاَجِبَاتِنِ وَسُتَلْرِيْنِ وَمَكْرُوْهَلِيْنِ وَ
 صِيْجِيْلِيْنِ وَغَسْلُوْكَ فَرَضِيْنِ وَسُنِّيْنِ وَوَاَجِبَاتِنِ
 سَكَا بِيَانِ اَيْلِدَمِ اَنْدَنْ مَكْرُ بِلِكْمَلِ كِه اِرْتَه نَمَازِنِكَ
 وَقْتِ صُبْحِ طَادِقِ طُوْغْدُ غِنْدَنْ مَكْرُ كُوْنِ طُوْغْمَجْدَرْ
 اَبُو حَيْفَه قَوْلِيْتِدْ وَبِرِ قَوْلِدْ دَحِي اَيْدَرْ بَرِ كَشُوْكَ
 اَبْدِيْسْتِيْ صِنْسَه كِرُوْ اَبْدِيْسْتِ النِّجِيَه دَكِنْ دَرْ كِه كُوْنِ طُوْغْمِيَه
 اِكَا دَكِنْ وَقْتِدَرْ وَدَحِي اِرْتَه نَمَازِنِكَ سُنِّيْنِ اَوْلَدِ قِيْلِ سَكْرُ
 پِيْعَا مَبْرُ عَلَيْهِ اِسْلَامِ اِيْتِيْدِي اَوْ كُوْزِي كَنِسَه كِه
 اَيْلَمَكِ نَمَازِلَه بِيْزَكِ وَبِيْزِ حَدِيْشَكِ اَحْمَه اِيْتِيْدِي كِه
 بِنُوْمِ مَسْجِدْمَكِ اِكِه رَكَعَتِ نَمَازِ قَلِيْسَه اِيْرُقِ مَسْجِدِ
 كِه بِيْكَ رَكَعَتِ نَمَازِدَنْ يِكْرُ كِه زِدِي يَمَكِه نَمَازِنُوْكَ
 سُنِّيْنِ اَوْنِيْجَه قَالِيْسَه بِنُوْمِ مَسْجِدْمَكِ قَلْمَقْدَنْ يِكْرُ كِه زِدِي

د د ی

ددی باب ای صبی ایدستک ادبیرین ودعا لیرین
 و پیغمبرک حدیث لیرین سنو کچون جمع ایلدم که
 طوتاسن انو کله عمل ایدسن و اذته نماز نیک
 سنین قلمق دلسک اول سکا فرض اوله ن بودر که
 قبله قرشو طراسین و طود دعوتک یردهه پاک
 اوله یابرتهمیز نمنه اوشتند طور سین حق تقه
 حصر تن قرشوگد کوزر که طور سین ادبله نکه
 نمازک نماز اوله واکر تنعک نمازده اولوب کولک
 یبانده اولسه اول نمازده کلدر واکر الوکی یقرو قلدر
 غل قلقلرک بوا برنه دگین دجه ایت که لاحول
 و نه قعه الا بالله العلی العظیم دی ودحی نیت
 اندوم اذته نماز نیک سننه دنی اکه الف کی طاری و
 کال کی بکفک التند صایغ الف کی صول الفک اوشتنه
 قون غل دجه سبج انک سو قی کوزر کی سجده یوتدن
 ایتمه واکر ایاعفک امر سه براین صقد اولسون

وَالَّذِينَ صَكَرُوا عَوْدًا يَدًا وَبَسْمَلِيَةً فَاتَّخَذُوا قِيَدِي
 بِسْمَلَةٍ سَوْزَقْلٍ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ أَوْ قِيَدِ اللَّهِ
 أَكْبَرُ دِيوَبُ رَكُوعَهُ انْكِسَلَ كِي التَّوَكُّلِ اِكِي دِي تِكِي اَوْجَلَهُ
 وَارْقَاكَلَهُ بَا شَوْلُ دَبْدَزَا اُولَسُونِ عَايِسْتَهُ اَنَامُوذُ
 رِوَايَتِ اِيْدَرَسُوْلُ حَضْرَتِ تَنْدِنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَحَمَّ
 رَسُوْلُ حَضْرَتِ رَكُوعَهُ اَكَلَسَهُ شَيْلَهُ طُوْدَرْدَكِهِ مَثَلًا
 مُبَارَكًا اِرْقَايِسْتَهُ بَرِطَلُوْ چِنَا قِصُوْفُوْسَتَرَا اَكَلُوْبُ دُوْكَلِيَا
 شَيْلَهُ دَبْدَزَا طُوْرُزِي اَمْدِي نَمَا زِي رَسُوْلُ حَضْرَتِ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ غَلِخُوْعِي كِي رَكُوعَتِي وَسُجُوْدِي وَقِيَامِي وَ
 قِرَاةَتِي صَقْلَمَقُ كَرِي وَكُوْزِي اِكِي اِيَاغُوْكَ اِدَايِسْتَبَدُ
 اَوْچَكْزِي اِيَايِدِي كُوْزِي قَارِيْدِي ذِكْرًا اُولَهُ نَمَقْدَارِ سُبْحَانَ
 رَبِّي الْعَظِيْمِ دِي اَنْدَنُ يِقَارِي قَلْبِي حَقَّ اِيْتِيْمَلُ كِي سَمِعَ اللَّهُ
 لِمَنْ حَمِدَ دِي طُوْسَرِ طُفْرِي طُوْرَا اللَّهُ اَكْبَرُ دِيوَبُ ا
 اِنْجَلِي اَوْلُ دِي دِي يِرْفُو سَجْدِي وَرَا التَّوَكُّلِ بُوْرُ
 تُوَكُّلِهِ اِكْسِي بِلَهِي دِي دَكُوْرَا كَرَا التَّفَاكُ دَكُوْبُ بَرْتَفَا

كَسَمَّ وَيَا بَرْنُوكَ دَكُوبَ النَّوْكَ دَكَمَسَ اِبَهُ يُوُفُو وَمَحَمَّ
 قَوْلِنْدَ نَمَازَكْ دَدَسْتِ اَوْلَمِيَه اِكْسَه بِلَه دَكَمَكْ كَرَكْ
 مَكْرَكِه عُدْر اَوْلَه وَاكِي دَرَسَنَك لَرَكِي يِي دُوشَه
 وَقَرُونَكِه اَيْلُوغَلَك دَت اِيْرَاوَجَكْرَا يِي دِي كَرَسَبَجَان
 رِي اِيْرَاوَعَلِي دِي اَنْدَن اَلَلَه اَكْبَر دِيوُبْ صُورَجَقْ
 بَاشَكِي قَلْدَر اَكِه اَلُوْكَ اَيْلُوغَلَك اَوْتَتِنَه قُوْدَجِي
 صُوْطَفَرِي اَوْتَقَر اَلَلَه اَكْبَر دِيوُبْ يِنَه سَبْجَدِيَه
 وَا رِيْنَه اَوَّل سَبْجَدَه دَه كِه بِيَه اِيْنَه فَعَلَن اَلَلَه اَكْبَر دِيوُبْ
 صُورَجَقْ يِرُوْدَن دَرِي قَلْدَر مَه اَوْتَقَر اَكِه اَلُوْكَ قَلْدَر
 اَنْدَن دَرِي قَلْدَر وَا اَكِه اَلُوْكَ كُوْنَكُوْكَ اَلْتِي بَفْلَفَل
 دَجِه اَعُوْدَ بَسْمَلَه بِسْمِ اَلَلَه اَلْرَحْمٰنِ اَلْرَحِيْمِ دِيوُبْ
 فَاتِحِيَه بِشَلَه زِيْرَا هَر نَمَازَكْ اَوَّل رَكْعَتِنْدَه اَعُوْدَ
 دَر لَر اَنْدَن اَرْتُوْعِنْدَه كَرَكَمَه اَكِي اَوْتَسُوْن كَرَكَمَه
 اَوچ اَوْتَسُوْن كَرَكَمَه دَرْت اَوْتَسُوْن فَاتِحَه وَبَسْمَلَه رِيْلَه بِشَلَه لَر
 اَكِي رَكْعَتِنْدَه فَاتِحَه دُنْ صَكْر قَلْ هُو اَلَلَه اَحْدَاوُ قِي تَمَام

اَوْ بِحَاقِ الْوَيْكِ شَيْشُوبِ اللَّهِ الْكَبْرِ دِيُونِ رَكْوَعِهْ اَيْلِ
 وَارْقَا كَلِهْ بَاسْتُوكِ بَرَا بَرَاوَلَهْ اِكِهْ الْوَيْكِ دِزْ كَلِهْ اَوْجِدِهْ
 سِنِ كُوْدُزْ اِكِهْ اِيَاغُوْكَ اِدَاسِنَهْ بَقَاسِنِ اَوْجِ كَزُوْ اِيَايِدِي
 كَزِ سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ دِيَهْ سِي اَنْدَن سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ
 حَمِدُ دِيُونِ يِقَارِي قَلْقَاسِنِ اللَّهُ الْكَبْرِ دِيُونِ كِرُوْ سَجْدِهْ
 وَاسْ سِنِ اِكِهْ دِزُوْ كِي سِي قِي الْكُرُوْ كِي مَكُوْ سِي قَوْعَلِ
 اَلنُّوْ كَلِهْ بُوْرِنُوْ كِي يِرَقَاتِلِفِيْنِ طُوْبِيَهْ اَوْجِ كَزُوْ اِيَايِدِي كَزِ
 سُبْحَانَ رَبِّي اَلْاَعْلَى دِي وَدِرْ سَتَكِ كُرُوْ كِي سِي دُوْ شَمَهْ وَ
 قَرُوْ كِي اَيْلُوْغُوْ كِهْ دَكُوْدَمَهْ اَنْدَن اللَّهُ الْكَبْرِ دِي صَوْلِ
 اِيَاغُوْكَ اَوْسْتِنَهْ اَوْتِرْ صَاغِ اِيَاغُوْ كِهْ دِي كِي قَبْلِيَهْ قَرَشُوْ كِهْ
 اَلْوَيْ كِهْ دِزْ كِهْ اَوْسْتِنَهْ قُوْ وِبَرِ مَقْلُوْ كِي اَيْلِنِ صُوْ قَوْمَهْ
 حَالِي اَوْسْتِنَهْ دَقُوْ وُكُوْزْ كِي اَيْلُوْغُوْكَ اِدَاسِنَهْ يِقُوْ وِدَجِهْ تَحِيَّانِ
 اَوْجِ تَحِيَّانِ بُوْدُرْ تَحِيَّانِ لِكِهْ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّلِبَاتُ
 السَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
 السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ اَشْهَدُ اَنْ

۲۱۵

لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله
 ذي دجى سلام ويراك سلام ويركز تحيات ابيه
 بينه قلبك بسم الله فاتحه او قلوب سجدية اينوب تحيان
 او قلوب عبد ورسوله ديد كند ن صكر صلوات ووقيه
 صلوات بود **اللهم** صلى على سيدنا محمد وعلى ال
محمد وسلم وارحم محمد و آل محمد كما صليت
 وسلمت وباركت ورحمت وترحمت على ابراهيم
 وعلى ال ابراهيم في العالمين ربنا انك خير
مجدد ربنا اتينا في الدنيا حسنة ووقنا عذاب النار
 ذي دجى سلام ويرعاع يانك دون اموزك يا ق ايتك
 السلام عليكم ورحمت الله ذي اندن صك صولك يا ق
 كنه سلام ويردجى بود عا او ق يا حي يا قيوم يا بديع
 السموات والارض يا ذا الجلال والاكرام يا لا اله الا انت
 اسئلك ان تحيي قلبي بنور معرفتك يا الله يا الله
 يا الله بسم الله امنت بالله لاحول ولا قوة الا بالله

اِنْعَالِي الْعَظِيمِ : **عَدِيد** بِنِ تَرْمِيدِي اَيِدْ حَقِّ تَعَالِي بِسْمِ كَرِي
 دُشْمَد كُورْدَم بِوَكُون اَيْتَدَم يَارَبِّ قُورْقُورَم كِه خِرُوقْتَدَه
 اِيْمَانِلَه مِه كِيدَم وَيَا حُود اِيْمَانِسَرْمَكِيدَم دِيدَم حَقِّ تَعَالِي
 حَضْرَتِ جَلِّ وَعَلِي دِدِيكِه دِي تَرَسَلَه اِيْمَانِلَه كِيدَم بَيْن
 اِسْبُودْ عَايَه مَشْفُوعِ اِرْتَه نَمَازِ تَكِ سَنِّيَكِه فَرِيضِ اِرَاسِنْدَه
 بِوَكُزِيَا اَوْجِ كُزِ اَوْقِي دِدِي **اَيِدْ وَلَدِي** بُوَا كِي دَكْعَتِ نَمَازِ
 كِيم يَادُورْتِ رَكْعَتِ نَمَازِ كِيم سَكَادِ يِدَم مَجْمُوعِ فَرِيضِ وَ
 سَنَّتِي وَتَطَوُّعِي بُوَيْلَه قِلَاسِنِ كِيم نَمَازِ شَرْطِ
 لُحُوفِ وَاذْبَلَرِي قِيَامَدَه وَقِرَاسَنَدَه وَرَكُوعِنْدَه وَسُجُودِنِ
 سَكَاھَبِ بَرَبَرِ بَيَانِ اَيِلْدَم سَن دَعِي تَرَكِ اِيْمَانِكِه
 آخِرِ وَتَرَكِ اِيْمَانِلَه كِيدَم سَن اِنْ شَاءَ اللّٰهُ تَعَالِي
بَابُ فِي اَحَابِ السُّنَنِ اَيِ صِبْيِ مَسْجِدِ اَدِيْمِ اَوْلَادِكِه
 مَسْجِدِ وَرَسَلَه هَرَا دُمُوكِه بَرِحَسَاتِ وَبَرِ كُتَاهَلَه
 بُوَيْرِ مَسْجِدِ قَايُوسِنَه وَارَجِي اَقْلَ صَاخِ اِيَاغُوكِ اِجْرِي
 بَصْرِ اَيْتِكِه اِلْهِي بِنِ رَحْمَتِ قِيُوسِنِ اِجْ دِي دَعِي اِيْمَانِكِه

سَاز

كبريالك آدم وارسيه سلام ويراك آدم يوغسه ايت كه
 السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين ذي الوقت
 كينك ايسلماكي ركعت تحيت مسجد قميل واكروقت طارسه
 اوج كز سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله
 اكبر لاحول ولا قوة الا بالله العلي العظيم دحي
 امامه كوي امام كلوب مؤذن قامت اوق ايحق تزي
 جك طوزمه قد قامت الصلوة ديدكي وقت بودخاي
 اوق **رب هذه الدعوة التامة والصلوة القائمة**
ات محمد بن الوبيد والفضيلة والدرجة العالية
وابعته مقاما محمود الذي وعده وارزقنا شفيعه انك
لا تخلف انبياد دي دحي تكبير بقلامدين ايتكه راجح
ل ولا قوة الا بالله العلي العظيم دحي امام اريده
طوز رسول حضرت عليه السلام ايتدي حق تعال تحت
اول امام اندر اندن اردنك غيه اندر اندن صاغ
يا نيك كيه اندر واصل يا نيك كيه اندر جهد ايله امامك

اردند طور که رطل در هر سکه صاع یا بند طوری جهد باید
هر نماز اول تکبیر به یثیم گوید رسول علیه السلام
بگوید مسجد اصحابك اوز رینه کلاه کلدی ایندی
سزک قاتکود اول تکبیرک فضیلتی نجد ردی
ابی بگر صدیق رفیع الله عنه ایدر اگر دنیا اچو خط بطلد
التون و یا کومش اولسه دجه بچو عن بن یا لکو زاو
اولشد رسم اول تکبیرک فضیلتی بیرینه کتوریمم
دردی و حضرت علیه ددی که اشبه دنیا طویطلو کافر
اولسد چی یلکود بن دکلمی قرسم اول تکبیرک
فضیلتی قدر اولمیه دیدی هر بیرسم بر سوزشیدی رسول
علیه السلام ایندی بن جبرائیل دن اشتد مکه حق تک
حضرت بیور مشکور جیسوم محمد بندن سلام ایله
یا زجی اولسه و ذکر یوقوریه و کاغذ لرو اعلی بودکن
و یا زجیلر طاقت کتور میلدی اول تکبیرک فضیلتی

اون

نماز اوله قول ناخه

اوَنْ بَخْشِنْدَ بَرِيْنِ يَزْمِيْلَرْدِي اِمْدِي **اي ولسمي**
 جَهْدَايِلَه اَوْل تَكْبِيْر قُوْت اَيْلَمَه تَقِي اَبْدَان مَحْرُوْم
 قَلْمِيَه سَن وَصُوْدَان اِيْرُوْطُوْمَه مَر نَمَازَك مَكْرُوْه اَلْوَر
 اَكُوِيْرَغِيْسَه بَرِكْشِيْر جَاك يَانُوْكَ اَل دَحِي اَلْيَكُوْر بَرِصَد
 اَوْلُوْب اِمَامَه اَوِيُوْكَ دَا اِمَام تَكْبِيْر اَتُوْكَ جِيْنَل سَدَحِي
 اَيْتَكَه تَقِي بَت اَنْ اَصْلِي اَللّٰه تَقَا صَلَاة النَّجْرَاد اَوَّلِيْرُوْ
 اَللّٰه تَقَا سْتَقْبَلْ لَلْقَبْلَةِ اِقْتَدِيْتْ لِهَذَا اَلْاِمَامِ دِي
 دَحِي اَكِي اَلْقَا كِي قَلَاغَل يَمَشْفِيْنَه بَر اَبْرَقَلْدَر
 دَحِي تَرَجَلَك اَللّٰه اَلْبَرْدِي صَاغ اَلْوَاكِي صَفَل اَلْوَاكِي
 قُوْ كُوْ بَكُوْكَ اَلْتِيْنِ صَاغ اَلْوَاكِي صَوْل بِالْمَلِكِ بَرَك
 طُوْت وَكُوْر كِي سَجْد يُوْرِنْدَان اِزْمَه وَاكِي اَيَاغُوْكَ اَمْرَه
 بَر اَيَقِي صِيْفَر اَوَّلَسُوْن اَيْشُوْب طُوْر مَدُو اَدِيْلَه طُوْر
 وَاكِي مَسْجِد اَوْلُوْب وَكُوْ كُوْكَ غَلْبِك اَوْلُوْب بِيَانَد صَلَاة الصِّرَاة
 وَدُنْيَا تَشْوِيْشِنْدَه اَوْلَا سُوْن جَهْدَايِلَه كُوْ كُوْكَ اَللّٰه تَقَا
 غَقْمُوْ اِمَامُوْكَ رَكُوْعَه اَيْنِيْجَك بِيْلَه اَللّٰه اَلْبَرْدِي صَقِيْن

نويت ان
 تقاضا صلاة
 ادا اولغوز
 مستقبلا
 نويت ان
 تقاضا صلاة
 ادا اولغوز
 مستقبلا
 نويت ان
 تقاضا صلاة
 ادا اولغوز
 مستقبلا

امامنا اوكدن ركوعه وسجود ائمه رسال عليه السلام بيورد
 بلكه امامنا اوكدن ركوعه وسجود ائمه يارن قيامت كوشت
 باشه اشك باشه كبر اولور صورته اشك صورته كبر
 اولور ديدني و امام ركوعه اينجك سندن حى الله اكبر
 ادني بيله اينور ركوعه شيخن اوقى و امام سمع الله
 لمن حمد ديوب طور حق سندر تبتالك الحمد دني
 طوشر طغرى طور اندن امامونك ادر نجه بيله اين
 سجد شيخن اوقى امام الله اكبر ديوب باشوك قلدر
 و اكي الوكي اكي دزيك اوتمه قور اندن امام كبر وسجديه و ادر
 سندن حى ادر نجه الله اكبر ديوب سجديه و شيخن اوقى اندن
 امام بيله قلق اكنجي كعتد دجه بو بيله قيدر تحيات بيله
 اوقى اخر حه دك امام صاغنه سلام و رجك سندن حى بيله
 سلام و يوايت الكرسية اوقى رسول عليه السلام بيورد
 هونك نماندن صكر اية الكرسية اوقسه حق تفاهر
 حرفنه قيرق ثواب ويورود حى پيغامبر لورنى بن و صدق
 وشاكر

شاکر لرتقی بن ورفدحی رسول علیه السلام بیوی زر
 هریم نماز دن صکر ایت الکرسی اوقیوب ایت ناوچ کز
 سبحان الله دسه وانق ناوچ کز الحمد لله دسه وانق ناوچ کز
 الله اکبر دسه کلسم طقسان طقوز اولق راندن صکر بر
 لا اله الا الله وحده لا شریک له له ملک وله الحمد و
 هو علی کل شیء قدیر دسه حق تقا اول کینوز کناهن
 یزلفار دکیز ترکی بو کجه دجه اولوز رانسه ودحی ر
 سول علیه السلام ایدر حق تقانول ناوچ اادی
 واردر دلد ییخک وخر اذد اخرد ناوچ اولدلو
 بو نلور در سبحان الله و بحمد سبحان الله العظیم
 و بحمد هر نماز دن صکر اون کز ایدر سین کونر
 یوناللی ولور و ثوابی بیک بش یوز اولور
 ذبیرا کی بریننه اون اولور ددی اندن امام السن
 قلدر جق سنده جم بده الوک قلدر امین دی
 رسول حضرت بیار در تکد امامه امامه

نماز دن صکر امام دعا ایجک امین دین
 امین درت حرفد ره ره حرفنده بیک فرشته
 یاره رقیامتدک انوکیچون دعا واستفلا
 ایدر لرو ایکی الوکی یوزکه قرشو طوت مکر
 سرجک واحمد لله رب العالمین دی
 المصافحه فی المسجد مسجد بماعتله مصافحه
 رسولکم اییدی ابوسنیانوک اوندان چقدم البید
 وقتیلر مشجر کردم بزیکت کوردم بویوب و بویوب
 انون وقاشه چاتوق درت رکعت نماز قلدی محراب
 یقین و اولادم المانظر اییدم نماز دن فارغ اولجق ایکی
 البین قلدر دی دعا قلدی اغلامفله بنجر حی الدم
 قلدر رب امین دیدم دعان فارغ اولجق صلح البین بکا
 اوزندی الوی بو مشق طونتی سلام وز دی اندن صکره
 اوچکر حرکت اتر دی اندن جقدی کندی انول فعلیه
 تعجب اتر دی اندن علی اولی اولی سلام با عالی سجده

بَرَكَاتِي كُورِ دَمِّ غَازِ قَلْبِ الْوَهْبِيِّ طُوتُنِي مَسْجِدِ دَنْ جَنَدِي
 دَرْ حَالِ جَبْرَائِيلَ كَلْدِي أَيْتَدِي يَا مُحَمَّدَ اللَّهِ تَعَا سَمَا
 سَلَامَ قَلْبِي أَيْتَدِي أَوَّلِ الدُّوْكَ طُوتُنَا يَكْتَدِي بَلَدِ كَمِي بَن
 أَيْتَدُم بِمَدْمِ جَبْرَائِيلَ أَيْدَرِ أَوَّلِ يَكْتِ حَضْرَتِ خَضِرِ دَرْ
 عَلَيْهِ السَّلَامِ سَيِّ زِيَارَتِهِ تَهْ كَلْدِي دَدِي بَيْنِ رَسُولِ
 عَلَيْهِ السَّلَامِ أَيْتَدِي يَا عَلِيَّ حَضْرَتِ نَسْتِي سَمَا وَمَسَّتِ أَوْلَادِي
 دِيدِي أَنْدَنْ رَسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامِ أَيْتَدِي كَمَلِكِهِ الْكِنْدُودِ دَرْ يَادَاتِ
 لَشْسَه حَقِّ تَعَا حَضْرَتِ بَيْغَمْبَرِ ثَوَابِنِ وَيِرِه وَصْرَكِيمِ
 اِرْتَه نَمَازِنْدَه زِيَارَتِ لَشْسَه حَقِّ تَعَا اَكَا جَبْرَائِيلَ ثَوَابِنِ
 وَيِرِه دَدِي رَسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامِ أَيْتَدِي هَضْرَتِكُمْلَه تَبَرُّ مَوْمِنِ
 قَرْنِدَا شَيْهِ نَوُكِ اَلَنْ طُوتُنْتِ مَصَافِحَه اَشْسَه حَقِّ تَعَا اَلَا
 اَبْرَاهِيمِ بَيْغَمْبَرِ ثَوَابِنِ وَيِرِه وَدَخِي هَضْرَتِ بَرَبِ مَغْنَه
 بَرِيلَلْفِي عِبَادَاتِ ثَوَابِنِ وَيِرِه وَبُونَلَرِ دَخِي اَبْرَاهِيمِ
 حَقِّ تَعَا اَلَا رَحْمَتِ اَبْلِيَه وَدَخِي اَلِكِسْنُوكِ دَه كِنَاهِنِ بُونِ
 بَرِينَه بِلِكِ حَسَنَاتِ بَاغْشَلَرِ وَرَسُولِ أَيْتَدِي كَمَلِكِهِ

مودو من قرن راسم برله مصافحه ايشه عتقه
 انلى ايكو كوز بيلك بيلك دك جه وپورده ودخو نيوردهم كه
 بره مو من قرن راسم برله مصافحه ايشه اندن او جلكو حركت
 ايتد رسه الينى حق تقانك امرو برله الكينورك بيلكنا
 هي دكلور شوق اعجدن يبسراق دوكلور كيمه ودخه ايتد
 هر كيم زيارته ترك ايشه قصد له ملعدند روزه كات
 وپيسن وجماعت ترك ايدن ملعدند روزه دي وزيارن
 بتدن اكدن كلن پيها مبرولك پيشه سيرد ركه
 خيالت ترك ايشه اول بتدن بيزاد درو بين اندن بيزاد
 ددي مصافحه حضرت عمر دن روايتد رضيه الله
 عنه ايدن رسول حضرت بتدن صورده فكه ايتد
 زيارت اتمكي رسول عم ايتدي اكنوده وارته
 زيارت ايدوك نيناكه جبرائيل مكده بكا او كرتدي
 اسلام اولن كلدني اكي كوز بوي ارته وپوي اكنده
 بكا زيارت و امام ليفي او كرتدي واندن كلن ايتدي

محمد

محمد

محمد

ك

۵۱
 مکيه بر مؤمن قرينه اشيه بوله زيارت اشيه اول
 حضرت زيارت اشيه کبوتر ددي زيارت توک فضيلت
 چقدر کاهل اولمه و تکبير لک ايله اوج کيش هر شته
 دن مهر مديري اولد زکيه کاهل اوله و بوي تکبير لک
 ادن و بوي فضول لقاد **اي صبي مصافحه تون**
 ايله رسول عليه السلام بيور زکيه مصافحه اشو کندن
 صکر اولنلر و کواستاز تروک و کيش اهل ايمان
 جانلر بچون دعا قلده و پيغامبر صلوات کتوبه
 و مسجد من چقيق ايت الله فضل و کيو سراج
 و دجه مول اياغول طرشه بصر دجه نيت ايله که
 ازته نماز نوايله نماز ن دجه قلم الله اير شدر
 از شيه دکن و ايله دکن نماز قلم نواين يوزر اليندر
 نيت اشکل اکندو به دکن ثواب يوزر و احشامه
 نيت اشکل احشامه کن نماز نواين و پير احشام
 قلوب بشو به نيت اشيه بشو به دکن ثواب و درتر

وَيَسْتَوِي قَلْبَهُ ارْتِيَهُ نَبِيَّتُ اسْمُهُ ارْتِيَهُ دَكْنُ نَمَازِ قَلْبِمْ
تَوَابِهَا يَزْرِي سِي نَيْتِكُمْ كَجَهْ وَكَنْدَرُ تَوَابِهَا اِحْتِدْ
الْوَرَسُ نَبِيَّتُ كَرِ رَسُوْلٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيُوْرَتِهِ اِنَّمَا اَلْعَمَلُ
لِالْبَنِيَاتِ دِدِي نَيْتُوْرَ عَمَلِ اوْمَرُ نَيْتِلِهْ اوْمَرُ
اَجْرِيَا زِلُوْرَ دِدِي وَدَحِيْحِي بِيُوْرَدِي **الصَّلَاةُ عَمَلُ**
الدِّيْنِ نَمَازِ دِيْنُوْكَ دِيْمِي كِيْدَرُ مِيْكُمْ نَمَازِ قَلْبِي
دِيْمِي يَا بِلْدِي مِيْكُمْ تَرْكُ اِيْتِي دِيْمِي بِيْقَلْدِي سِي
نَمَازِ اَفْضَلِ عِبَادَتُوْرَ دِدِي وَدَحِيْحِي جَمَاعَتِهْ قَلْبِهْ
بِكْرَمِ بِيْسُ دِيْمِي جَهْ اَرْتَقُدُّرُ يَا سِيْنَهْ قَلْبِهْ دِدِي
وَبِيُوْحَدِيْسَهْ دَحِيْحِي اِيْدَرُ مِيْكُمْ نَمَازِ اوْمَرُ قَلْبِهْ يَا
اوْمَرُ اِيْسِيْدُوْكَ دِيْمِي مَكْرُ اوْمَرُ نَمَازِ كَلْدَرُ بِيُوْرَجِي اوْمَرُ
وَتَوَابِيْهِ اَكْسَلُوْرُ وَنَمَازِ قَلْبِي اَقْلَمُ وَتَقْتِيْدُوْكَ يَا اوْمَرُ
وَقْتِيْسَهْ قَلْبِي كُوْرُ وَاَكْرُبُوْ اَكْسِيْدُوْكَ مَكْرُ قَلْبِي نَمَازِ
ضَابِيْعِ اَنْدُوْكَ اوْمَرُ نَمَازِ كَلْدَرُ نَيْتِكُمْ رَسُوْلِ
حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيُوْرَتِهِ مِصْرَاجِ كِيْسِيْهِ كُوْرَدِيْمُ

بر طائفه

بِرِطَانِيَه زَبَانِيَلَر لَوْجَمَاق لَوْلَه دِپِير اوردور لَرِيئِي لَرِي
 اَرَمَاق لَرِكِي اَقَر دِي پِي جِبْرَايِيلَه صَوَر دَم بُونَلَر
 كَلَر دَر دِي حَوْم اِيْتَدِي بُونَلَر اَنْلَر دَر كِي نَمَازِي وَ قَتَوَز
 قَلَوَز لَر دِي پِي نَمَازِي وَ قَتِيلَه قَلَجَق بُو ز جِي اود
 نُو ز يَادَه ثَقِيب حَاصِل اُولُو بَر كَشِي نَمَازِي قَلِمَسَه
 وَا دَمَكَه دَجَه نِيئِي اُولَمَسَه وَ حَوَز حَلَالَه رَدِيئِيه كَافِر
 لُولُو رَدِيئِي اِمَام قَوْلِيئِي وَ دَجَه بَر كَشِي بَر وَ قَتِي قَلِمَسَه
 وَ بَر وَ قَتِي قَلِمَسَه اَكَا حَوَز نَمَازِي لَر رَهِي قَلَمَنِيَلَه بَر
 اَبَر دَر نِيئِي اِي نَمَازِي مَسْحَرِيَه اَلْمِش اُولُو نَمَازِي مَسْحَرِيَه
 اَلْحَق نَقَا يَه مَسْحَرِيَه اَلْمِش اُولُو حَق نَقَا يَه مَسْحَرِيَه
 اَلْحَق كَافِر اُولُو جَهَنَّم وَ اَجِيب اُولُو نَعْفَقَه بِاَللّٰه بَاب
 اَدَنَه نَمَازِي نَجْمَاعَتِلَه نَوَابِيئِي بِلَدِي دَر سَوَا حَضَرَت ۶ مَسْحَرِيَه
 هَر كِي اَدَنَه نَمَازِي نَجْمَاعَتِلَه قَلِمَسَه قِيَامَت كُونِيئِيه يُوَزِي
 اَيُوَك اَوْن دَر ت كِي جَسَم كِي اَوَلَه هَر كِي اَوِيَلَه نَمَازِي نَجْمَاعَتِلَه
 صِرَاطِيَلَر دَر كِي كِي مَلِكَه اَلْمِنْدِي نَمَازِي نَجْمَاعَتِلَه قَالِيئِي

اَكَابِيكَ مَوْ فَرِشْتَه وِیْرُز كِیْم خِدْمَت ایدر لور كِمكِه احشام
 نمازین جماعتله قلیسه حوقنهار اول كیشه پیجا مبر نور قویس
 كِمكِه یَسُو نمازین جماعتله قلیسه اول كیشله حوقنهار دین
 حجاب قلمیه ای **والدی** كِمكِه جماعت توك اتسه اول
 جنت ققوسن نور مزو جماعت توك ایدن دوت كتابد
 ملفون درودھی نماز توك ایدن ازن کیجه تگری حیثند
 در جماعت توك ایدنه حق نگاه نظر اتمد كِمكِه ارنه
 نمازین توك اتسه ایمان اندن بیزار دد كِمكِه او یله نماز
 توك اتسه پیجا مبر لوران اندن بیزار دد اکتدی نمازین
 توك اتسه قران اندن بیزار دد احشام نمازین توك
 اتسه فریشتهلر اندن بیزار دد یَسُو نمازین توك اتسه
 رحمان اندن بیزار دد **ای والدی** هر سنه توك
 نور در دینوك نوریشه وقت نماز در هر سنه توك
 توك والی در دینوك بزرگیشی وقت نماز در هر سنه توك
 دلكی وار دد دینوك دكی بزرگیشی نماز در هر سنه توك

و رد رديتوك فساد نماز ترك ايتكم دراي ولدي كلكه
 جماعت سوره توك ايتكم سه حق بقا اول قولي سوره
 فرشته لرسور اول كيشه حق حقا رصا نيل اولور
 رسول عليه السلام ايذر ارته نماز جماعتله قلسه اوله
 وقتنه ازمدين اولسه حقتقا انوك صوجين باغشيلر
 و كلكه اوله نماز قلسه اكنديويه ازمدين اولسه شهيدا اولور
 هر كلكه اكنديويه جماعتله قلسه احكام اولمدين اولسه
 حقتقا نامنه اوله هر كلكه احكام نماز جماعتله قلسه
 يتوييه ازمدين اولسه جنت اكامشاق اولور هر كلكه
 يتوييه نماز جماعتله قلسه ايتسه ازمدين اولسه جنت
 ابراهيم پيشاهير يولد اسم اوله پيش وقت نماز جماعتله
 قلسه قلوب عا جز اولك قچان قيامت كونه اولسه حقتقا
 امريله يدي قات كوكي ويدي قات بيوي وعرشه وكوشه
 و جمله حيوانلري و اودني و دكيزلري تراز نوك بر كوشه
 قوسلر و بروقت نماز كيم جماعتله قلسه ايدري موكوشه

انهم قوسلرود حيم فرشته هار و جليلرو انسلر و شياطين نر
 و باجوج و ما جوج ترا زونك بزكفسيه يا پشلا اول بروقت
 نمازك شو ايم غر كله كيم جماعته قلندي ادني و جماعته ترك
 التمز الة شقيه و جماعته ملازمت افتوز الة سعيدي ايدر بر
 مؤمن بشي وقت نماز هر كون جماعته قلسه كاته يوز
 بيك بكر مدت پيغامبي يتشمش و انلوك هو بريله
 بويل نماز كيدر قچين برومي من اذته نماز دن جماعته
 يتشمه كاته بيك شهر فتح التمش و پيغامبري مشرك
 النندن المش كيتيد زو جزو كشم ايله نماز دن جماعته قلسه
 يكر كدر اونا كي بيك عبادت دن قچين احنام نماز دن جماعته
 قلسه يكر كدر بيك اج طيور مقدرن و بيك ات غزايه كودن
 مك دن و بيك كز كعبه طواف اتقكدن و بيك شهيد نماز دن
 قلمقدن يكر كدر قچين برومي بشي تكبير مار يتشمه جماعته
 حوتقا اكا بوبرات و يوز جهنم دن قور تللك ديونو دي
 دن يادن چقمز چنتل مقامن كور هينجه و دي اول سوزله
 حنت

حَسْبُكَ كَرُورُ حَسَابِ سَوْ زَحْدِي اَللّٰهُمَّ اَرْزُقْنَا شِفَاعَتَهُ
بَابُ الْجَمَاعَةِ اَيُّ وَلَدِي دَسُو كِم اَيْتِدِي بُونْدَن
 اَلْو ثَوَابِ اَوْلِيَةِ كِه اِرْتَه نَمَازِنِ وَيَسُو نَمَازِنِ بِرُكُوعِي جَمَاعَتِه
 قَالِه وَاكْرَبُو اَكِي نَمَازِكِ ثَوَابِيْنِ بِلِه لِرُدِّي جَمَاعَتِه اَمَكْلِيو دَك
 وَا مِرُو دِي وَاوَلِ جَمَاعَتُو كِ صَفَرِي فِرِشْتَه لِرُصْفِيْنِه
 بَكْرُو دَحِي حَقِّ تَعَا قَتْنِه نَقْدَرِ جَمَاعَتِي چُو قَاوَلُو
 ثَوَابِ دَحِي اَوَّلِ قَدْرٍ اَرْتُو قَدْرَتَاوَنِه دَغِيْنِ اَوْنِ
 كَسِيْدَن كَسِه اَنْكِ ثَوَابِيْنِ اَللّٰهُ دَن غَيْرِ كَسْتِه بَمَرُ
 دِرُدِي وَا دَحِي نَمَازِنِ جَمَاعَتِكِ مِثَالِي بِرُ سُلْطَانِ كِه بَكْرُو
 سُلْطَانِ قَتْنِه يَلُو كُو زُو اَرْسِه اِي شِي كِي چِ بَتْرَا مَاقَا بَرُو قِي
 كَشِيْلِه وَا رَسِه اِي شِي تِي زُو بَتْرَا اِي اَعْقَلِ حَقِّ اَيْتِدِ قَلَمِ
 بَكَا هِي چِ بَرِ عَمَلِيْلِه يَتِيْنِ اَوَلْمَزَالِي كِي نَمَازِنِه يَفِيْنِه هَرِ اَعْضَايِه
 بَنُوْمِ بُو يَرْغَمِدَن طَشِي اَوَلْمَزَبَنُوْمِ بِيُوْرِ مَدْعَمِ اِي شَلَرِي
 اِي شَلْمَزْدِيْمَكِ اَوَلُوْرِ **بَابُ** اِي اَقْوَلِ رَسُوْلِ حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 اَيْتِدِي حَقِّ تَعَا حَسْبُكَ حُوْر لِرُبِيْرَتِيْمَشْدَرُ دَغْفَرَانْدَن اَمَرُ

ایدر لویه بزرگواروں کے ایچوں اور کیم نمازی جماعتہ قلہ ذریعہ
 اقول سو کلو نماز حق تھاقتند نمازی وقتند قلمند
 اندن صلی اتایسہ وائہ سہ ایلوک ایلمکد رابی اغفل مکد
 قرق کیجہ نماز امامہ قلمس اول رکعت فوت ایلمسہ حق تھا
 اول کیشہ جہتم او دن حوام ایدر قچین اقامت او اذن اشکد
 سکر تمک بنا کیم رسوک م ایتدی قامت اذان اثتہ سکد
 انقولن اول کیم ثابندن محروم اولیہ سز دیو کی ہوا دیو کہ
 بردجہ ویرو بزرگناہک یو بزو ہردن جنوک بویکلیا
 بود نیاجہ در ددی بشن بچون طلب اتمیہ سن نماز کرمک
 آجریں بلد زر رسول م ایدر بزرگشہ بروقت قلمسہ دعی بروقت
 کویسہ کوکد کی فوشتہلر ایدر لویار ب بونک کناہن یولہ
 سن رحمت ایلہ دز لو ان اقول ارنہ نمازی امانت نماز در
 بربوکون یوسف حجج بزرگشہ حشم بیلدی عمر او غلینوک وغلہ
 بیوردی شوونک باشنی کس دیو اول دعی بو صو جلو یہ صورد
 یکہ بکوون صباح نمازنا امامہ قلہ کیم اول ایتدی قلمدوم الدی

بَاب

سیرو

كبر و كثر دي حجاج بن محمد بن اولاد محمدك ددي جلد ايتدي
 بوشه بن پادشاهك امانه ايجنده يم ددي حجاج ايتدي بنوم
 شيمه كوردم جلد ايتدي بن اتمدن ايتدوم اتمدمدن
 روايت ايتد عمر رضي الله عنه رسول عليه السلام د روايت
 ايتد كه قچان بزكشم ارنه نمازن امامه قلسه حق نقانوك
 امانه ايجند الور و پياها ببر لوك امانه ايجنده اولور و كلو پادشاه
 لوك امانه ايجنده اولور ددي بش حجاج ايتد هم دزد كوز
 دحي گوجه ايتد سن راول كشم اذر ايلدي بش بزكشم نمازي
 جماعتده قاور دحي حق نقانوك و رسولنوك و پادشاهك
 امانه ايجنده اذلق و دحي بزنجمه ثواب بولوق سعادت دكلمدر
 كاهل اوله ايتد كوراي **اعقل ياك** اوزن اوشد جك ايتدي
 مسجد واز مدينه بزكوز سوز و اردي كلدي رسول حضرتنه
 ايتدي يارسول الله بنوم كوزم كفي رمزويدني جوم موافق
 دكلنه بيور سوزاود قلا يوم ميم ددي رسول م ايتدي ك
 اوزني سن ايتد مسن ددي اول كسند بيا ايتدوم ددي

رسول عليه السلام ايتدي بنى سكا او ده قلمفماذن ويومزم
دده كلك كوك سيني جماعته دديكون يته اول كشي باركو
ل الله مدينه نوك يلا نلري وعقر بلوري ويوتجي جانور
لوي جقد رها كه چا من ورم ذكره او محه قلام ددي رسول
ايتدي اي كشي حته على الفلاح او نين اشدر مستي ددي اول
كمنه ايدز به در رسول وم ايتدي كلك كوك ددي
بوئند د آبي ادين ورم ددي كوزي كورن قنده قلدي
مكريم اذان او نين ايتدميه يا حفي ديور مكه قاد اوليه
يا حسنه اوله يا حبه سر اوله يا مقيد اوله يا حو ديكه يغمور
اوله يا حود بر دستيد يا حود ظلمت اوله بوئلو عذر در
بوئلو دن غير سيم عذر د كلك راي اوله كندونك
سنتين قوم رسول وم ايتدي تنگوي نوك رحمت اول
كشنيك او ذرينه اولسونيك ايتدونوك سنتين قلايش هر
كيم پيامورك دعاسينه بولينه ايتدونوك سنتين تره
اشميه و دجه بر حد يته بيورر كه هر كيم ايتدونوك سنتين

نزله

مَرَكِ اَتَمَّسَهُ اَنُوكِ حَقِّ تَعَالَى اَوَّلَ مَسْنِي اَوْدَه يَقْمِيهِ وُدَّ حِي
 بِنِ ضَامِنِم اَوُكْسِيهِ جَسْتِ كِرْمَكِ لِكِنْدَه دِدِي **اِي اَوُغُولِ احْتِشَامِدَه**
 صَكْرَه اَكِه رَكْعَتِ نَمَازِ قِيَلِ رَسُوْلِ م اِيْدُرْ هَرِكِيْمِ احْتِشَامِدِن
 صَكْرَه اَكِه رَكْعَتِ نَمَازِ قِلَسِه اَوْنِ يَلَلِقِ عِبَادَتِ نَوَا اِيْنِ بُوْلُوْر
 دِدِي هَرِكِيْمِ اِيْدَه نَمَازِ نُوْكَ سَتِي هَرْتِ قِلَه صَكْرَه كِه اَكِه سَتِ
 حَقِّ تَعَالَى جَهَنَّمِ اَوْدِنِ اَكْلِحْرَامِ اِيْلِيْهِ وَهَرِكِيْمِ بِيْتَسُوْنَكِه صَكْرَه كِه
 سَتِي هَرْتِ قِلَسِه قَدِرِ كِيْحَسِيْهِ اَحْيَا اَللّٰهِيْشِ كِيْدُرْ دِدِي
اِي اَوُغُولِ اَشْرَاقِ نَمَازِنِ قَدْمَه كِه چِقُوْقِ اَجْرُوْرُوْرُوْرِ رَسُوْلِ م
 اِيْتِيْدِي مِيْكَه اِرْتَه نَمَازِنِ دِنِ صَكْرَه مَالَه اِيْقِيْهِ سَلِيْمِدِن كُوْر
 طُوغْنِيْهِ اَلْقُرْسِه دَحِيْهِ طُوْرَسِه اَكِه رَكْعَتِ نَمَازِ قِلَسِه رَسُوْلِ م
 عَلِيْهِ السَّلَامِ اَوُجِكْرَه اِيْتِيْدِي اَوَّلِ كَسْمِه جَسْتِ لِكِرْدِه دِدِي **اِي اَوُغُولِ دُوْنِ**
 نَمَازِنِ هَلُوْر سَلِيْمِ كِه دِيْعَالِ قَبُوْلِ اَوَّلِ اَحْسِنِ بَصِيْرِيْهِ رَحْمَتِ اللّٰهِ
 عَلَيْهِ اِيْدُرْ حَقِّ تَعَالَى مَوْسِيْهِ پِيْعَامَبِيْ اِيْتِيْدِي اِيْمُوْسِيْهِ بِنُوْمِ
 چُوْنِ عِبَادَتِ قِلَه دِيُوْحَطَابِ اِيْلِدِي مَوْسِيْهِ م اِيْتِيْدِي اَللّٰهِ
 سَكَانَه وَفَتِيْنِ عِبَادَتِ قِلَسِيْ دِدِي قَبُوْلِ قِلَسِه حَقِّ تَعَالَى اِيْتِيْدِي اَللّٰهِ

قَرَأَ كُودُونَ اِحْتِسَابًا نَعَزَ قَلْبَهُ قَبُولِ اِيْدِمِ يَشْرُدُونَ عِبَادَتِنَا
 حَقَّقَهُ قَبُولِ اِدْرِ هَيْشِ اِمْدِي جَهْدِ اَيْلَهُ حَوْنِ عِبَادَتِنَا قَوْمَهُ
 دَعَاكَ مُنْجَابِ اَوْلَى اِيْ اَقْوَالِ اَشْبُوَيْشِ نَسْنَهْ قَوْمَهُ كَرِهِي كَوَلُونَ
 صِيْرُوْ اَوْلِيَهُ رَسُوْلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيْتِدِي يَارِ وَقْتَهُ حَيْرُوْ اَطْمَشِ
 جَانَسِ بِيْ نَسْنَهْ دَرْمَانِ دَر اَقْوَالِ عَالَمِ لَوْ لَمْ اَنْتُوْر مَوْ اَلْحَبِي
 دُونَ نَمَازِيْنَ قَلْمِقِ اَوْ جَوِيْ قُرْآنِ عَظِيْمِ جُوْ اَوْ قَمُوْ دَرْمَانِ
 نَمَازِيْ وَقْتِنِ قَلْمِقِ كَلَّ اَلْحَبِي كَلَّ اَلْحَبِي
 دَعَايِهِ قَبُولِ اَوْلَدِ اَشْبُوَيْشِ نَسْنَهْ نَمَازِيْنَ دَرْمَانِ
 قَلْبَهُ كُوْرُ هَرِ كُوْنِدِ يَارِ اَيْدِ بِيْ اَيْلَهُ بَرَكِيْ يَارِ حُوْدِ عَمْرِكِ بَرَكِيْ
 قَلْبَهُ كُوْرُ هَرِ كِيْمِ بُوْدِ دَر رَكَعَتِ نَمَازِيْ قَلْبِهِ بَحْسِيْ كُنْاهِلُوِيْنَ
 اَلْوَسِيْدِ وَبِحْيِ سِيْ سَمْرِيْنَ وَاشْكَامِ سِيْ حَطَابِيْسِ دَعَايِهِ
 حَقَّقَ اَيْرِ لَيْقِيْ اَوْلِ نَمَازِيْ صِفَتِهِ بُوْدِ دَرْمَانِ دَر رَكَعَتِ نَمَازِيْ
 اِيْ حَيَاتِ بِيْ سَلَامِ بُوْلِهِ اَوْلِ رَكَعَتِ سُبْحَانِكَ دَرْمَانِ صَلُوْ اَوْلَى
 بِيْشِ كَرِيْمِ اَللّٰهُ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ اَللّٰهُ اَللّٰهُ وَاللّٰهُ اَلْبُرُوْكَ
 حَوْلِ وَرَدَقَةُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ اَلْعَظِيْمِ دِيْ اَللّٰهُ دَرْمَانِ صَلُوْ اَعُوْذُ

سَمَاءَ فَاتِحَةٍ بِرِسْمِ دَجِي قَوْسُهُ اَنْدَن صَكْرٍ بُوْتَسْبِي اَوْن كُوَيْنَه
 اَوْقِيَه قِيَامَه وَاَنْدَن رُكُوعَه اَيْنَه اَوْجُرُ سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ بِرُسْمِ
 اَوْن كُوَيْنَه اَنْدَن صَكْرٍ رُكُوعَه نَ طَوْرِي كَلِمَه سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ
 رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ دِيَه دَجِي اَرْوُ طَوْرِي رُكْنِ اَوْن كُوَيْنَه دِيَه اَنْدَن سَجْدَه
 اَيْنَه اَوْجُ كُوَيْنَه اَنْدَن رُكُوعَه اَيْنَه اَنْدَن صَكْرٍ اَوْن كُوَيْنَه دِيَه
 اَوَّلِي سَجْدَه نَ بَلَسَن قَلْبُوسِ اَنْدَمَه اَوْن كُوَيْنَه دِيَه اَنْدَن سَجْدَه
 وَاَمَّا اَوْجُرُ سُبْحَانَ رَبِّي اَلَا اَعْلَى بِه دِكْنِ صَكْرٍ اَوْن كُوَيْنَه
 دِيَه سَجْدَه نَ طَوْرِي جَاقِ هَمَانِ قِيَامَه طَوْرِي بُوْتَسْبِي عَدَدِ تِسْتَوِي
 اَلدُّبَا قِيَه رُكْعَاتِ دَجِي بِه بُوْجِهْلَه اَيْنَه اَمَّا اَلْحَمْدُ تَحِيَّاتُ
 اَوْقَدَقْدَن صَكْرٍ اَوْن بَسْتِي يَنْتَه دِيَه اَلْبِي رُكْعَتَه طَوْرِي جَاقِ قِرَاءَتِ قِرَا
 اَيْنَه تَسْبِيحِ هَمِ سُوْرَدَن صَكْرٍ اَوْن كُوَيْنَه دِيَه دَجِي رُكُوعَه اَيْنَه
 اَوَّلِي كِي كَبِي قَلَمَه اَمَّا اَوْجُفِي بِه طَوْرِي جُوَيْنَه سُبْحَانَكَ اَوْقِيَه اَوْن
 سَبِي كُوَيْنَه دِيَه صَكْرٍ اَعُوذُ بِسَمْعِي لَه فَاتِحَه وَهَمِ سُوْرَه اَيْنَه
 دَجِي اَوْن كُوَيْنَه ٥ بِه دَجِي رُكُوعَه اَيْنَه اَوْن كُوَيْنَه دِيَه طَوْرِي جَاقِ اَوْقَدَقْدَن
 كُوَيْنَه دِيَه سَجْدَه لُوَيْنَه اَيْنَه اَوْن كُوَيْنَه دِيَه مَكْرَمِ

او نیش گزیده هر دو رکعت بیشتر تسبیح اول در جمعا و دعایه در اول روز
 ه در آن رکعت بود جمله قله اما نماز و تعیین وقت بقدر رسوله
 رسول هم نه وقت الود سه قلور دی الا وقت مکرر همد کمال
 طلوع شمس و استوائه و غروب و قلمیه قلا ن وقت و قله
 ایشو نمازی وقت اینه ککر چه در ثواب چقدر و وحی رسول هم ایشو
 نیکه احکام نماز نندن صلوات اکر رکعت نماز قلسه اول رکعت
 بر فایده و بر پایه الکر و بیش احدی ص انجی رکعتد بونا نجه
 و بر کز لله ما فی السموات و ما فی الارض و ان تبدوا ما فی انفسکم
 اذ تخفوه ما سبک رب الله فی فروع لمن یشاء ویعذب من
 یشاء و الله علی کل شیء قدیر دیه حق تعالی در انجا غنچه بر
 شهر یسیه انجود ن و یاقوت ن هر بر شهوده یوز بیک کوشک
 یسیه و هر کوشک یوز بیک او وار هر او د یوز بیک حجره و از
 زعفران ن و هر حجره د یوز بیک دکان و زعفران ن و هر دکان
 دیک لاک بیک از شون اوله و هر دکان او ستینه بر چادر
 زوز بیک تخت و از جو هر د ن و تختولک د دکلری کاندن

وهر بر تخت تو كيك ليكي يوز بيك ارشون وهر بر تخت
 يوز بيك دوشك وار سندان و استبرقدن نبرد و شكودن
 بوينه يوز بيك ارشون در او ستنده حور يبرود او زريند
 اتور ز لر اكر يوز لر يين دنيا خلقند ناكينه كورسه عايد
 و ذاهد طاقت كتر ميوب همدك الوب عاشق و جيران
 اوله يدي هر بر حوري يوز بيك قات حله كيه اوله حلكودن
 اچرو تنلري كوزينه وهر بر ينيك صاغ ينيك و صقل ياتند
 يوز بيك قرا و اسرو يوز بيك غلمان اوله وهر بر شهرن
 سلسيل ارماني اته وهر بر چادر دن طوبه اچاندن بربد اقا
 اوله و دجه دزلي دزلي طعاملر اوله بر ينيك لذت بويينه
 بگزه ميه و دجه اول نمازك هر بر ركعتن بيك شهيد نوابن
 و نير وهر بر ايتچون بر قول اذاه اتميشه نوابن و نير
 دجه دن ياد نچقميه جنته مقامن كور منيجه اوله دجه
 بويج بر عمر نوابن و نير و دجه يينه اچماقدن بر قيق اچله بوي
 صاغ ياتينه و بوي صول ياتينه ناله و غم يول حضور ياتيله

وَقَبْرِنِدَنْ كَلَهْ كَلَهْ طَوْمَهْ حَوْنَقَاكَ نَبِنْدَا اَيِدُوِي اَيِهْ يَا قَلْوَمِ
 جَمِيْعْ كُنَاهِكِ يَرْيَفَادُوْمِ جَبْتَدِي تَرَادُوْمِي سَكَا اِيْشَارَا اَيِلْدُوْمِ
 پِيْغَامْبَرْتَرَكُوْمِ شَهِيْدُوْمِ وَحَسَابَسُوْمِ بَرِيْبَتِي وَنِيْرُوْمِ كَرِيْبُوْمِ
 تَكْرِيْبُوْمِ اَمِيْنِ دَرْدِهِي دَوْلَتِي قَوْلُ كِيْمِ بَرُوْمِ شِيْءِ اَرَشِي
 دِيْلَرُ **بِسْمِ اللّٰهِ** جَمَاعَتِ تَرَكْ اَيْلَمِهْ پِيْغَامْبَرِ عَلِيْهِ السَّلَامِ اَيْتَدِي
 جَمَاعَتِ تَرَكْ اَيْلَمِكْ مُنَافِقِيْقْ دَرُوْدِ جِيْدِي دَرْتْ كِتَابِيْدِ مَلْعُوْمِي
 دِيْدِي اَمْدِي نَغَاْرِي بَايْشَهْ قَلْنُوْمِ حَالِي بُوْيَلْدُوْمِ اَوَّلِيْحَقْ عَجَبِي
 هِيْجْ قَلْمِيَا نَفُوْمِ حَالِي نِيْجِهْ اَوَّلُوْمِ **وَلَوْ** بَشَارَتِ نِيْمَا زِيْنِ قَلْمِي
 رَسُوْلِ عَلِيْهِ السَّلَامِ اَيْتَدِي بِيْكَاجِبْرَائِيْلُ كَلْمِي اَيْتَدِي يَاهِي
 اَمْتَرَكْ بَشَارَتِ اَيْلَهْ قِيْمِي بَرُوْمُوْمِي نِيْمَا شَطُوْرَسَهْ كُنَاهِنْدَنْ
 جِيْرُ شُوْلُ اَنَادَنْ طَفَرَكِيْمِ قِيْمِي اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ
 دِيْهْ كُوْدِيْنَهْ كِي قِيْلُ صَاغَشِيْجِهْ نَقَابِ وَرَقِيْمِي فَايْتَهْ شُوْرِيْنِ
 قُوْمِي بِيْكَوْمِ كُوْمِ وَعَمَّهْ اَلْمَسِيْحِيْ شَابَابِيْرُوْمِ قِيْمِي دَكُوْعَدِ جَانِ رِيْمِي
 لَعْنَةُ كَاتِهْ كُوْمِ نِي اِيْنِ كِتَابِيْهِ اَوْجَاْزِ اَقُوْمِيْشَرَكِيْدُوْمِ وَفِيْمِي سَجْدِي
 اَهْ جِيْرُ سَبْحَانِ لِيْمُوْمِ لَعْنَةُ رِيْمِي

قَبِيحٍ تَشْهَدُ اَنْ تَرَسَ جَنَّتُوكَ قَبُولِ بِنِ اِحِي وِ بِيَرِ وَقَبِيحٍ دَعَا
 دَلِمَ حَقِّ هَعَا اَكَادِنِيَا حَاجَتِنْدَه يَمِيَشِر حَاجَتِن رَوَاقِلَه قَبِيحٍ اَوْلَه
 شَهِيْدِ اَوْلَه اَكُوَرِي اَوْلُوَرِي كُنَا هِن بَاغِشَلِيَه **نَمَازِك**
 رَكُوَعِن وَسُجُوْدِن تَمَامِ قَبِيْلِ دُرُسْتِ اَوْلِدِ بَرَكْمِيَشِي نَمَازِ قَلْبُوَرِي
 رَسُوْلِ عَلَيْهِ السَّلَامِ اِنِي كُوَرِي اَبْتِدِي شَوْلِ كِيَشِي شَوْلِ حَالِدِ
 اَوْلُوَرِي سَه بِنُوْمِ دِ بِنُوْمِ اَوْ ذَمِ اَوْلُوَرِي دِي بِيَشِ مَقْلُوْمِ اَوْلِدِيكِي
 رَكُوَعِن وَسُجُوْدِيَه تَمَامِ اَتَمَرِ اَنْوَلِ نَمَازِي نَمَازِ دَكَلِدِ دِنَمَازِي
 مَحْصُرِيَه اَلْمَوْ اَوْلُوَرِي حَوْنِ بَرَكْمِيَشِي اَوْلِيَه دِيَه دِحِي اَوْلُوَرِي
 نِيَا كِه رَسُوْلِيَه اَبْتِدِي نَمَازِ دِيَتُوَكِ دِرِكِي دُرْدِيَدِي
اَوْ اَمَلِ جَمْعَه اَرْتِيَه نَمَازِ رَسُوْلِيَه اَبْتِدِي هَرِ كِمِ اَذِيَه
 اَرْتِيَه هَرْتِ رَكْعَتِ نَمَازِ قَلِمَسَه هَرِ بَرِ رَكْعَتِه بَرِ فَايْتِه اَوْجِ
 قَلْبِ يَا اَيْهَا الْكَافِرُوْنِ سُوْرَتِن اَوْ قِيَسَه سَلَامِدِن مَكُوْرِيَه
 اَلْكُرْسِيَه اَوْ قِيَه هَرِ بَرِ حَرْفِيَه بَرِ حَرْجِ وَ بَرِ عَمْرِ ثَوَابِنِ وَ بَرِ وَدِ حَوِي هَرِ
 حَرْفِيَه بَرِ شَهِيْدِي ثَوَابِنِ وَ بَرِ يَلِقِ عِبَادَتِ ثَوَابِنِ وَ بَرِ شَدْرِ عِبَا
 دَتِكِي كِنْدُوْرِ صَابِيْمِ كِيَجِه قَائِمِ اَوْلَمِيَشِيَه وَ هَدِي عَمْرِ شَوْلِ كُوَلِكِي

شُهِدَ وَأَوْصَلَ أَيْدِيَهُ أَوَّلَهُ أَمْدِي أَيْ وَلَدِي نَمَازِي سَهْلٍ كَوَدِي
 أَمْدِي هَزَكَمِ نَمَازِي فَمَسَمَهُ أَوْ حَوَذَهُ مَكَمَهُ دَخِي نَيْجِي أَوْ مَسَمَهُ نَيْجِي
 كَافِرٍ دُرْدُرَتِ أَمَامَ قَوْلِهِ لَمَدَهُ أَمَّا حَكَمَتِ بِي دُرْدُرَتِي حَقِّ تَعْلَمِ
 فَرِشْتَهَلَمَهُ أَمْرَ أَيْدِي أَدَمَهُ سَجَدَهُ أَيْدِي أَوَّلِ أَيْدِيهِ عَلَيْهِ الْعَيْنُ
 سَجَدَهُ أَيْدِي لَعْنَتُهُ أَوْ لَدِي كَبِيرِ سَجَدَهُ أَيْدِي أَوَّلِ دَخِي أَدَمَهُ
 أَيْدِي كَبِيرِهِ كَبِيرِ أَيْدِيهِ أَدَمَهُ أَيْدِي نَمَازِي كَبِيرِهِ نَيْجِي وَفَدَهُ
 خَالِفَهُ سَجَدَهُ دُرْدُرَتِي تَرَكِ أَيْدِيهِ تَوَلَّى حَالِي نَوَلَهُ أَيْدِيهِ
 دَخِي أَسَدَرِ أَيْدِيهِ نَمَازِي كَافِرٍ دُرْدُرَتِي أَيْدِيهِ
 قُتِلَتْ نَمَازِي تَرَكِ أَيْدِيهِ تَوَلَّى حَالِي نَوَلَهُ أَيْدِيهِ
 يَنْدِي كَبِيرِهِ أَرْتَهُ نَمَازِي نَمَازِي قَلَسَهُ دَخِي أَوَّلِ تَوَلَّى حَالِي نَوَلَهُ
 طَوْرَسَهُ كَبِيرِهِ حَقِّ تَعْلَمِ أَوَّلِ كَبِيرِهِ أَيْدِيهِ قَوْلِ أَرَادَ تَعْلَمِ
 ثَوَابِ وَيَزِهِ هَزَكَمِ بِي سَوَكِ بِي هَاسِي أَوَّلِ كَبِيرِهِ بِي كَبِيرِهِ دَرِ هَمِ أَوَّلِ
 طَوْرَسَهُ نَمَازِي قَلَسَهُ كَبِيرِهِ نَمَازِي ثَوَابِ نَيْجِي أَوَّلِ نَمَازِي وَرَقِيهِ نَيْجِي
 حَقِّ تَعْلَمِ دَخِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي
 أَوَّلِهِ كَبِيرِهِ نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي نَمَازِي

و م یوزد نیکه کیکه شعیان اینوک اون بشیخی کجسه اچیا شکه
 کوکلر اولدو کی وقتین اول اولیه رسول علیه السلام بیوزد
 دیکم هر کیم شعیان اینوک اون بشیخی کجسه بیوزد کفت نماز قلمسه
 حق و قلم اول کشیه یوز فرشته و یوز در اتوزی جنت یولن مثل اول
 اتوزی افتلردن عمار و اتوزی جهنم اودتدن مقلیه و اونه شیطان
 یوزی انوک یوز سندن قوه چهارشنبه کونیه نمازین
 قوم رسول علیه السلام ایتدی کیکه چهارشنبه کون اون اکر کفت
 نماز قلمسه کون طغغیندن مکن هر کفتن بر فاتحه واج اخلاص
 واج قل اعوذ برب الفلق واج قل اعوذ برب الناس اقوسه بر نادی
 عرش التمدن بخدا ایند کی ای شکرینوک قوی حق نه خجک کنه اول
 یولفادی وسین عذابن کومیه سز و سئلدن طور جق الوکد بر بران
 اولدق قرتلک اولد نادی و ددی هر کفتن بیک بللق ثواب
 اول کیشوک دیو ایند بیوزد رسول حضرت علیه السلام
 بیوزد کیم که نماز اچینک ادر و طولدر کن قران اقل سه حرفیه بیوزد
 ثواب و بیوزد کیکه او تودر کن اقوسه اللی ثواب بیوزد کیکه نماز و

بركة قرآن اقدس هر حرفينه اول ثواب و بزرگي قرآن در كل كلمه
 هر حرفينه بر ثواب و بزرگي قرآن اوقسه حتم ايلسه دعا قبول
 اولد ان اولد امامليق اتمك دلمسك نمازك شرط لارين
 كوچك بيك اندن امامليق ايله امام اولن كيشه فرض و سنتي كوچك
 ايله اندن صكر قرآن كوچك اوقيه و دحي ينشلا اوله و فوق
 او ائنه امامليق انمي بلكه اول اسم قنوغه امام ليق ايكه و دحي
 نمازي هنج بر نسته دن انقول اغيه الا مكره طعام خاطر كاله و تو
 دحي اج اوله طعام بييه اندن قلده زير كي طعام خاطرينه كوش
 تراغور اما نمازك وقت طار اولسه اول نماز قلده اندن طعام
 و دحي بركيشه كوچك نماز قلده يكلارين صوقده وقتانينول
 دحي يكلارين كيه اندن صكر پاك سجاده اوستند قلده و بيز اولتند
 قلمق دحي يكلرد رود دحي بركه بيتي نسته نفل اوستند قلمق جايز
 دود دحي پاك بركه قلمق جهلند نا اوله در ان اصل دستور روز
 برفوه امامليق ائمه رسولوم بيوزر ميه حوتيه و قيامت انا لله
 بجماعته دستور سوز اما مالوق اغيه مكره بلكه ايد امام ليق

